

Megalapozó vizsgálat

**Győr Megyei Jogú Város Településfejlesztési Konceptiójához és
Integrált Településfejlesztési Stratégiájához**

(2014-2020)

Győr

2014. január

Megbízó:

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 9021 Győr, Városház tér 1.

Vállalkozó:

Universitas-Győr Nonprofit Kft. 9026 Győr Egyetem tér 1.

Képviselője: Tóth Eszter ügyvezető

Szakmai vezető:

Prof. Dr. Rechnitzer János egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem

Közreműködők:

Berkes Judit PhD hallgató, Széchenyi István Egyetem

Dr. Csizmadia Zoltán egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Dr. Hardi Tamás egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Honvári Patrícia ügyvivő-szakértő, MTA KRTK RKI NYUTO

Jóna László tudományos segédmunkatárs, MTA KRTK RKI NYUTO

Dr. Lados Mihály egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Dr. Nárai Márta egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Dr. Németh Iván egyetemi docens, Széchenyi István Egyetem

Páthy Ádám egyetemi tanársegéd, Széchenyi István Egyetem

Takács Tímea PhD hallgató, Széchenyi István Egyetem

Uszakai Andrea PhD hallgató, Széchenyi István Egyetem

Közreműködő szervezetek:

BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft.

Építő' 82. Kft.

Luna'03 Oktató és Szolgáltató Bt.

OetU Tervező és Tanácsadó Kft.

Régió Trend Bt.

Széchenyi István Egyetem

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	3
ÁBRÁK JEGYZÉKE	11
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	15
BEVEZETÉS	17
1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ	19
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	19
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata.....	23
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	27
1.3.1. Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTrT).....	27
1.3.2. KURS 2001 és KURS 2011(Szlovákia országos területfejlesztési koncepciója és felülvizsgálata)	31
1.3.3. Győr-Moson-Sopron megye területrendezési terve	31
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	33
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	38
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	38
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	41
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	43
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	44
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	44
1.7. A település társadalma	46
1.7.1. Győr az alapvető társadalmi jelzőszámok tükrében	46
1.7.1.1. Demográfiai folyamatok.....	46
1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel	50
1.7.1.3. Foglalkoztatottság, munkanélküliség	50
1.7.1.4. A háztartások összetétele	52

1.7.1.5. Lakásviszonyok	52
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	53
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők	60
1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok, szokások, hagyományok	60
1.7.3.2. Sportélet	62
1.7.3.3. Nemzetközi kapcsolatok, testvérvárosi együttműködések	63
1.7.3.4. Nemzetiségi kötődés, felekezeti hovatartozás	63
1.7.3.5. Civil szerveződések, társadalmi élet	65
1.7.3.6. Egyéb identitást erősítő tényezők	69
1.7.3.7. Győr szimbólumrendszere	69
1.7.3.8. A győriek kötődése és imázskepe	70
1.8. A település humán infrastruktúrája	72
1.8.1. Humán közszolgáltatások	72
1.8.1.1. Oktatás	72
1.8.1.2. Egészségügyi ellátás	77
1.8.1.3. Szociális ellátás	80
1.8.1.4. Közművelődés	89
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	92
1.9. A település gazdasága	94
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	94
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	98
1.9.2.1. Vállalkozói aktivitás	98
1.9.2.2. A vállalkozások ágazati szerkezete	100
1.9.2.3. Munkaerő-piac	102
1.9.3. A főbb gazdasági ágazatok jellemzői	105
1.9.3.1. Ipar, építőipar	105
1.9.3.2. Turizmus	107
1.9.3.3. Kereskedelem, vendéglátás	111
1.9.3.4. Gazdasági és üzleti szolgáltatások	112
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	113
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok	114

1.9.5.1. Lakásállomány, ingatlanárak.....	114
1.9.5.2.A győri lakáspiac általános jellemzői.....	120
1.9.5.3.A győri lakáspiac városrészenkénti jellemzői.....	123
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere.....	124
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	124
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere.....	127
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység.....	128
1.10.3.1. Helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése.....	128
1.10.3.2. Városi tulajdonú gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek	129
1.10.3.3. Adminisztratív eszközök	131
1.10.3.4. Partnerség	132
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	133
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	135
1.10.5.1.Önkormányzati ingatlan-vagyon kezelése	135
1.10.5.2.Lakáskonceptió	136
1.10.5.3.Bérlakás-gazdálkodás	137
1.10.6. Energiagazdálkodás.....	141
1.10.6.1. Távhőszolgáltatás és az integráció	141
1.10.6.2. Az integráció hatásai az energiagazdálkodásra	142
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások.....	144
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata.....	147
1.12.1. Természeti adottságok.....	147
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet.....	148
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	149
1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek.....	149
1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék	150
1.12.3.3. Ökológiai hálózat	151
1.12.4.Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	152

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	153
1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei	153
1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek	154
1.13.1.2. A zöldfelületi ellátottság értékelése	156
1.14. Az épített környezet vizsgálata	158
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata.....	158
1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	159
1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok.....	160
1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	162
1.14.1.4. Funkcióvizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)	162
1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek.....	165
1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület.....	168
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	169
1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat.....	170
1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat	171
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter.....	171
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	171
1.14.5. Az építmények vizsgálata.....	171
1.14.5.1. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség).....	171
1.14.5.2. Magasság, szintszám, tetőidom	172
1.14.5.3. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok	172
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	173
1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag.....	173
1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület.....	173
1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők	174
1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület	175
1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes	175

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely	176
1.14.6.7. Műemléki környezet.....	176
1.14.6.8. Nemzeti emlékhely.....	176
1.14.6.9. Helyi védelem	176
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	177
1.15. Közlekedés	179
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	179
1.15.2. Közúti közlekedés	184
1.15.3. Községi közlekedés	186
1.15.3.1. Közúti	186
1.15.3.2. Köttötpályás	190
1.15.3.3. Légi.....	190
1.15.3.3. Vízi	190
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	192
1.15.5 Parkolás	196
1.16. Közművesítés	199
1.16.1. Vízi közművek	199
1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)	199
1.16.1.2. Szennyvízelvezetés.....	203
1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	206
1.16.2. Energiagazdálkodás és energiaellátás	206
1.16.2.1. Villamos energia, közvilágítás	207
1.16.2.2. Gázellátás	213
1.16.2.3. Távhőellátás	215
1.16.2.4. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei	218
1.16.2.5. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése	220
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	221

1.17. Környezetvédelem és településüzemeltetés	224
1.17.1. Talaj.....	224
1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek.....	225
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	226
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	227
1.17.5. Sugárzásvédelem.....	228
1.17.6. Hulladékkezelés	228
1.17.7. Vizuális környezetterhelés	230
1.17.8. Árvízvédelem	231
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	232
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	234
1.18.1. Építésföldtani korlátok	234
1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei és csúszás-, süllyedésveszélyes területek.....	234
1.18.1.2. Földrengés által veszélyeztetett területek.....	235
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség	235
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek	236
1.18.2.2. Belvízveszélyes és mély fekvésű területek	237
1.18.2.3. Árvíz és belvízvédelem	237
1.18.3. Egyéb kedvezőtlen adottságok és korlátozások	238
1.19. Ásványi nyersanyaglelőhelyek.....	239
1.20. Városi klíma	240
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ.....	244
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásának összevetése.....	244
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	249
3.1. A helyzetértékelés eredményeinek értékelése.....	249
3.1.1. A folyamatok értékelése.....	249

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése.....	250
3.1.3. A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata.....	260
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek.....	262
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	269
3.3.1.1. Belváros.....	272
3.3.1.2.Újváros	276
3.3.1.3. Sziget.....	279
3.3.1.4.Pinnyéd.....	281
3.3.1.5.Révfalu	283
3.3.1.6.Sárás	284
3.3.1.7.Kisbácsa	285
3.3.1.8.Bácsa	286
3.3.1.9.Városrét	287
3.3.1.10.Gyárváros	288
3.3.1.11.Likócs	290
3.3.1.12. Györszentiván.....	291
3.3.1.13. Nádorváros	292
3.3.1.14.Jancsifalu	294
3.3.1.15. Adyváros	295
3.3.1.16.Marcalváros I.....	296
3.3.1.17.Marcalváros II.	296
3.3.1.18. Szabadhegy.....	298
3.3.1.19.Ipari Park	299
3.3.1.20.Kismegyer	300
3.3.1.21. Ménfőcsanak	301
3.3.1.22. Gyirmót	303
3.3.2.A városrészek társadalomszerkezeti és gazdasági képe	305
3.3.2.1.Demográfiai mutatók.....	306
3.3.2.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség	311

3.3.2.3. Iskolázottság.....	315
3.3.2.4. Lakásállomány, lakásviszonyok.....	317
FORRÁSOK.....	319
RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE	326

ÁBRÁK JEGYZÉKE

1. ábra. Közép-Európa térszerkezete.....	22
2. ábra. Győr helyzete a közép-európai járműiparban.....	22
3. ábra. Részlet a hatályos győri településrendezési eszközök készítésének időpontjában hatályos 2003-as OTvT tervlapjából.....	27
4. ábra. Részlet a hatályos 2008-as OTvT tervlapjából	28
5. ábra. 2013-as OTvT tervezet Ország Szerkezeti Terve tervlapjából	29
6. ábra. A fejlődési tengelyek című részlet a KURS 2011-ből	31
7. ábra. Részlet a megyei rendezési terv Térségi szerkezeti terv című tervlapjából	32
8. ábra. A Győrrel szomszédos települések.....	36
9. ábra. Az élveszületési és a halálozási arányszám alakulása Győrben, 2005-2011, ezrelék. 47	
10. ábra. A természetes szaporodás alakulása Győrben, a Nyugat-Dunántúlon és Magyarországon, 2005-2011, ezrelék	47
11. ábra. Győr népességének kormegoszlása, 2005; 2012	48
12. ábra. Győr vándorlási különbözetének alakulása, 2005-2010.....	49
13. ábra. A munkanélküliségi ráta Győrben és Magyarországon, 2005-2012	51
14. ábra. Korcsoportonkénti munkanélküliségi ráták, 2005; 2011, százalék	51
15. ábra. A különböző iskolai végzettségű csoportok arányának változása Győr-Moson-Sopron megyében, 1990-2011.....	53
16. ábra. A legmagasabb iskolai végzettség alapján való megoszlás alakulása, 1990-2011 ...	54
17. ábra. A legmagasabb iskolai végzettség alapján való megoszlás Győrben és Magyarországon, 2011	55
18. ábra. A diplomások arányának alakulása, 2011	55
19. ábra. Foglalkoztatottak aránya összevont foglalkozási főcsoport szerint, 2001	56
20. ábra. A Győrben működő nonprofit szervezetek típus szerinti megoszlása, 2012	67
21. ábra. A Győrben működő nonprofit szervezetek tevékenységi terület alapján való megoszlása, 2012	67
22. ábra. Az óvodai férőhelyek és az óvodába beírtak számának alakulása, 2001-2011.....	72
23. ábra. Az óvodai férőhelyek kihasználtságának alakulása, 2001-2011	73
24. ábra. Az általános iskolai tanulók adatai, 2001-2011.....	74
25. ábra. Középfokú oktatásban tanulók számának változása 2001-2011 között	75
26. ábra. Osztálytermek számának változása a közoktatási intézményekben, 2001-2011.....	76
27. ábra. A felsőoktatási intézmények hallgatói számának alakulása, 2001-2011.....	77
28. ábra. A háziorvosi ellátás alapvető adatai, 2001-2011	78
29. ábra. A betegforgalom alakulása, 2001-2011.....	79
30. ábra. A gyógyszerterek számának alakulása, 2001-2011.....	80
31. ábra. A bölcsődei férőhelyek és a bölcsődébe beírtak számának alakulása, 2001-2011 ...	81

32. ábra. A bölcsődei férőhelyek feltöltöttségének alakulása, 2001-2011	81
33. ábra. A szociális alapszolgáltatások alapvető adatai, 2001-2011.....	84
34. ábra. A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezkedést nyújtó intézmények főbb adatai, 2001-2011.....	85
35. ábra. Az idősök otthonainak főbb adatai, 2001-2011	86
36. ábra. Szociális intézmények kihasználtságának adatai, 2001-2011	86
37. ábra. Az önkormányzat által különböző szociális ellátási formákban részesülők számának alakulása, 2001-2011.....	88
38. ábra. Könyvtári adatok, 2001-2011.....	89
39. ábra. A könyvtárba beiratkozottak számának alakulása, 2001-2011	90
40. ábra. A múzeumlátogatások számának alakulása, 2001-2011	92
41. ábra. Külföldi érdekeltségű vállalkozások, 2010	94
42. ábra. A megyei TOP 100 cégek területi elhelyezkedése Győr-Moson-Sopron megyében	95
43. ábra. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) az ország és a megyék átlagának százalékában, 2000-2011	96
44. ábra. Győr iparüzési adóbevétele, milliárd Ft, 2006-2011	97
45. ábra. 1000 lakosra jutó regisztrált és működő vállalkozások száma a megyei jogú városokban Magyarországon, 2010.....	100
46. ábra. Az alkalmazásban állók aránya, illetve a GDP ágazati megoszlása Győr-Moson-Sopron megyében, százalék, 2000; 2005; 2010	101
47. ábra. Foglalkoztatási arány alakulása néhány dunántúli megyében, 2000-2013	103
48. ábra. A munkanélküliségi ráta alakulása néhány dunántúli megyében, 2000-2013	104
49. ábra. Az Audi Motor Hungária fejlődésének mérföldkövei.....	106
50. ábra. Kereskedelmi szálláshelyek kapacitása Győrben, 2001-2012.....	109
51. ábra. A vendégek és az eltöltött vendégéjszakák száma Győrben, 2008-2012.....	110
53. ábra. A lakásállomány alakulása, 2001-2011	115
54. ábra. A lakóingatlanok négyzetméterárának alakulása Győrben és a megyei jogú városokban, 2001-2013	116
55. ábra. A lakóingatlanok átlagos négyzetméterára 2013 októberében.....	117
56. ábra. A családi házak átlagos négyzetméterára 2013 októberében	118
57. ábra. A sorházak átlagos négyzetméterára 2013 októberében	119
58. ábra. A téglalakások átlagos négyzetméterára 2013 októberében.....	119
59. ábra. A panellakások átlagos négyzetméterára 2013 októberében.....	120
60. ábra. A Győri Nemzetközi Ipari Park, 2013.....	130
61. ábra. Országos jelentőségű tájképvédelmi övezet és térségi jelentőségű tájképvédelmi övezetek.....	150
62. ábra. Magterületek, ökológiai folyosók és puffer területek	151
63. ábra. Győr felszínborítottsága CORINE-ban	154
64. ábra. Győr egyes városrészeinek zöldfelületi hányada légi felvételek alapján, 2006	157

65. ábra. Barnamezős területek a belváros közelében.....	166
67. ábra. Magyarország gyorsforgalmi úthálózata 2030. évben az OTrT szerint	180
68. ábra. Magyarország gyorsforgalmi úthálózata 2030.évben az OTrT szerint	180
69. ábra. A „Közép-európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)” Győr-Pápa-Celldömök javasolt szakasza a TEN-T törzshálózatba	183
70. ábra. Évi átlagos napi gépjárműforgalom a győri forgalomszámlálási pontokon, 2000-2012	185
71. ábra. A szállított utasok száma 2000 és 2011 között Győrben.....	187
72. ábra. A győri megállóhelyek lefedettsége, 2012	188
73. ábra. A győri kerékpárút-hálózat változása 2003 és 2011 között.....	193
74. ábra. A Baross híd évi átlagos napi kerékpáros forgalma 2001 és 2012 között.....	194
75. ábra. A győri gyalogút és járda hosszának változása 2003 és 2011 között.....	196
76. ábra. A meglévő parkolási övezetek.....	197
77. ábra. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011	202
78. ábra. Az összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³), 2000-2011.....	202
79. ábra. A közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011	204
80. ábra. A közcsonnában elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³), 2000-2011	205
81. ábra. Közműolló (az egy km vízvezeték-hálózatra jutó csatornahálózat hossza), 2000-2011	206
82. ábra. Villamosenergia-fogyasztók száma (db), 2007-2011.....	211
83. ábra. A szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh), 2007-2011	212
84. ábra. A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh), 2000-2011	212
85. ábra. Az összes gázfogyasztó száma, 2000-2011.....	214
86. ábra. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége átszámítás nélkül (1000 m ³), 2000-2011.....	215
87. ábra. A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db), 2004-2011	217
88. ábra. A melegvíz-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2004-2011.....	218
89. ábra. A távbeszélő fővonalak száma ISDN vonalakkal együtt (db), 2003-2011	222
90. ábra. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011.....	223
91. ábra. Az internet előfizetések száma (db), 2003-2010	223
92. ábra. Győr belterület változása (m ² /év) 1990-2011.....	225
93. ábra. Győr árvízi öblözete	236
94. ábra. Győr középhőmérsékletei és csapadékösszegei havi bontásban	240
95. ábra. Győr havi napfénytartama	241
96. ábra. A kormány, Győr és az Audi együttműködése.....	261
97. ábra. Városrészek és városrendezési körzetek lehatárolása a 2006-os tervben.....	269
98. ábra. Győr ábrázolása az 1594-es ostromot ábrázoló Hufnagel metszet alapján a 17. század második harmadából.....	270

99. ábra. A várfal és védműveinek viszonya a Belváros mai tömbszerkezetéhez.	273
100. ábra. Az ágyúgyári lakótelep helyszínrajza.....	289

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat. A Győr szomszédságában lévő megyei jogú városok gazdasági és innovációs mutatói.....	21
2. táblázat. Győrrel szomszédos települések szerkezeti tervvel való ellátottsága, 2013.....	37
3. táblázat. A legfontosabb hatályban lévő fejlesztési dokumentumok, 2013	38
4. táblázat. A Local Agenda 21 kiemelt célkitűzései	40
5. táblázat. A győri agglomerációhoz tartozó települések iskolázottsági adatai, 2011	58
6. táblázat. Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Győr városrészeiben, 2011.....	59
7. táblázat. A Győrben élő népesség nemzetiségi hovatartozás szerint	64
8. táblázat. A Győrben élő népesség felekezeti hovatartozás szerint.....	65
9. táblázat. Egy főre jutó helyi iparüzési adó bevétel a megyei jogú városokban, ezer Ft, 2006-2011	98
10. táblázat. A működő vállalkozások ágazati megoszlása, 2000; 2010.....	102
11. táblázat. Átlagos lakásméret és ingatlanárak Győrben, városrészenként, 2013	122
12. táblázat. A lakások használati értékének meghatározásánál figyelembe vett jellemzők pontértéke	139
13. táblázat. Az önkormányzati lakások bérbeadásából származó bevétel, 2007-2012.....	140
14. táblázat. Zöldterületek minősítése.....	153
15. táblázat. A földkönyv vizsgálatának összesítése, 2013	160
16. táblázat. A termőföld területek művelési ág szerinti megoszlása, 2013	161
17. táblázat. Minőségi osztályok és aranykorona értékek megoszlása a külterületi termőföldeken, 2013.....	161
18. táblázat. Újrahasznosított vagy újrahasznosításra váró területek a Belváros közelében, 2013.....	167
19. táblázat. Győr légszennyezettség index szerinti értékelése, 2012.....	227
20. táblázat. Összes keletkezett hulladékmennyiség, Győr 2008-2012	229
21. táblázat. A legnagyobb hulladéktermelők, 2012	229
22. táblázat. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek városrészenkénti megoszlása, 2013	230
23. táblázat. Városrészek és városrendezési körzetek lehatárolásai a különböző tervezési dokumentumokban.....	271
24. táblázat. A városrészek terület és lakónépesség szerint	306
25. táblázat. A népesség számának változása városrészenként, 2001-2011	307
26. táblázat. A népesség korcsoportok szerinti összetétele városrészenként, 2011	310
27. táblázat. Függőségi ráták és öregedési index városrészenként, 2011.....	311
28. táblázat. A gazdasági aktivitás kiemelt mutatói, 2001; 2011	312
29. táblázat. Munkanélküliségi adatok, 2001; 2011	314
30. táblázat. Az iskolai végzettség városrészenkénti adatai, 2001; 2011.....	316

31. táblázat. A lakásállomány legfőbb jellemzői városrészenként, 2001; 2011	318

BEVEZETÉS

Győr Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiáját és Területfejlesztési Konceptióját megalapozó vizsgálat elkészítésére Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata az Universitas-Győr Nonprofit Kft-vel kötött megbízási szerződést, amely bevonta a Széchenyi István Egyetem oktatóit és kutatóit is a projekt kidolgozásába.

A megalapozó vizsgálat követte a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) mellékletében foglaltakat, így helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészt tartalmaz.

A részletesebb és bővebb helyzetfeltáró munkarész fogja át Győr Megyei Jogú Város térségi kapcsolatait, a különféle tervekben, koncepciókban való megjelenését, a területrendezési tervekkel kapcsolatos magállapításokat, a szomszédos településekkel terveinek a vizsgált településre vonatkozó észrevételeit és a hatályos fejlesztési dokumentumokat. Részletes elemzések készültek a település társadalmáról, amit akadályozott, hogy a 2011. évi népszámlálási adatok teljes bontásban nem álltak rendelkezésre, így a településrészekre vonatkozó elemzések csak a főbb összefüggéseket mutatják. A gazdaságra vonatkozó fejezetben kitértünk a gazdasági szerkezet jellemzőire és annak változására. Az önkormányzati gazdálkodás és a településüzemeltetési szolgáltatások vizsgálatánál törekedtünk azokra a tényezőkre felhívni a figyelmet, amelyek az önkormányzati kompetenciában és tevékenységben a településfejlesztésre, hangsúlyozottan a gazdaságfejlesztésre vonatkoznak. A táji, települési adottságokban és a zöldfelületet kezelésében történt változásokat regisztráltuk.

Alapos elemzésnek vettük alá az épített környezetet, támaszkodva a rendelkezésre álló dokumentumokra, s ebben is a változásokra, az elmozdulásokra fókuszáltunk, kijelölve azokat a főbb megállapításokat, amelyek a település fejlesztésében a 2007-ben készült Győr Megyei Jogú Város Városfejlesztési Stratégiájától szinte napjainkig zajlottak.

Részletes elemzéseket és áttekintést végeztünk a város közlekedési hálózatával kapcsolatban. A leggyakrabban jelentkező problémákat és azok összefüggéseit vizsgálatuk, kitérve Győr Megyei Jogú Város által elért eredményekre.

A környezeti, katasztrófavédelmi összefüggéseket külön ismertettük. A városi tér a környezet vonatkozásában jelentős értékeket mutat, így külön hangsúlyt adtunk ezen tényező bemutatásának.

A helyzetelemző és -értékelő munkarészben nagy hangsúlyt helyzetünk az összefoglalást jelentő SWOT elemzésre, amelyet kiegészítettünk egy rövid kockázatelemzéssel, így a fejlesztés kereteihez olyan információkat kínálhatunk, amik a gondolkodás kereteiként is számba vehetők. A településrészeket egyenként értékeltük, itt a társadalmi, demográfiai paraméterek mellett a településszerkezeti elemeket is összefoglaltuk kijelölve a problémapontokat, felhívva a tervezők figyelmet a szükséges vagy kívánatos beavatkozásokra.

A város terv-ellátottsága kedvezőnek mondható. Folyamatosan készülnek elemzések a különféle funkciókra. Ezeket az anyagokat a felméréshez felhasználtuk, megismertük.

Elemzési szemléletünk volt, hogy a város és térségére is kitekintettünk, bemutatva azokat településeket, amelyek szoros kapcsolatban vannak a várossal, annak szolgáltatásait használják.

Hasonlóan elemzési szempont és szemléletmód volt, hogy az Európai Unió 2014-2020 tervezési időszak célrendszereire, valamint az Országos Fejlesztési- és Területfejlesztési Konceptió 2014-2020, illetve a Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Konceptiója 2014-2020 dokumentumok iránymutatásait is kövessük, hogy Győr fejlesztései – éppen a helyzetfeltárás segítségével – ezekhez jól illeszkedjenek.

Prof. Dr. Rechnitzer János
a projekt szakmai vezetője

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Kelet-Közép-Európának, Európa felfedezésre váró makrorégiójának fejlődési övezete a Közép-Európai Banán s annak magtérsege a **Bécs-Pozsony-Győr-Budapest** városrégió. Ebben a fejlődési zónában gyorsabban zajlott le a korábbi gazdasági és politikai rendszer leépülése. A meglévő gazdasági bázisok átalakítása sikeres volt, a külföldi működő tőke megtelepedése már az 1990-es évek közepén látványosnak mondható. Az infrastrukturális kapcsolatok adottak voltak, gyorsan fejlődtek, és a településhálózat fejlettsége, az itt élők magasabb képzettsége és elismert munkakultúrája hozzájárult a modernizációs folyamatok sikeres érvényesüléséhez.

Győr Megyei Jogú Város - **Magyarország hatodik legnagyobb városaként** – ebbe a fejlődési zónába tartozik, s annak aktív alakítója. 1971-től megyei jogú város, az ország egyik legdinamikusabban fejlődő megyéjének, Győr-Moson-Sopron megyének a székhelye. A település mind Budapesttől, mind Bécstől 120 kilométerre fekszik, a szlovák fővárostól, Pozsonytól pedig 80 km-re. Győr a térség fővárosaival, más gazdasági központjaival gyorsforgalmi közúti, vasúti és vízi összeköttetésben áll.

A város **közlekedési kapcsolatai** kiválóak. A település két (IV., VII.) európai közlekedési folyosó mentén helyezkedik el. Az Északnyugat-Dunántúl gazdasági életét meghatározó közlekedési főútvonalak a városból indulnak ki, illetve érintik azt. Győr rendelkezik regionális repülőtérrel (Győr-Pér) és kikötővel (Győr-Gönyű), így komplex, több funkciós logisztikai központnak tekinthető.

A rendszerváltozás gazdasági traumái viszonylag kedvező helyzetben érték a várost, előnyös földrajzi pozíciójának és sokrétű gazdasági szerkezetének köszönhetően **gyors fejlődésnek** indulhatott a kilencvenes években. Győr a **külföldi tőke kedvelt célállomásává vált**, ami új iparágak megjelenésével tovább diverzifikálta a gazdaságszerkezetét. Több világcég telepedett meg, melyeket követtek a fejlett technológiai szintet képviselő külföldi, majd hazai kis- és középvállalkozások, s ezek többségében zöldmezős beruházásokkal alakították ki telephelyeiket.

A város határ menti földrajzi fekvése a rendszerváltozás után folyamatosan felértékelődött, hiszen gazdasági bázisának megerősödésével a vonzáskörzete napjainkra 60-80 km-es körzetre terjedt ki, amely átnyúlt az országhatáron túlra is. Ez a fokozatosan szélesedő ellátási tér nemcsak a munkaerőre/munkaerőpiacra érvényes, hanem az egyre gyarapodó szolgáltatási funkciókra, így a kereskedelmi hálózatokra, az oktatás-képzés különböző szintjeinek bővülő intézményeire, az egészségügyi és kulturális szolgáltatásokra, a különféle üzleti és gazdasági tevékenységek kínálatára és a közszolgáltatás szélesedő térségi, regionális funkcióira. Mindezek újabb és újabb szervezeteknek a városban történő megtelepedését segítették elő.

Győr napjainkra a magyar nagyvárosi – regionális funkciókkal rendelkező, 100 ezer főnél nagyobb népességet tömörítő – **hálózat alkotó tagjává vált**. Sikerült az elmúlt húsz évben a város funkcióit úgy alakítani, hogy pótolta hiányosságait (pl. egyetemi bázis, kutatás-fejlesztés), sőt a gazdasági vonatkozásban (pl. beruházások, külföldi tőke, innovatív vállalkozások mennyiségének növelése) megelőzte a többi központot. Győr a hazai, de állíthatjuk, hogy a közép-európai nagyvárosi rendszer egyik kiemelkedő gazdasági, szolgáltató, oktatási-tudományos, kulturális alkotója, egyben vonzó életkörülményeket kínáló versenyképes centruma.

Győr pozíciója az észak-dunántúli térségben is meghatározó, hiszen a többi megyeszékhellyel összehasonlítva megújulást megtestesítő adottságai napjainkra a társközpontoknál kedvezőbbek, sokoldalúbbak, egyben fejlődést megtestesítővé váltak.

A város gazdaságában a **járműipar a domináns ágazat**, ami egyben része – ipari potenciálját tekintve, központja - a kibontakozó **közép-európai járműipari koncentrációnak**. Ezen progresszív ágazat és a hozzá számos szállal, s tevékenységgel kapcsolódó gazdasági bázisok és azok szervezetei, valamint oktatási, fejlesztő-kutató bázisok a városban, s annak térségében új kapcsolatokat generálnak, de hatnak a meglévő infrastrukturális hálózatok szükségszerű fejlesztésére, új irányok és tevékenységek kiépítésére (pl. járműipari központok kedvezőbb összeköttetése, szállítási-logisztikai bázisok kiépítése, együttműködések megteremtése).

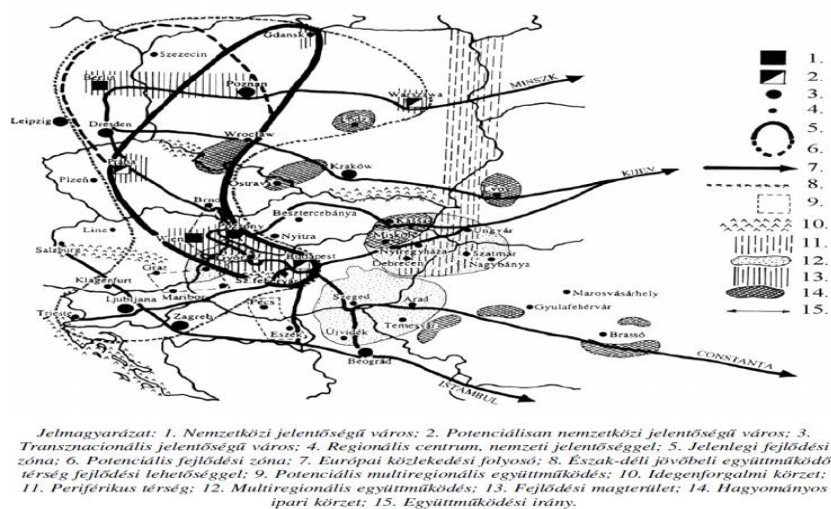
1. táblázat. A Győr szomszédságában lévő megyei jogú városok gazdasági és innovációs mutatói

	Győr	Sopron	Szombathely	Zalaegerszeg	Nagykanizsa	Tatabánya
<i>1 lakosra jutó beruházások nagysága (eFt/fő) (2011)</i>	30426	2854	81850	2930	1932	1947
<i>A HVG TOP 500 árbevételű vállalat listáján szereplő cégek összesen (2006-2011) (db)</i>	20	2	8	6	3	8
<i>A HVG TOP 500 árbevételű vállalat listáján szereplő cégek összes árbevétele éves átlagban (2006-2011) (Mrd Ft)</i>	1841,3	72,9	266,6	42,1	36,8	295
<i>1 lakosra jutó iparüzési adó (eFt/fő) 2010</i>	123,8	45,1	64,5	63	68	53
<i>1 lakosra jutó SZJA-alap nagysága (ezer Ft/fő) (2011)</i>	960,9	700,8	915	886,9	831,3	859,5
<i>Vezető értelmiségi foglalkoztatottak aránya (%) (2012)</i>	9,5	8,2	8,6	9	7,6	6,4
<i>Idegen nyelvet beszélők aránya a lakónépességből (%) (2011)</i>	28,1	33,2	24,6	21,9	20,1	19,6
<i>A felsőfokú oktatási intézményekben tanulók száma 1000 lakosra vetítve (fő) (2011)</i>	115	69	57	20	11	10
<i>Vezető főiskolai és egyetemi oktatók száma (fő) (2010)</i>	241	166	160	0	0	23
<i>10 000 lakosra jutó MTA köztestületi tagok száma (fő) (2013)</i>	9,6	32,3	6,9	3,1	0,8	1,6
<i>PhD hallgatók száma (fő) (2010)</i>	165	198	0	0	0	0
<i>Kutatás-fejlesztéssel foglalkozó vállalkozások száma (db), (2011)</i>	24	7	11	5	5	18
<i>Innovatív kezdeményezések száma (db) (2003-2013)</i>	126	95	50	20	30	45
<i>K+F intézményhálózat komplexitása (2013)</i>	8	7	7	6	5	4
<i>100 000 lakosra jutó bankfiókok száma (db) (2012)</i>	47,9	39,1	34	43,7	40,6	13
<i>1 lakosra jutó SZJA 1% felajánlás összege nonprofit szervezeteknek (Ft) (2011)</i>	952	480	914	864	573	566

Források: NAV SZJA, TÁKISZ, KSH T-STAR, KSH Népszámlálás 2011, HVG, ONYF, Oktatási Hivatal, MTA, SZTNH, Geox Kft. adatai alapján szerkesztette Berkes J.

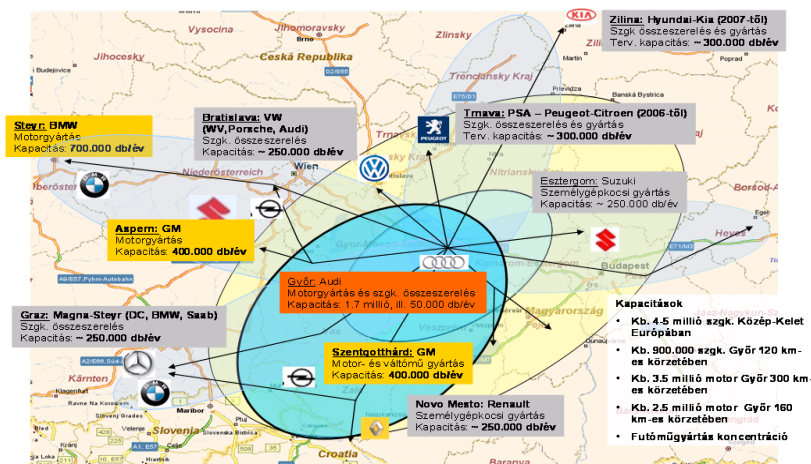
Megállapítható, hogy Győr a közép-európai és a magyar településhálózatban kedvező pozícióban van, kapcsolatai szerteágazóak és nemcsak a hálózati rendszereken keresztül biztosítottak, hanem azok gazdasági és tudásbázisai is megalapozottak. A város országhatáron is átnyúló szélesedő vonzáskörzettel bír, amely alakításához rendelkezik funkcionális és intézményi adottságokkal, de a megfelelő szintű működés **megköveteli a jelenlegi hálózati és együttműködési rendszer alapvető megújítását**: a Centrope együttműködés, valamint az EGTC együttműködések erősítését, azok új tartalommal való megtöltését a következő tervezési időszakban.

1. ábra. Közép-Európa térszerkezete

Forrás: Rechnitzer-Smahó, 2011

2. ábra. Győr helyzete a közép-európai járműiparban

Forrás: szerkesztette Rechnitzer J.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

Sajátos helyzetben vagyunk, hiszen napjainkban történik meg a **Nemzeti Fejlesztés 2030 Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** elfogadása, így csak az előzetes, a társadalmi egyeztetésre rendelkezésre bocsátott anyagból tudunk kiindulni, ezért abban kerestük meg a Győrre, de egyben a regionális központokra is vonatkozó megállapításokat.

Győr ebben a fontos, a nemzeti fejlesztéseket 2014-2020 között alapvetően meghatározó koncepcióban **13 alkalommal szerepel**, vagy kerül megemlítésre. Az első blokkban (helyzetfeltárás) a városra vonatkozóan azon említések sorolhatók, amelyek a **népességszám-változás kedvező példájaként és a belső migráció fogadójaként** mutatják be a települést. Ebben a viszonylatban kiemelésre kerülnek a szuburbanizációs tendenciák is, hangsúlyozva a város körüli növekvő népességkoncentrációt, annak növekedési irányait (Szigetköz, Bakonyalja, Kelet-Rábaköz), valamint az országhatáron átnyúló kapcsolatait.

A városra vonatkozó további említések már **településhálózati összefüggésekben** jelennek meg. A koncepcióban megfogalmazódik, hogy kialakul egy főváros körüli belső (vagy csapágy) város gyűrű, amely sajátos munkamegosztásban él Budapesttel. Valamint a fejlesztésben ismételten megerősítést nyer a külső városgyűrű, amelyet a nemzetközi funkcióval rendelkező nagyvárosok hálózata jellemez, így Győr, Pécs, Szeged, Debrecen és Miskolc. Ebben a vonatkozásban a következők kerülnek leírásra: „Győrben, „a folyók és a találkozások városában” a jövő az egészség, a kultúra és az innováció köré épül. Magyarország járműipari központjaként elektronikai és informatikai ipari, autóipari és gépgyártási húzóágazataira támaszkodhat kitörési pontjainak (járműipar, magas K+F+I igényű iparágak, turizmus, egészségipar, logisztika, sportgazdaság, kulturális és kreatív ipar) megerősítéséhez. Győr és térsége azon kevés területegységeink közé tartozik, amely nemzetközi együttműködésekkel is integrálódik (Bécs-Pozsony), de szűkebb magyarországi vonzáskörzete is kiterjed a Szigetköz-Rábaköz térségétől a Bakonyaljáig és átnyúlik a szomszédos Komárom-Esztergom és Veszprém megyébe. Határon átnyúló vonzáskörzete kiterjed a szlovákiai Csallóközre és Mátyusföldre. Kiemelkedő nemzeti jelentőségű nagyváros, nagyon fontos nemzetközi kapuszereppel, potenciális országos hatáskörű intézményeknek is otthont adhat.” (OFTK, 167.o)

Kiemelendő, hogy a koncepcióban **egyedüli érdemleges nemzetközi nagyvárosi integrációként kerül említésre a Bécs-Pozsony-Győr együttműködés** (Centrope), mint a fejlődést generáló fejlesztési tengely.

A város megemlítésre kerül a **közlekedés fejlesztésénél**, itt a dunai kikötők felsorolásánál több alkalommal is utalást tesznek a Győr-Gönyű kikötőre. Ezen túl nem elhanyagolható, hogy a megyékre vonatkozó elvi fejlesztési irányoknál a Győrre történő utalás több megyénél megjelenik (Fejér, Komárom-Esztergom, Veszprém, Vas), ami csak megerősíti a regionális központ funkciót, illetve az abból következő fejlesztési hatásokat.

Megállapítható, hogy a Nemzeti Fejlesztés 2030 dokumentumban a **város határozottan megjelenik**. Példaként szolgál a sikeres fejlődésre (népesség, gazdasági szerkezet, regionális szerepkörök, nemzetközi városhálózati integráció), de egyben a fejlesztés irányai is kijelölést kapnak, döntően a településhálózat vonatkozásában (külső városgyűrű, nemzetközi integráció, kapuszerep), s végül gazdasági szerkezetének új dimenzióira is előremutató utalások kerülnek rögzítésre (járműipar, K+F+I fejlesztés, egészségipar, sportgazdaság, kreatív iparok).

A Győr-Moson-Sopron megye Területfejlesztési Koncepciója 2013-2020 című elfogadásra kész dokumentumban **Győr mint megyeszékhely**, egyben a térségi fejlődés központja számos helyen és viszonylatban megjelenik. A koncepció hat stratégiai fejlesztési célban jelöli meg a megye fejlesztési irányait, ezek az alábbiak:

1. Jedlik Ányos stratégiai fejlesztési cél – Kreatív humán erőforrások

Hatásterület: a megye egésze.

Győr mint **gazdasági központ** alapvetően érdekelt a képzett és innovatív munkaerő fogadásában, és mint a Dunántúl egyik legnagyobb oktatási és képző-központja kellő szakmai tudást és infrastruktúrát képes biztosítani a képzések szervezéséhez, lebonyolításához.

2. Kühne Károly stratégiai fejlesztési cél – Innováció a gazdaságban

Hatásterület: a megye egésze.

A győri és a város környékén lévő gazdaság folyamatos megújításának további ösztönzése és támogatása **az egész megye és térség érdeke**. Itt állnak rendelkezésre azok a gazdasági potenciálok, amelyek képesek az innovációkat megteremteni és befogadni. A város

szolgáltató jellegű gazdasági szektorainak (turizmus, kulturális és sportgazdaság, egészségipar) fejlesztési irányai is ebben a stratégiai célban jelennek meg.

3. Baross Gábor stratégiai fejlesztési cél – Elérhetőség, megközelítés

Hatásterület: megyei központok, hálózati csomópontok.

Győr a megyei **közlekedési hálózat gócpontja**, döntően a városhoz kapcsolódnak és irányulnak a meghatározó közlekedési hálózatok, így a fejlesztések alapvetően érintik a várost, annak jövőbeli kapcsolati irányait és a kapcsolatok intenzitását.

4. Timaffy László stratégiai fejlesztési cél – Környezetet, kultúra és életminőség

Hatásterület: a megye egésze.

Győr és környéke táji, természeti és környezeti tényezői fontos szerepet játszanak a megye fejlesztésének értéktárában, a **minőségi életet alakító tényezők** formálásában, azok megújításában. A város esetében kiemelendő, hogy külön hangsúlyt kell adni a településkörnyezetnek, annak minőségének alakításának, s az életmódot egyre jobban meghatározó kulturális miliőnek, annak tudatos alakításának.

5. Göcsei Imre stratégiai fejlesztési cél – Belső kohézió, centrumok és perifériák

Hatásterület: Rábaköz, Győr és térsége, déli, délnyugati aprófalvas térség, kisvárosok és vonzáskörzeteik.

Győr **szuburbanizációs folyamatai** erőteljesek, azok az elmúlt évtizedben megélénkültek, így a város és térsége együttes fejlesztése kívánatos. A koncepció egyértelműsíti ennek szükségességét, kiemeli a győri térség alakításának fontosabb irányait (közlekedési kapcsolatok javítása, funkciók megosztása, elérhetőség).

6. Esterházy János stratégiai fejlesztési cél – Együttműködés a szomszédokkal

Hatásterület: a megye egésze, kiemelten országhatár és megye határ menti települések.

Győr esetében egyértelmű cél a **határ menti kapcsolatok** további szélesítése, azok új tartalmakkal való megtöltése, részben új intézményi keretek között (EGTC). További cél a szomszédoknál egyre látványosabban kibontakozó nemzetközi nagyvárosi integrációba való szervezettebb beépülés. Bécs és Pozsony együttműködése Twin-city program alapján egyre

látványosabb, ennek térbeli kiterjedése egyértelműen eléri Győrt, így ezen program segítheti a város beépülését a két közép-európai főváros együttműködési rendszerébe.

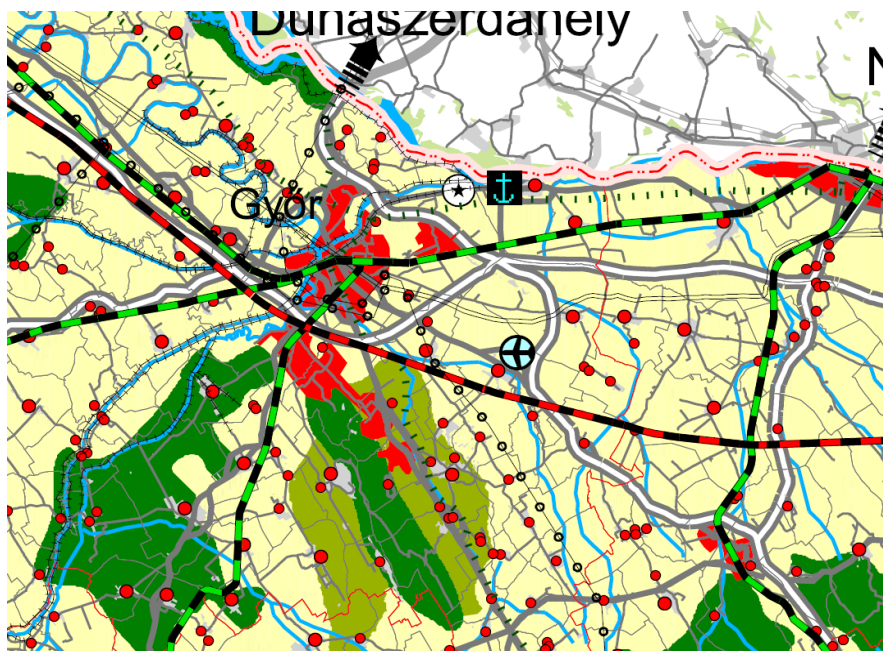
Megállapítható, hogy Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési irányai Győrrel együtt értelmezhetőek és valósíthatók meg. A koncepció erre világosan épít, szinte minden elemében megjeleníti a megyeszékhely térségalkító szerepét, és egyben annak fejlesztéséhez hozzá is kíván járulni.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1. Országos Területrendezési Terv (továbbiakban OTrT)

Jelen anyag készítésének időpontjában¹ a hatályos OTrT az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény 2008. évi L. törvénnyel módosított változata². Készülőben van az OTrT jogszabályban előírt ötévenkénti felülvizsgálatának eredményeképpen a **2013-as tervváltozat**³. Mivel a győri megalapozó vizsgálat készítésének időpontjára az OTrT 2013-as változatát már tárgyalja az Országgyűlés, ennek rendelkezésre álló dokumentumait vizsgáljuk itt, részletesen kiemelve a 2003-as és a hatályos OTrT-hez viszonyított változásokat.

3. ábra. Részlet a hatályos győri településrendezési eszközök készítésének időpontjában hatályos 2003-as OTrT tervlapjából

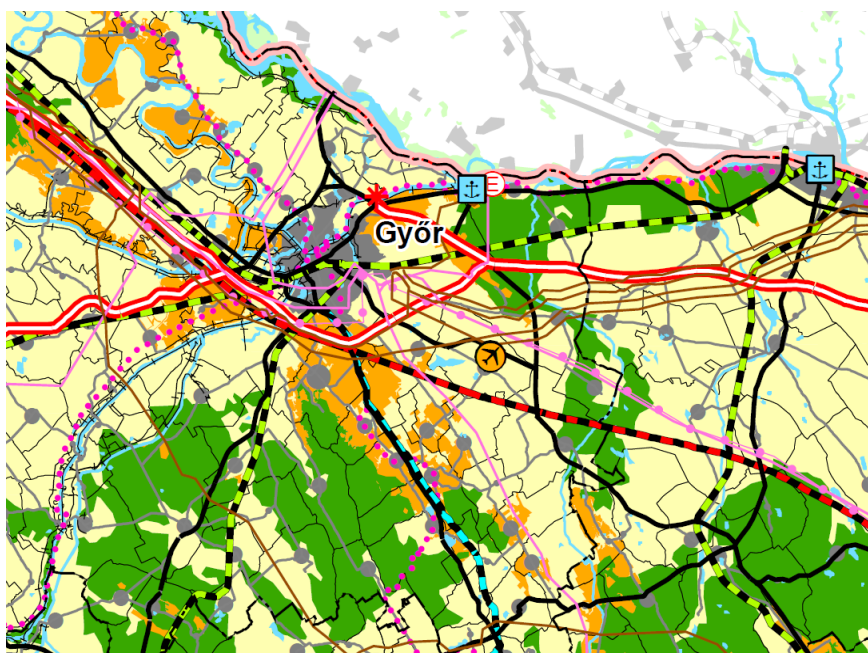
Forrás: OTrT, 2003

¹ 2013. 10.10

² Forrás: <http://www.terport.hu/teruletrendezes/teruletrendezesi-tervek/magyarorszag> OTrT - hatályos

³ Forrás: <http://www.terport.hu/teruletrendezes/teruletrendezesi-tervek/magyarorszag> OTrT - felülvizsgálat

4. ábra. Részlet a hatályos 2008-as OTrT tervlapjából

Forrás: OTrT, 2008

A három tervet összehasonlítva a nagyobb győri vonatkozású változások a 2003-as és 2008-as terv között történtek:

- **Törölték** a tervből a **Székesfehérvár-Győr** (81-es főút) és a **Kisbér-Komárom** (13-as főút) gyorsforgalmi úttá fejlesztését, ami azt jelenti, hogy nem javul a Győr - Székesfehérvár közúti kapcsolat minősége⁴. E helyett új elemként tartalmazza a terv a péri elkerülést és a 81-es út új kikötését az M1 - M19 csomópontjához. (Valószínűleg a gyorsforgalmi útként történő kiépítés forgalmi adatokkal nem igazolható.)
- **Törölték** a tervből az **M19-es gyorsforgalmi út medvei határátkelőig gyorsforgalmi útként** történő kiépítését. A korábbi változat a Győr - Nagyszombat (Trnava), mint két jelentős autógyártó centrum és történelmi város együttműködését is kívánta támogatni, egy szlovák oldali útfejlesztés indokoltságát is erősítve⁵. A gyorsforgalmi útfejlesztés helyett a terv az M19 folytatásában a **győri északi elkerülést** biztosító új utakat is főút minőségben tartalmazza.
- **Nőtt a város települési térségként besorolt területe**; ilyen besorolást kapott a Püspökerdő mindkét fele és Pinnyéd is. Győrszentiván nem szerepel a terven

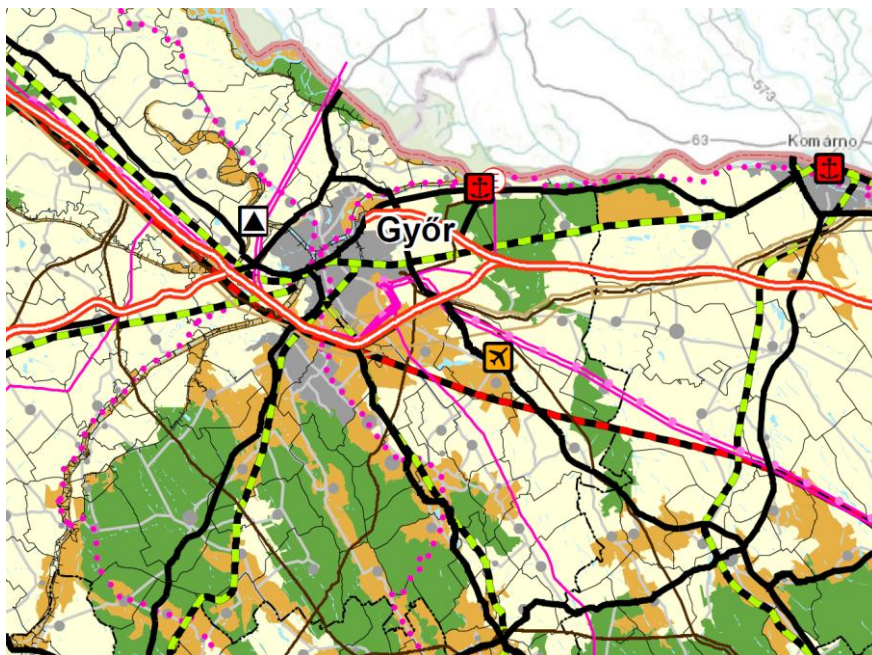
⁴Ennek a kapcsolatnak a fejlesztését az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió is fontosnak tartja (259.o.)

⁵Ezt az együttműködést az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió is fontosnak tartja (148.o., 48., 49. ábra)

települési térségként. Valószínűleg hasonló hiba a Püspökerdő jelölése is; a szakági tervekben az továbbra is természetvédelmi területként szerepel.

- Nem közvetlenül győri változás, de hatással lehet a városfejlődésre, hogy a **komáromi kikötő a Győr-Gönyű kikötővel** azonos besorolással van az új tervben ábrázolva. A Győr-Gönyű kikötő mellől eltűnt a logisztikai központ jelölés, de ilyen jelöléseket az új terv már sehol sem tartalmaz.
- Újra elsőrendű **árvízvédelmi védvonal**ként tartalmazza a terv az Iparcsatorna menti töltéseket.
- Megjelent a terven **az új gönyői erőmű** és a hozzá vezető nagyfeszültségű hálózat.
- Eltűnt a tervről a **Duna menti kerékpárút** medvei leágazása, viszont megjelent a Rába menti kerékpárút.
- „Veszélyes hulladék ártalmatlanítóként” jelöli a terv a **Győri Hulladékégető Kft** üzemeltetésében lévő **bácsai hulladékégetőt**.

5. ábra. 2013-as OTrT tervezet Ország Szerkezeti Terve tervlapjából

Forrás: OTrT tervezet, 2013

A 2013-as OTrT tervezet további változásokat tartalmaz a korábbihoz képest:

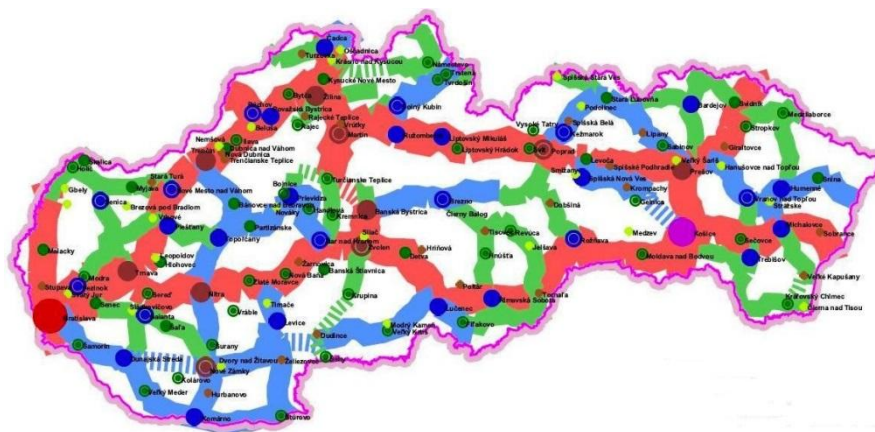
- Törölték a tervből a Székesfehérvár-Győr (81-es) főút előző tervben még szereplő fejlesztését, helyette megjelenik a **81-es főút folytatásában egy új fejlesztés**, az északi elkerülésben folytatódó, az Audi Hungaria Motor Kft. (továbbiakban: Audi) és

Győrszentiván között tervezett új főút. Ez a nyomvonal jelentős változást eredményezhet a városszerkezeti tervben is; az északi elkerülő délkeleti vége a 8136. sz. úton fejeződik be az autópálya csomópont közelében. Ennek az útnak a 81-es úttal való összekötése már a város közigazgatási határán kívül van; a város déli és északi szektorai közötti forgalom szempontjából a korábbi változatnál hátrányosabbnak tűnik. Felmerül az a kérdés is, hogy az állami főutak belterületi szakaszai állami tulajdonban maradnak-e.

- Törölték a tervből a **82-es főút tervezett új nyomvonalát**, amely az M1-es autópályánál végződik. Ezzel a Szent Imre út kiváltására a korábbi városi tervekben szereplő út kiépítése önkormányzati feladattá válik.
- Törölték a tervből a **Marcalvárost nyugatról kikerülő főútfejlesztést is**.
- Tovább nőtt a **város települési térségként besorolt területe**; ez elsősorban az Audi fejlesztéseket és a Győr Nemzetközi Ipari Park bővítését jelenti. Győrszentiván továbbra sem szerepel a tervben települési térségként.
- Újdonság a tervben, hogy a **Győr - Veszprém vasútvonalat** újra törzshálózati vasúti pályaként ábrázolták.
- Kiemelt jelentőségű vízi építményt jelöl a terv a Rábca Mosoni-Duna torkolatánál.
- Újra nem szerepel a tervben a **bácsai égetőmű**.
- A szakági tervekben új elem, hogy a **világörökség várományos területek** között a limes részeként Győr is szerepel.

1.3.2. KURS 2001 és KURS 2011⁶(Szlovákia országos területfejlesztési koncepciója és felülvizsgálata)

6. ábra. A fejlődési tengelyek című részlet a KURS 2011-ből

Forrás: KURS, 2011

Győr közigazgatási határa Vének és Gönyű között egy rövid szakaszon a Nagy-Duna vonalában van; formailag ez is indokolja a szlovák területi tervek vizsgálatát. Tartalmilag fontosabb, hogy **Győr vonzáskörzete átnyúlik a határon.**

Az előbb említett határszakaszon Győr Nyitra megyével szomszédos, de fontosabb a medvei Duna-hídon keresztül meglévő kapcsolat Nagyszombat megyével⁷. Az országos tervhez hasonlóan a megyetervekben **sem találtunk a győri kapcsolat fontosságára** utaló jeleket, új fejlesztési javaslatokat.

1.3.3. Győr-Moson-Sopron megye területrendezési terve

Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzata Közgyűlésének a Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Tervről szóló 10/2005. (VI. 24.) számú rendelet módosításáról szóló

⁶Forrás: <http://www.telecom.gov.sk/index/index.php?ids=124582>

⁷A két megye területrendezési tervei elérhetők az alábbi linkeken:

<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=177> (Nyitra megye), <http://www.tnava-vuc.sk/sk/uzemne-planovanie/dokumenty-uzemneho-planu-regionu> (Nagyszombat megye).

12/2010. (IX. 17.) számú rendelete hagyta jóvá a **megye hatályos területrendezési tervét**⁸. Az alábbi ábra tanúsága szerint a megyei terv a hatályos (2008-as) OTrT-vel van összhangban. A rendelet mellékleteiben, illetve a kísérő határozat mellékleteiben a következő, **győri fejlesztési utalások** szerepelnek:

- Az új főúti kapcsolatok között szerepel az **M1 - M19 összekötése a 81. sz. főúttal**, illetve a Győr-Gönyű kikötő irányába az 1. sz. főúttal.
- A főúthálózati fejlesztések között szerepelnek Győrt érintően az **1. és 82. számú főutak** településselkerülő szakaszai.
- A tervezett **vasúti mellékvonalak** között a Győr - Kisbér és a Győr - Nyúl vonal.
- A mellékutakon **tervezett hidak között** a Vének és Győr között tervezett Mosoni-Duna-híd.
- A térségi **kerékpárút-hálózatok** között az Abda, Koroncó, Töltéstava, Bőny, Kisbajcs irányú utak.
- A **honvédelmi területek** településrendezési tervekben való szabályozásának kötelezettsége.
- A **nagysebességű vasút nyomvonala** továbbtervezésének fontossága különösen Győr térségében.

7. ábra. Részlet a megyei rendezési terv Térségi szerkezeti terv című tervlapjából

Forrás: *GYMS megye Területrendezési Terve, 2010*

⁸ Forrás: <http://www.terport.hu/teruletrendezes/teruletrendezesi-tervek/megyek/gyor-moson-sopron-megye-teruletrendezesi-terve>

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Az egyes települések településszerkezeti tervét az alábbi szempontok szerint vizsgáltuk:

- Van-e számottevő mértékű **lakó-, illetve gazdasági tartalékterület**?
- Van-e olyan technikai, elsősorban **közlekedési infrastruktúra** a vizsgált településen, amely nem csak a települést szolgálja, illetve van-e olyan technikai infrastruktúra a győri szerkezeti terven, amely létesítési, működési feltételeit a szomszéd település szerkezeti terve nem biztosítja?
- Van-e a fentiekén **túl térségi jelentőségű terület felhasználás**?

Általánosságban megállapítható, hogy a szerkezeti tervek a települések lakosságszámához képest aránytalanul **nagyméretű lakó tartalékterületet tartalmaznak és jelentős méretű gazdasági tartalékterületet is**, így ezt az egyes települések értékelésénél külön nem jelezzük.

A fejlesztési területek közül különösen nagy hatással lehetnének Győr fejlődésére az **autópálya-csomópontok környéki fejlesztések**. Ilyenek vannak Nagyszentjánoson, Töltéstaván, Győrújbaráton, Ikrényen.

Azoknál a településeknél, amelyek szerkezeti tervének az előbbi általános megjegyzésen túl, vagy attól eltérően nincs más, Győr szempontjából fontos tartalma, nem szerepel megjegyzés a település neve után.

Gönyű

A Győr-Gönyű kikötő területének nagyobbik része Gönyű területére esik. Az 1-es út és a Mosoni-Duna közötti területen lévő kikötői gazdasági terület beépítésre kész állapotban van. Megvalósult az E-On új erőműve, amely Győr területén keresztül 400 kV-os légvezetékkel kapcsolódik az országos hálózathoz, illetve gázellátása is Győr felől történik.

A jóváhagyó határozatban a gönyői önkormányzat kezdeményezi az **állati fehérje feldolgozó üzem védőtávolságának csökkentését**, nyilvánvalóan a funkció és a technológia olyan módosítását, melynek következtében a védőtávolság csökkenthető.

Nagyszentjános

Nagyszentjánossal nem szerepel győri kapcsolat.

Bőny

A bőnyi terv tartalmazza még a **81-es út hatályos OTrT** és megyeterv szerinti új nyomvonalát az **M1 - M19 csomópont irányába**. Az OTrT 2013-as (tervezett) változata szerint a 81-es út új nyomvonalának kiépülése esetén erre a nyomvonalra nem lesz szükség. Tervtávlaton túl szükség lehet a 81-es út gyorsforgalmi út szintű kiépítésére, ezért a nyomvonal feladása jó esetben csak akkor történik meg, ha az új nyomvonalon a gyorsforgalmi úti paraméterek biztosíthatók.

Pér

Bár Pér csak egy pontban „szomszédos” Győrrel, de a **Győr-Pér Repülőtér** Pér területén fekszik, így a település jelentős a város szempontjából. A szerkezeti terv tartalmazza a 81-es útnak a repteret **északról elkerülő** nyomvonalváltozatát és a 81-es út M1, M19 irányú tervezett nyomvonalát, valamint a nagysebességű vasút nyomvonalát is. A 81-es úttal kapcsolatban az előbbieken említett változásokat Pér szerkezeti tervén is át kell vezetni.

Töltéstava

A terv nem tartalmazza a nagysebességű vasút nyomvonalát.

Győrújbarát

Győrújbarát összenőtt Ménfőcsanakkal, Győr külső városrészével; nagyon indokolt lenne a **két település együtt-tervezése**, elsősorban a városkörnyéki településekre általában jellemzőnél is több fejlesztési terület (lakó- és gazdasági terület) megfelelő mértékű kiszolgálása, ütemezése érdekében.

A győri és a győrújbaráti szerkezeti terven szereplő **nagysebességű vasúti nyomvonal** nem érintkezik egymással. Ez komoly problémát jelent, tekintettel a nagysebességű vasút nagy ívméretére (4-8000 méter) és arra, hogy Győrújbaráton a gazdasági terület teljesen ráépült az autópálya kereszteződésre.

Gyórszemere

A Sós ér völgyében és a Sokoró keleti lejtőin Tényő területére is átnyúlóan **golf- és szabadidőközpontot terveznek**, ami nyilvánvalóan térségi igényeket szolgálna.

Koroncó

Koroncóval nem szerepel győri kapcsolat.

Rábapatoná

Rábapatonával nem szerepel győri kapcsolat.

Ikrény

A többi szomszédos településhez képest szolidabb mennyiségű **új lakóterület**, viszont **óriási mennyiségű gazdasági terület áll rendelkezésre** a 85-ös út M1-es csomópontja közelében. Az ikrényi tó kedvelt szabadidős terület a győriek számára is.

Abda

A szerkezeti terv tartalmazza a Győr számára fontos nyugati közúti **elkerülés 1-es - 85-ös úti csomópont**hoz vezető szakaszát.

Győrújfalu

Itt is az átlagost meghaladóan sok új fejlesztési terület, elsősorban **„családi ház” lakóterület** van kijelölve a szerkezeti tervben.

Vámosszabadi

A szerkezeti terv a 2003-as OTrT-nek és a győri szerkezeti tervnek megfelelő **közfűtőfejlesztéseket** tartalmaz. A 2013-as OTrT-nek megfelelő győri északi elkerülés esetén a 14-es főút új nyomvonala elhagyható, meggondolandó a jelenlegi nyomvonal nagyobb szabályozási szélességű területbiztosítása, esetleg a belterület déli határa körül kisebb nyomvonal korrekció területbiztosítása a Felvidék felé irányuló kapcsolat minőségének fejleszthetősége érdekében. Az északi elkerülés 2013-as OTrT szerinti kiépülése is fogja érinteni Vámosszabadi területét.

Vámosszabadi sajátossága, hogy van egy Győrhöz, Kisbácsához tapadó **lakóterülete**, melynek úthálózata már ki is épült. Ennek a leendő területnek még az alapfokú kiszolgálása is

csak Győrben biztosítható. A győri szerkezeti terv közigazgatási területcserét javasolt ezen területet érintően, a lakóterület tényleges kiépülése ezt még inkább indokolja.

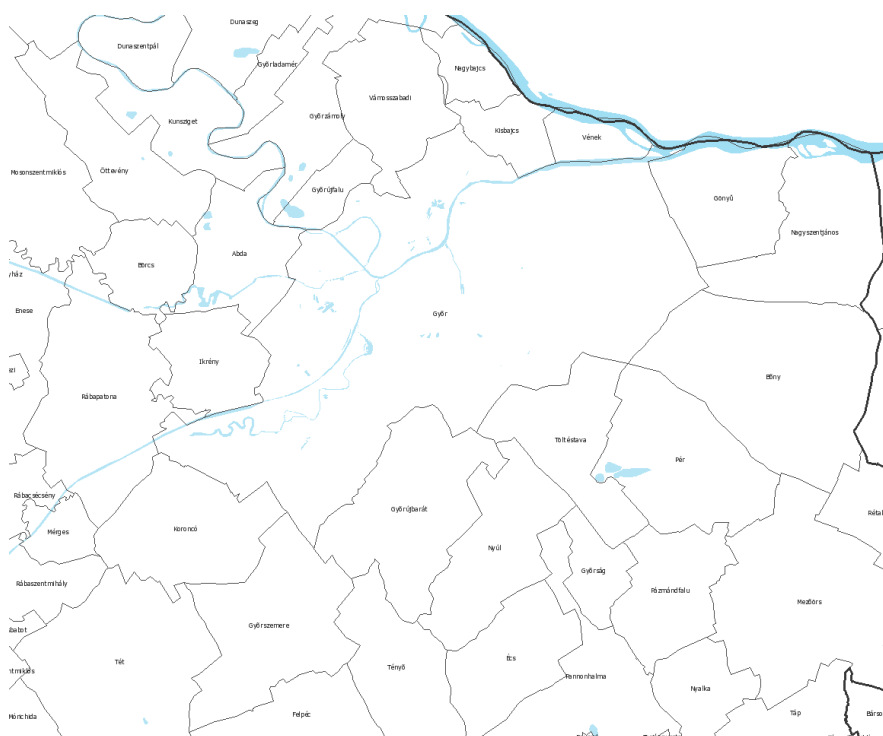
Kisbajcs

Győr szempontjából Kisbajcs elsősorban azért fontos, mert a **Győr vízellátását** biztosító szőgyei parti szűrésű kutak egy része itt található. Még a vízmű külső védőidomán belül is vannak lakótelkek, még több az „A” jelű védőidomon belül és a község majd egész területe a „B” jelű védőidomon belül fekszik.

Vének

Kisbajcsához hasonlóan Vének területén is fekszik a **szőgyei vízmű** egyik része. Itt a védőterületek kevésbé problémásak. Vének teljes lakóterülete a fehérje feldolgozó védőterületén belül fekszik.

8. ábra. A Győrrel szomszédos települések

Forrás: VÁTI TEIR, 2013

2. táblázat. Győrrel szomszédos települések szerkezeti tervvel való ellátottsága, 2013

Település	Jóváhagyó határozat száma	Forrás
Gönyű	41/2008. (VI.12.) határozat	Állami Főépítész iroda
Nagyszentjános	1/2012. (II.15.) határozat	Állami Főépítész iroda
Bőny	61/2005. (XII.19.) határozat	http://www.bony.hu/nkormnyzat/rendeze9si_terv.html
	többször módosított	
Pér	99/2000. (VII.13.) határozat	Állami Főépítész iroda
	74/2003. (VII.24.) határozat	
	23/2010. (III.16.) határozat	
Töltéstava	26/2005. (III.17.) határozat	VÁTI Nonprofit KFT. DKT/OTTT/2005/-123
Győrújbarát	55/2005. (IV.21.) határozat	http://www.gyorujbarat.hu/rendezesi-terv.html
	Többször módosított	
Győrszemere	44/2010. (X.12.) határozat	Állami Főépítész iroda
	117/2007. (II.9.) határozat	
Koronc	90/2007. (VIII.19.) határozat	Állami Főépítész iroda
	106/2003. (XII.10.) határozat	
Rábapatona	75/2010. (X.14.) határozat	http://www.rabapatona.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=288&Itemid=119
Ikrény	4/2013. (i.29.) határozat	Állami Főépítész iroda
	85/2008. (X.1.) határozat	
	75/2000. (IX.26.) határozat	
Abda	honlapon nincs	Állami Főépítész iroda
Győrújfal	61/2010. (IX.20.) határozat	http://www.gyorujfalu.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=27
Vámosszabadi	94/2010. (IX.28.) határozat	http://vamosszabadi.hu/index.php/oenkormanyzat/telepulesrendezesi-terv
Kisbajcs	166/2005. (X.26.) határozat	http://www.kisbajcs.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=98&Itemid=104
Vének	24/2006. (II.16.) határozat	http://www.venek.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=184&Itemid=201

Forrás: szerkesztette Németh I.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

A hatályos fejlesztési dokumentumok közül a következők emelendők ki:

3. táblázat. A legfontosabb hatályban lévő fejlesztési dokumentumok, 2013

Dokumentum neve	Elkészítés ideje
Településfejlesztési koncepció	2005
Győr Megyei Jogú Város Középtávú Integrált Városfejlesztési Stratégiája	2008
Local Agenda 21 Győr	2010

Forrás: szerkesztette Takács T.

A **Településfejlesztési koncepciót** a 131/2005 (V.5.) számú közgyűlési határozattal fogadták el. A koncepció kiemeli, hogy a városfejlesztési döntések meghozatalakor a legalapvetőbb kritérium a **fenntarthatóság**. Megnevezi a **fenntartható városfejlődés** három pillérét is: a **környezeti, a társadalmi-kulturális és a gazdasági fejlődés**, melyek kiegyensúlyozott figyelembe vételére hívja fel a figyelmet.

A koncepció a szakági szemlélet helyett **átfogó fejlesztési programokra** tesz javaslatot, melyek a következő területeket érintik:

- Tudásipari fejlesztési program
- Érkezés program
- Főtér program
- Fürdőváros program
- Sziget és Újváros rehabilitációja – Bercsényi sétány program
- Kikötő program
- Zöldfolyosó program
- Közösségi közlekedés program
- Tiszta energia program

A városok fejlesztési elképzeléseiknek megalapozásul **integrált városfejlesztési stratégiákat** készítenek. Győr Megyei Jogú Város jelenleg hatályos **Középtávú Integrált Városfejlesztési Stratégiáját** (a továbbiakban: IVS) a Közgyűlés 2008. február 28-án fogadta el. A stratégiai dokumentum kijelöli a **2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületeket**, melyek az egyes városrészekre megállapítást nyert fejlesztési igények közös célok mentén történő áttekintése után kerültek lehatárolásra. **21 akcióterületet** nevez meg a dokumentum, a 2007 és 2013 között megvalósítandó projektek rövid leírásával kiegészítve. Az akcióterületek lehatárolása kettő elv mentén történt a következő módon:

- **Városrészeket lefedő akcióterületek:** Bácsa-Kisbácsa-Sárás, Belváros, Gyórszentiván, Kiskút, Likócs, Ménfőcsanak-Gyirmót, Nádorváros, Pinnyéd, Révfalu, Szabadhegy-Kismegyer, Újváros-Sziget.
- Egyéb szempont alapján **lehatárolt akcióterületek:** Átalakuló iparterületek, Győr-Gönyű kikötő, Intenzív lakóterületek, Kereskedelmi és logisztikai, Működő iparterületek, Nyugati városkapu – gazdasági terület, Nyugati városkapu – rekreációs terület, Új iparterületek, Veszprémi út menti, Zöldfelületek – Győr tüdeje.

A **Local Agenda 21 Győr** részben az IVS felülvizsgálatát, részben aktualizálását végezte el, mely által a fejlesztési elképzelések halmaza is integráltabbá vált. Győr hosszú távú fenntartható fejlődését szem előtt tartó stratégiai dokumentumot a Közgyűlés 7/2011. (I. 28.) számú határozatával hagyta jóvá. A fenntarthatósági program szemlélete azt tükrözi, hogy Győr városa környezeti, társadalmi és gazdasági szempontból **fenntartható fejlesztésre** törekszik.

A dokumentum alapján **a város hosszú távú, fenntartható jövőképe** az alábbiak szerint fogalmazható meg:

„Győr 2030-ra az erős közép-európai régió európai jelentőségű, meghatározó szellemi és gazdasági-szolgáltató központjává kell, hogy váljon.”

A jövőképet négy kiemelt cél megvalósításával kívánja elérni, melyeket további részcélok alkotnak. A célok és részcélok rendszerét a következő táblázat szemlélteti:

4. táblázat. A Local Agenda 21 kiemelt célkitűzései

Kiemelt célok	Részcélok
1. Győr váljon meghatározó szellemi központtá az oktatás, a sport és a kultúra értékteremtő hatásaira építve.	a. A Széchenyi István Egyetem fejlesztése
	b. Az innováció elősegítése
	c. Győr sport- és kulturális kínálatának fejlesztése
	d. Korszerű szakképzési rendszer működtetése
2. Erős, több lábon álló, versenyképes gazdaság kialakítása.	a. Az autógyártás beszállítói hálózatának fejlesztése, erősítése
	b. Az egészségipar infrastruktúrájának fejlesztése
	c. Az üzleti infrastruktúra adottságainak fejlesztése, térségi szolgáltató központ létrehozása
	d. Turisztikai szolgáltatások bővítése
	e. Tudásipar fejlesztése, támogatása
	f. Gazdasági partnerség építés
3. Összetartó, aktív, egészséges közösségek létrehozásának, működésének támogatása.	a. Az ifjúság szabadidős-, sport- és kulturális tevékenységeinek támogatása, a programkínálat bővítése
	b. Az időskorúak tartalmas életének biztosítása
	c. A sport kiemelt támogatása
	d. A közhasznú, illetve közérdekű munkát végző egyházi és civil szervezetek támogatása
	e. A fenntartható életmód és az ehhez kapcsolódó viselkedésminták ösztönzése
4. Az „élhető európai város” megteremtése kiváló természeti- és épített környezeti minőség biztosításával.	a. Közösségi terek megújítása
	b. Parkok, zöldfelületek újraértékelése
	c. Magas építészeti minőségi követelmények megfogalmazása
	d. A városi és elővárosi közlekedés fenntartható fejlesztése
	e. Felszíni vizek védelme, vízpartok megújítása
	f. Fenntartható városi energiastratégia készítése és megvalósítása
	g. A természeti környezet védelme
	h. A leszakadó területek komplex felzárkóztatása, város-rehabilitáció

Forrás: Local Agenda 21 Győr, 2011

Továbbá a dokumentum megfogalmaz **négy alapelvet** is, melyek mentén Győr hosszú távú fejlesztése történik. Az alapelvek a következők:

- fenntarthatóság
- értékelvűség
- versenyképesség
- befogadás

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A településfejlesztési döntések közül **három dokumentumot kell kiemelni** – a közterület kialakítási terv (a továbbiakban: KKT), a településrendezési előszerződés (a továbbiakban: TRESZ), illetve a településrendezési szerződés (a továbbiakban: TRSZ) – melyek elkészítése, illetve megkötése minden **kisebb-nagyobb fejlesztési terület esetében szükséges**, mivel a fejlesztési területek beépítése kizárólag TRSZ alapján lehetséges. A fejlesztési területet feltáró közterületek tervszerű kialakítását, illetve kiépítését lehetővé tevő jóváhagyott KKT pedig feltétele a TRSZ megkötésének.

KKT jóváhagyásával és TRSZ kötéssel kapcsolatos kérdéskört a településrendezési szerződések-megkötésének szabályairól, és a közterület-kialakítási terv készítésének rendjéről szóló 17/2011. (VI.27.) számú önkormányzati rendelet szabályozza, melynek **tárgyi hatálya** a következő kérdéskörökre terjed ki:

- a **helyi építési szabályzatban**, a szabályozási tervben újonnan beépítésre szánt és jelentős mértékben átépítésre kerülő területeken megvalósuló közterület-kialakításra, útépítésre és közműfejlesztésre,
- olyan fejlesztők által kezdeményezett fejlesztési célok megvalósítására, mely a meglévő **közterület átépítését**, felújítását, közműkapacitás-növelést igényli,
- a **külterületi ingatlanok belterületbe vonására**, és
- egyes **településrendezési eszközök** jelentős módosítására irányuló kérelemre.

A KKT a fejlesztési területre készítendő olyan **műszaki dokumentáció**, amely rendezési tervben szabályozott közterület műszaki infrastruktúra rendszerének kialakítását mutatja be. A TRSZ a településrendezési szerződés létrejöttét elősegítő dokumentum, mely jogerős hatósági engedélyek megléte nélkül, előzetesen rögzíti és biztosítja az adott településfejlesztéssel összefüggő beruházás főbb jogi, pénzügyi, időbeli és műszaki paramétereit, a kötelezettségvállalásokat, előkészítve a településrendezési szerződés későbbi időpontban történő megkötését. A TRSZ a településfejlesztési célok megvalósítása érdekében vállalt kötelezettségeket, műszaki, jogi feltételeket és biztosítékokat rögzíti és kiterjed minden újonnan beépítésre szánt és jelentős mértékben átépítésre kerülő területeken megvalósuló közterület-kialakításra, útépítésre és közműfejlesztésre.

A hatályos településrendezési szerződések közül **három fejlesztési terület** emelhető ki a megvalósítandó változások nagyságrendje szempontjából.

1. A **83. számú főút** melletti Auchan Magyarország Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. beruházásához kapcsolódik. A TRSZ legfontosabb eleme a megjelölt területen megvalósítandó közlekedésfejlesztés, ami egyrészt magába foglalja a főút meghatározott pályaszakaszának 2×2 sávra történő felbővítését, másrészt az M1-es autópálya lehajtó és felhajtó ágának turbó körös csomóponttá történő átépítését. A beruházás még nem valósult meg, a TRSZ nem tartalmaz határidőt a megvalósításra.
2. Kiemelt fejlesztési terület **Fehérvári út – Szeszgyár utca – Vágóhid utca** által határolt terület, ahol a belterületi „kivett ipartelep” megnevezésű ingatlan építési telekként hasznosították és a beruházás első ütemében OBI barkácsáruházat építettek hozzátartozó felszíni parkolókkal. A második ütemben a Fehérvári út – Vágóhid utca jelzőlámpás forgalomirányításúvá történő átépítése valósult meg, a vasúti biztosító berendezés kiépítésével és a hozzátartozó, szükséges útépítési és közműépítési munkákkal együtt. Az említett beruházás már megvalósult.
3. Fejlesztési terület Győr-Ménfőcsanak városrészben található, a **Mécs László utca keleti oldalán elhelyezkedő belterület**. A Lidl áruház beruházásához kapcsolódóan került sor a parkoló-hiány enyhítése céljából 52 db közterületi parkoló két ütemben történő kiépítésére, illetve a Mécs László utcai buszmegálló áthelyezésére. Az előre prognosztizálható forgalom-növekedés kezelését biztosító, szükséges közlekedésfejlesztési beavatkozások szintén részét képezték a szerződésnek, többek között kialakításra került egy lámpás csomópont is a fejlesztési terület szomszédságában. Az említett beruházás már megvalósult.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

A legutóbbi, 2006-ban jóváhagyott, a Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában (továbbiakban polgármesteri hivatal) készített **tervfelülvizsgálatot** megelőzően 1998-ban volt **átfogó felülvizsgálat** (Nagy Béla, MŰ-HELY Kft.). Azt megelőzően egy 1928-ban rendezett városrendezési pályázatot követően 1948-ban készült az első városrendezési terv (Lakatos Kálmán), majd 1967-ben és 1984-ben (Fátay Tamás, GYŐRITERV) készültek újabb, a város egész területét feldolgozó tervek⁹. A 2006-ban jóváhagyott felülvizsgálat egységes szerkezetbe foglalta az azt megelőzően készült, és az 1998-as felülvizsgálat során hatályban maradt, úgynevezett **részletes rendezési terveket** is.

A tervek sora azt mutatja, hogy a tényleges változások - elsősorban az új beépítések – nem minden esetben az átfogó tervek alapján történtek, leginkább a **közlekedésfejlesztési javaslatok** megvalósulása történt a terveknek megfelelően.

Az **1967-es** tervben jelent meg az 1-es út nyugati kivezetése és a lakótelepek helyének kijelölése, valamint három új híd; a Sziget- Révfa közötti, a 14-es úti híd és egy új belső félgyűrű részeként az Ipar út folytatásában tervezett híd.

Az **1984-es** terv új eleme az északi autópálya és egy - nagyrészt új szakaszokból álló külső gyűrű. Az előző tervekhez képest szerencsésen csökkent az új lakótelepek számára kijelölt terület. Időtállóan bizonyult a mai ipari parki terület kijelölése.

Az **1998-as** tervben az időközben az autópálya délen történt megépítéséhez kapcsolódott a legtöbb változás. Ez a terv regisztrálta az időközi változásoknak megfelelően a bevásárlóközpont területeket is.

A **2006-os** tervben jelent meg az OTrT-nek megfelelően a nagysebességű vasút, valamint egy vasúti teherforgalmú elkerülés. Jelentős úthálózati változásokat eredményezett az Audi vártnál területigényesebb fejlesztése konzekvenciáinak feldolgozása.

---

⁹ Jó áttekintést nyújt a városrendezési tervekről Takács Attila: Győr Városépítés Története 1945-2000- Belső városrészek című 2007-ben készült szakdolgozata.

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

A legutóbbi **tervfelülvizsgálat** 2003-2006-ig folyt. A szerkezeti terv jóváhagyása a 2/2006. (I.19.) Kgy. sz. határozattal történt, a helyi építési szabályzaté (GYÉSZ) és a szabályozási tervé az 1/2006. (01.25.) Ök. rendelettel¹⁰. A 2006-os felülvizsgálat óta **sok rendezési tervmódosítás készült**. A módosítások egy része elérhető a város honlapján, a polgármesteri hivatal adatszolgáltatása alapján a II. sz. mellékletben szerepeltetjük a szerkezeti jelentőségű tervmódosítások felsorolását és fő tervlapjait.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A 2006-os terv látva a lakóterületek növelése iránti elsősorban ingatlanfejlesztői igényt és ezzel szemben a területek lényegesen lassúbb ütemű beépülését, a **beépítésre szánt területek** növelésének ütemezését javasolta. A terület felhasználás területén a legnagyobb változásokat a **felhagyott iparterületek** új hasznosítási javaslatai jelentették. A város növekedési üteme egyelőre nem tette lehetővé ezek többségének újrahasznosítását.

A 2006-os terv **legfontosabb szerkezeti terv** szintű újdonságai:

- Az OTrT-ben megjelenő nagysebességű vasút megjelenítése.
- Az Audi fejlesztések szerkezeti konzekvenciáinak megtervezése; a központi településrész keleti elkerülésének Györszentiván határára való eltolása és ennek megfelelően az északi elkerülés módosítása.
- Egy távlati teherforgalmi vasúti elkerülés lehetséges nyomvonalának kijelölése.
- A fejlesztési területek ütemezése.

A tervben foglalt szerkezeti jelentőségű elemek közül az alábbiak **valósultak meg**:

- A Győr-Gönyű kikötőt kiszolgáló vasút megépült.
- Megépült a Szigetet Révfaluval összekötő új Jedlik Ányos híd és hozzá kapcsolódóan (az eredeti tervtől eltérő módon) a szigeti hídfő összekötése a Petőfi híddal. Ez a fejlesztés különösen jelentős közlekedési átrendeződésekkel járt; nagymértékben

¹⁰ Elérhetők: http://onkormanyzat.gyor.hu/cikk/rendezesi_terv.html. Az alátámasztó munkarészek nem teljes körűen találhatók meg ezen az elérhetőségen.

csökkent a Belváros gépjárműterhelése, és javult a Széchenyi István Egyetem megközelíthetősége, amelyhez kapcsolódóan jelentősen megváltozott az új híd révfalusi hídfője körüli forgalmi rend.

- Nagy egyetemi beruházások valósultak meg, amik tovább javították a Széchenyi István egyetemi oktatás fizikai feltételeit és a kapacitást.
- Megépült két újabb bevásárlóközpont: a Duna Center és az ETO Park.
- Még az eredeti tervben foglaltnál is nagyobb volumennel valósultak meg, illetve épülnek Audi fejlesztések, melyekhez kapcsolódóan olyan útfelvezetések indultak meg, amelyek a keleti elkerülés részét képezik.
- Tovább fejlődött a Győr-Pér Reptér, ami ugyan a város közigazgatási területén kívüli fejlesztés, de tovább javította a város elérhetőségét.
- Megvalósult a Szauter Ferenc utca összekötése a Fehérvári úttal.
- Sok minőséget javító fejlesztés készült el és van folyamatban a Belvárosban.
- Tovább épült az új Bácsai út, megvalósult a régi Bácsai úttal való összekötése.
- Tovább épült a 81-es útig az Ipari Parknak az Audi új bejáratához vezető észak-déli főútja a Hecsei út, amely Audi magánútként továbbvezet az 1-es út likócsi csomópontjáig. Egyelőre az Audi átengedi a közforgalmat is ezen az úton, így a központi várostest keleti elkerüléseként is szolgál.
- Jelentősen előrehaladt a Frigyes laktanya rekonstrukciója, ami a belvárosi intézményközpont Nádorváros felé történő terjeszkedését jelenti fel-felélészteve a vasúttal kapcsolatos diskurzust (süllyesztés, fedés, megemelés).

Több tervmódosításnak fontos városszerkezeti hatásai vannak:

- Az Audi területének keleti irányú, Győrszentivánig történő bővítése a város legfontosabb gazdasági alapját jelentő nagyvállalatot köti még jobban a városhoz. A terület felhasználási változás önmagában nem kívánta a közlekedési hálózat alapvető megváltoztatását, de előrehozta a keleti elkerülés kiépítését.
- Az Ipari Park keleti irányú bővítése már erősebben hatott a közlekedési szerkezetre is; megszüntette a keleti elkerülés belső gyűrű jellegét, azzal, hogy a keleti elkerülő utat az M1-es tatai úti csomópontja környékére tervezett új csomópontja, illetve a 81-es út felé folytatja. Ez a módosítás módosította a vasúti elkerülés lehetséges vonalát is, megszüntetve a Belváros melletti teherpályaudvar olyan városon belüli pótlási lehetőségét, amely mindkét vasútvonalhoz kapcsolódik.

- Az új pinnyédi kapcsolat helyeként az eddig csak helybiztosítással szerepeltetett alternatívát választotta az Önkormányzat a tervezett 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál (továbbiakban EYOF) fejlesztéseihez kapcsolódva a szigeti Dózsa pálya mellett.

1.7. A település társadalma

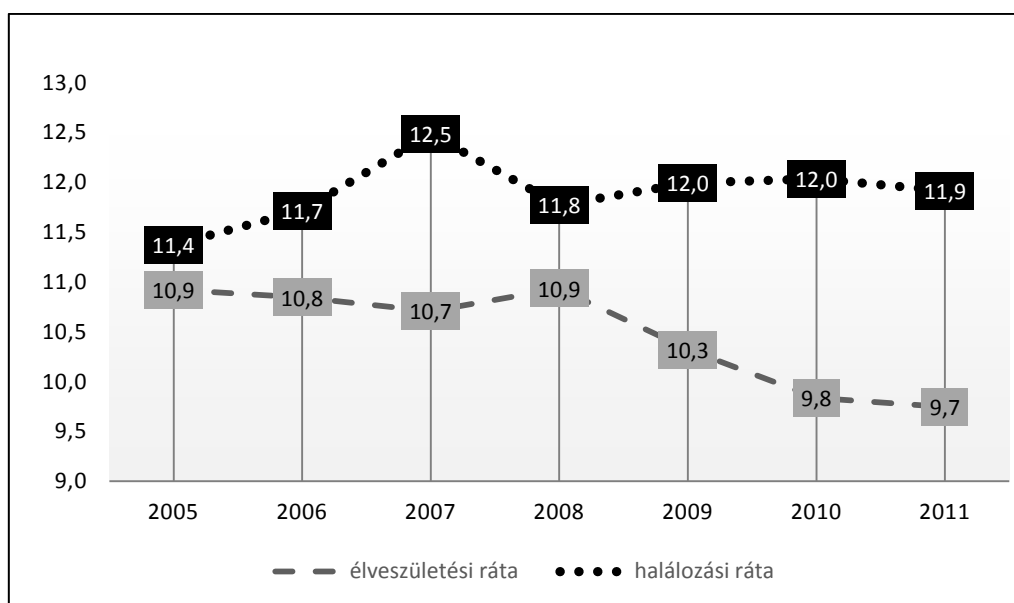
1.7.1. Győr az alapvető társadalmi jelzőszámok tükrében

1.7.1.1. Demográfiai folyamatok

Győr népessége - amennyiben a lakónépességet vesszük alapul - **alapvetően stagnáló tendenciát mutat** 1990 óta; a 2011-es népszámlálás adatai szerint a város lakónépessége 129 527, ami szinte pontosan megegyezik az előző két népszámlálás vonatkozó adataival. Amennyiben az állandó népességet vizsgáljuk, viszonylag jelentős csökkenést tapasztalhatunk; az állandó népesség száma 2011-ben 121 042 fő, amely **2,8%-os csökkenésnek felel meg**.

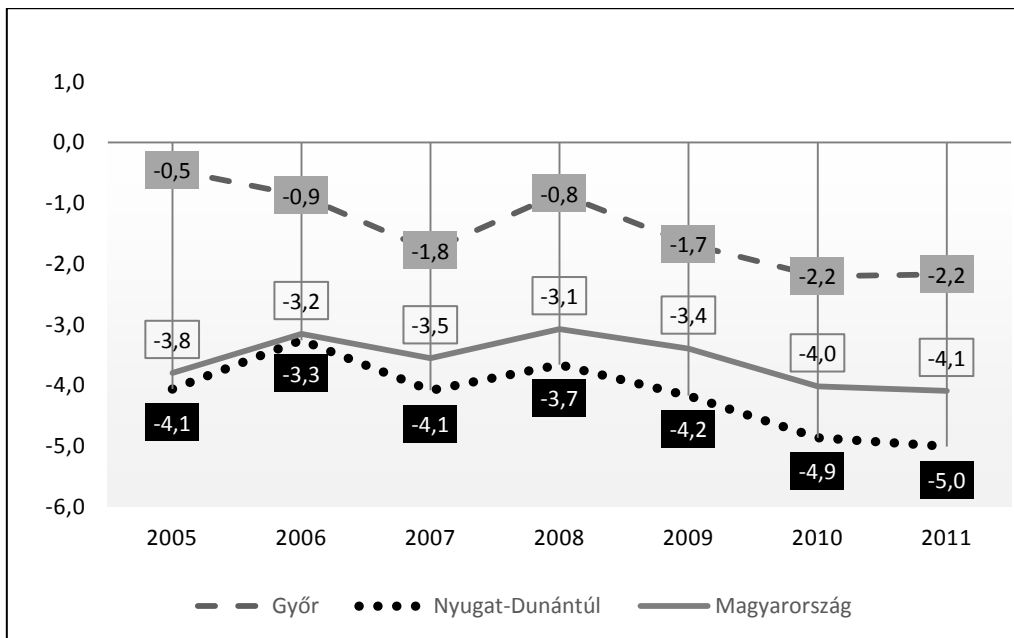
A népmozgalmi folyamatok tekintetében elmondható, hogy Győr az elmúlt évtizedben a tendenciákat tekintve az országos és régiós folyamatokhoz hasonló pályát járt be, de mind a születési, mind pedig a **halálozási arányszámok tekintetében kedvezőbb helyzetben van**. Ennek köszönhetően a **természetes fogyás** évenkénti átlagos üteme 2005-2011 között (1,4 ezrelék), alatta marad a vonatkozó régiós és országos mutatóknak (4,2, illetve 3,6 ezrelék).

9. ábra. Az élveszületési és a halálozási arányszám alakulása Győrben, 2005-2011, ezrelék

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Páthy Á.

10. ábra. A természetes szaporodás alakulása Győrben, a Nyugat-Dunántúlon és Magyarországon, 2005-2011, ezrelék

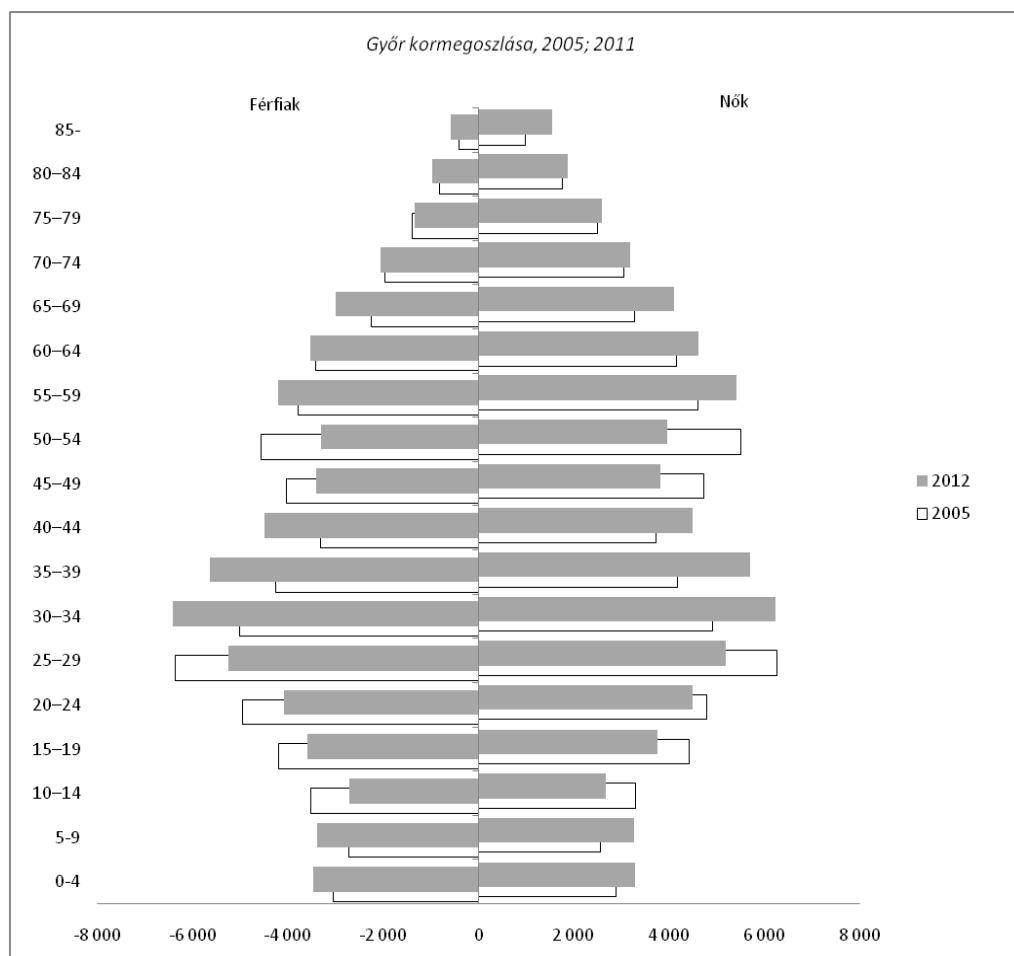

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Páthy Á.

A kedvezőbb népmozgalmi mutatók jelentős részben köszönhetők a **kormegoszlás** bizonyos sajátosságainak. Bár Győr esetében is megfigyelhetők az **előregedés felgyorsuló tendenciái**, de ezzel párhuzamosan viszonylag jelentős többletet találunk a 30-44, illetve a 0-9 év közötti

korcsoportokban 2005-höz viszonyítva. A korszerkezet viszonylagos dinamikájának háttérében elsősorban a **vándormozgalom** sajátosságait feltételezhetjük. Győr **vándorlási egyenlege** 2005 óta folyamatos **pozitívumot mutat**, és tekintve azt, hogy a vándorlás elsősorban az aktív korúakat - azon belül is főként a fiatal középkorú korosztályt - érinti, ez a tény látható hatást gyakorol a népmozgalmi folyamatokra.

11. ábra. Győr népességének kormegoszlása, 2005; 2012

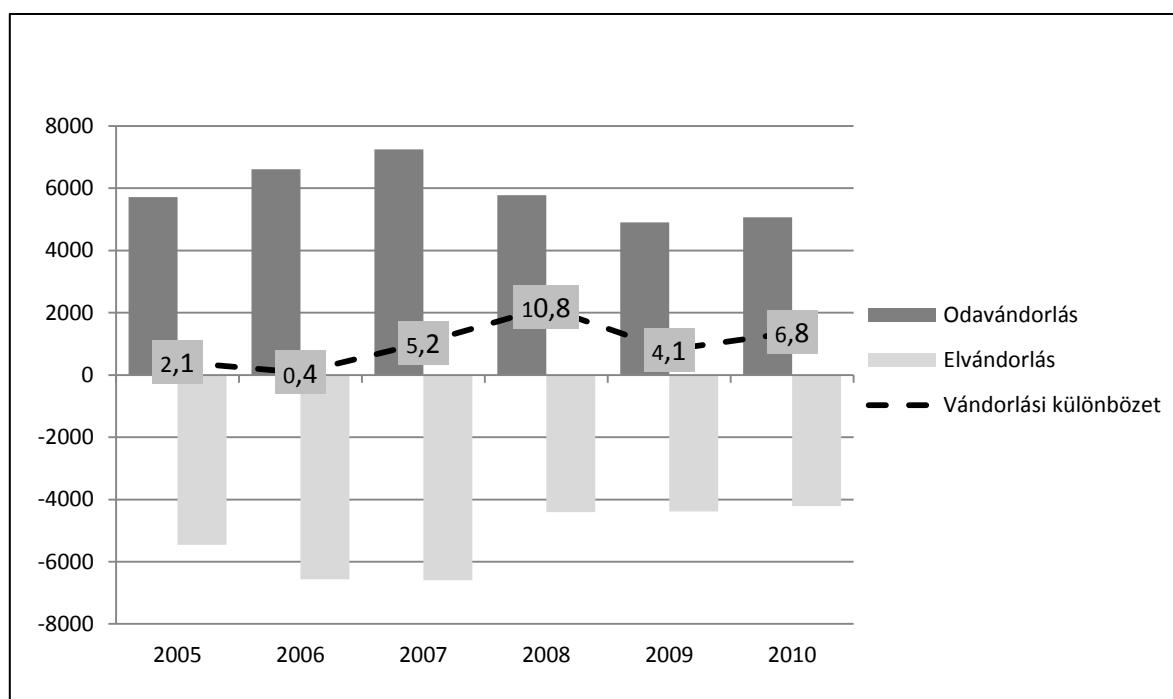

Forrás: MTA Népesedéstudományi Kutatóintézet adatai alapján szerkesztette Páthy Á.

A népesség előregedésével kapcsolatban elmondható, **hogy a 65 év felettiak népességén belüli arányának növekedése** 2005-höz viszonyítva **gyorsabb ütemű**, mint a régióban és országos szinten tapasztalható. Míg a 65 év felettiak teljes népességén belüli aránya 2001-ben 1,5, 2005-ben pedig 1%-kal az országos mutató alatt volt, addig 2011-re ez a különbség teljesen eltűnt. 2005 és 2012 között Győrben az összes korcsoport közül **a 85 év felettiak** száma mutatta a legnagyobb növekedést (51%).

A **vándorlási különbözet** 2005 óta folyamatos **pozitívumot mutat** Győrben, az éves átlag 2005 és 2011 között 4,7 ezrelék. A vándormozgalom által indukált népességváltozás nemcsak a város egészének népességére gyakorol hatást, mintegy **ellensúlyozva a természetes fogyás** okozta népességcsökkenést, hanem a belső népszerkezet alakulását is jelentősen meghatározta az elmúlt évtizedben. A **városrészek lakónépességének** 2001 és 2011 közötti változásai azt mutatják, hogy elsősorban a **lakótelepek** könnyvelhetnek el jelentős **vándorlási negatívumot** (Adyváros és Marcalváros népessége egyaránt 11%-kal csökkent a két népszámlálás között). Ezzel szemben találhatóunk olyan városrészeket, ahol a népességnövekedés megközelítette, vagy **meghaladta az 50%-ot** a vizsgált időszakban (Ménfőcsanak: 37%, Városrét: 41%, Pinnyéd: 65%). Kiemelkedő Sárás népességének növekedése 2001 és 2011 között (182%).

12. ábra. Győr vándorlási különbözetének alakulása, 2005-2010

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Páthy Á.

A **házassági mozgalom** alakulása az országos trendeket követi, a házasságkötések száma folyamatosan csökkenő tendenciát mutat, míg a válásoké kis ingadozással ugyan, de stagnál a 2005 óta eltelt időszakban. Ennek következtében a dinamikus **válási arányszám** (az adott évben 100 megkötött házasságra jutó válások száma) a vizsgált rövid időszakban 50-ről 60-ra emelkedett. A házassági mozgalom tendenciái, illetve a korszerkezet átalakulása folytán a családi állapot szerinti megoszlás is jelentős elmozdulásokat mutat az előző két népszámlálás

adatainak tükrében. Míg 2001-ben a 15 év felettek 52%-a élt házasságban, addig 2011-re ez az arány mindössze 44%. Szignifikáns növekedés mutatkozik a **nőtlenek és hajadonok**, valamint az **elváltak** arányában is. Az élettársi kapcsolat egyre népszerűbb együttélési formaként jelenik meg, a 15 év feletti győri népesség 9,8%-a élt 2011-ben élettársi kapcsolatban, ami a tíz évvel azt megelőző arányszámnak csaknem a duplája.

1.7.1.2. Nemzetiségi összetétel

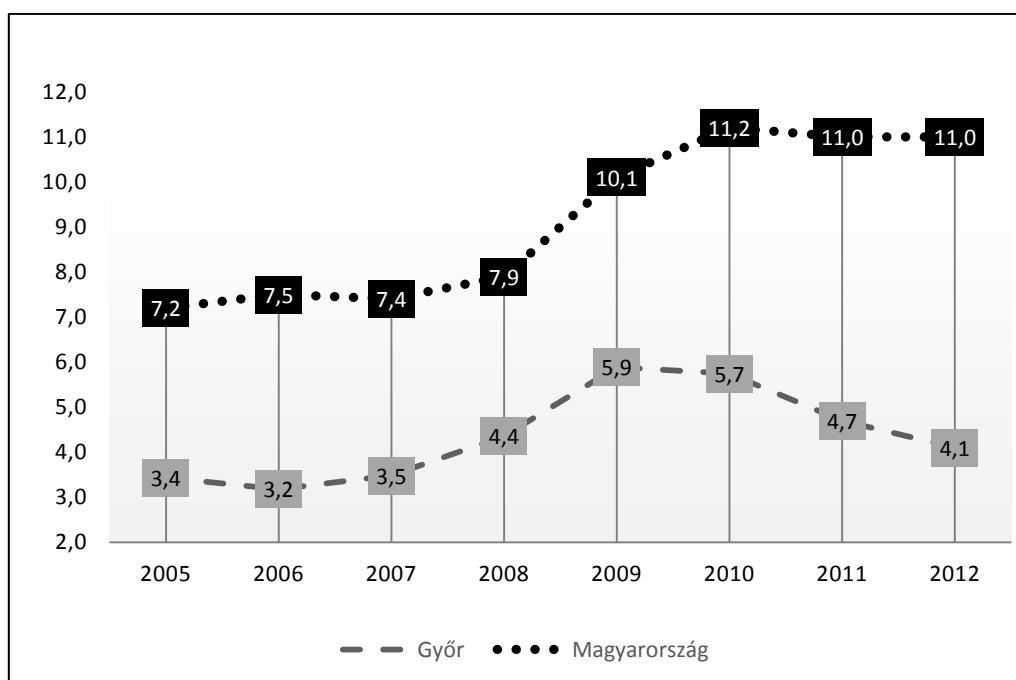
A 2011-es népszámlálás adatai alapján a győri lakosság 88,6%-a (114 736 fő) nyilatkozott nemzetiségi hovatartozásáról, közülük a túlnyomó többség, 95,4% magyarnak vallotta magát. A más nemzetiségekhez tartozók közül egyedül a **németek aránya** haladja meg az **1%-ot** (1 922 fő, 1,5%), a **magukat romának vallók** száma 1 072, ami a népesség 0,8%-át teszi ki. Mindkét említett nemzetiségi csoport esetében emelkedés tapasztalható a 2001-es népszámlálás adataihoz képest (német: 93%; roma: 47%).

1.7.1.3. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A 2011-es népszámlálás adatai alapján a teljes népességre vonatkozó **aktivitási ráta** (a foglalkoztatottak és munkanélküliek együttes aránya) Győrben 47,9% volt, amely kis mértékben haladja meg a 2001-es év adatát (46,6%). A **férfiak** aktivitási rátája mintegy 10%-kal haladja meg a **nők** körében mutatkozó arányt. A **foglalkoztatottsági arány** (foglalkoztatottak aránya a 15-64 év közötti népességben) 2011-ben 61,9%, ami tulajdonképpen megegyezik a megelőző népszámlálás adatával (61,4%).

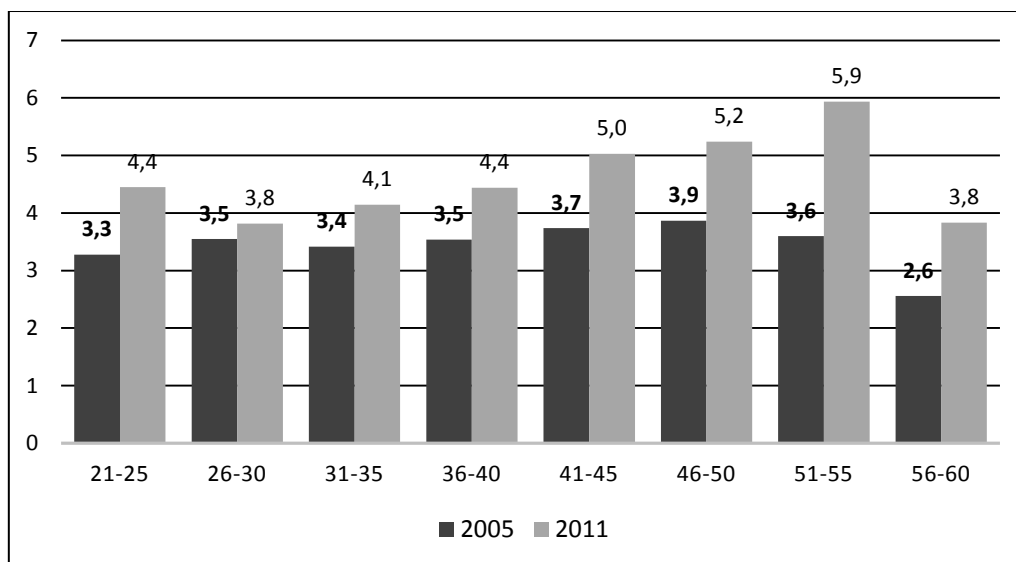
A **munkanélküliség szintje** az 1990-es évek második felétől meginduló csökkenést követően tartósan alacsony szinten állt 2008-ig, de a tartósan 3% környékén mozgó ráta 2009-re 5,6%-ra emelkedett, ahonnan azóta lassú csökkenés tapasztalható, 2012-ben a munkanélküliségi ráta 4,1% volt. A munkanélküliségi ráta öt éves korcsoportok szerinti alakulását vizsgálva a **legmagasabb munkanélküliségi arányokat a 36-40, illetve a 41-45 éves korcsoportokban találhatjuk** (6, illetve 6,4%).

13. ábra. A munkanélküliségi ráta Győrben és Magyarországon, 2005-2012

Forrás: KSH alapján szerkesztette Páthy Á.

14. ábra. Korcsoportonkénti munkanélküliségi ráták, 2005; 2011, százalék

Forrás: KSH, MTA Népesedéstudományi Kutatóintézet adatai alapján szerkesztette Páthy Á.

A háztartások adatait tekintve elmondható, hogy a győri háztartások mintegy harmadában (33,7%) nem élt foglalkoztatott személy 2011-ben. Ez az arány nagyjából megegyezik a 2001-es népszámlálás hasonló adatával (33,1%). Területi összehasonlításban azt láthatjuk,

hogy ebben a tekintetben Győr helyzete általánosságban hasonló a megyéhez és a régióhoz, viszont az országos átlaghoz (38,3%) képest jelentősen kedvezőbbnek mutatkozik a kép.

1.7.1.4. A háztartások összetétele

A 2011-es népszámlálás adatai szerint **a háztartások száma Győrben 55 035**, ami mintegy 10%-os emelkedést mutat a 10 évvel azt megelőző adathoz (50 157) képest. A 100 háztartásra jutó személyek száma 225, amely kevéssel az országos érték (236) alatt marad. 2001-hez képest jelentős mértékben nőtt a nem családháztartások, illetve az egyszemélyes háztartások száma (a növekedés aránya mindkét esetben 33%).

1.7.1.5. Lakásviszonyok

2011-ben Győrben **57 749 lakóegység** volt, amelyből 52 663 a lakott lakás. A lakott lakások száma 11%-os növekedést mutat 2001-hez képest, ennek köszönhetően a 100 lakásra jutó lakók száma 262-ről 235-re csökkent ezen időszak alatt, ami alatta marad mind a régiós, mind pedig az országos mutatónak (255 illetve 248). Figyelemre méltó, hogy a lakatlan lakások száma 2001 és 2011 között jelentős mértékben, 59%-kal növekedett, aminek következtében a **lakatlan lakások** a teljes győri lakásállomány csaknem 9%-át teszik ki.

A lakásépítések üteme viszonylag alacsony mértékű ingadozást mutatott 2005 és 2010 között, a 2008-as évet leszámítva minden évben megközelítette, vagy **meghaladta a teljes lakásállományra vonatkoztatott 1%-os arányt**, de 2011-ben mindössze 80 új lakás épült a városban, ami jelentősen alatta marad a megelőző évek értékeinek.

A lakások **szobaszám** szerinti összetételében jól megfigyelhető változás mutatkozik 2001 és 2012 között. Az egy- és kétszobás lakások aránya csökken, és jelentős növekedést tapasztalhatunk a négy- vagy többszobás lakások esetében (12-ről 17%-ra nőtt az arány 10 év alatt). **A győri lakások átlagos alapterülete 70 négyzetméter volt 2011-ben.**

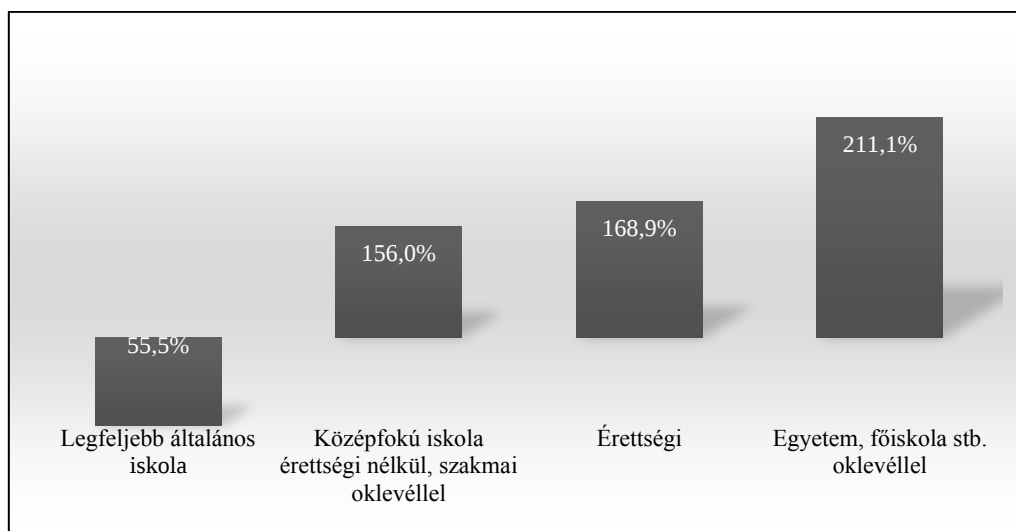
A lakások közműellátottsága nagyjából teljesnek mondható, a lakásállomány 99%-a hálózati vízvezetékekkel ellátott, 97%-a pedig be van kapcsolva a közcsatorna-hálózatba. A lakások komfortfokozatát tekintve jelentős változásokat tapasztalhatunk 2001-hez képest, elsősorban

az összkomfortos lakások tekintetében, melyek aránya 74,6%-ról 80,4%-ra emelkedett 2011-re. Fontos megemlíteni, hogy a szükségslakások száma 1156-ról 302-re csökkent a vizsgált időszakban.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

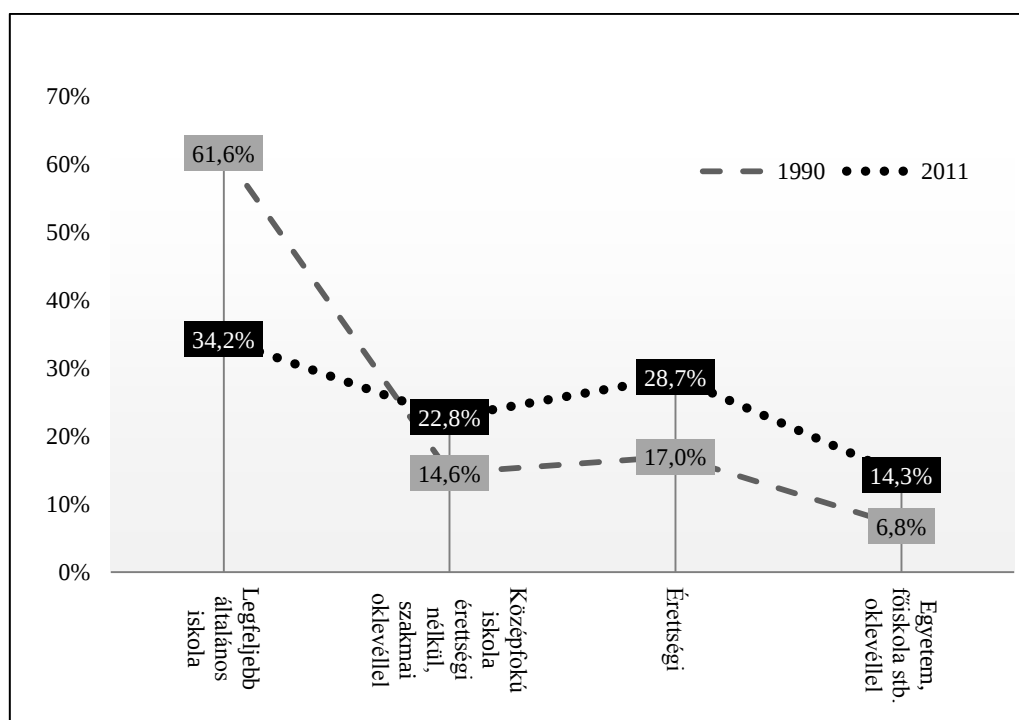
A társadalmi rétegződésre az oktatás és a munkaerőpiac változásai erőteljes hatást gyakorolnak. A legmagasabb iskolai végzettség adatai radikális átalakuláson mentek keresztül a rendszerváltás óta. A hosszú távú megyei adatsorok arról árulkodnak, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya **20 év alatt a felére csökkent** (62%-ról 34%-ra), míg az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők aránya **megduplázódott** (7%-ról 14%-ra). Mérsékeltebben nőtt a középfokú végzettségűek aránya, de itt is komoly pozitív irányú elmozdulás jellemző. A lényeg tehát, hogy a magasabban kvalifikált, iskolázottabb rétegek aránya dinamikusán nőtt a térségben.

15. ábra. A különböző iskolai végzettségű csoportok arányának változása Győr-Moson-Sopron megyében, 1990-2011

Forrás: Népszámlálás 1990; 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

16. ábra. A legmagasabb iskolai végzettség alapján való megoszlás alakulása, 1990-2011

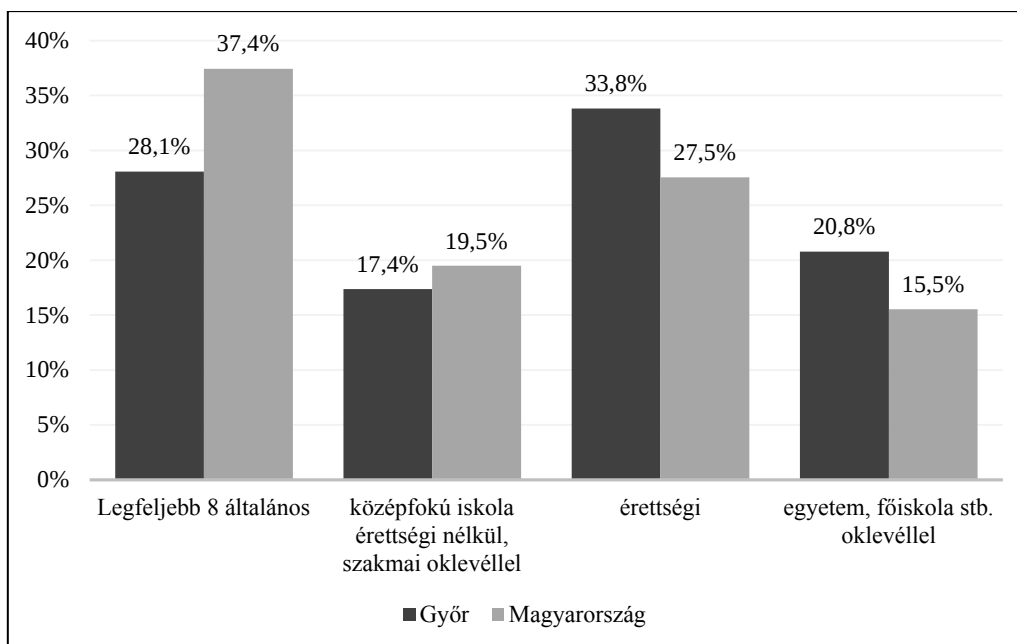

Forrás: Népszámlálás 1990; 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

Az **iskolai végzettség** alapján kirajzolódó települési szintű rétegszerkezeti mintázat 10 év távlatában vizsgálható a népszámlálási adatok alapján. Az adatokból egyértelműen látszódik, hogy a város iskolázottsági alapú társadalmi rétegződése a nagyvárosi jellegből fakadóan **eltér** az országos arányoktól. Győrben **magasabb a diplomás és érettségizett lakosok aránya**, míg az országos átlagnál jóval **kisebb az alacsonyabban kvalifikáltak rétege**. 2011-ben már a város minden ötödik lakosa diplomával rendelkezik, míg az országos átlag csak 15 százalék.

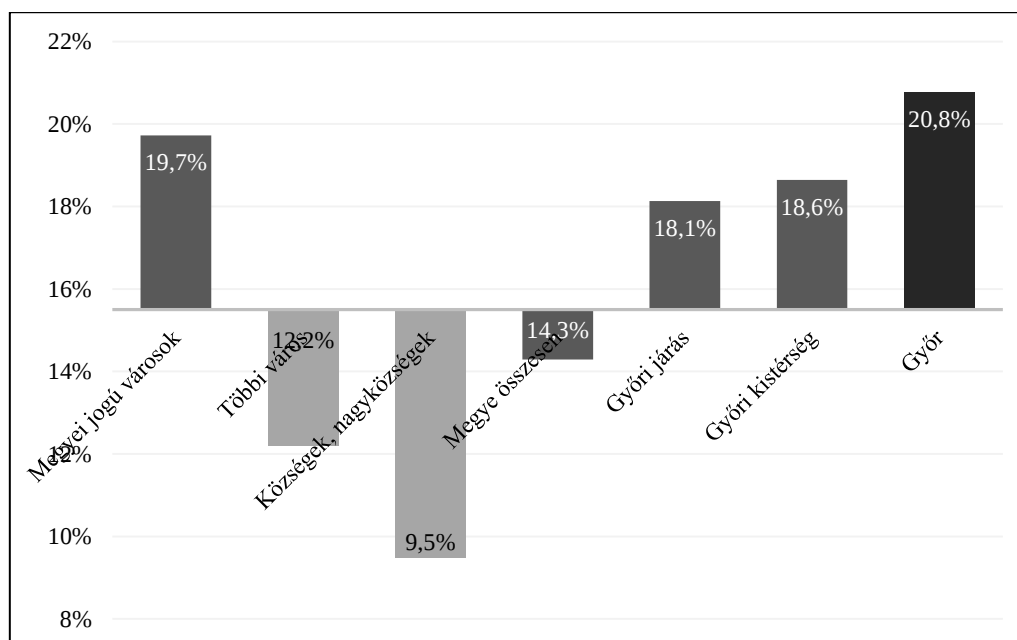
A megye egyes településtípusaira számolt iskolázottsági ráták még szemléletesebben megmutatják a területi, térségi különbségeit a humán/kulturális erőforrásoknak. A megyében a diplomások aránya nagyjából követi az országos átlagot (14,3%), csak kissé marad el a 15,5 százalékos viszonyítási értéktől. A térség vidéki és kisvárosi tereiben viszont sokkal alacsonyabb a diplomások aránya (vidéken a 10 százalékot sem éri el), míg maga **Győr, a megyei jogú városok**, a győri járás és a győri kistérség rendelkezik a **legmagasabb értékekkel**.

17. ábra. A legmagasabb iskolai végzettség alapján való megoszlás Győrben és Magyarországon, 2011

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

18. ábra. A diplomások arányának alakulása, 2011¹¹

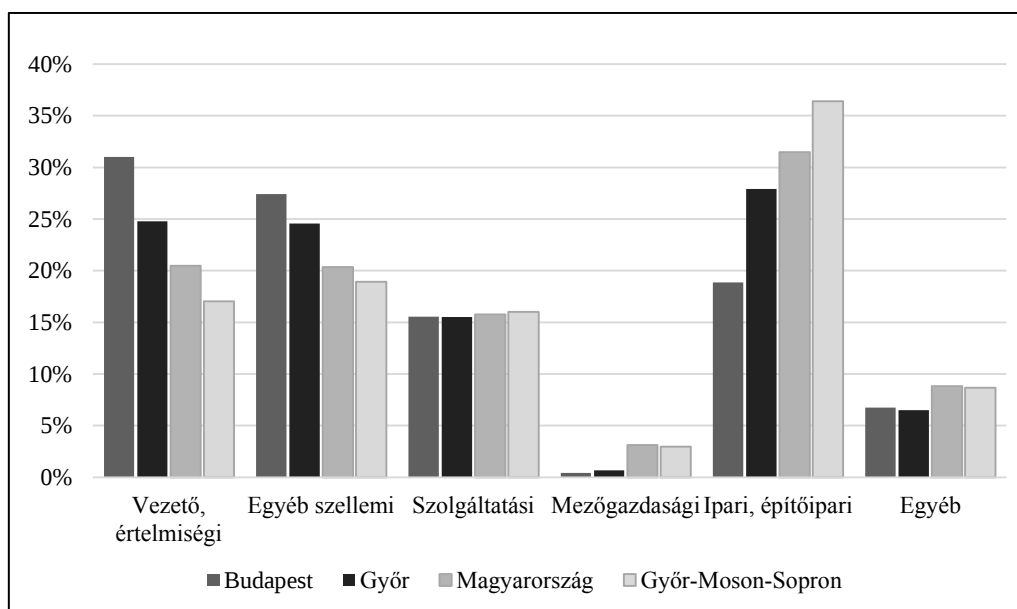
Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

¹¹ A tengely az országos átlaghoz (15,5) van igazítva.

A 2001-es népszámláláshoz viszonyítva viszont minden kategóriában **dinamikus növekedés** figyelhető meg, a magasabban kvalifikált rétegek növekedése igen számottevő már egy évtizednyi távlatból is. A megye vidéki tereiben megduplázódott a diplomások aránya (4,7-ről 9,4%-ra), míg a városokban és megyei jogú városokban 30-40 százalékkal nőtt az arányuk. A felsőoktatás expanziója tehát egyértelműen érezteti a hatását, bár a diplomások erősebb koncentrációja továbbra is a nagyvárosi zónákban figyelhető meg.

A társadalmi rétegződés finomabb, mélyebb strukturális jellemzőit az aktív korosztály esetében a **foglalkozási szerkezettel** lehet leképezni. A 2001-es népszámlálás már felhívta a figyelmet arra a lényeges tényre, hogy Győrben a foglalkoztatottak közel **ötven százaléka szellemi munkát végez**, szemben a kb. 40 százalékos országos rátával. A hat foglalkozási főcsoport eloszlása a győri társadalomban már 2001-ben sem követte az országos, sem a megyei arányokat, hanem a foglalkozási alapú rétegződési modell inkább fővárosi, nagyvárosi jellegzetességei felé közelített, amelynek a fő sajátossága a vezető és értelmiségi, illetve egyéb beosztott szellemi szolgáltató munkák koncentrációja. A térségben az országos átlag feletti arányú ipari, építőipari fizikai foglalkozású munkás réteg nem a nagyvárosokban, nem a centrumokban koncentrálódik, hanem a megye többi településén, különösen a vidéki terekben.

19. ábra. Foglalkoztatottak aránya összevont foglalkozási főcsoport szerint, 2001

Forrás: Népszámlálás 2001 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

A társadalmi rétegződés alapvető mintázatai, strukturális jellemzői mellett az **egyes társadalmi csoportok** térbeli, területi alapú eloszlásában is jelentős eltérések figyelhetők meg. A legmagasabb iskolai végzettséggel mért humán/kulturális/tudás alapú tagozódás során a magasabban kvalifikált rétegek nem egyenletesen oszlanak meg a települési hierarchiában. Ez a szociológiai sajátosság Győr és agglomerációja esetén is fennáll. Először a tágabb várostérség, vonzáskörzet vonatkozásában vizsgáljuk meg a magasabban kvalifikált csoportok eloszlásának területi sajátosságait, majd a városon belül, az egyes városrészek között megfigyelhető eltérésekre térünk ki. Az alapkérdés tehát az, hogy **hol koncentrálódnak** a magasabb végzettségű társadalmi rétegek Győrben és a város agglomerációjában.

A **győri agglomeráció** 29 településének¹² végzettségi alapú szerkezeti sajátossága az, hogy átlagát tekintve a magasabban kvalifikált rétegek (diplomások, érettségizettek) a megyei megoszlási arányok alatt maradnak néhány százalékponttal. Az agglomeráció településein élők kb. 13 százaléka rendelkezik diplomával, és további 26 százalék érettségivel. Ezzel szemben Győrben és néhány kiugró helyzetű agglomerációs településen ennél majdnem **kétszer magasabb a diplomások aránya**. A 29 település közül **csak 11-nél figyelhető meg** a diplomások **térségi átlagnál nagyobb koncentrációja**. Győrújbarát és Győrújfalú lakosai közül majdnem minden negyedik diplomás, Győr esetében minden ötödik lakos rendelkezik felsőfokú végzettséggel. A TOP 3 utáni következő még átlag feletti arányokkal jellemezhető települések között van Vámosszabadi, Győrzámoly, Kisbajcs. Tehát a térség elsődleges **szuburbanizációs tengelyein** jelent meg a magasabban képzett társadalmi rétegek koncentrációja.

Érdekes **sűrűsödési góc** alakult ki az ellentétes póluson is. A **diplomásoknak a legkisebb** az aránya a várostól **dél-nyugatra elhelyezkedő agglomerációs zónában**. Koroncó, Rábapatoná, Győrszemere, Kóny esetében a felsőfokú végzettségűek csoportja nem haladja meg a 7-8 százalékot, míg a legalább érettségizettek aránya sem lépi túl a 28-32 százalékos rátát. Természetesen a területi alapú különbségek között itt már nem tisztán társadalomszerkezetiek figyelhetők meg, hanem a **vidék-város lejtő**, és a **korszerkezeti differenciálódás** (előregedő helyi társadalom) is szerepet játszik.

---

¹² Abda, Börcs, Dunaszeg, Dunaszentpál, Écs, Enese, Gönyű, Győr, Győrladamér, Győrság, Győrszemere, Győrújbarát, Győrújfalú, Győrzámoly, Hédervár, Ikrény, Kisbajcs, Kóny, Koroncó, Kunsziget, Lébény, Mecsér, Mosonszentmiklós, Nagyabjcs, Nyúl, Öttevény, Rábapatoná, Vámosszabadi, Vének

5. táblázat. A győri agglomerációhoz tartozó települések iskolázottsági adatai, 2011

Település	Diplomások aránya	Legalább érettségizettek aránya
Győrújbarát	23,6%	51,7%
Győrújfalú	23,4%	55,1%
Győr	20,8%	54,6%
Vámosszabadi	18,7%	46,9%
Győrzámoly	17,6%	47,7%
Kisbajcs	17,0%	50,9%
Ikrény	14,9%	40,5%
Abda	14,5%	44,1%
Győrladamér	14,3%	39,9%
Nyúl	14,3%	40,6%
Dunaszeg	14,1%	40,7%
Nagybajcs	12,7%	41,0%
Écs	11,9%	37,5%
Hédervár	11,7%	34,2%
Dunaszentpál	11,3%	33,8%
Öttevény	11,1%	41,4%
Kunsziget	10,5%	36,6%
Győrság	10,5%	34,7%
Börcs	10,0%	37,2%
Mecsér	9,8%	31,9%
Enese	9,1%	30,4%
Lébény	8,9%	32,2%
Vének	8,7%	33,5%
Gönyű	8,6%	33,8%
Kóny	8,4%	36,5%
Győrszemere	8,2%	31,4%
Mosonszentmiklós	7,9%	32,0%
Rábapatona	7,7%	32,0%
Koronc	7,4%	28,3%
Agglomeráció átlaga	12,7%	39,0%
Megye összesen	14,3%	43,0%

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

Az iskolai alapú társadalmi rétegződés területi sajátosságai a városon belül is jelentős eltéréseket mutatnak. A magasabban kvalifikált rétegek térbeli sűrűsödése nem egyenletes, néhány kiemelt helyzetű városrészben koncentrálnak a diplomások. Ez a jelenség már a

2001-es népszámlálás során is megfigyelhető volt, és ez a tendencia egy évtized alatt még markánsabbá vált.

6. táblázat. Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya Győr városrészeiben, 2011

Városrész	Felsőfokú végzettségűek aránya (a 25 éves és annál idősebb népességen belül), %	Lakónépességen belül 25-x évesek száma, fő
Révfa	43,8%	5378
Városrét	42,9%	196
Pinnyéd	35,1%	653
Belváros	34,7%	7443
Bácsa	33,1%	1593
Nádorváros	29,1%	14520
Ménfőcsanak	28,3%	6796
Marcalváros II.	25,8%	4420
Szabadhegy	25,7%	9325
Győr összesen	25,4%	94640
Kisbácsa	24,9%	1999
Kismegyer	24,7%	887
Sziget	24,5%	3397
Ipari park	21,7%	549
Likócs	21,4%	682
Győrszentiván	21,3%	6081
Gyirmót	20,4%	993
Janicsfa	20,2%	981
Marcalváros I.	20,1%	7657
Újváros	19,6%	3762
Gyárváros	18,7%	4176
Ádóváros	16,2%	11469
Sárás	14,5%	256
Külterület	8,3%	1294

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Csizmadia Z.

Ha csak a nagyobb lélekszámú városrészekre fókuszálunk, akkor **Révfa és a Belváros** tekinthető a **diplomás csoportok kedvelt célterületének** a lakóhely szempontjából. Nádorváros és Ménfőcsanak a városi átlag feletti koncentrációt mutat szintén, de alacsonyabb rátával. Marcalváros II., Szabadhegy, Kisbácsa, Kismegyer, Sziget tekinthető a városi átlagnak megfelelő lakózónáknak az iskolai végzettség szempontjából. Az alacsonyabb

végzettségű és idősebb korosztályt tömörítő városrészekhez továbbra is a lakótelepek tartoznak, Újváros és Gyárváros.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

Önmeghatározásunk fontos részét képezi a területi-térségi hovatartozásunk, különösen meghatározó e tekintetben **a települési hovatartozásunk**, lokális identitásunk (Nárai, 2009). A területi/települési identitás egyszerre tudatos és emocionális azonosulás, kötődés egy térséghez/településhez, amely történelmi és területi szocializációs folyamat eredményeképpen jön létre (Raagmaa, 2002). A közös identitás társadalmi, területi, történelmi és kulturális gyökerekre nyúlik vissza (Paasi, 2003).

A fejezetben olyan kiemelendő és kiemelkedő értékeket jelenítünk meg, amelyek az emberek mentális térképében Györhöz kötődhetnek, a települési identitás (azonosulás) építőkövei, illetve hordozói.

1.7.3.1. Történeti és kulturális adottságok, szokások, hagyományok

A város magyar nevét feltételezések szerint egy családi név, a „Geur” alapján kapta a 10. században. 1271-ben V. István magyar király városi jogokkal ruházta fel a települést, mely jogokat Mátyás király is megerősítette. 1743-ban Mária Terézia szabad királyi városi rangra emelte. A 19. században pezsgő politikai és kulturális élet folyt a figyelemre méltó fejlődést produkáló városban. Az ipari fejlődés a 20. század második felében is példaértékű településsé tette Győrt. Napjainkban szellemi, oktatási, kulturális, vallási és gazdasági-ipari központ (A jövő Győrben épül).

Az épített örökség tekintetében Győr az ország **egyik műemlékekben leggazdagabb települése**. Számos templom, palota, jellegzetes épületek (sarokerkélyek) idézik az átélt történelmi korokat, határozzák meg a város arculatát és hangulatát. A város legősibb és egyben legjelentősebb műemléke a Püspökvár és a Bazilika (Püspöki székesegyház) (Lados 2009). A barokk jegyeit magán viselő belváros fő különlegessége a minden oldalról barokk épületekkel körülhatárolt Széchenyi tér. Győr további egyediségeként említhető az az

Európában szintén páratlan épített örökség is, melynek köszönhetően egyetlen utcában (Kossuth utca) öt különböző felekezet (görög katolikus, római katolikus, református, evangélikus és izraelita) templomai találhatóak. Fontos szakrális emlék is található Győrben, a győri Bazilikában látható az Európa legszebb hermájának tartott Szent László Herma (Lados 2009).

1989-ben a történelmi belváros tervszerű megújításáért, a történelmi örökség szakszerű helyreállításáért Győr **elnyerte a műemlékvédelem Európa-díját.**

Győr kulturális központ, 2010-ben elnyerte a **Kultúra Magyar Városa** címet (www.kultura.gyor.hu). Számos belföldön és külföldön ismert és elismert művészeti intézmény és kulturális rendezvény, fesztivál kötődik a városhoz. Legjelentősebb intézmények, társulatok: Győri Balett, Győri Nemzeti Színház, Győri Filharmonikus Zenekar, Vaskakas Bábszínház, Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum és a Xantus János Állatkert.

Győr fesztiválváros, a Négy Évszak Fesztivál keretein belül egész évben programok sokasága nyújt lehetőséget a kulturális feltöltődésre és kikapcsolódásra. A teljesség igénye nélkül a legjelentősebb – melyek közül több nemzetközi porondon is jegyzett és látogatott – fesztiválok, programok a következők:

- tavasszal: a Győri Nemzeti Ütős Fesztivál,
- nyáron: Magyar Táncfesztivál és Táncművészeti Biennálé (kétévente), Szent László Napok, Győri-Kismegyeri Napóleon Emlékünnepség, Györkőc Fesztivál, Barokk Esküvő, Győri Bornapok, Fröccs Fesztivál,
- ősszel: Magyar Hagyományok Fesztiválja (Győri Pálinkafesztivál), Öt Templom Fesztivál, Győri Könyvszalon,
- télen: Téli Fesztivál, Szilveszteri Városi Vigasságok.

Ezek a fesztiválok alapvetően lokális jellegű fesztiválok, a helyi igényeket elégítik ki, vagy szakmai jellegűek. Egyedül a Györkőcfesztivál gyors fejlődése jelzi, hogy országos, illetve határon átnyúló vonzással rendelkezhet.¹³

---

¹³Kundi V. (2013): *Fesztiválok városokra gyakorolt gazdasági és társadalmi-kulturális hatásainak elemzése.* Doktori értekezés, Széchenyi István Egyetem, Győr.

A város múzeumaiban az időszakos kiállítások mellett állandó tárlatok is várják a látogatókat, mint például a Kovács Margit-gyűjtemény, Borsos Miklós-gyűjtemény, Vasilescu-gyűjtemény, kályha gyűjtemény. Egyedülálló az ország első Gyermekmúzeuma, valamint Közép-Európa egyetlen, a járművek, a közlekedés és a mozgás tematikájára felfűzött, a természettudományokat népszerűsítő science centere, a Mobilis Interaktív Kiállítási Központ is.

1.7.3.2.Sportélet

Győr életében kiemelt szerepe van a sportnak is. Mind a **versenysport**, mind a **tömegsport** kitüntetett helyet tudhat magáénak a várospolitikában, Győr városa az Önkormányzat költségvetéséből 2011 óta 1%-ot különít el a verseny- és a tömegsport támogatására. Egyben támogatást biztosít sportlétesítmények felújítására és újak kiépítésére (pl. Barátság Park, műfüves pályák). 2010-ben Győr a Sportegyesületek Országos Szövetségétől megkapta a **Legsportosabb város** díját (www.sport.gyor.hu). 2017-ben európai szintű sportesemény, az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál helyszíne lesz a város.

Külön kiemelést érdemel a Győri AUDI ETO KC női kézilabdacsapata, mely nemcsak a hazai bajnokságban szerepel nagyon szép sikerrel, hanem a Bajnokok Ligájában is az élvonalba tartozik, sőt a 2012/13-as évadban a Bajnokok Ligájának győztese lett. A labdarúgás terén a Győri ETO FC többszörös magyar bajnoki címmel büszkélkedhet, sok év után, legutóbb a 2012/13-as évad győztese lett. Nemzetközi szinten jegyzett a város kajak-kenu sportja is (a Graboplast Győri Vízisport Egyesület keretein belül működik a kajak-kenu szakosztály), de szép sikereket ér el a 2005-ben alapított győri kosárlabda csapat (HAT-AGRO UNI Győr) is.

A város az alábbi **olimpiai bajnok sportolókkal** büszkélkedhet:

- Ábrahám Zsolt (1988 – Szöul, kajak-kenu)
- Borkai Zsolt (1988 – Szöul, torna)
- Czigány Kinga (1992 - Barcelona, kajak-kenu)
- Hámori Jenő (1956 – Melbourne, vívás)
- Kammerer Zoltán (háromszoros olimpiai bajnok: 2000 – Sydney; 2004 – Athén, kajak)
- Keglovich László (1968 – Mexikó, labdarúgás)

- Orbán Árpád (1964 – Tokió, labdarúgás)

1.7.3.3.Nemzetközi kapcsolatok, testvérvárosi együttműködések

A város életében kiemelkedően fontosak a nemzetközi kapcsolatok, ezt jelzi az is, hogy jelenleg már tíz testvérvárosa van Győrnek. Ezen együttműködések fő célja egymás lehetőségeinek, kultúrájának a megismerése, megismertetése, értékek közvetítése.

Győr testvérvárosai:

- Erfurt (Németország – 1971)
- Kuopio (Finnország – 1978)
- Sindelfingen (Németország – 1989)
- Nazareth-Ilit (Izrael – 1993)
- Brassó (Románia – 1993)
- Colmar (Franciaország – 1993)
- Wuhan (Kína – 1994)
- Poznan (Lengyelország – 2008)
- Ingolstadt (Németország – 2008)
- Nyizsnyij Novgorod (Oroszország – 2013)

1.7.3.4.Nemzetiségi kötődés, felekezeti hovatartozás

A 2011-es népszámlálás során a Győrben élő lakosság 4–4,5%-a vallotta magát valamely **nemzetiséghez** tartozónak. Legnagyobb számosságban **németek és romák** élnek a településen, de 100, illetve 200 főt meghaladó számban vannak jelen szlovákok, románok, horvátok és oroszok is. Összességében **5261 főt tesz ki a nem magyarok száma a településen**, számuk 2001 és 2011 között **a duplájára nőtt**. Szinte minden nemzetiségi csoportban növekedés történt, kivételt a horvátok, ukránok, görögök és szlovének képeznek.

Győrben öt nemzetiségi önkormányzat működik:

- Cigány Nemzetiségi Önkormányzat

- Horvát Nemzetiségi Önkormányzat
- Lengyel Nemzetiségi Önkormányzat
- Német Nemzetiségi Önkormányzat
- Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

7. táblázat. A Győrben élő népesség nemzetiségi hovatartozás szerint

Etnikum/nemzetiség	Szám (fő)		Etnikum/nemzetiség	Szám (fő)	
	2001	2011		2001	2011
<i>német</i>	995	1922	<i>ruszin</i>	17	21
<i>cigány</i>	731	1072	<i>görög</i>	66	26
<i>szlovák</i>	82	249	<i>szlovén/vend</i>	23	21
<i>román</i>	82	227	<i>orosz</i>	na.	115
<i>horvát</i>	313	199	<i>arab</i>	18	63
<i>bolgár</i>	11	80	<i>kínai</i>	20	53
<i>lengyel</i>	73	79	<i>vietnami</i>	na.	15
<i>szerb</i>	31	60	<i>egyéb</i>	na.	980
<i>ukrán</i>	67	46	<i>Együtt</i>	2550	5261
<i>örmény</i>	10	33	<i>Lakónépesség</i>	129 412	129 527

Forrás: Népszámlálás 2001; 2011 alapján szerkesztette Nárai M.

Győr fontos **vallási központ**. A katolikus egyház és az evangélikus egyház **egyik püspöki székhelye**, az észak-dunántúli unitárius **egyházközség központja**. A Győri Görög Katolikus Egyházközség Nyugat-Magyarország egyetlen görög katolikus egyházközsége. 1700 óta a zsidó közösség is folyamatosan jelen van a városban, igaz napjainkban már csak nagyon kevés taggal.

A városban az alábbi kisebb felekezetek is jelen vannak:

- Baptisták Hajnalcsillag gyülekezete,
- Az Utolsó Napok Szentjeinek Jézus Krisztus Egyháza keresztény egyház (missziós egyház),
- Keresztény Adventi közösség,
- Jehova Tanúi Egyháza,
- Hit Gyülekezete,
- Krisna Tudatú Hívők Közössége,

- Hetednapi Adventi Egyházközösség.

A lakosság vallási hovatartozásáról a népszámlálási adatokból nyerhetünk információkat. A 2011-es népszámlálás során a Győrben élők **69%-a válaszolt a felekezeti hovatartozásra** irányuló kérdésre. A válaszadók döntő többsége (78%-a) tartozik valamely felekezethez, leginkább a **római katolikus**hoz, de emellett meghatározó számban élnek **evangélikusok és reformátusok** is Győrben.

8. táblázat. A Győrben élő népesség felekezeti hovatartozás szerint

Felekezeti hovatartozás	Szám (fő)	Felekezeti hovatartozás	Szám (fő)
Római katolikus	58 152	Ortodox	34
Görög katolikus	339	Nem tartozik felekezethez	16 364
Evangélikus	5599	Ateista	1947
Református	5308	Nem válaszolt a vallási kérdésre	40 298
Izraelita	72	Teljes lakosságszám	129 527

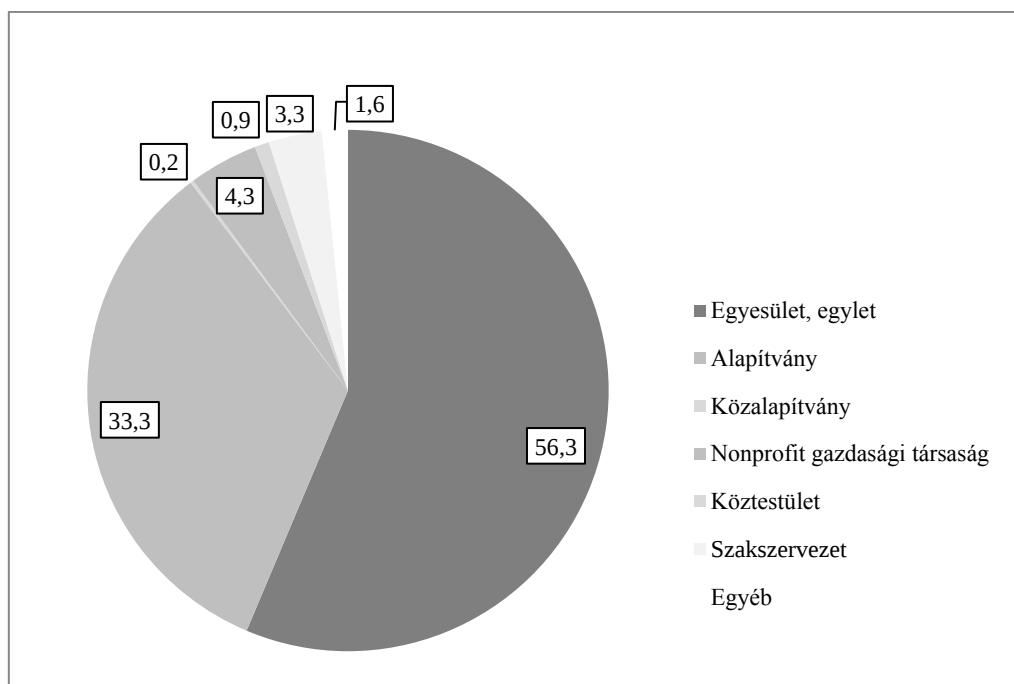
Forrás: *Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Nárai M.*

1.7.3.5. Civil szerveződések, társadalmi élet

A lokális civil szféra szervezetei funkciójuk, kapcsolataik és feladataik miatt komoly szerepet játszik egy térség/település helyi társadalmának, közvéleményének formálásában. Győrben a társadalmi önszerveződések létrehozására irányuló aktivitás az országos átlag feletti, az **1000 lakosra jutó alapítványok, egyesületek**, egyéb nonprofit szervezetek **száma 6,6** (országos átlag Budapest nélkül 6,0). A Központi Statisztikai Hivatal 2012-ben **855 működő nonprofit szervezetet** regisztrált győri székhellyel, döntő többségük (89,6%) klasszikus civil szervezet, egyesület, illetve alapítvány. A legtöbb szervezet **a sport, illetve hobbi, valamint a művészet, kultúra és az oktatás területén** működik, de számos más területen is jelen vannak az egészségügytől az érdek- és jogvédelmen keresztül a településfejlesztésig, kiadói tevékenységig stb. E sokszínű szervezeti struktúra széles lehetőséget nyújt az itt élőknek a társadalmi életbe való bekapcsolódásra, érdekeik megfogalmazására, érvényesítésére, szabadidejük tartalmas eltöltésére, szükségleteik kielégítésére.

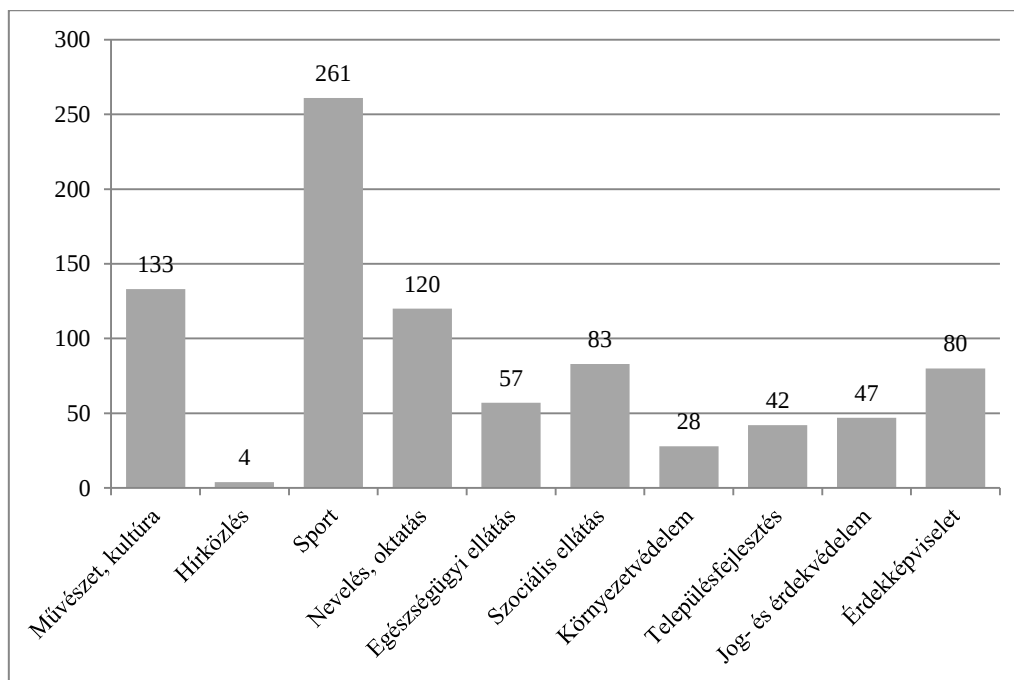

20. ábra. A Győrben működő nonprofit szervezetek típus szerinti megoszlása, 2012

Forrás: KSH alapján szerkesztette Nárai M.

21. ábra. A Győrben működő nonprofit szervezetek tevékenységi terület alapján való megoszlása, 2012

Forrás: KSH alapján szerkesztette Nárai M.

Győr város önkormányzata 2007 óta minden évben elkülönít a költségvetésében egy **pénzügyi támogatási keretet**, mellyel a településen működő civil szervezetek működését támogatja. A **Győri Civil Alap**nak nevezett támogatási keret elosztása pályázati rendszerben történik. A támogatási keret nem kevés, 2012-ben és 2013-ban 25 millió Ft felosztására került sor. A támogatottak között megtalálhatók hátrányos helyzetű emberekkel, idősekkel, gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozó alapítványok, egyesületek, kulturális és sportszervezetek.

Az önkormányzat nemcsak pénzügyi támogatást nyújt a Győrben működő civil szervezeteknek, hanem az is mutatja e szervezetek jelentőségének elismerését, hogy 2008-ban megszületett a **Civil koncepció**, melynek céljai között szerepel a győri civil társadalom erősítése, a civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának elősegítése, valamint a koncepció tartalmazza a civil szféra és az önkormányzat együttműködésére irányuló elveket is. 2013-ban pedig önkormányzati támogatással ún. **Civil kerekasztal** állt fel, amelynek fő funkciója a civil szervezetek érdekképviselése, a civilek és az önkormányzat közötti közvetítés, együttműködés elősegítése.

Arra nézve, hogy a város lakosságának valójában hány százaléka vesz részt a **civil szervezetek munkájában** valamilyen formában (tagként, alapítóként, önkéntesként stb.) jelenleg nem áll rendelkezésünkre pontos információ. Folyamatban vannak olyan kutatások, amelyek erre vonatkozóan is szolgálnak majd adatokkal (A Győri Járműipari Körzet, mint a térségi fejlesztés új iránya és eszköze című TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0010 projekt – Széchenyi István Egyetem). Egy, az elmúlt évtized közepén a nyugat-dunántúli régióban folytatott felmérés tapasztalatai szerint a **felnőtt lakosság ötöde áll tagsági viszonyban** társas civil/nonprofit szervezettel (pl. egyesülettel, klubbal, érdekvédelmi szervezettel, köztestülettel), önkéntesként pedig csupán 5%-uk segíti civil szervezetek munkáját (Nárai 2008). Egy több mint 1000 fős országos mintán készült 2012-13-as felmérés tapasztalatai ugyanakkor ennél jóval magasabb aktivitást talált, a megkérdezettek jelentős hányada (43,3%) valamilyen formában (tagként, önkéntesként, alapítóként, fizetett alkalmazottként) kapcsolódik valamilyen társadalmi szervezethez (Nárai–Reisinger 2013).

1.7.3.6. Egyéb identitást erősítő tényezők

Számos olyan elemet lehetne még kiemelni, amely egy város önmeghatározásában, identifikációs folyamatában meghatározó jelentőségű. Két olyan gazdasági szereplőt említünk még, melyek neve összenőtt Győrrel: **a Rába Magyar Vagon és Gépgyár és az Audi**. Az utóbbi vállalat jelenleg, az előbbi a korábbi évtizedekben bírt kiemelkedő szereppel a győri és környékbeli települések lakóinak foglalkoztatásában. Az itt élők reprezentációiban előkelő helyet foglalnak el. Az Audi győri jelenléte és jövője állandó beszédtema a helyi társadalomban. Az Audi társadalmi megítélésére irányuló, 2009-ben végzett empirikus vizsgálat eredményei szerint a megkérdezettek kiugróan magas hányadának (89%) van olyan ismerőse, aki a lekérdezés idején vagy korábban a vállalatnál dolgozott¹⁴. Az idősebb generáció körében hasonló pozíciót foglal el a Rába Magyar Vagon és Gépgyár, 2013-ban 600 nyugdíjas körében végzett felmérés során a kérdőívet kitöltők közel fele említette, hogy közeli családtagja vagy barátja dolgozott a Rábában (Tóth 2013).

A városi identitást **különféle akciók**, illetve a bizonyos társadalmi csoportok vagy tevékenységek hangsúlyozására irányuló kezdeményezések **segítik**. Így az idősgondozás eredményeit (pl. Idősek játszótere, Nyugdíjas Egyetem) jeleníti meg az „Idősbarát város” kifejezés. A kerékpározás népszerűsítéséért gyakorta „Kerékpárosbarát település”-nek is nevezik Győrt. Számos, **a város megújítását szolgáló kezdeményezések** megjelennek azonban a hivatalos vagy informális szlogenekben is, amelyek elterjedtek vagy különféle kiadványokban, tájékoztató anyagokban szerepeltek. („Egészséges város”; „Az innovatív város”; „Egészség-kultúra-innováció”). A várost érintő szlogenekről (1.7.3.7. fejezetben) később írunk.

1.7.3.7. Győr szimbólumrendszere

Egy térség, egy város önmeghatározásában, identifikációs folyamatában meghatározó jelentőségű a terület/település egységét, összetartozását kifejező **szimbólumok**

---

¹⁴ Győr és agglomerációja lakosságának véleménye az AUDI HUNGARIA MOTOR Kft-ről. (Széchenyi István Egyetem) Megbízó: AUDI HUNGARIA MOTOR Kft. Projektvezető: Rechnitzer János. Témavezető: Csizmadia Zoltán

megalkotása/megtalálása (Paasi 2000), és kommunikálása a lakosság és más társadalmi szereplők felé.

A város legismertebb szimbóluma a **címer**, melyen a vár, a folyók és a város védőszentje, Szent István alakja látható. A címer jobb és bal oldalát Mária Terézia koronája köti egybe, kifejezve a szabad királyi városi rangért érzett tiszteletet. További szimbólum a város **zászlaja**, melyen a címer is megjelenik. Győr nemrég elkészítette a város himnuszát, ami azonban a városi köztudatban egyelőre még nincs jelen (Dombi et al. 2012).

A szimbolikus önábrázolás fontos elemét jelenti a város **logója, jelmondata** is, amely egyben azt is megjeleníti, hogy a település milyen képet kíván/próbál magáról kialakítani. Győrben, a korábbi években gyakran változott a város logója, illetve egyszerre több jelmondat is használatos volt, pl. „Győr a folyók városa”; „Győr a találkozások városa”; „Én, te, Győr, egy város mindenkiért!”. 2011-re vált véglegessé a város kiemelt szlogenje: „Egészség, Kultúra, Innováció. A jövő Győrben épül.”, mely jelmondat a városvezetés Győr értékeire építkezve **egy fiatalos, dinamikusan fejlődő város képét** alakítja ki. Az új szlogen és logó Győr innovatív szerepét, K+F tevékenységének súlyát, turisztikai és gazdasági szerepét, fejlődőképességét hangsúlyozza, tartalmazza mindazt, amire a város büszke lehet (pl. kultúra, természeti értékek – folyók, Széchenyi István Egyetem, Audi gyárkomplexuma) (Dombi et al. 2012). A város megítélésének formálására 2010-ben imázs film is készült Győrről „Találkozunk Győrben!” címmel. A videó üzenete erősen emocionális, főként a lakóhelyválasztókra és a turistákra koncentrál.

1.7.3.8. A győriek kötődése és imázképe

Egy, a városmarketingre irányuló, 2012-ben végzett **700 fős reprezentatív kutatás** eredményei azt mutatják, hogy viszonylag magas a győriekben a **Győr iránti kötődés**, amit leginkább itt élő rokonaik, közösségük és munkahelyük vált ki bennük. A válaszadók közel kétharmada (62,3%) semmiképpen sem költözne el a városból, mindössze 14,8%-a választana más települést lakhelyének. Sajnálatos módon a fiatalok, különösen a 15–19 éves korosztály más városba költözési hajlandósága lényegesen számottevőbb (Dombi et al. 2012, 187).

A „Győri elit és a városfejlődés – a gazdasági és társadalmi folyamatok megítélése” elnevezésű kutatás (2010) során a **helyi elit a város szimbólumaiként** a Városházát (37%), a

folyókat (25%) és az Audit (13%) említette legnagyobb arányban. Jövőbeli szimbólumként a meglévő jelképek mellett a kultúra és a turizmus fontos elemei kerültek említésre:

- Helyi épített örökség: Püspökvár, Széchenyi tér, Káptalandomb.
- Audit, egyetem, csúcstechnológia, innováció.
- Kultúra és turizmus: balett, rendezvények (Csizmadia–Páthy 2008).

A **városmarketingre** irányuló 2012-es kutatás eredményei szerint Győr legjellegzetesebb ismertetőjegyei a 1) barokk Belváros; 2) a város földrajzi elhelyezkedése (külföldhöz való közelség, Budapest–Pozsony–Bécs aranyháromszög); 3) folyók; 4) gazdag programválaszték (Dombi et al. 2012, 156).

Az itt élők számára legfontosabb személyekre, helyszínekre is rákérdezett a kutatás annak felderítése céljából, hogy milyen képek, vizuális elemek adják a helyiek azonosságtudatát. Legfontosabb **győri helyszínek** a Városháza, a Széchenyi tér és az Audi bizonyult, de meghatározó volt a Széchenyi István Egyetem és a város barokk jellegét adó épületek, valamint a folyók és a vízpartok említése is. Győr imázsát az épített és természeti elemek mellett leginkább a jelenleg is aktívan tevékenykedő **közeleti személyiségek, sportolók** adják, mint Borkai Zsolt, Görbicz Anita és csapattársai, de említésre került néhány **történelmi személyiség**, mint pl. Jedlik Ányos, Baross Gábor is (Dombi et al. 2012, 133).

A felmérés kiterjedt a **városi szlogenek ismeretének feltérképezésére** is, melynek kapcsán elmondható, hogy viszonylag zavaros kép él a győriek fejében. Mélyinterjúk során (50 fővel), ahol a megkérdezetteknek maguknak kellett megfogalmazniuk a jelmondatokat, általánosságban **egyed sem tudtak felidézni vagy hibásan említették azokat**. A kérdőívet kitöltők körében az új szlogent („Egészség, Kultúra, Innováció. A jövő Győrben épül.”) a megkérdezettek többsége megfelelőnek találta, de a **vele való azonosulás az idő rövidsége miatt még nem történt meg**. Legnépszerűbbnek a „Szeretem Győrt!” és a „Találkozások városa”a jelmondatok bizonyultak (Dombi et al. 2012, 158).

1.8. A település humán infrastruktúrája

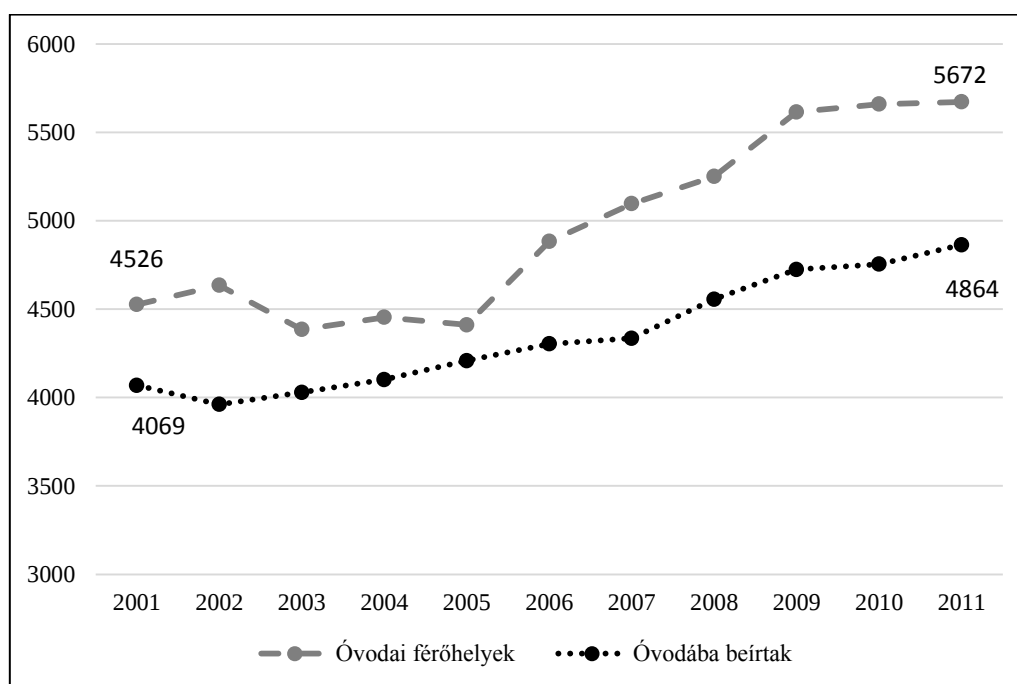
1.8.1. Humán közszolgáltatások

1.8.1.1. Oktatás

A város közoktatási és felsőoktatási infrastruktúrája és kapacitásállományi paraméterei jelentős **szerkezeti és volumen alapú átalakuláson** mentek át az elmúlt évtizedben.

Az **óvodai férőhelyek** és az óvodába beíratott gyermekek száma összesen **25 százalékpontos folyamatos növekedést**, bővülést mutat 2001 óta. 2011-ben 5672 férőhelyre 4864 beíratott gyermek jutott. Napjainkban a 10 évvel korábbi szinthez képest kb. 800 óvodással több jelenik meg az intézményrendszerben.

22. ábra. Az óvodai férőhelyek és az óvodába beírtak számának alakulása, 2001-2011

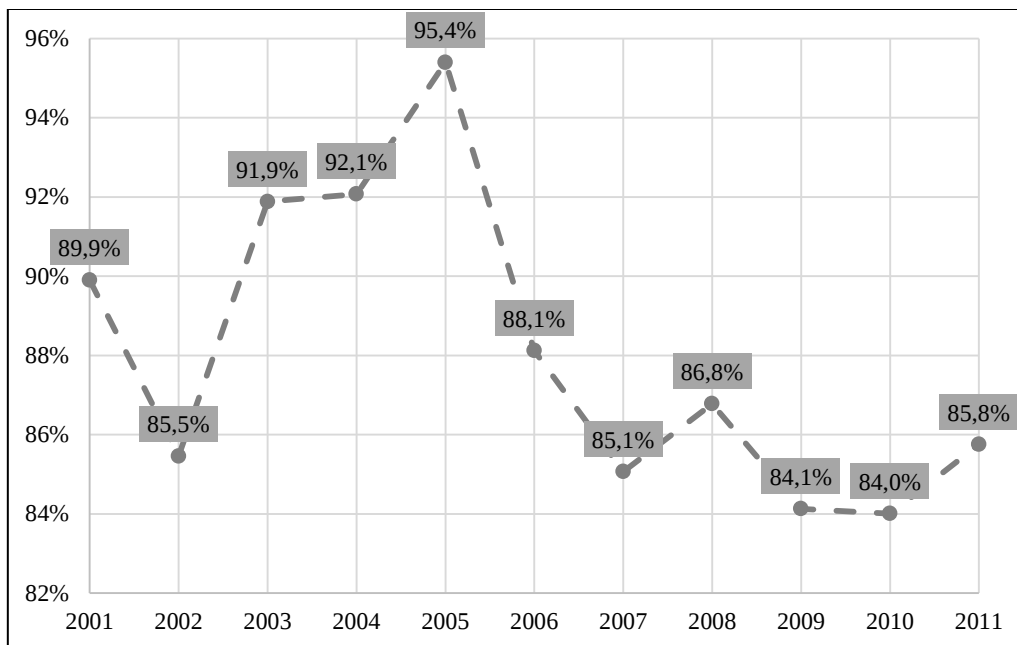

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

Az **óvodai férőhelyek kihasználtsága** 85 és 95 százalék között mozgott 2001 és 2011 között. 2005-ben érte le a csúcst, 95 százalékos rátával, viszont azóta folyamatosan csökkenő

tendenciát mutat. Az elmúlt 2-3 évben a férőhelyek 15 százaléka folyamatosan kihasználatlan volt.

23. ábra. Az óvodai férőhelyek kihasználtságának alakulása, 2001-2011

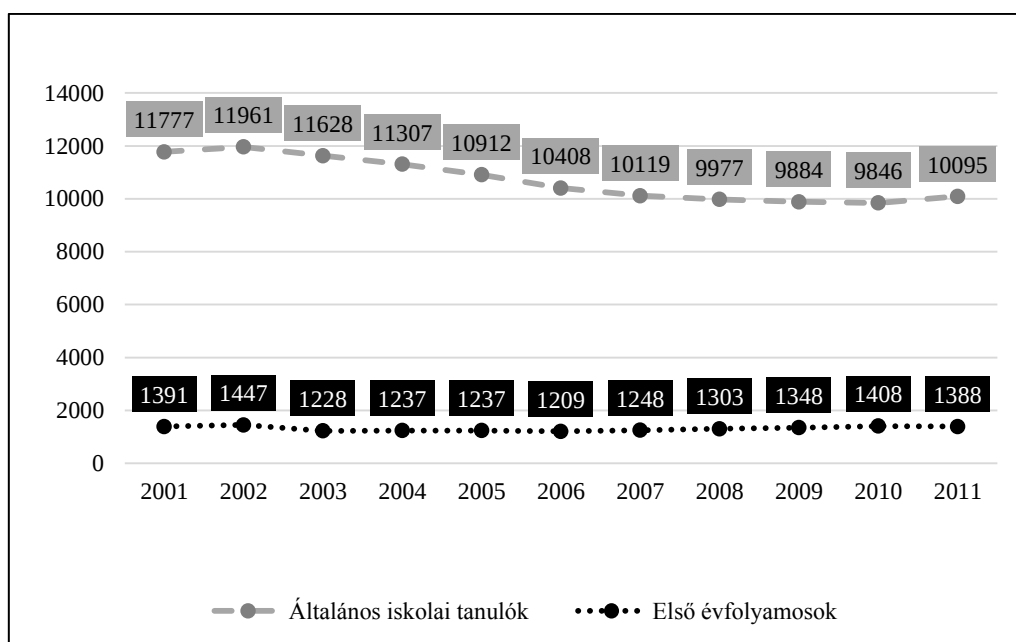
Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

Az **általános iskolai képzés** esetében ezzel ellentétes tendenciák figyelhetők meg, amelyekért egyértelműen demográfiai folyamatok a felelősek. Az intézményi és humán infrastruktúra ezekre reagálva alakult át az elmúlt évtizedben.

Az általános iskolai tanulók száma 2011-re a 2001-es szint **85 százalékára csökkent**, ami kb. 1700 fővel kevesebb tanulói állományt jelent. Az első évfolyamos diákok száma nagyjából egyenletes tendenciát mutat.

2011-ben 10095 általános iskolai tanuló volt a városban. Évente átlagosan 1300-1400 diák lép be a rendszerbe. Az első évfolyamos diákok száma 2006-ban volt a mélyponton, azóta növekvő tendencia figyelhető meg.

24. ábra. Az általános iskolai tanulók adatai, 2001-2011

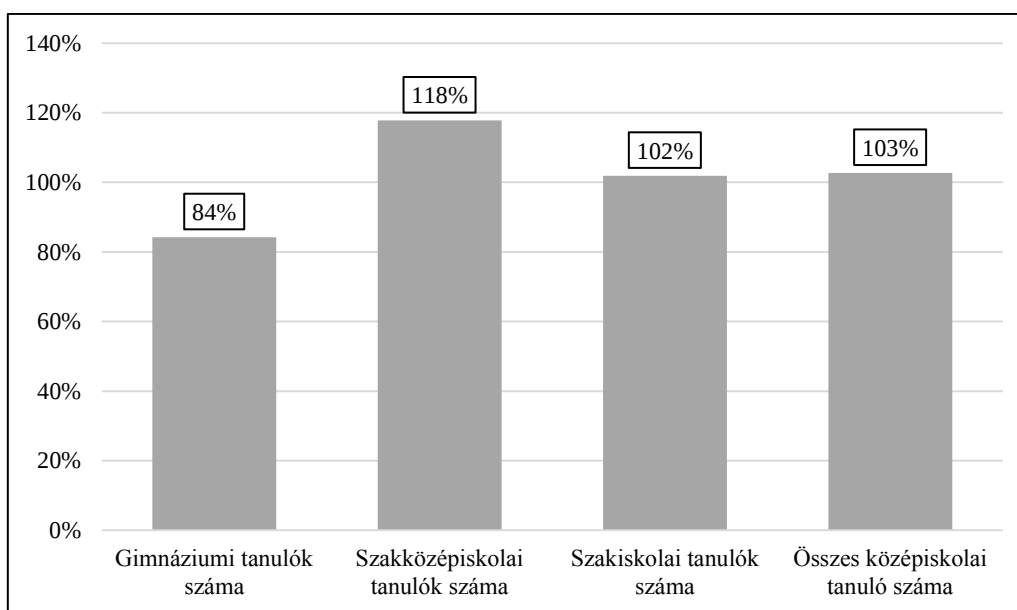

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

A **középfokú oktatásban** tanulók száma nem változott jelentősen az elmúlt évtizedben, kisebb ingadozásokkal a 2001-es bázisévhez képest mindössze három százalékpontos növekedés figyelhető meg. Éves szinten 15300 és 16100 fő között ingadozott a számuk az elmúlt évtizedben. A középiskolások összetételében viszont jelentős strukturális átalakulás indult meg az elmúlt 3-4 évben intézményi változások eredményeként, így ezekből nehezen lehet megbízható következtetésekre jutni az egyes képzési formákhoz kapcsolódó családi preferenciák, választások változásában. 2011-ben a középiskolások körében a legnagyobb csoportot a szakközépiskolai tanulók jelentették (48,3%, 7711 fő), a gimnáziumi tanulók aránya 27,2% (4349 fő), míg a szakiskolai tanulóké 24,5% (3919 fő) volt.

A **közüktatási feladatot ellátó helyek száma** 2011-ben a KSH adatai alapján úgy alakult, hogy **38 általános iskolai, 25 szakközépiskolai és 18 gimnáziumi hely** működött a városban. A feladat ellátási helyek számának a változása az elmúlt évtizedben átlagosan +/- 2 egységgel változott, és az általános iskolai és gimnáziumi helyeknél kisebb volt az ingadozás, mint a szakközépiskoláknál.

25. ábra. Középfokú oktatásban tanulók számának változása 2001-2011 között

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

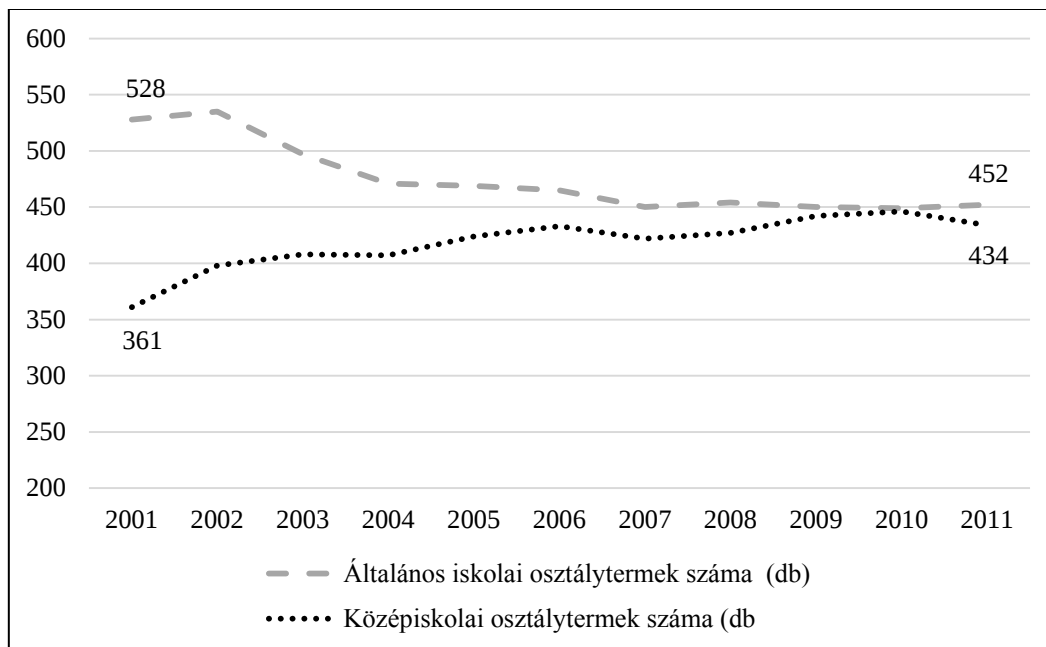
Az **osztálytermek és a pedagógusok** számában viszont egyértelműen érzékelhető a tanulói arányszámok változása, az általános iskolás diákok számának csökkenése. Az általános és középiskolai osztálytermek száma a városban 10 év alatt „összeért”. A statisztikai trend tölcser formája szerint a közel **160 darabos teremszám differencia szinte eltűnt a rendszerben** 10 év alatt. 2011-ben már szinte azonos nagyságrendű volt a két oktatási szint teremszáma.

A demográfiai és az erre reagáló infrastrukturális változások a **pedagógusok** számában is éreztetik a hatásukat. 10 év alatt az **általános iskolai főállású pedagógusok** száma 1212 főről 990-re csökkent (87%). A **középiskolai főállású pedagógusok** száma általában 1000 és 1100 fő között mozgott az elmúlt 10 évben, 2011-ben 1013 főt számlált. Gyakorlatilag itt is összezárult az olló, az összesen **2000 fős városi pedagógus csoportban** szinte egyenlő az aránya az általános és a középiskolában oktatóknak.

A **felsőoktatás** esetén egy fordított U alakú görbe érvényesült a városban az elmúlt évtizedben. A növekedési trend 2005-ig tartott. 2001 és 2005 között a városban tanuló diákok száma 40 százalékkal nőtt, 12119 főről 17029 főre növekedett az összes hallgató száma. Az azóta eltelt időszakban egy gyors csökkenés után **15000 fő körül stabilizálódott** a számuk. Ebben a hullámban a főszerepet a nem nappalis hallgatók játszották. A nappalis hallgatók

esetén egyenletes növekedési tendencia volt jellemző 2001 és 2011 között. 10 év alatt a nappalis hallgatók aránya 16 százalékponttal nőtt (7360-ról 8521-re).

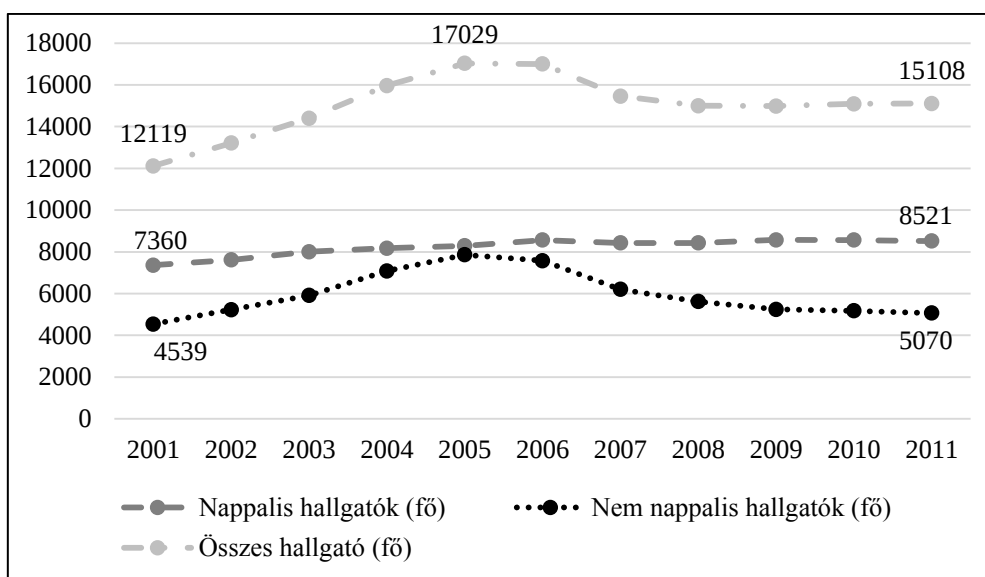
26. ábra. Osztálytermek számának változása a közoktatási intézményekben, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

A **felsőoktatásban dolgozó oktatók** számában szintén növekedés figyelhető meg, reagálva a felsőoktatás expanziója révén emelkedő hallgatói létszámokra. 10 év alatt 100 fővel nőtt a felsőoktatásban dolgozó oktatók száma a városban (332-ről 433-ra), ami 30 százalékpontos növekedés.

27. ábra. A felsőoktatási intézmények hallgatói számának alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

1.8.1.2. Egészségügyi ellátás

A felnőtt **háziiorvosok** száma 2001 és 2011 között viszonylagos állandóságot mutat, 59 és 63 fő között változott. Jelenleg **60 felnőtt háziiorvos** praktizál a városban. A **gyermek háziiorvosok** száma stabilan 27. A felnőtt háziiorvosi rendelésen megjelentek száma folyamatosan emelkedett 2001 és 2006 között (14%-kal), majd 2007-ben nagymértékű (17,6%-os) csökkenés, utána ismételt emelkedés következett be. Az ezredforduló első évtizedének végén jelentős mértékben megnőtt a **betegforgalom**, 2011-ben közel 660 ezer rendelői betegellátás jutott a 60 felnőtt háziiorvosra, 23,5%-kal több, mint 2007-ben. Ez háziiorvosonként átlagosan évi 10 994,5 betegforgalmat jelent, ami az egy évtizedes periódust tekintve a legmagasabb érték.

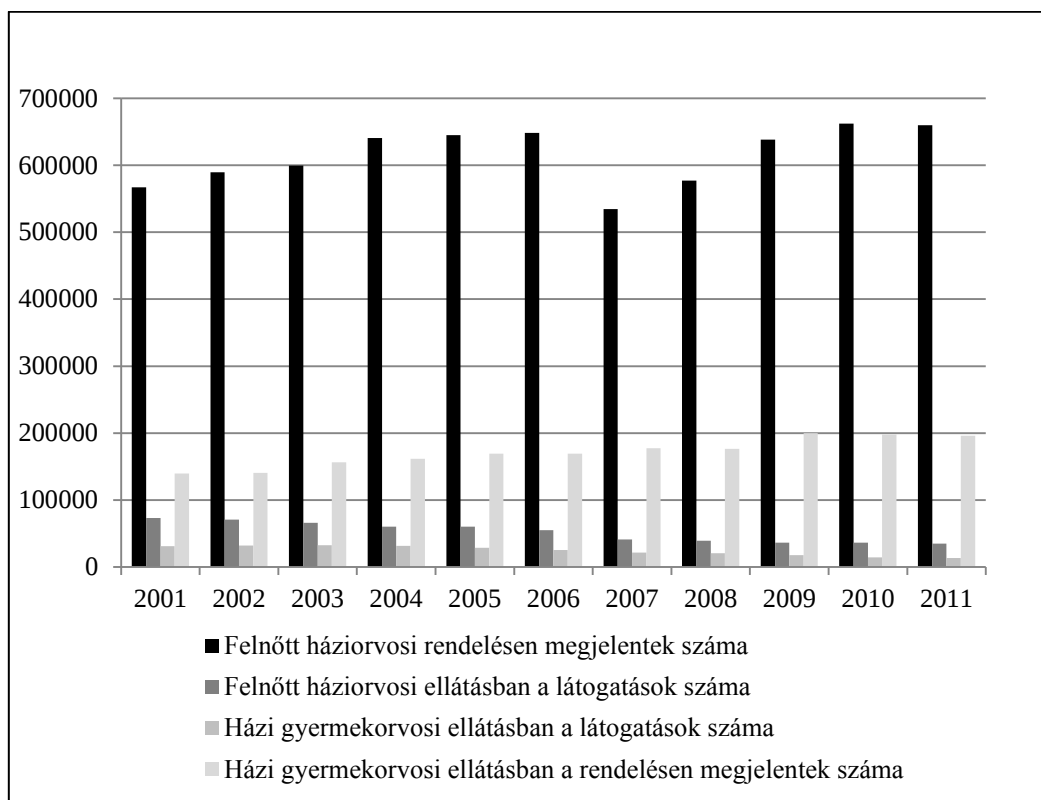
A felnőtt **háziiorvosok** által a betegek otthonában lebonyolított **látogatások** száma ugyanakkor jelentős mértékben visszaesett a vizsgált időszak alatt, ezen ellátások száma egy évtizedes folyamatos csökkenés eredményeképpen 2011-ben (35 145 látogatás) csupán a fele a 2001-ben (73 050) tapasztaltaknak.

Hasonló tendenciák érvényesültek a házi gyermekorvosi ellátás területén is, a vizsgált időszakban 57%-kal esett vissza a **gyermekorvosi látogatások** száma, így 2011-ben már nem

érte el a 14 ezret az otthoni felkeresések száma, míg 2001-ben a 31 ezret is meghaladta. A házi gyermekorvosok rendelésein megjelentek száma viszont folyamatos és jelentős mértékű emelkedést mutat 2009-ig, a növekedés mértéke 43%-os, 2009 és 2011 között azonban némi csökkenés következett be. 2011-ben közel 200 ezer rendelői betegellátás jutott a 27 házi gyermekorvosra. Ez házi gyermekorvosonként a rendelői betegellátást tekintve átlagosan évi 7255 betegforgalmat jelent, ami 40%-kal meghaladja a 2001-es átlagot.

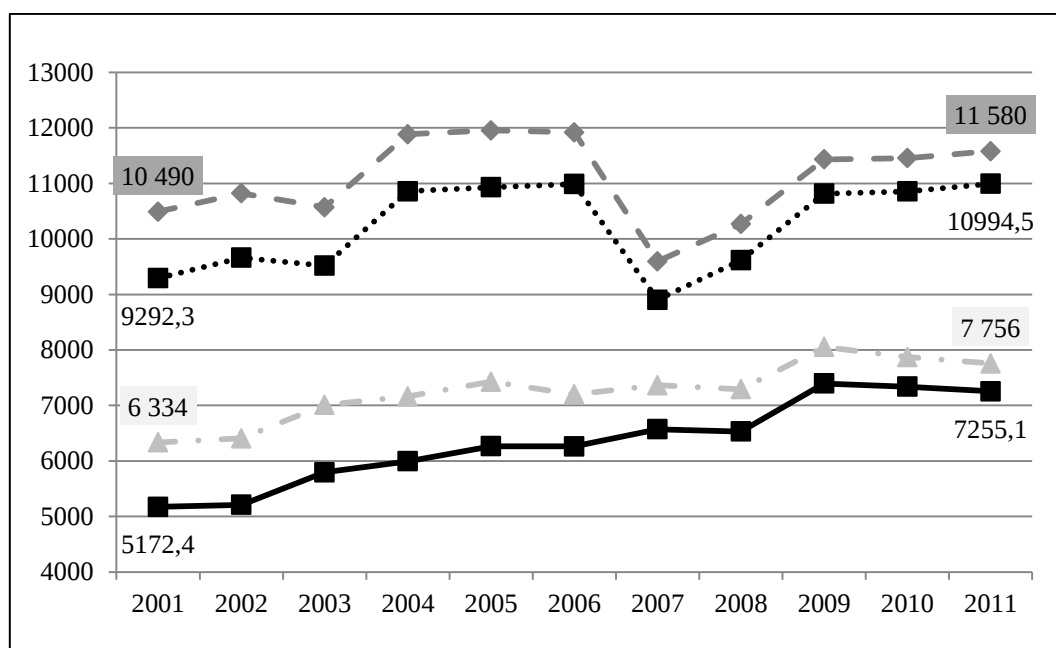
A **járóbeteg szakrendelésen** megjelentek számának alakulásában is jelentős változásokat figyelhetünk meg. 2001-től 2007-ig visszaesett (14%-kal) a betegforgalom, különösen 2006 és 2007 között volt nagyon nagy a csökkenés mértéke (29,6%) majd némi emelkedés következett be, melynek következtében 2011-ben több mint 1180 ezer betegellátás történt, ami azonban továbbra is jóval alacsonyabb, mint az az évtized elején jellemző volt (1,5 millió feletti, illetve akörüli megjelenés).

28. ábra. A háziiorvosi ellátás alapvető adatai, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

29. ábra. A betegforgalom alakulása, 2001-2011

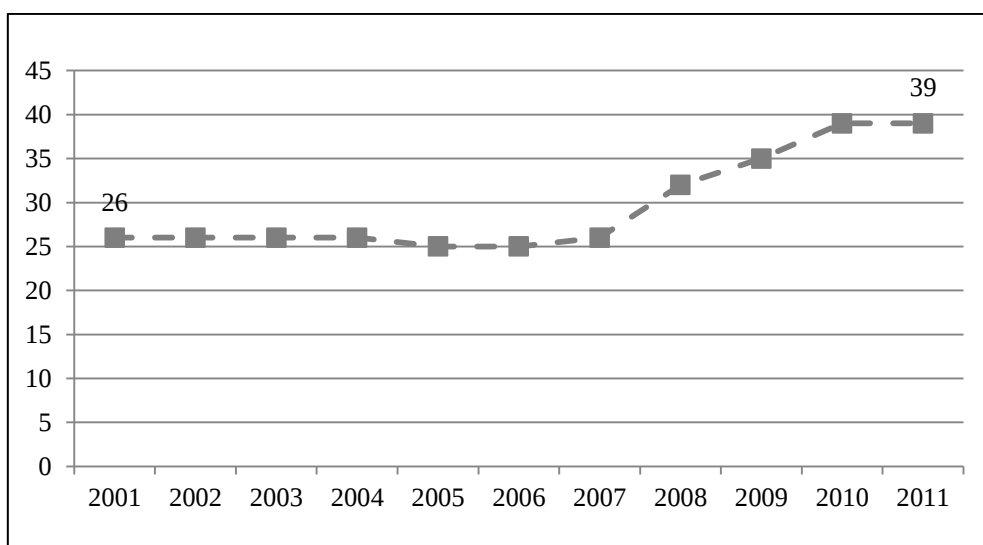
Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

Az egészségügy átalakítása kapcsán a **kórházi ellátást** is érintő változások a Győrben működő kórházi kapacitást sem kerülték el, a működő kórházi ágyak száma 2001 és 2011 között összességében **15%-kal csökkent**, 2011-ben így 1333 működő kórházi ágy állt a betegek gyógyítása rendelkezésére. A Petz Aladár Megyei Oktató Kórház mellett ma már több **magánklinika és szakrendelő** is működik a városban.

A város egyik speciális szolgáltató funkciója a határmentiségből is következő fogászati turizmus, amelynek bázisát számos fogászati vállalkozás jelenti.

A Győrben működő **gyógyszertárak száma** a kettőezres évek első felében állandónak tekinthető, majd 2008-tól jelentős emelkedés következett be, 2010-től már 39 gyógyszertár működik a városban, 50%-kal több mint az évtized első felében, illetve az évtized közepén.

30. ábra. A gyógyszerterek számának alakulása, 2001-2011

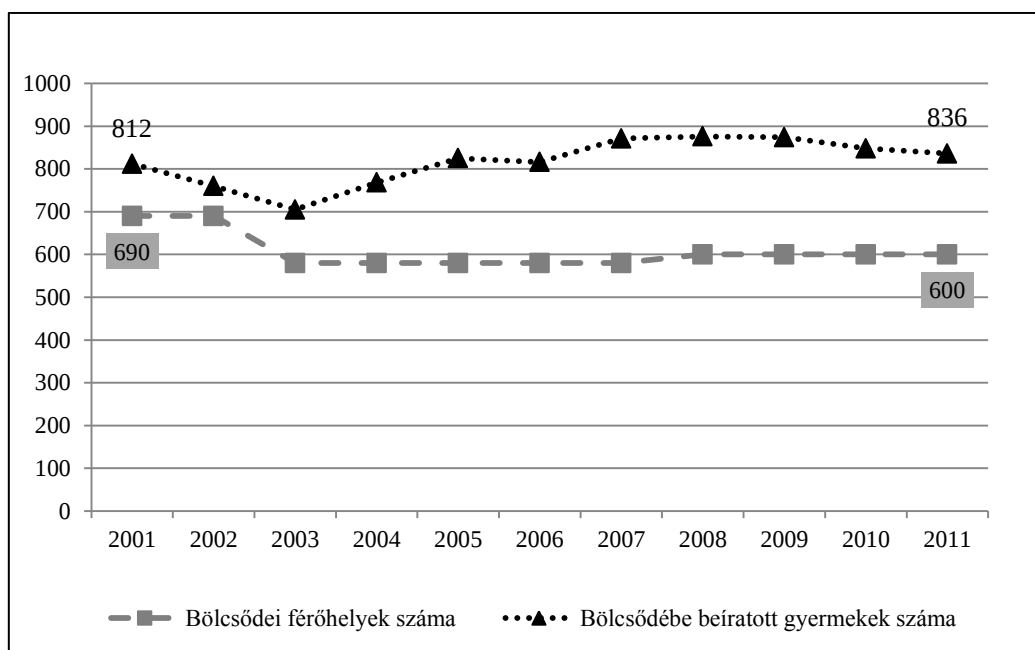

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

1.8.1.3. Szociális ellátás

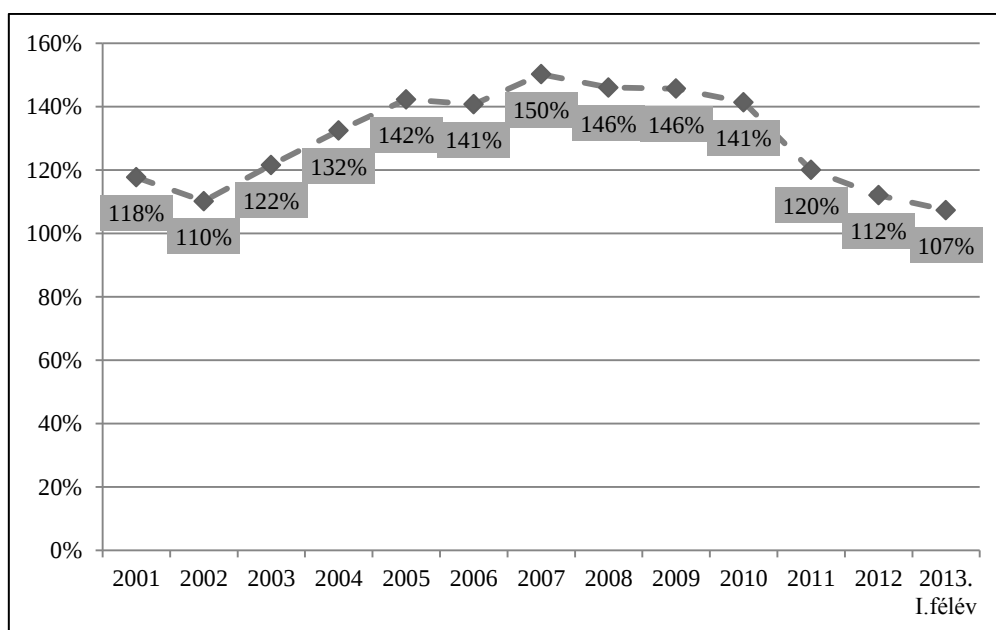
Az alapellátások közé tartozik a **gyermek napközbeni ellátásának** biztosítása, melyre intézményesült formában **bölcsőde vagy családi napközi** ad lehetőséget. Győrben **13 bölcsőde** működik, az intézmények az Egyesített Bölcsődei Intézményhálózat keretén belül nyújtják szolgáltatásaikat. Az intézményhálózat ellátási területe nemcsak Győrre, hanem 26 Győr környéki község területére is kiterjed. A bölcsődei férőhelyek száma az évtized legelején néhány intézmény megszűnése következtében jelentős mértékben **csökkent** (2002 és 2003 között 110 férőhellyel kevesebb volt, amely 16%-os csökkenést jelentett). Majd a férőhelyek száma 2003-tól 2008-ig nem változott, 2008-ban minimális bővülés történt (20 férőhellyel nőtt, amely 3,4%-os növekedést jelentett), így napjainkban a 13 bölcsőde 600 férőhellyel látja el a három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását. A bölcsődébe járó (beíratott) gyermekek száma az évtized elején csökkent, majd jelentős mértékben (24%-kal) emelkedett 2008-ig, azóta ismételt csökkenés tapasztalható. A beíratott gyermekek száma jelentős mértékben meghaladja a férőhelyek számát, 2011-ben 600 férőhelyre 836 gyermek „jutott”, ami némileg kedvezőbb, mint az évtized közepén. Családi napközi 5 működik a városban, 42 engedélyezett férőhelyen 25-30 gyermeket látnak el. Mindegyik intézmény a Család a Családokért Alapítvány fenntartásában létesült.

31. ábra. A bölcsődei férőhelyek és a bölcsődébe beírtak számának alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

32. ábra. A bölcsődei férőhelyek feltöltöttségének alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR; Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata (2013) alapján szerkesztette Nárai M.

A családsegítő szolgáltatás a 2013-ban jelentős szervezeti átalakuláson átesett Családsegítő Szolgálat **négy központjában működik**. A családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma 2008 és 2011 között 37%-kal növekedett (3949 főre). 2012-ben 3485 fő vette igénybe szolgáltatásaikat, azaz némileg visszaesett. A **veszélyeztetett kiskorúak** száma 1003 fő, számuk jelentős mértékben (40%-kal) csökkent 2008 óta. Hasonlóan csökkenő tendencia figyelhető meg **a gyermekjóléti szolgálat** által gondozott családok, ill. kiskorúak számában is, közel 1000 főről 771 főre apadt a számuk 2011-re (29%-os csökkenés), ugyanakkor a családgondozók által kezelt problémák száma emelkedett. A védelembe vett kiskorúak számában 2010 és 2012 között 28%-os növekedés volt tapasztalható, amely összefüggésben van azzal, hogy az 50 óra feletti igazolatlan hiányzások is indokoltá tették a védelembe vételt. 2012-ben 178 gyermek állt védelembe vétel melletti gondozásban (Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió Felülvizsgálata (2013).

Győrben 2001 óta működik **gyermek és családok átmeneti otthona** (GYÁO), az intézményben összesen 40 fő elhelyezésére van lehetőség, az otthon kihasználtsága 100%-os.

Az alapellátások közül a **szociális étkeztetés** tekintetében 2008-ig jelentős kapacitáscsökkenés történt, az évtized elejétől ötödével csökkent e szolgáltatást igénybe vevők száma, 2008 és 2011 között viszont nagymértékű növekedést tapasztalhatunk, kétszeresére, 1742 főre emelkedett az ellátottak száma. **A házi segítségnyújtást** lényegesen kevesebben veszik igénybe Győrött, számuk nem éri el az 500 főt (473 fő). E szolgáltatás esetében is az évtized első felében drasztikus csökkenés történt, a házi segítségnyújtást igénybe vevők száma felére esett vissza, majd 2005-től lassú emelkedés tapasztalható. Némi magyarázatra szorulnak azonban a kettőezres évek elejére vonatkozó adatok, illetve a 2003 és a 2004 között tapasztalható csökkenés mértéke. A jelenség értelmezéséhez és tisztánlátásához fontos tudnunk, hogy 2004 előtt a házi segítségnyújtásban részesülők között jelentek meg statisztikailag azok is, akik otthoni gondozásra, ápolásra nem szorultak, de étkeztetést igényeltek. Számukra a házi segítségnyújtásban dolgozó gondozónők vitték ki az ebédet, így a statisztikai lejelentések során az „étkeztetés kiszállítással” szolgáltatásban részesülők a „házi segítségnyújtás és étkeztetésben is részesülő” rovathoz voltak besorolva. Ez 2004-től megváltozott, ekkortól már külön szerepel a statisztikai lejelentésekben e két szolgáltatásforma, igazából tehát a házi segítségnyújtást igénybe vevők számának 33. ábrában megfigyelhető csökkenése az adatok megváltozott besorolásának köszönhető és nem a valójában otthoni ápolást, gondozást igénybe vevők számának tényleges visszaesésével magyarázható.

A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás Győrre koncentrál, és főként az időskorúak korosztályának szükségleteire reagál, az igénybevevők körét csaknem teljes egészében ők alkotják, jóllehet megjelennek a fogyatékossgal élők és a pszichiátriai- és szenvedélybetegek is (EESZI – Nyugat-dunántúli Regionális Szociális Módszertani Központ, 2011). A házi segítségnyújtásban 2011-ben megszákítás nélküli munkarendet vezettek be, így a hét minden napján (tehát hétvégén is) napi 12 órában (7 órától 19 óráig) biztosítja az Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény a szolgáltatást. Az étkeztetés lehetőségét is igény szerint nemcsak munkanapokon, hanem munkaszüneti és ünnepnapokon is biztosítják. Az intézmény működteti a 2013. december 1-jétől az önkormányzati támogatással létrehozott Idősvonal elnevezésű Call-e-mail Centert is.

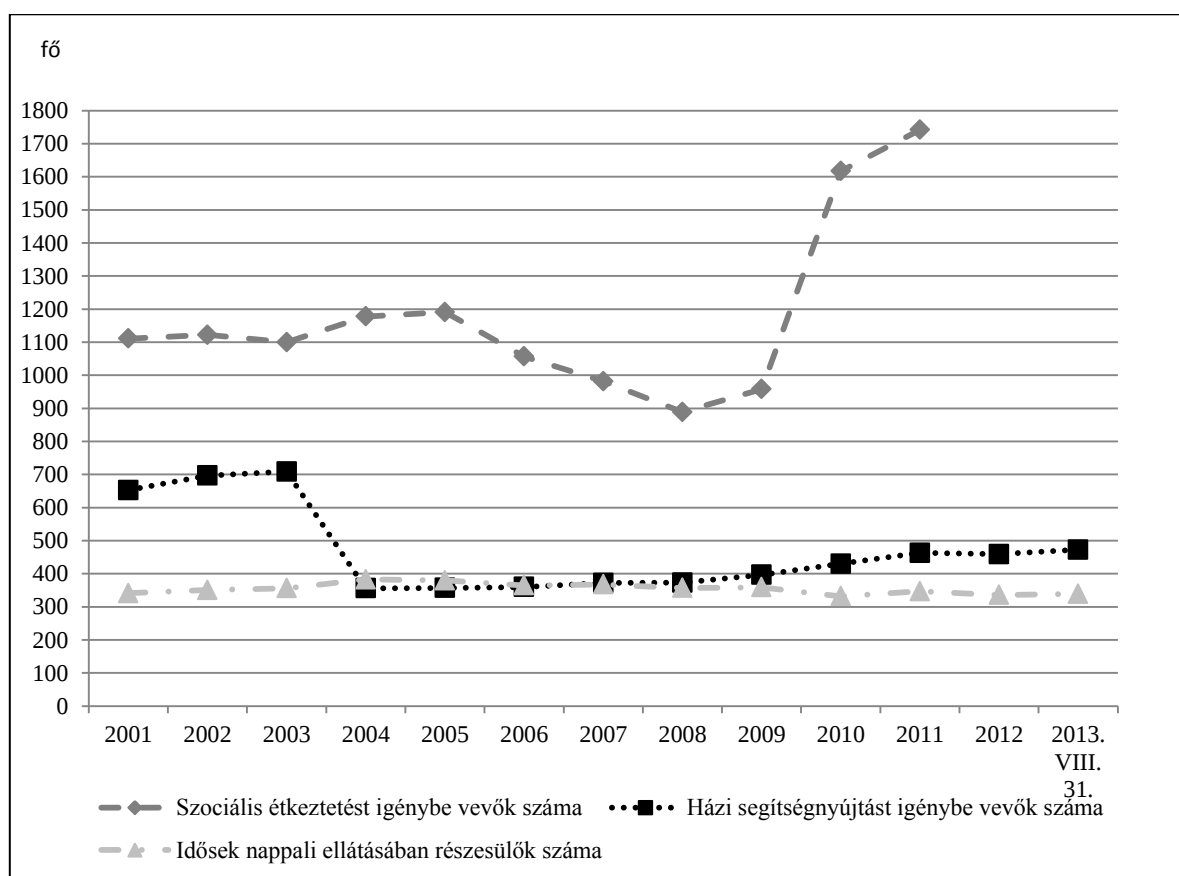
Meg kell még említeni a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást is, amely 2013. július 1-től állami kompetenciába került, de az állammal kötött feladat-ellátási megállapodás alapján továbbra is az EESZI biztosítja azt Győr mellett Abda, Bőny, Dunaszeg, Dunaszentpál, Gönyű, Győrújbarát, Győrújfalú, Győrzámoly, Ikrény, Kunsziget, Mezőörs, Pér, Rétalap és Vámoszabadi községekben. Az ellátásban részesülők száma 2011 és 2013 között, ha kismértékben is, de növekvő tendenciát mutat (2011-ben 392 fő, 2013-ban 422 fő).

Az idösek nappali ellátásában részesülők száma viszonylagos állandóságot mutat a vizsgált időszakban. Az Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény 12 idösek klubjában 360 férőhelyen biztosít lehetőséget az idösek napközbeni tartózkodására. A kihasználtság magas, 94% körül alakul. 2013-ban közel 340 fő vette igénybe ezt az ellátási formát. 2012 óta a lakossági igényekre reagálva az egyik idösklubban demens idösek nappali ellátása vette kezdetét, amely a város szociális ellátórendszerének további differenciálódását jelenti, valamint hatékony segítséget nyújt a családban történő gondoskodás felvállalásához (*Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió felülvizsgálata 2013*).

A fogyatékosok nappali ellátása 2 intézményben biztosított, egyrészt az önkormányzat fenntartásában működő Fogyatékosok Napközi Otthonában, ahol a szolgáltatást 30–35 fogyatékossgal élő veszi igénybe. A halmozottan fogyatékos személyek nappali ellátása a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza Fogyatékosok Nappali Otthonában történik, 10 fő halmozottan sérült személy ellátása történik itt.

A **tartós bentlakásos és átmeneti ellátást** nyújtó intézmények férőhelyeinek és gondozottjainak a száma a vizsgált teljes időszakot tekintve növekedett annak ellenére, hogy a kettőezres évek második felében csökkent az ellátást nyújtó intézmények száma (feltehetőleg intézményi összevonásra került sor). A gondozottak száma kismértékben meghaladja az 1000 főt. Mindkét irányú folyamat mind összességében, mind az önkormányzat kezelésében lévő intézmények esetében megfigyelhető. Jelenleg 2 önkormányzati és 4 nem önkormányzati intézményben folyik tartós bentlakásos és/vagy átmeneti ellátás. A férőhelyek és a gondozottak számának bővülése az önkormányzat fenntartásában működő tartós bentlakásos és átmeneti ellátást nyújtó intézmények esetében 18%-os volt, összességében elérte, illetve meghaladta a 30%-ot. Az eltérő mértékű bővülésnek köszönhetően némileg visszaesett az ellátás biztosításában az önkormányzat szerepe, jelenleg a férőhelyek 52%-a található, illetve a gondozottak 55%-a lakik önkormányzat által fenntartott intézményben. 2001-ben ez az arány 60%-ot tett ki.

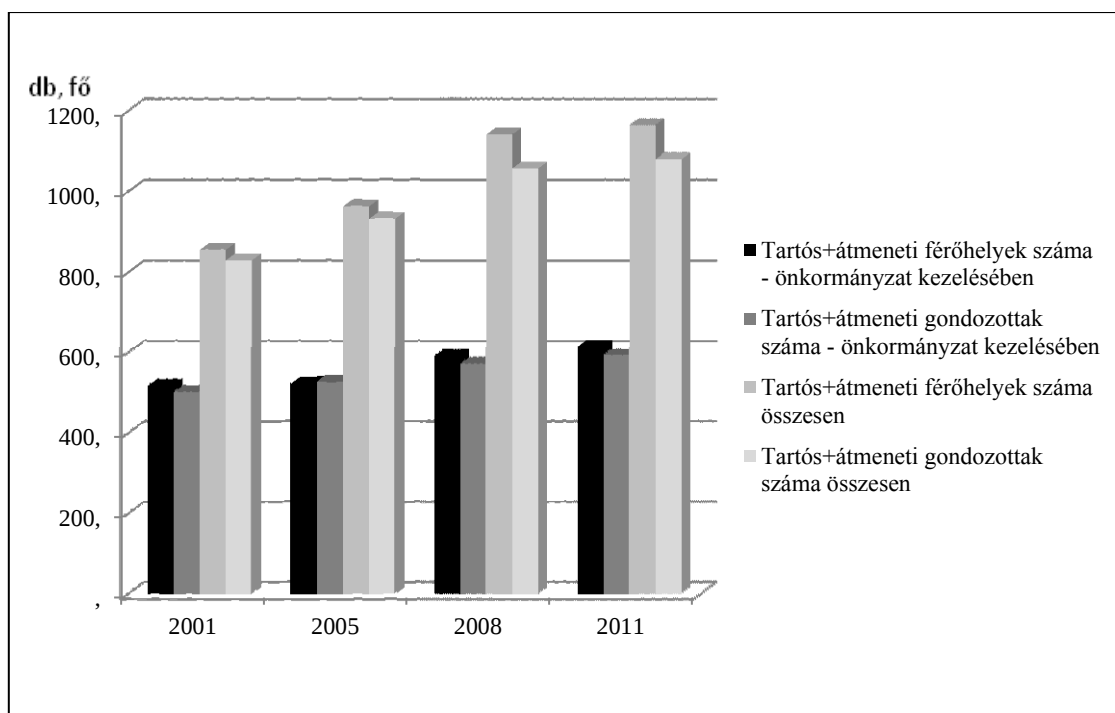
33. ábra. A szociális alapszolgáltatások alapvető adatai, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.A **férőhelyek kihasználtsága** az önkormányzat gondozásában működő intézményekben a vizsgált periódus alatt érdemben nem változott (96-97%-os), összességében némi csökkenés tapasztalható (97%-ról 92,7%-ra).

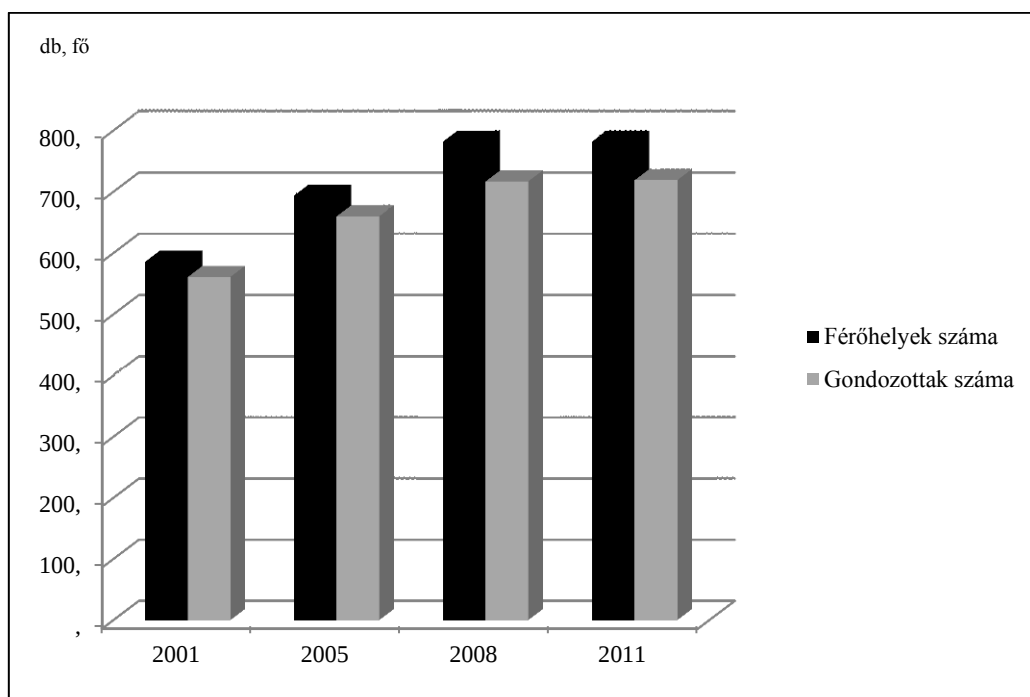
Az idősök otthonainak a száma a kettőezres évek közepe óta nem változott, **11** ilyen intézmény működik Győrben, 782 férőhelyen több mint 700 idős ember számára nyújtanak ellátást. Az ellátottaknak a harmadát teszik ki az önkormányzati fenntartású EESZI intézményeiben gondozottak. A férőhelyek és a gondozottak számában egyébiránt folyamatos növekedést regisztrálhatunk az évtized végéig. A kapacitásbővülés következtében a kihasználtság ugyanakkor 2008-ig csökkenő tendenciát mutat, azóta 92-93%. Az önkormányzat fenntartásában működő idősök otthonai 100%-os kihasználtságúak, a várakozók száma folyamatosan 200 fő felett van (*Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata, 2013*)

34. ábra. A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezkedést nyújtó intézmények főbb adatai, 2001-2011

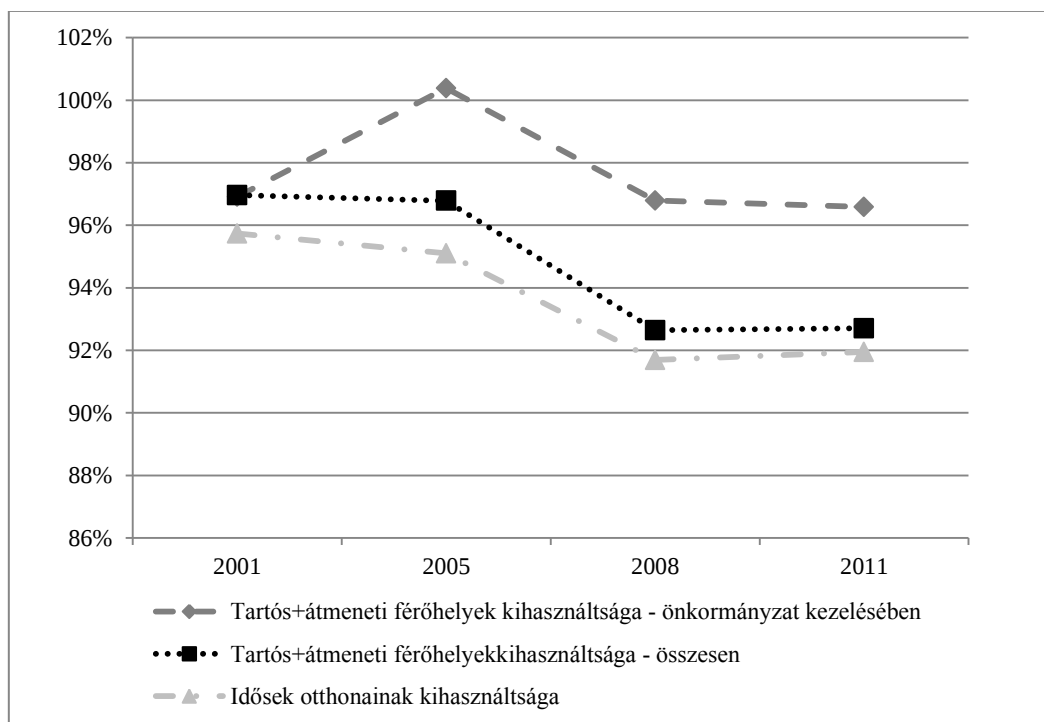
Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

35. ábra. Az idősök otthonainak főbb adatai, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

36. ábra. Szociális intézmények kihasználtságának adatai, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

Szükségesnek látjuk külön megemlíteni a hajléktalan-ellátást is, melynek minden vertikuma megtalálható Győrött a népkonyhától kezdve a rehabilitációs otthonig, illetve hajléktalan idősök otthonáig, valamint ún. krízislakásokat (12 bérlakás) is működnek. A Hajléktalanokat Segítő Szolgálat összesen 270 elhelyezést biztosító férőhelyen nyújt komplex, differenciált ellátást integrált intézményi formában. 2012-ben a korábbi rossz állapotú nappali melegedő helyett egy európai szintű Hajléktalanokat Ellátó Nappali Centrum (népkonyha, nappali melegedő, háziorvosi ellátás) jött létre. 2014-ben újabb jelentős beruházás várható, amely az átmeneti férőhelyek növelésére irányul. Mivel az átmeneti szálláson egyre több olyan ellátást igénylő jelenik meg, akinek egészségi állapota miatt folyamatos orvosi ellátásra, ápolásra van szüksége, amit a szálló nem képes ellátni, határozottan felmerül egy 24 órás ápolási otthon, vagy egészségügyi centrum kialakításának szükségessége is (*Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata, 2013*).

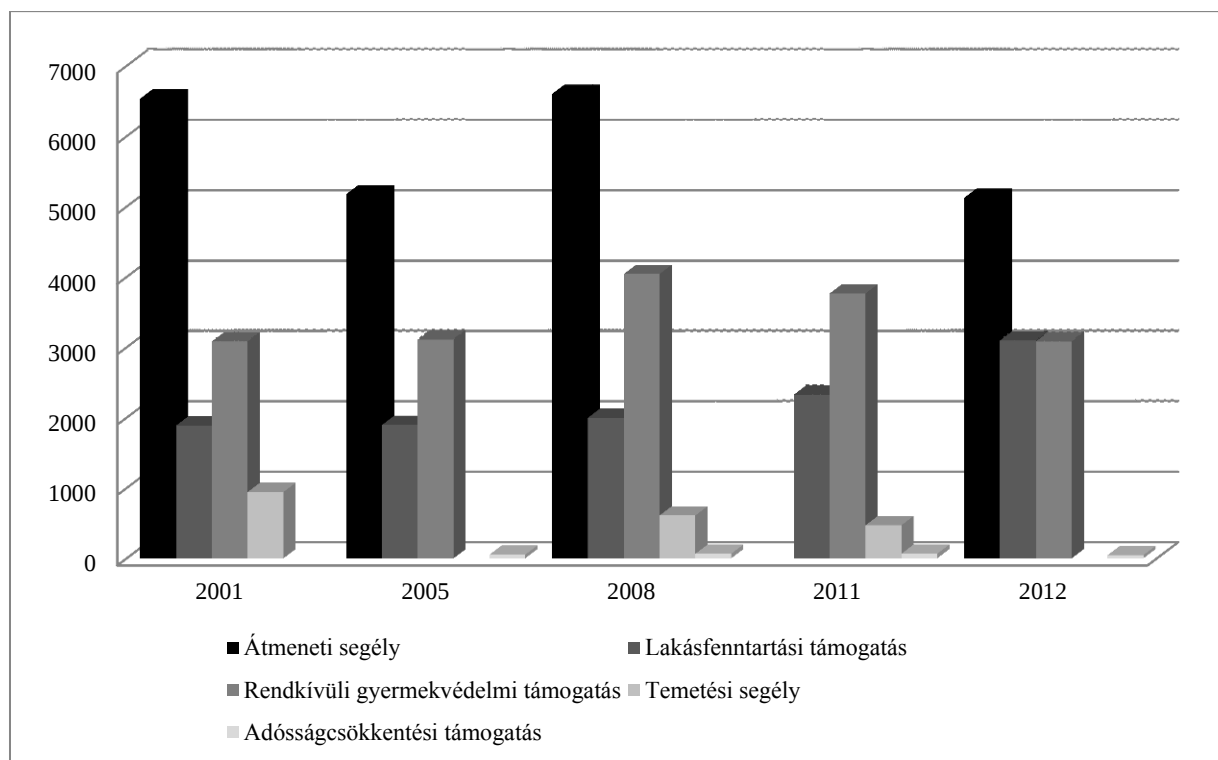
A szociális támogatásban részesülők között legnagyobb számban azok vannak, akik **átmeneti segélyben** részesülnek, számuk a vizsgált időszakban hullámzóan alakult, 5100 és 6600 fő között jellemző. A **rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban** részesülők száma 2008-ig növekedett, majd csökkenés figyelhető meg a támogatottak számában. Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban, amely egy évre megállapított juttatás, közel 3000 fő részesül (2011-ben 2998, 2012-ben 2639).

Folyamatosan nő a **lakásfenntartási támogatásban** részesülők száma, egy évtized alatt másfélszeresére emelkedett és meghaladta a 3000 főt. Az adatok értelmezését nehezíti azonban, hogy voltak évek, amikor a normatív és az önkormányzat által nyújtott helyi kiegészítő támogatásban részesülők száma nem vált szét, illetve nagy átfedés van a kétféle lakásfenntartási támogatásban részesülők kapók között. A lakáshitelek kedvezőtlen alakulása következtében 2003-tól új támogatási formaként jelent meg **az adósságcsökkentési támogatás**, Győrben általában 60–70 fő között volt az e támogatásban részesülők száma.

Felére csökkent ugyanakkor a **temetési segélyben** részesülők száma.

A győri Önkormányzat méltányossági jogkörében létrehozott, önként vállalt feladatként biztosított szociális támogatások jelenlegi rendszerének megtartása, finanszírozása továbbra is célja a város önkormányzatának. E támogatási formák közül legjelentősebb a helyi lakásfenntartási támogatás, valamint a méltányossági ápolási díj (*Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció felülvizsgálata, 2013*).

37. ábra. Az önkormányzat által különböző szociális ellátási formákban részesülők számának alakulása, 2001-2012

Megjegyzés: a rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma 2011 helyett 2010-re vonatkozik; az adósságsökkentési támogatás 2012-es adata csak a decemberben támogatásban részesülők számát mutatja, míg a többi esztendőben az év teljes egészére vonatkozik.

Forrás: KSH T-STAR és a Győr MJV. Polgármesteri Hivatal Népjóléti Osztálya adatszolgáltatása alapján szerkesztette Nárai M.

Győrben a szociális ellátórendszer néhány kivételtől eltekintve minden téren jól kiépült. A szociális alapszolgáltatások közül tulajdonképpen nem hiányzik egyetlen ellátás sem, igaz a szenvedélybetegek nappali ellátása csak részben biztosított a Szent Cirill és Method Alapítvány által működtetett RÉV alacsonyküszöbű ellátásával. A szakellátások terén hiányosságok a fogyatékosokkal élők, valamint a pszichiátriai betegek ellátásában tapasztalhatók: hiányzik a város ellátórendszeréből fogyatékosok tekintetében az ápoló-gondozó otthon, a lakóotthon, illetve a rehabilitációs intézmény, a pszichiátriai betegek esetében az ápoló-gondozó otthon, az átmeneti otthon, illetve a rehabilitációs intézmény. Ezen intézmények hiánya magyarázható egyrészt azzal, hogy működtetésük a településnél lényegesen nagyobb térségre szükséges (ami nemcsak a finanszírozhatóságra és fenntarthatóságra vonatkozik, hanem a tényleges igényekre is), másrészt létesítésük,

fenntartásuk nem önkormányzati, hanem állami kompetencia, így a város önkormányzata tényleges lakossági igények /ellátási szükségletek esetén sem vállalhatja létrehozatalukat.

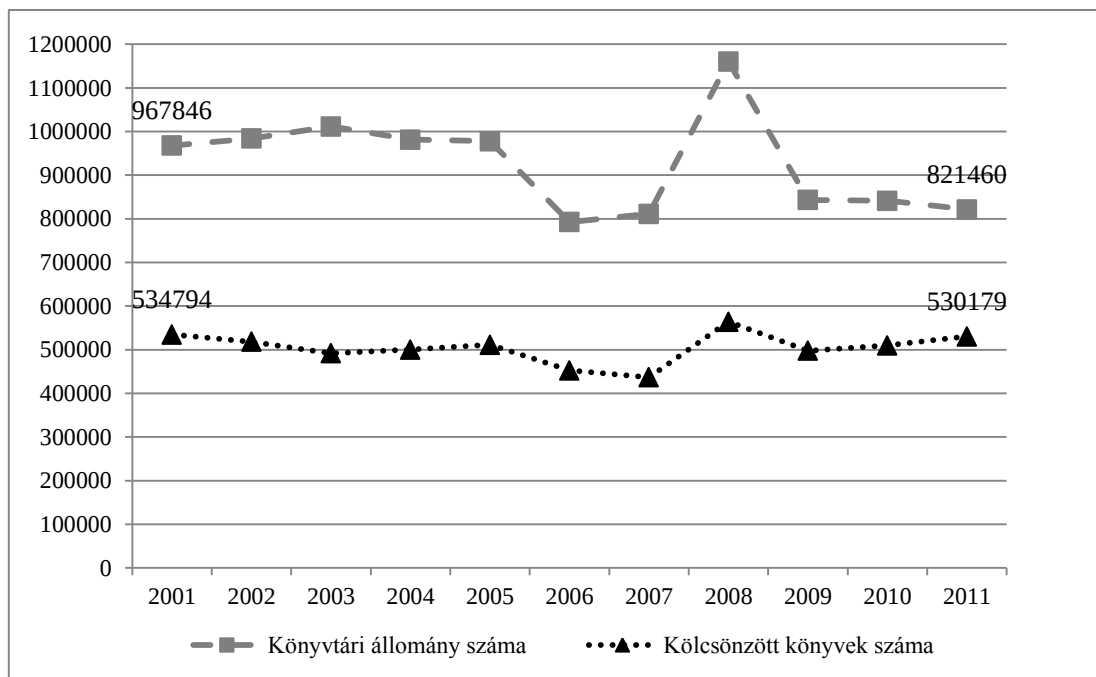
1.8.1.4.Közművelődés

A Győrben működő könyvtárak és a fiókkönyvtárak **állománya** a selejtezések és beszerzések esetlegességének köszönhetően hullámzóan alakult 2001 és 2011 között, de az évtized elejéhez képest összességében **csökkenés mutatható** ki. 2011-ben 821 460 könyv állt a kölcsönzők rendelkezésére, több mint 140 ezer kötettel kevesebb, mint az évtized elején (15%-os csökkenés).

A **kölcsönzött könyvek** száma 2007-ig közel 100 ezerrel csökkent, majd 2011-re összességében 93 ezret meghaladó számban emelkedett, így a vizsgált időszak elején és végén szinte **ugyanannyi könyvet** (több mint 530 ezer kötetet) kölcsönöztek a beiratkozott olvasók. A beiratkozott olvasók számában egyébiránt pozitív tendencia volt megfigyelhető az évtized során, számuk 2001 és 2011 között összességében 20 848 főről 26 ezer főre emelkedett (25%-os növekedés). A több olvasó ugyanakkor egyáltalán nem kölcsönzött több könyvet, aminek köszönhetően az egy olvasóra jutó kölcsönzött könyvek száma átlagosan 26-ról 20-ra esett vissza.

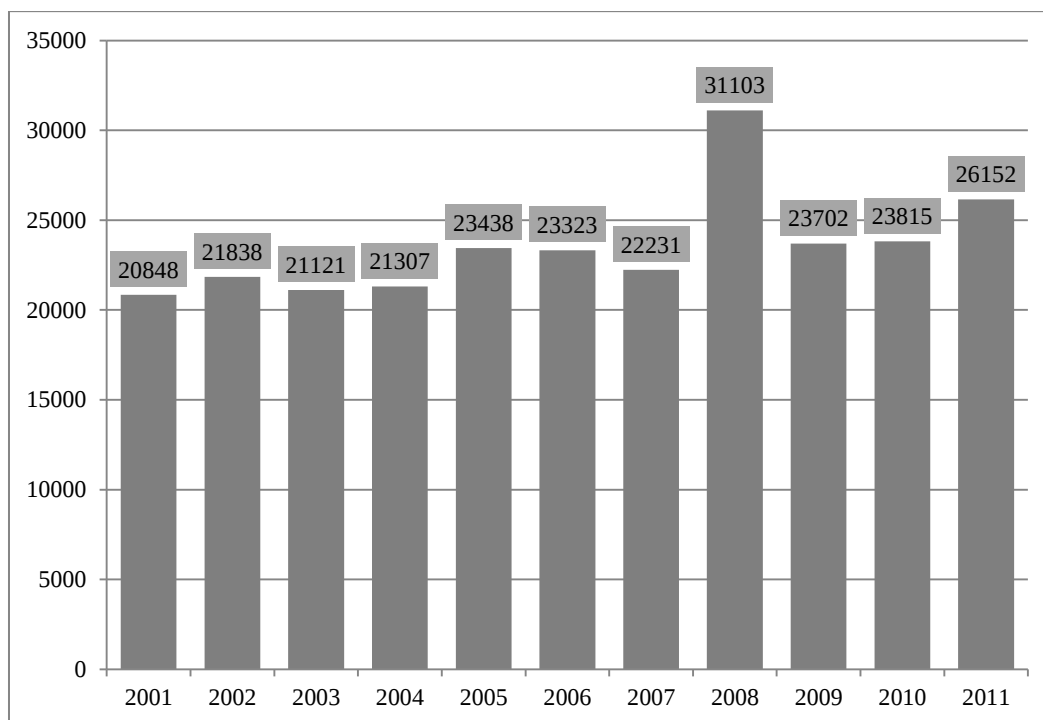
A Galgóczi Erzsébet Városi Könyvtár és a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár 2013. január 1-jétől Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér néven közös intézményi keretben működik. A könyvtár szolgáltatásai továbbra is ugyanazokon a helyeken érhetőek el, mint az egyesülés előtt, megmaradtak a **fiókkönyvtárak** is (7 fiókkönyvtár). A városban több más, **jelentős könyvállománnyal rendelkező könyvtár** is működik még (pl. Győri Egyházmegyei Kincstár és Könyvtár; Széchenyi István Egyetem könyvtára).

38. ábra. Könyvtári adatok, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

39. ábra. A könyvtárba beiratkozottak számának alakulása, 2001-2011

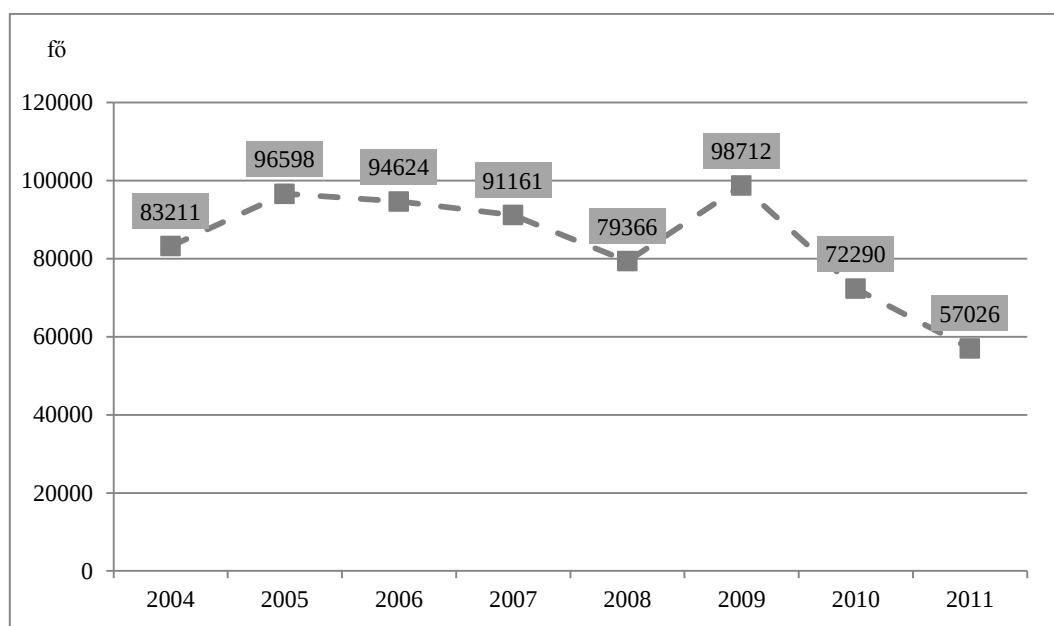
Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

Győrben számos **művelődési és művészeti intézmény működik**: művelődési központok, múzeumok sokasága található, említésre érdemes a Kovács Pál Megyei Könyvtár és

Közösségi Tér, a Győri Balett, a Győri Nemzeti Színház, a Vaskakas Bábszínház és a Győri Filharmonikus Zenekar. A Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum 11 helyszínen rendelkezik állandó kiállítóhellyel. A természettudományokat innovatív módon népszerűsítő Mobilis Interaktív Kiállítási Központ 2012-től várja látogatóit.

A múzeumi látogatók száma összességében jelentős mértékű **visszaesést** mutat. 2005 és 2008 között csökkent, majd 2009-ben egy jelentős mértékű növekedés következett be, azóta viszont drasztikus mértékben, 57 ezer főre visszaesett a győri gyűjteményeket látogatók száma.

40. ábra. A múzeumlátogatások számának alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Nárai M.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőséggel összefüggő kérdések helyi szintű fejlesztési lehetőségeivel kapcsolatos kérdéseket Győr frissen elfogadott 2013-2017 időszakra szóló **Helyi Esélyegyenlőségi Programja tartalmazza**. A program átfogó, hatvan oldalas helyzetelemzést tartalmaz a kiemelt célcsoportok (nők, mélyszegénységben élők, romák, fogyatékkal élők, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, idősek) aktuális helyzetéről. **A program célja** a településen jelentkező esélyegyenlőségi problémákra történő reagálás és beavatkozás megtervezése, konkrétan a Győrben élő, hátrányos helyzetű csoportok felzárkóztatása, életminőségének javítása, társadalmi részvételének biztosítása, ezekkel együtt egy mindenki számára „elérhető”, „élhető” város megteremtése reális, megalapozott, a valós intézményi és finanszírozási feltételekre épülő, sikeresen kivitelezhető intézkedések, fejlesztések révén. Az esélyegyenlőség lokális szintű javítása érdekében **7 célcsoportra összesen 24 intézkedést** céloztak meg, amelyet 2013 és 2017 között kell megvalósítani. A súlypontok nem az intézkedések számában jelennek meg, hanem az akcióterv pontjainak összetettségében, a ráfordítások volumenében és a futamidőben. A kiemelt célcsoportok körében nagyobb arányban jelennek meg átfogó és hosszabb megvalósítási ütemű beavatkozások.

A város esélyegyenlőséggel kapcsolatos általános szintű **hiányosságait és kihívásait** a program **problématérképe** az alábbi formában foglalja össze:

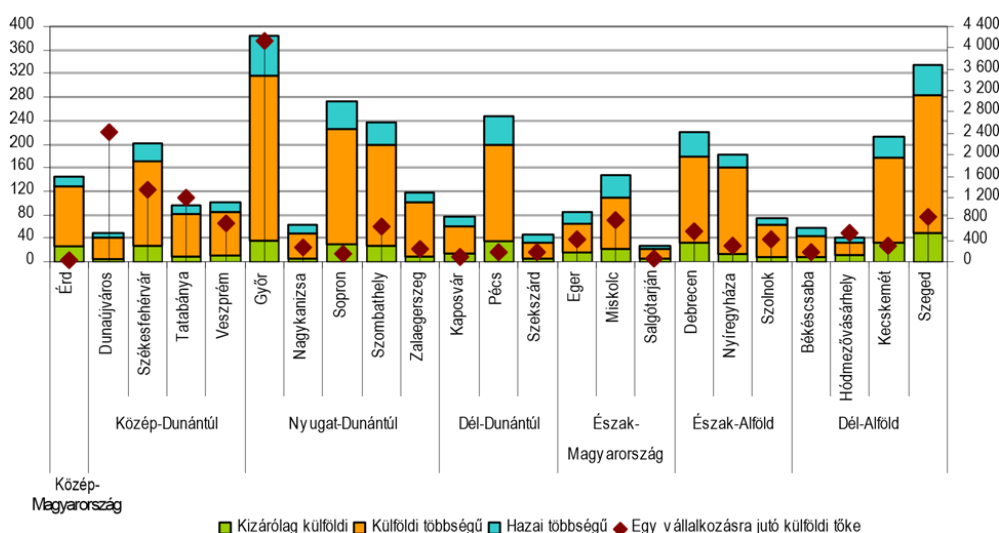
- A legtöbb területen hiányoznak a célcsoport-specifikus adatok, információk, helyzet-elemzések (különösen nők, romák, fogyatékossgal élők és szenvedélybetegek).
- Információhiány a vonatkozó társadalmi hátrányokkal összefüggő szolgáltatásokról, tanácsadásról, lehetőségekről, programokról.
- Gyenge a célcsoportok helyi érdekérvényesítő képessége, ezeket segítő nyilvános fórumok hiánya.
- Az érintettek (helyi szervezetek, intézmények és a célcsoport tagjai) között gyenge az együttműködés, a párbeszéd és az információáramlás.
- A célcsoportokhoz kapcsolódó ellátórendszerben dolgozó szakemberek együttműködése gyenge, akadozó, hiányos, néha csak esetleges, személyes kapcsolatokra alapozott.
- Egyenlőbánásmód-referensi szolgáltatás bizonytalansága.
- Hiányzik az esélyegyenlőség területén illetékes szerveket, szervezeteket, szereplőket és akár az érintetteket is összekapcsoló hálózat vagy fórum.
- Noha a fejlesztési források egyre nagyobb része származik pályázati támogatásokból, nem megoldott az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód, társadalmi hátrányok kezelése területén releváns pályázati konstrukciók figyelése, népszerűsítése, figyelemfelhívás, együttműködések ösztönzése.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

„Az ország gazdasági fejlődésében kialakult területi különbségek már az 1990-es évektől kezdve ugyanazt a térségi differenciálódást mutatják. Erős megosztottság mutatkozik egyrészt a főváros és a vidék, másrészt a nyugati és keleti országrész fejlettségében”. (KSH 2012, 22. o.) Ebben a folyamatban Győr kifejezetten **kedvező pozíciót** foglalt el, döntően a jelentős külföldi működő tőke beáramlásának köszönhetően. A megyei jogú városok között Győrben telepedett le a legtöbb – közel – **400 külföldi érdekeltségű cég**. A második helyezett Szegeden 320, a harmadik Sopronban 280 ilyen cég van, és kimagasló – 4,0 Mrd Ft-ot meghaladó – az egy vállalatra jutó külföldi tőke. A második Dunaújvárosban 2,6 Mrd Ft, míg a harmadik Székesfehérváron 1,6 Mrd Ft ez az érték.

41. ábra. Külföldi érdekeltségű vállalkozások, 2010

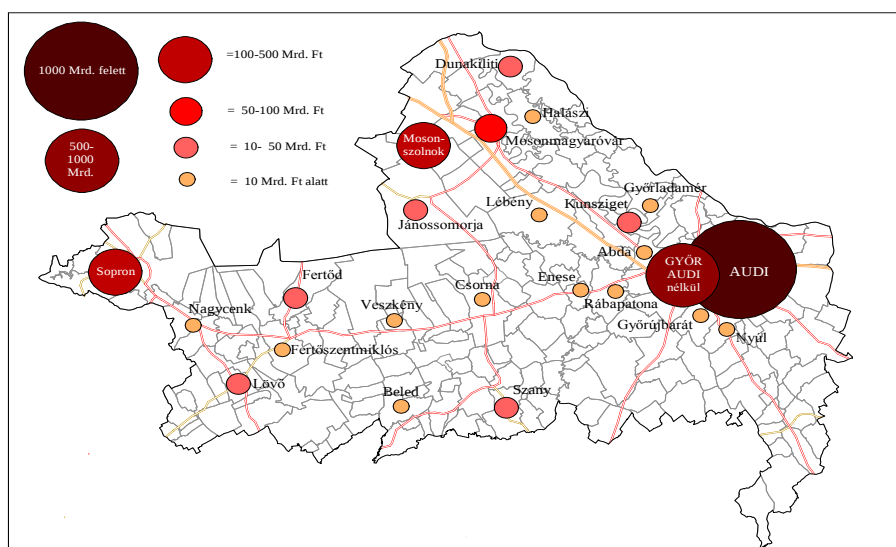
Forrás: KSH Megyei Jogú Városok, 2012

Győr-Moson-Sopron megye és benne Győr, az ország más részeihez **képest sikeresebb szerkezetváltást** valósított meg a társadalmi-gazdasági átalakulás induló szakaszában. Ez megmutatkozott az iparnak az országos átlagnál sokkal erőteljesebben növekedő GDP részesedésében és az átlagosnál lényegesen alacsonyabb munkanélküliségben. Ebben kulcsszerepet a járműipar játszott. Ugyanakkor a vesztes ágazatok oldalán jelent meg a szintén 100 éves tradíciókkal bíró textilipar és az élelmiszeripar több ágazata (tejipar,

növényolajipar, konzervipar, húsipar). Ez a folyamat több lépcsőben érte a város gazdaságát az elmúlt két évtizedben.

Napjainkra a város **meghatározó gazdasági tényezőjévé** az Audi vált 1,7 ezer Mrd Ft-os árbevételével és 10 ezer főt meghaladó foglalkoztatottjával. Az Audi több mint egy évtizede Magyarország második legnagyobb cége. Hatását tovább erősíti a városba és térségébe települt beszállítók sora. A város további jelentős gazdasági teljesítményét ugyanakkor – az Auditól és néhány nagyobb cégtől eltekintve – nem egy erős nagyvállalati, sokkal inkább **egy bővülő középvállalati kör** adja (42. ábra). Ezt támasztja alá, hogy Magyarország TOP 500 cégeinek mindössze **2%-a van Győrben**, azok is döntően a mezőny második felében, jellemzően **17-50 Mrd Ft közötti árbevétellel**. (HVG 2013) Ezen cégek között a tevékenységét regionálisan kifejtő energia (E-ON, Égáz-Dégáz) és hulladékhasznosítási szektor (Alcufer, Fémker), valamint a járműipar (Rába, Dana, Nemak) található meg. Ugyanakkor van egy erősödő középvállalati kör, amelynek éves forgalma meghaladja a 3,5 Mrd Ft-ot (Lapcom 2013).

42. ábra. A megyei TOP 100 cégek területi elhelyezkedése Győr-Moson-Sopron megyében

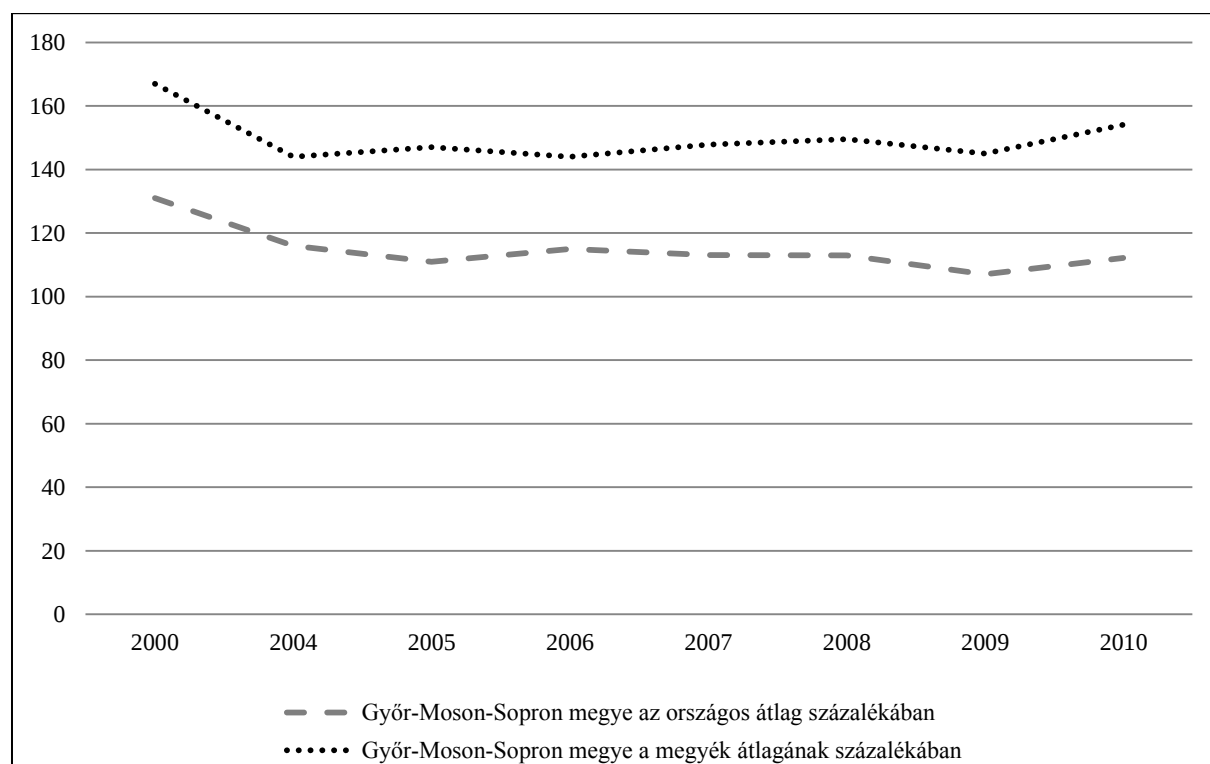

Forrás: Lapcom (2013) alapján szerkesztette Hardi T.

Ugyan a gazdaság teljesítményét jelző bruttó hazai termék csak megyei szinten mérhető, az árbevételi adatok alapján valószínűsíthető, hogy a **megyei GDP mintegy 70%-a képződik** Győrben. E mutatót tekintve egy-egy rövid időszaktól eltekintve Győr-Moson-Sopron megyét csak a főváros előzi meg. A 2000-es évtizedben a megye pozíciója gyengült a fővárossal, sőt az évtized első felében a megyék átlagával szemben is. Győr-Moson-Sopron megye a válság

hatására a megyei gazdaság erős export orientációja miatt erőteljesebb visszaesést mutatott a térségben, de a gazdaság újraindulása is lendületesebb volt az ország más térségeihez képest. A válságot követő években a megye relatív helyzete erősödött, nem csupán a megyékhez, de Budapesthez képest is. Ez a relatív pozíció az Audi 2012. júniusban, illetve a következő hónapokban egyes beszállítói által az Ipari Parkban üzembe helyezett, a megépített **új logisztikai parknak**, valamint a következő évekre jelzett új fejlesztéseknek köszönhetően tovább erősödhet. Ez a mérték már lassan **Európa gazdasági** fejlettségi térképén is láthatóvá válik. Míg a hazai megyék többsége stagnál vagy csökken a 2008-ban indult pénzügyi és gazdasági világválság óta, Győr-Moson-Sopron megye elmozdult a csatlakozáskori 60,0% körüli szintről, és 2011-ben az **EU-27 átlagának 81,6%-át érte el a vásárlóerő paritáson számolt egy főre jutó bruttó hazai terméket tekintve** (KSH 2013).

43. ábra. Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP) az ország és a megyék átlagának százalékában, 2000-2011

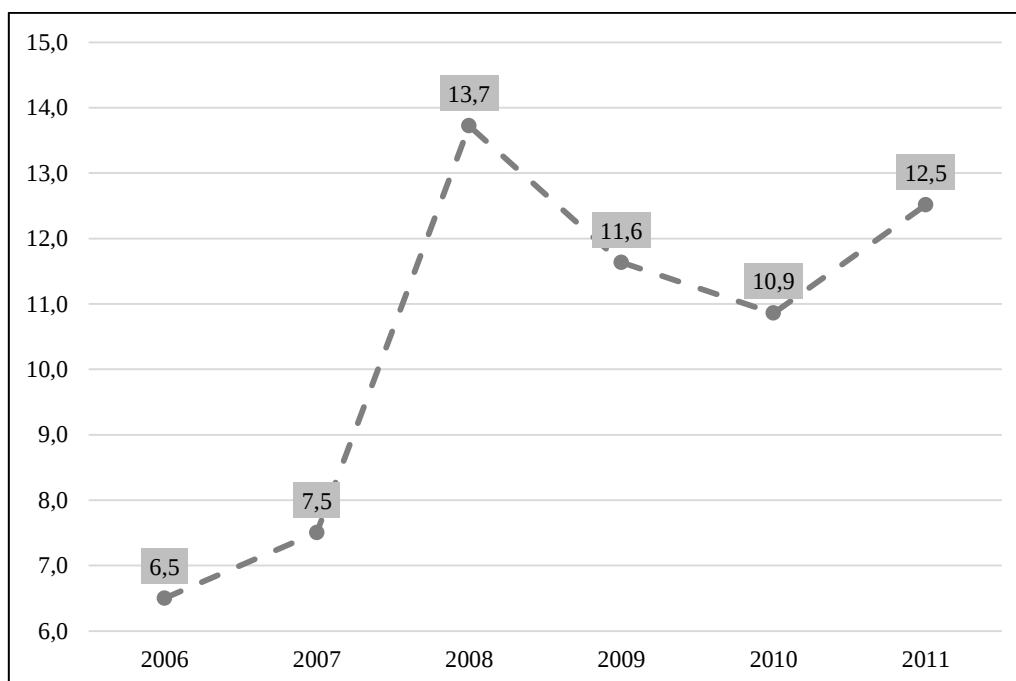
Forrás: KSH alapján szerkesztette Lados M.

A város gazdasági erejét jelenleg a helyi iparüzési adóból (továbbiakban: HIPA) származó bevétel érzékelteti legjobban (44. ábra). Azért a HIPA, mert azt a településen megvalósított teljesítmény alapján fizetik a vállalkozások. Így azon nem győri székhelyű cégek helyi forgalma is megjelenik ebben az adatban, amelyeknek országos hálózata van, de Győrben

jelentős gazdasági tevékenységet fejtenek ki. Például üzletláncok (TESCO, Spar, Baumax, Metro stb.), üzemanyag forgalmazók (MOL, ÖMV, Shell stb.), valamint a pénzügyintézetek (bankok, biztosítók, takarékszövetkezetek). Ha kivesszük az Audi által fizetett adót, amely a teljes győri HIPA nagyjából felét teszi ki, akkor a „maradék” mintegy 8 Mrd Ft csak alig marad el a székesfehérvári 10,6 Mrd Ft és a debreceni 8,4 Mrd Ft HIPA bevételétől. A többi megyei jogú város HIPA teljesítménye ezektől az értékektől jelentősen elmarad.

Győr gazdaságának pozícionálásának egy másik fontos indikátora a **bruttó és nettó keresetek értéke**. Mindkét listán Győr – Dunaújváros mögött, Székesfehérvárt megelőzve – a második, a megyei jogú városok átlagát meghaladó értékekkel. Hasonló a helyzet az egy adófizetőre jutó SZJA befizetést tekintve is. Itt az elmúlt 10 évben annyit változott a rangsor, hogy a hagyományosan vezető Székesfehérvárt és második Győrt napjainkra megelőzte Érd. (KSH 2012).

44. ábra. Győr ipariüzési adóbevétele, milliárd Ft, 2006-2011

Forrás: KSH alapján szerkesztette Morvay Sz.

9. táblázat. Egy főre jutó helyi iparűzési adó bevétel a megyei jogú városokban, ezer Ft, 2006-2011

Város	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Budapest	51,8	56,8	59,3	60,3	58,5	56,6
Békéscsaba	30,9	35,4	38,4	38,1	36,0	37,9
Debrecen	36,8	39,3	42,5	41,8	41,6	40,9
Dunaújváros	77,7	88,7	91,7	75,9	62,7	74,3
Eger	37,7	44,0	47,4	43,1	41,8	48,2
Érd	18,0	18,1	21,4	20,6	18,7	20,6
Győr	50,7	62,9	120,5	106,5	103,6	127,0
Hódmezővásárhely	24,5	23,8	24,9	26,8	24,5	26,2
Kaposvár	29,3	28,9	33,6	34,8	29,3	33,5
Kecskemét	40,2	44,0	48,6	44,6	40,1	45,0
Miskolc	28,6	33,5	39,4	40,6	35,4	37,9
Nagykanizsa	43,9	50,7	58,5	66,6	67,6	67,6
Nyíregyháza	32,4	38,0	39,3	42,9	36,9	43,4
Pécs	35,1	39,7	45,5	44,0	39,7	40,1
Salgótarján	25,0	29,7	32,3	28,1	28,2	26,3
Sopron	36,5	42,4	44,9	47,8	42,7	46,4
Szeged	35,9	42,8	41,8	45,3	42,0	42,7
Székesfehérvár	78,0	100,0	115,2	96,5	93,9	106,7
Széksárd	36,2	43,6	44,5	45,8	45,2	46,3
Szolnok	39,9	44,0	46,7	42,3	40,0	43,9
Szombathely	55,9	57,0	61,3	54,3	54,3	65,9
Tatabánya	36,4	48,4	53,9	52,8	45,6	55,0
Veszprém	57,9	61,0	58,0	53,7	55,5	62,7
Zalaegerszeg	47,8	51,0	56,9	62,6	51,1	65,3
Átlagos bevétel	40,7	46,4	52,5	50,2	46,8	52,3

Forrás: KSH alapján szerkesztette Morvay Sz.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.9.2.1. Vállalkozói aktivitás

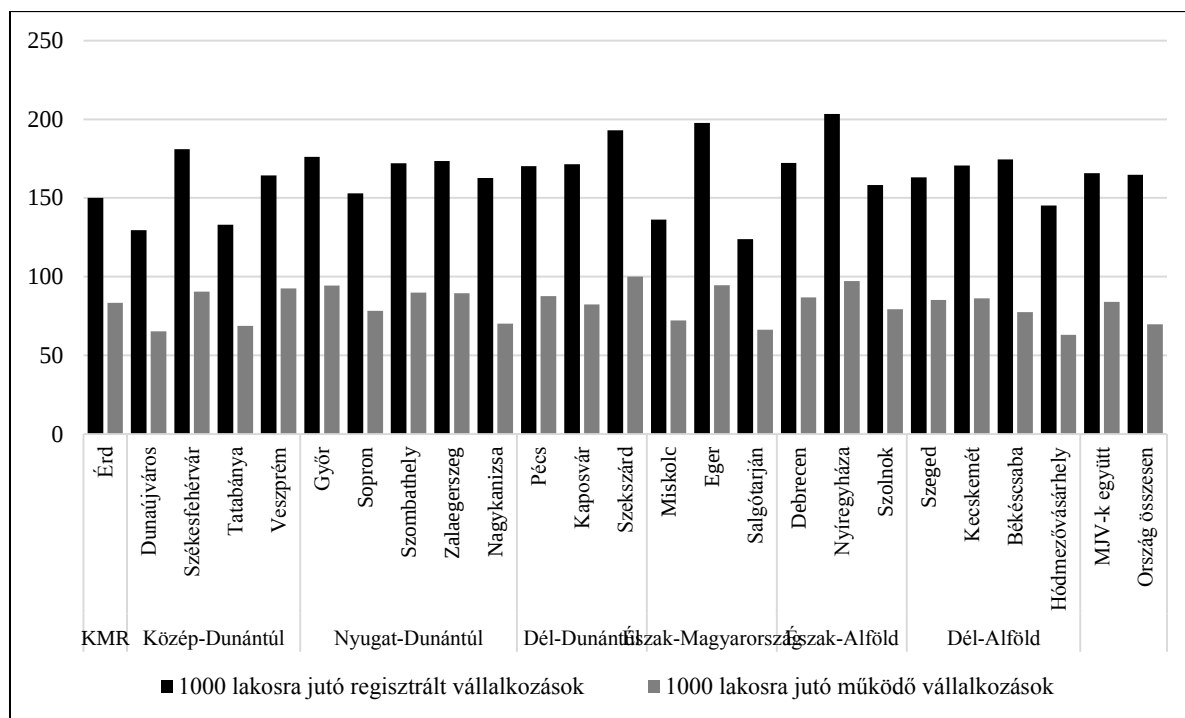
Az átalakulás időszakának meghatározó trendje a **vállalkozások**, azon belül a kisvállalkozások számának gyors növekedése volt. A 2000-es években ez a trend az évtized közepéig mérsékelt ütemben, de folytatódott, majd a telítődés jelei mutatkoztak. Ez a trend

érvényes Győrrre is, mind a vállalkozások számának, mind a vállalkozás sűrűség alakulását tekintve. Az ezredfordulón közel **20 000 regisztrált vállalkozás működött Győrben**, amely egy évtized alatt mintegy 3 200 egységgel bővült. Figyelemre méltó, hogy az összes vállalkozáson belül 36,8%-ról 41,9%-ra emelkedett a **társas vállalkozások aránya**, ami 3 százalékponttal erősebb, mint a megyei jogú városokban átlagosan, míg az országosan csökkent a társas vállalkozások részaránya. Ezen belül pedig 16,0%-ról 24,3%-ra nőtt a jogi személyiségű társaságok aránya, ami a tőkeerősebb cégek terjedését jelzi a városban. Ez a mutató sem a megyei jogú városok, sem az országos átlag esetében nem éri el a 20%-ot.

Habár a legnagyobb tőkeerőt képviselő **részvénytársaságok** a megyei jogú városok átlagánál kisebb súllyal jelennek meg Győrben, a **közepes (50-249 fős) és a nagy (legalább 250 fő) vállalkozásokat tekintve az átlag fölött, az élmezőnyben helyezkednek el. 2010-ben 97 közép- és 24 nagyvállalat volt a regisztrálva Győrben**. Előbbi csoportban csak Debrecenben (122 db) volt több vállalkozás, és a hazai nagyvárosok többsége messze elmarad Debrecenről és Győrtől ebben a vállalat kategóriában. A nagyvállalatok listáját pedig Győr vezeti, amelyet csak Székesfehérvár (23 db), Miskolc (22 db) és Debrecen (21 db) közelít meg.

A **vállalkozások sűrűsége** 2010-ben (153) is egyaránt a megyei jogú városok (137) és az országos átlag (111) fölött helyezkedett el. Győrnél csak Szekszárd (163), Székesfehérvár (162) és Veszprém (156) rendelkezett jobb mutatóval. Az évtized folyamán a vállalkozás aktivitás tovább erősödött (176), de a különbség az átlagos mutatókhoz képest csökkent (megyei jogú városok átlaga 166, országos átlag 165). Ezúttal Nyíregyháza (203), Eger (198), Szekszárd (193) és Székesfehérvár (181) került Győr elé (45. ábra).

45. ábra. 1000 lakosra jutó regisztrált és működő vállalkozások száma a megyei jogú városokban Magyarországon, 2010

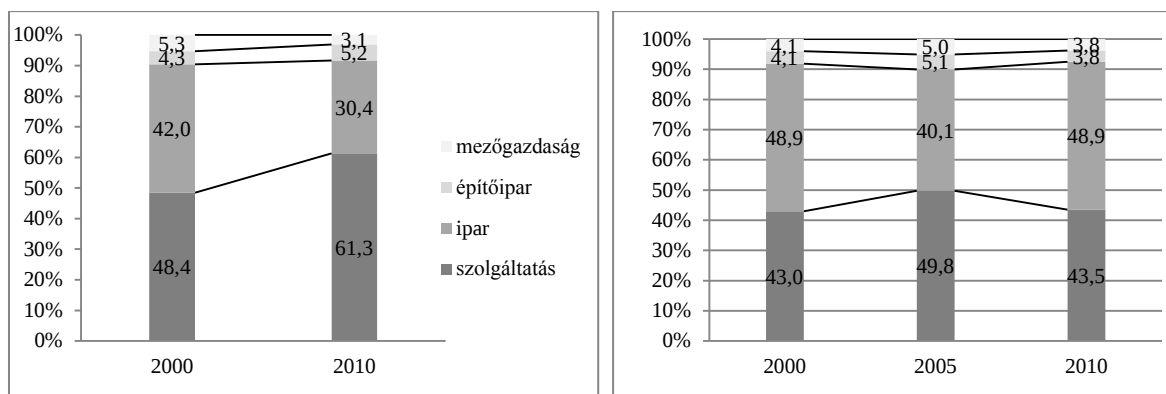
Forrás: VÁTI TEIR

A regisztrált vállalkozások számának bővülése ugyanakkor együtt járt a **működő vállalkozások arányának csökkenésével**. Győrben a mintegy 3 200-zal több regisztrált vállalkozás mellett csak alig **400-zal emelkedett a működő vállalkozások száma**. Így azok aránya 60,6%-ról 53,5%-ra esett vissza. A trend hasonló volt mind a megyei jogú városok összességénél, mind országosan, viszont mindkét esetben a győrinél jelentősebb visszaesés mellett. A megyei jogú városok esetében 58,5%-ról 50,7%-ra, míg országosan 57,4%-ról 42,4%-ra csökkent.

1.9.2.2. A vállalkozások ágazati szerkezete

A megyében működő vállalkozások kb. egytizede, illetve a foglalkoztatottak mintegy 30%-a együtt állítja elő a **megye bruttó hazai termékének közel felét**. Mindez az ipar hatékonyságával magyarázható (46. ábra). A GDP és a foglalkoztatottak arányának megyei ágazati megoszlásától Győr kis mértékben tér el, tekintve, hogy a mezőgazdaságon kívül valamennyi ágazatban meghatározó a város megyei súlya.

46. ábra. Az alkalmazásban állók aránya, illetve a GDP ágazati megoszlása Győr-Moson-Sopron megyében, százalék, 2000; 2005; 2010

Forrás: A KSH adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

A Győrben működő vállalkozások **ágazati szerkezete és annak változási iránya** kis mértékben különbözött a megyei jogú városok átlagától az elmúlt évtizedben (10. táblázat). A **szolgáltatási szektorok** dominanciája tovább erősödött, már a megyei jogú városok átlaga is átlépte a 80%-os határt, Győrben pedig már a 85%-ot közelíti. Az **ipari vállalkozások** aránya közel 3 százalékponttal csökkent, míg az **építőipar** néhány tized százalékpontot emelkedett. Vélhetően a válságot követően a Győrben gyorsabban elinduló vállalati- és közberuházási tevékenységnek ez a bővülés duplája a megyei jogú városok összességénél tapasztalt növekedésnek. A **mezőgazdaság** nagyvárosokban szinte jelképes jelenléte tovább csökkent az elmúlt évtizedben. Győrben már csupán a vállalkozások 1 százaléka tartozik ehhez az ágazathoz.

A **szolgáltatások belső szerkezetváltozásának** összehasonlítása nehézkes az ágazati besorolások kétszeri – 2003. és 2008. évi – változása miatt az évtizeden belül. Önálló ágazatként megjelent a „művészetek és szabadidő” ágazat és a szállításról leválasztották az „információ és kommunikáció” ágazatot. Előbbi a működő vállalkozások 2,6%-át, utóbbi 4,0%-át képviseli. A humán szolgáltatások a művészetekkel együtt 5,6 százalékponttal, pénzügyi szolgáltatások 0,7 százalékponttal növelték a részesedésüket, míg a visszaeső ágazatok döntően a kereskedelemből (6,1 százalékpontos csökkenés), kisebb mértékben a szálláshely-szolgáltatás, a szállítás és a gazdasági szolgáltatás ágazatból kerültek ki.

10. táblázat. A működő vállalkozások ágazati megoszlása, 2000; 2010

Ágazatok	2000		2010	
	Győr	Megyei jogú városok átlaga	Győr	Megyei jogú városok átlaga
Mezőgazdaság	1,4	2,1	1,0	1,5
Ipar	10,0	10,4	7,4	7,2
Építőipar	8,1	8,2	8,6	8,3
Kereskedelem	25,1	26,2	19,0	19,0
Szálláshely-szolgáltatás	4,5	4,3	3,8	3,8
Szállítás, raktározás	4,5	4,3	3,9	3,9
Információ és kommunikáció			4,0	4,2
Pénzügyi közvetítés	3,8	3,5	4,5	4,8
Gazdasági szolgáltatások	30,0	26,9	29,2	27,5
Oktatás	3,4	3,7	5,3	5,9
Egészségügy, szociális ellátás	3,3	4,2	4,4	5,4
Művészetek és szabadidő	5,9	6,2	2,6	2,5
Egyéb közösségi, személyi szolgált.			6,3	6,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: KSH adatai alapján szerkesztette Lados M.

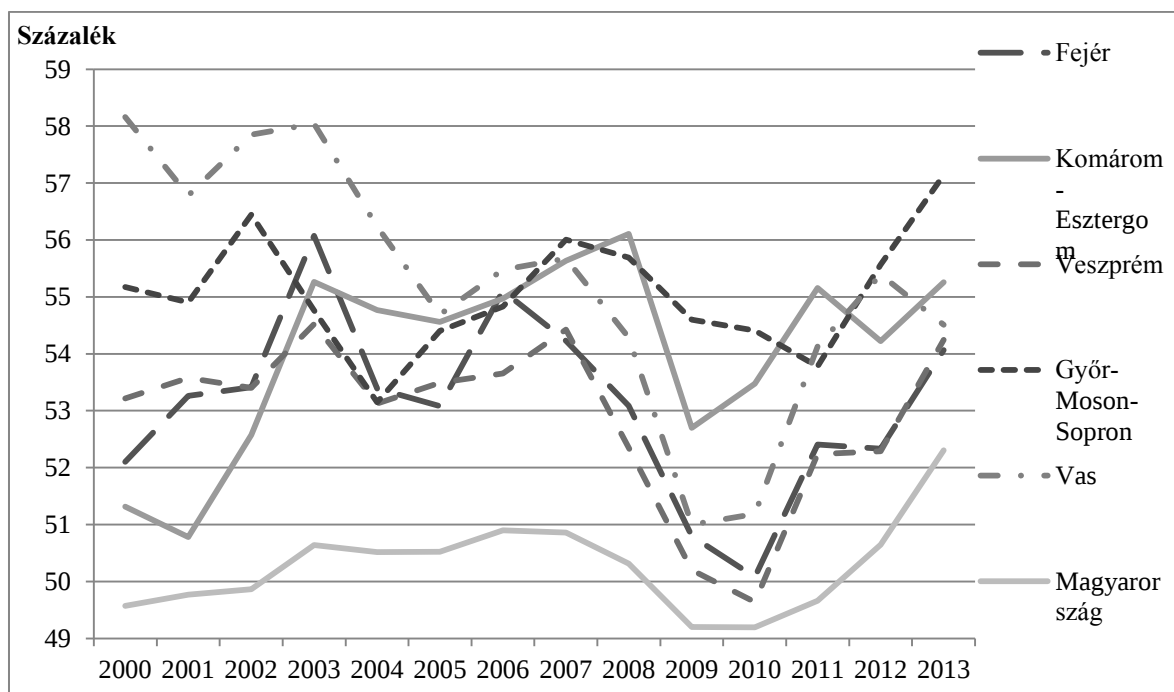
1.9.2.3. Munkaerő-piac¹⁵

Győr-Moson-Sopron megye **foglalkoztatási szintje** az átalakulás indulása óta kedvezőbb képet mutat az országos helyzethez képest (47. ábra). A 2000-es évtized elejéig a környező megyék között csak Vas (2000-ben 58,2%) rendelkezett Győr-Moson-Sopron megyénél (2000-ben 55,2%) kedvezőbb mutatóval. Az évtized első felében tapasztalható visszaesés részben néhány nagyobb foglalkoztató (pl. Philips) kitelepülésének köszönhető. Az évtized közepén, a pénzügyi és gazdasági válságot megelőzően a vezető szerepet rövid időre Komárom-Esztergom megye (56,1%) vette át. Ez döntően az akkor gyorsan felfutó komáromi Nokia és az ahhoz kapcsolódó beszállítói fejlesztéseknek köszönhető. A válság ugyan a megyét hosszabban érintette a foglalkoztatási szint szempontjából mind a szomszédos megyékhez, mind az országos átlaghoz képest. Ugyanakkor növekedés 2011-től bekövetkező újraindulása,

¹⁵ Lásd még: 1.7.1.3. Foglalkoztatottság, munkanélküliség fejezet

döntően a Győrben megvalósuló nagyléptékű **Audi és beszállítóinak beruházásaihoz**, a környezetnél gyorsabb ütemű volt, és 2013. III. negyedévére elérte az 57,1%-ot. Ez a legjobb érték jelenleg a megyék között, 0,3 százalékponttal haladja meg a fővárosét és 5,9 százalékponttal az országos átlagot. Ugyanakkor **az uniós átlagtól még mindig mintegy 10 százalékponttal elmarad**, amely döntően a hazai általánosan kedvezőtlenebb munkaerő-piaci környezetből – mérsékeltebb részmunkaidős és távmunka lehetőségek – fakadnak.

47. ábra. Foglalkoztatási arány alakulása néhány dunántúli megyében, 2000-2013

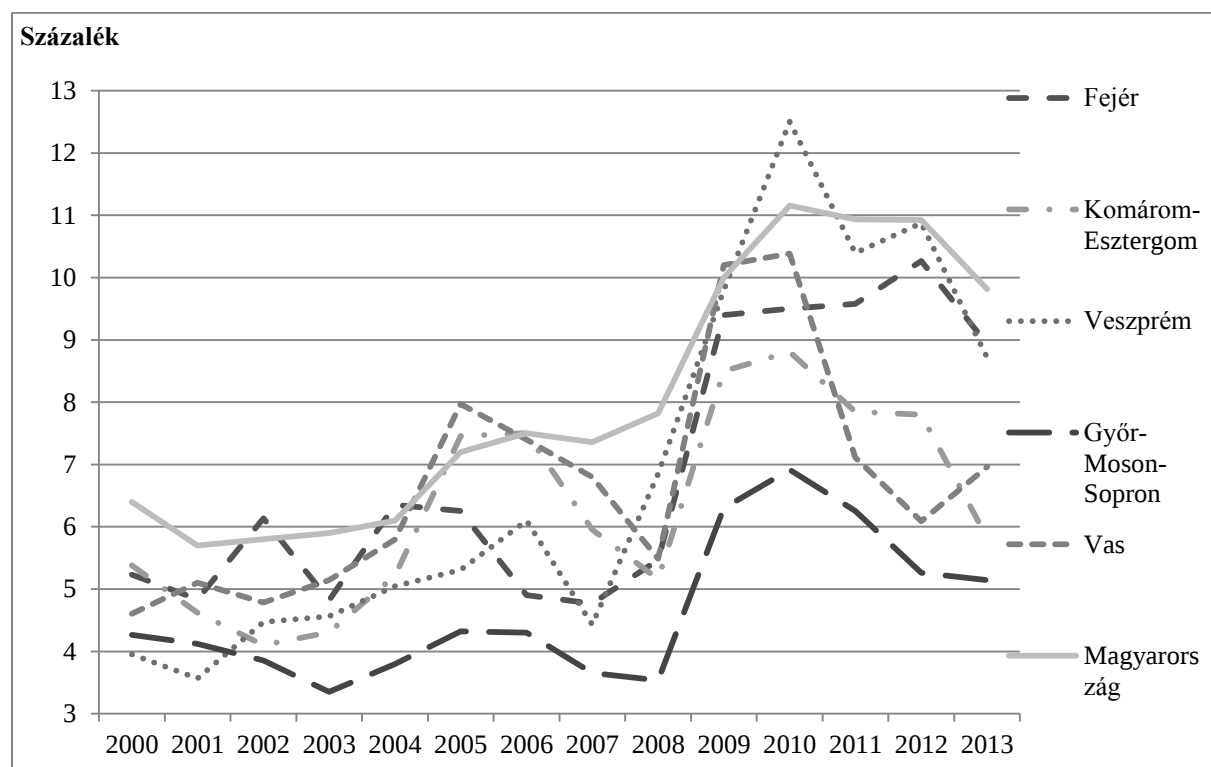

Forrás: KSH alapján szerkesztette Monostori Á.

A megye **legnagyobb foglalkoztató vállalkozásai Győrben találhatók**, így Győr és térsége foglalkoztatási rátája vélhetően a megyei átlagnál kedvezőbb képet mutat. Ezt támasztják alá a megyei kormányhivatal Munkaügyi Központjának 2013. III. negyedéves felmérései is (2013. augusztus), amely szerint a következő 3 hónapban a megyében várható mintegy **1600 fős létszámbővülés háromnegyede esik a Győri Kirendeltség területére**. Ez a várható kilépések figyelembe vételével is éppen **1 000 fős létszámbővülés**, amelynek több mint 80%-a az ipari és a szállítási/szállítmányozási vállalkozásokhoz kapcsolódik. A **12 hónapos előrejelzés** szerint éves szinten mintegy **2 300 fős (+9,7%-os) létszámbővülés várható** a Győri Kirendeltség területén, ami a várható éves megyei foglalkoztatás növekedésének 98,3%-a.

A **munkanélküliségi adatok** jól követik a foglalkoztatásban bekövetkező változásokat (48. ábra). Így markánsan megjelenik a 2000-es évtized első harmadában jelentkező **visszaesés**. Ez az osztrák határszéli kistérségek (elsősorban a soproni és a mosonmagyaróvári) jelentős határon átnyúló napi munkaerő ingázói miatt ekkor is csak 3,4-4,3%-os munkanélküliségi ráta között mozogtak. Így a megye 2003-tól, a kisebb visszaesés ellenére is a legjobb értéket mutatja a megyék között és ezt a pozíciót őrzi a jelenlegi utolsó, 2013. III. negyedéves időszakban is. A pénzügyi-gazdasági világválság azonban nem csak nálunk, hanem a határ túloldalán is éreztette hatását, így a munkanélküliségi ráta 2009-ben meghaladta a 6%-ot, 2010-ben pedig megközelítette a 7%-ot. Sőt a szezonálisan 2013. I. negyedévében 7,5%-os rátát regisztráltak, amilyen mértékű csak az átalakulás kezdeti időszakában volt ebben a megyében. Az utóbbi két évben elindult járműipari fejlesztéseknek, valamint a határ másik oldalán is újra tapasztalható gazdasági növekedésnek köszönhetően a ráta **2013. III. negyedévére 5,1%-ra csökkent**. Ez ugyan elmarad még az évtized közepén mért 4% alatti mértéktől, de mindössze fele a hazai átlagnak és messze elmarad az uniós munkanélküliségi mutatótól is.

48. ábra. A munkanélküliségi ráta alakulása néhány dunántúli megyében, 2000-2013

Forrás: KSH alapján szerkesztette Monostori Á.

1.9.3. A főbb gazdasági ágazatok jellemzői¹⁶

1.9.3.1. Ipar, építőipar

A szervezetek számát tekintve a két ágazat hasonló súlyt képvisel Győr gazdaságában. Az átalakulás indulásakor domináns állami nagyipari és építőipari állami vállalati kör társasággá alakult és ezzel párhuzamosan jelentősen leépült. A város meghatározó **járműipari** vállalata a **Rába** az elmúlt két évtizedben a foglalkoztatottak számát tekintve kevesebb mint az ötödére olvadt, napjainkra nem éri el a 2 000 főt. Az adat annyiban csalóka, hogy az átalakulás folyamatában számos tevékenység önálló céggént levált, több esetben külföldi tőkét is bevonva működésébe. Másik oldalról bizonyos tevékenységek a piaci folyamatok hatására leépültek (pl. buszgyártás, motorgyártás). Ugyanakkor nem vitatható, hogy a Rába adta meg azt az alapot mind képzett munkaerő, mind infrastrukturális és telephelyi oldalról, amely a járműgyártás és a kapcsolódó iparágak felfutását eredményezték Győrben.

Az Audi induló tevékenysége a motorgyártás volt, amelyet több ütemben fejlesztett és egyre szélesebb és fejlettebb termékkálával rendelkezik. 1998-tól indította el a sportkocsik gyártását, 2001-ben pedig a gyáron belül indított el – azóta több lépcsőben bővített – kutató fejlesztő egységet. A 2000-es évtized első felében a tervezett későbbi fejlesztésekhez a gyár szomszédságában területeket opcionált és az évtized második felében szerszámgyárat épített. Ez már a fejlesztések új fázisát is megalapozta, amelyet azonban a válság már az új évtizedre csúsztatott át. A 2013. június 12-én avatott gyáregységekkel az autógyártás teljes vertikuma működik az Audi győri telephelyén. A vállalat 20 éves fejlődése során **hatszorosára növelte telephelyének területét, foglalkoztatottjainak száma pedig 2013-ban elérte a 10000 főt.** A fejlesztések a helyi és térségi beszállítók számára is új fejlődési pályát kínálnak, gyors felfutást biztosítanak a logisztikai vállalkozásoknak.

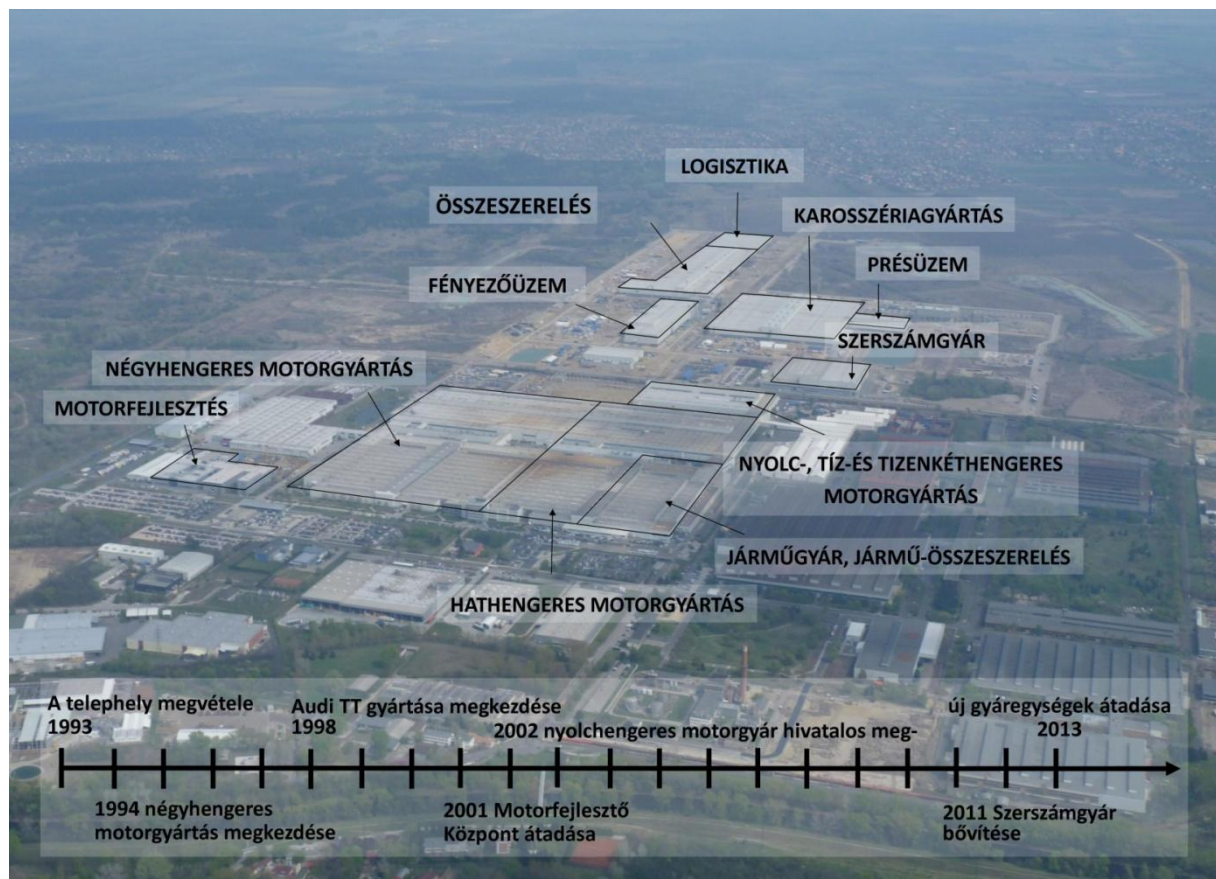
Győrben a járműgyártás és a gépipar mellett meghatározó szerepet töltött be **a textilipar** és az **élelmiszeripar**. Ezek számos nagy múltú reprezentánsa napjainkra megszűnt, vagy tevékenysége a töredékére olvadt. Ez a folyamat az elmúlt két évtizedben több hullámban zajlott le és napjainkban is tart, gyakran hagyva maguk mögött jelentős kiterjedésű

---

¹⁶ A fejezet csak néhány, a város gazdaságát meghatározó ágazat bemutatására koncentrál. A legfontosabb, szerződéssel is rendelkező fejlesztési területeket tárgyalja a '1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések', a főbb város által irányított közberuházásokat pedig a '1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program' fejezetek.

barnamezős, új hasznosítást igénylő, sok esetben rehabilitációt váró telephelyeket. Ugyanakkor olyan új, a városban korábban kevésbé érzékelhető iparágak jelentek meg és futottak fel, mint például a környezetipar a hulladékfeldolgozáshoz kapcsolódóan (pl. Alcufer, BüchlHungária).

49. ábra. Az Audi Motor Hungária fejlődésének mérföldkövei

Forrás: szerkesztette Papp L.

Az **építőiparban** domináns állami nagyvállalat a Győri Állami Építőipari Vállalat az átalakulás időszakában több kisebb vállalatra darabolódott. Ezzel párhuzamosan számos kisebb építőipari vállalkozás alakult. Emellett egyes építőipari és szerelési szakma csoportok mentén alakult nagyszámú egyéni, illetve kisvállalkozás. Ezek jelentős fluktuálást mutatnak. Néhány cég jelentős felfutást mutatott, amelyek azután egy-egy nagyobb vállalkozás a kedvezőtlen piaci környezet, a külső környezet változása, a rosszul felmért lehetőségek miatt kiestek a piacról.

1.9.3.2. Turizmus¹⁷

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata az 1996-ban készített először az **ágazathoz kapcsolódó stratégiát**, jelezve, hogy a város a jövőben nagyobb szerepet szán a turizmusnak. Ehhez kívánta meghatározni a szükséges fejlesztési irányokat, megalapozni az ehhez szükséges menedzsment szervezeti és forrás háttérét. Ezzel összhangban a stratégia megvalósításaként értékelhető, hogy a Városházán az évtized második felétől turisztikai referenst alkalmaznak, 1996-ban létrehozták a Tourinform Irodát, 2001-ben pedig a Győri Fesztivál és Rendezvényszervező Irodát. A stratégia célul tűzte, hogy az addigi nyári kéthetes Győri Nyár kulturális rendezvénysorozatot kiszélesíti, és **az év minden évszakában kezdeményez kulturális fesztiválokat**, amelyek többsége azóta meggyökeresedett, hagyománnyá vált. A stratégia leglátványosabb eleme talán a **győri élményfürdő** megvalósítása volt. A 2004-ben átadott, felújított Rába Quelle Gyógy-, Termál- és Élményfürdő évente közel 400 ezer vendéget fogad. Szintén lényeges elemnek tekinthető, hogy az Önkormányzat kifejezetten a turizmushoz kapcsolódó kisebb léptékű fejlesztések megvalósítása, turisztikai pályázatok saját forrásszükségletének biztosítása céljából vezette be 1996-tól az idegenforgalmi adót. Ennek a stratégiának köszönhető a „Győr, a találkozások városa” szlogen, amelyre rá lehetett fűzni a gyarapodó számú kulturális- és nemzetközi sporteseményeket.

A 2007-ben elfogadott **új turizmusfejlesztési stratégia** már merészebb célokat célzott meg. Az ágazatot a város gazdaságát húzó járműipar mellett egy egyre jobban látható, érzékelhető szektor irányába kívánta elmozdítani. Ehhez kapcsolódóan a város megújította a turizmushoz kapcsolódó intézményrendszerét, a Városházán belül is dominánsabb szerepet adva a szektornak és erősítve annak marketing elemeit. Több éves, több pályázati csatornán megfuttatott előkészítést követően 2011-ben átadták a **Győri Látogatóközpontot**, amely méretét, szolgáltatási rendszerét tekintve az első ilyen jellegű hazai, városi turisztikai információs központ, amely felváltotta az akkor 15 éves előd szervezetét, a Tourinform Irodát. A Látogatóközpontot az első teljes, 2012-es évében 41 ezer érdeklődő kereste fel. Ennek 89%-a volt hazai és 11%-a külföldi érdeklődő. A stratégia szegmentálja a város turisztikai adottságait, amelynek legfontosabb turisztikai termékeként a **kulturális turizmust** határozza meg: szakrális emlékek, múzeumok és közgyűjtemények, művészeti társulatok

---

¹⁷ A város kulturális turisztikai adottságait a '1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok, szokások, hagyományok' fejezet, az EYOF-fal kapcsolatos fejlesztéseket pedig a '1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program' fejezetek mutatják be.

programjai. Ezek tevékenységére építve pedig a fesztiválok és városi rendezvények is jelentős turisztikai termékként jelennek meg. Fejleszthető elemként szerepel az egészségturizmus és a sporthoz kapcsolható turisztikai vonzatú események és infrastruktúra (létesítmények, kerékpárút hálózat).¹⁸ Ennek az időszaknak a sikeres, látványos beruházása a Széchenyi tér megújítása volt, amely vonzóvá és valódi találkozási ponttá tette a város központját. A rendezvényeket tekintve a cél a fesztivál jellegű események bővítése és időbeni széthúzása. Az akkor mintegy harmincéves múltra visszatekintő **Győri Nyár** egyhónapos rendezvény sorozatát a nyár egészére kiterjesztették. A Dunakapu téri fejlesztések megvalósulásáig a Széchenyi tér marad a város fesztivál jellegű szabadtéri rendezvényeinek a centruma is. Ezek sorából kilóg a 2007 óta megrendezésre kerülő Györköcfsesztivál, amely szinte a Belváros teljes területén várja a gyerekeket, ráadásul egyre inkább túlmutat a város egynapos látogatású rendezvényein, eseményein.

A stratégia célul tűzte ki a magasabb kategóriájú szálláskínálat bővítését. Az 1990-es évek **dinamikus növekedésének** köszönhetően a győri szálláshelyek száma 1999-ben elérte az 50-et. Szerkezetét tekintve a panziók és a szállodák váltak dominánssá. Előbbiek száma megháromszorozódott, utóbbiaké megduplázódott. Ezzel párhuzamosan évente átlagosan 100 férőhellyel bővült a szálláskapacitás is. Az elmúlt évtized viszont jelentős hullámváltozást mutat. Az évtized elején folytatódott a korábbi tendencia, mind a szálláshelyek száma, mind a szálláskapacitás bővült. Az évtized közepén fordult a trend, amelyet a világgazdasági válság tovább erősített, folytatódott a szálláshelyek és a szálláskapacitás csökkenése. A válságot követően a városban 49 kereskedelmi szálláshely működött (2011 évi adatok alapján), melyek befogadóképessége 2575 főig terjedt. 1763 főnek biztosítottak szálláshelyet a szállodák, 22 db panzióban 523 férőhely szerepelt. Jelenleg nincs nyilvántartva működő kemping.¹⁹

Az elmúlt hat évben **három jelentősebb szálloda beruházás** valósult meg a városban:

- 2007. szeptember 1-én a belváros szélén kezdte meg működését a négycsillagos Hotel Famulus, amely egyben a Nyugat-magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Karának tanszállója is;
- 2007. augusztusban nyílt meg a háromcsillagos Hotel Ibis a Győri Nemzetközi Kereskedelmi Központ mellett;

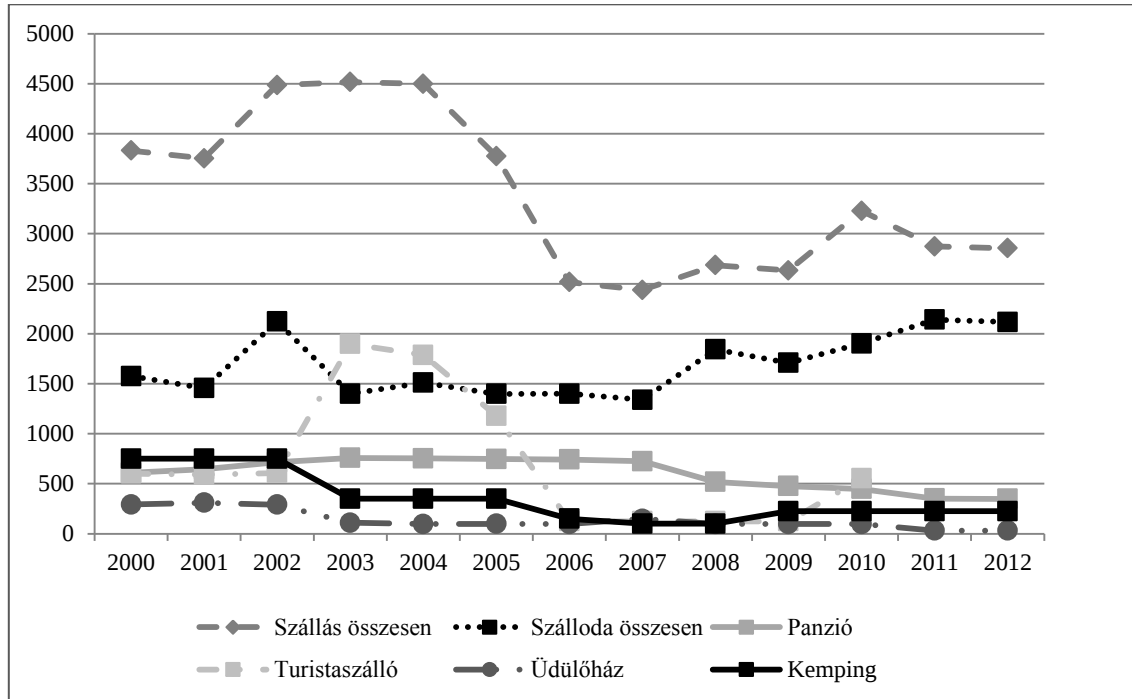
---

¹⁸ A turisztikai adottságok részletes bemutatását és értékelését, a kitűzött célrendszert részletesen lásd „Győr és térsége turizmusfejlesztési stratégiája” (Győr, 2007)

¹⁹ Jakab Petra belső felhasználásra biztosított dokumentuma alapján

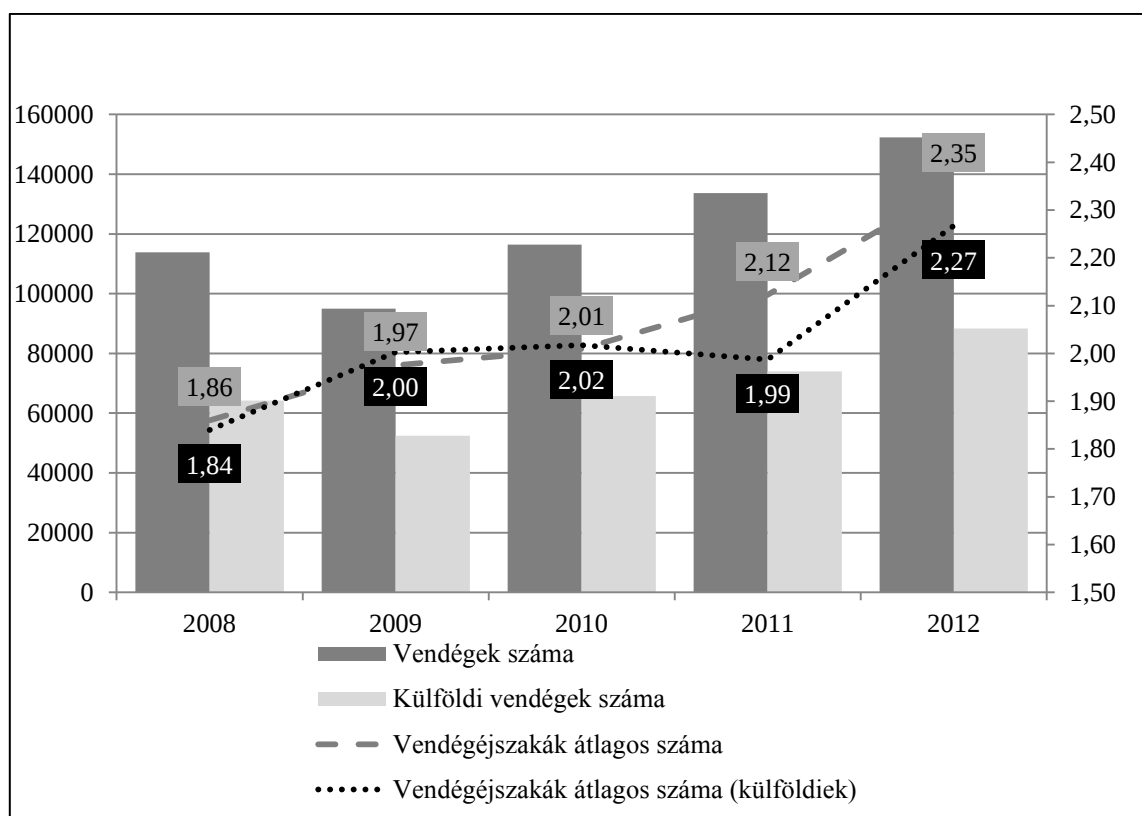
- 2009-ben pedig a WHB Hotel kezdte meg a működését a Győri Nemzetközi Ipari Parkban (továbbiakban: Ipari Park).

50. ábra. Kereskedelmi szálláshelyek kapacitása Győrben, 2001-2012

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Kecskeméthy K.

51. ábra. A vendégek és az eltöltött vendégéjszakák száma Győrben, 2008-2012

Forrás: Önkormányzati turisztikai referens adatközlése, saját gyűjtése, 2013

Győr alapvetően kitűnő földrajzi fekvéssel rendelkezik, hiszen mind vasúton, mind pedig a közúton megközelíthető. Az ábra jól mutatja, hogy a Győrben vendégeskedők száma az évek során folyamatos növekedést mutatott, illetve ezzel egyenes arányban nőtt az itt eltöltött vendégéjszakák száma is. Az ehhez szükséges turisztikai feltételek is adóttak a városban, hiszen rendkívül színes a szálláshelyek palettája, és ugyanez elmondható a városban megrendezett programokról is.

2012 évi statisztikai mutatók alapján a városdesztináció közül Győr rendelkezett a legkiemelkedőbb adatokkal. A vendégforgalom szempontjából igen preferált városként tartjuk számon, hiszen a vendégek átlagos tartózkodási ideje emelkedő tendenciát mutat. A hazai turisztikai központok közül az összes vendégforgalom tekintetében Győr 2011-ben a 11. helyet foglalta el, ezen belül a külföldi vendégforgalom lebonyolításában a nyolcadik legjobb mutatókat produkálta. Az előző évekhez képest ez 21,6%-kal az összes, 11%-kal növekedett a külföldi vendégforgalma.

A város idegenforgalmi statisztikája azt prezentálja, hogy a legtöbb külföldi vendég Ausztrából, Németországból, Csehországból, illetve Ukrajnából látogat el a városba.

Ez a jelentős bővülés azonban döntően az előző három évben fölfutó vállalati nagyberuházásnak (Audi), vagyis egyfajta **üzleti turizmusnak** és kevésbé a turizmus más vonzerőinek köszönhető. Ezt támasztja alá a külföldi vendégforgalom nemzetiség szerinti összetétele. 2012-ben szinte minden hónapban a vendégek és a vendégéjszakák felét a németek adták. Ez pedig azt valószínűsíti, hogy tartósan ezen a szinten nem tartható egyelőre ez a vendégszám.

Minden évszakban érdemes nyomos követni a Győrben megrendezésre kerülő programok, fesztiválok listáját. Rendszeresen megszervezik a Győri Tavaszi Fesztivált, a Nemzeti Űtős Fesztivált, a Barokk Esküvőt, illetve az Magyar Hagyományok Fesztiválját. További kiemelkedően népszerű nagyrendezvény a Téli Fesztivál is. Ezeknek a programoknak a célja az, hogy minél többen vegyenek részt, kapcsolódjanak be a város pezsgő kulturális életébe.

A megyeszékhely színes arculatára hívja fel a figyelmet az a számos szlogen, amelyet Győr képviselt és képvisel napjainkban is. Ilyen például a „Találkozások városa”, vagy a „Folyók városa”, „Sportos város”, „Innovatív város”, amelyek a város élénkségéről, dinamizmusáról és sikerességéről árulkodnak. Külön figyelmet érdemel, hogy 2010-ben Győr nyerte el a „Kultúra Magyar Városa” címet.

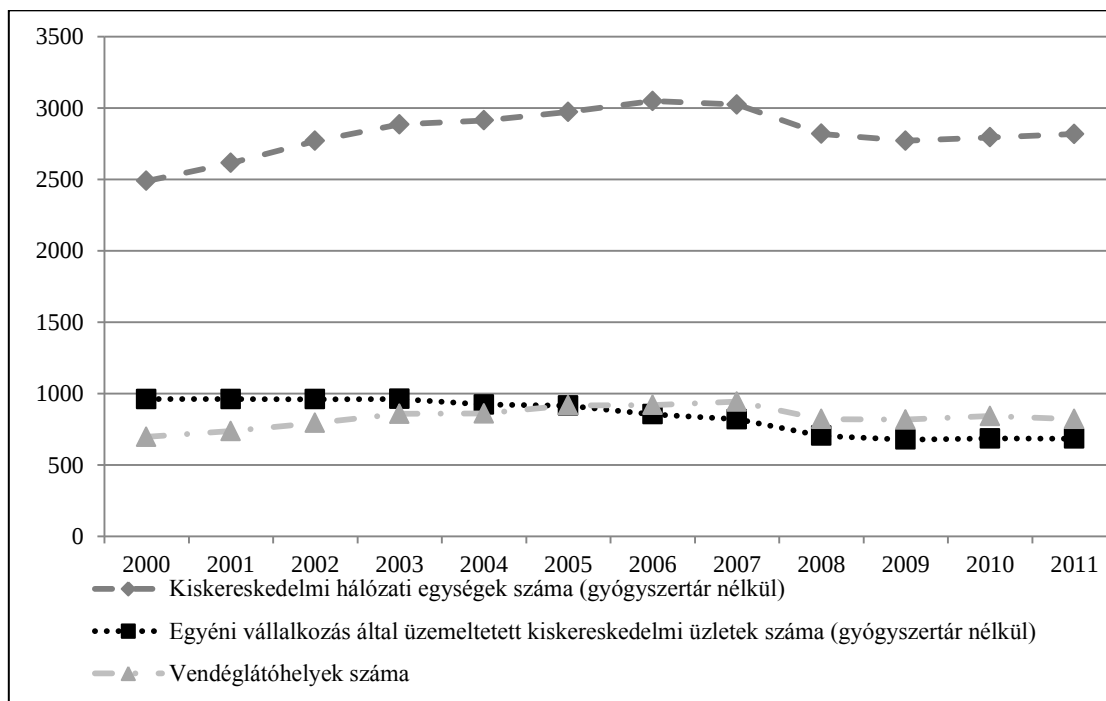
1.9.3.3. Kereskedelem, vendéglátás

A kiskereskedelmi üzletek és a vendéglátóhelyek 1990-es évek második felében tapasztalható dinamikus növekedése az elmúlt évtized első felében **mérséklődött**. Így is mindkét kiskereskedelmi ágazatban 1996 és 2006 között megduplázódott a szereplők száma. A kiskereskedelmi üzletek száma átlepte a háromezret, a vendéglátóhelyeké megközelítette az ezret. Az évtized közepétől egyfajta telítődés volt érzékelhető, majd a válság hatására visszaesés volt tapasztalható mind a két ágazatot tekintve. A válságot követően a kiskereskedelmi üzletek száma kis mértékben újra emelkedni kezdett, míg a vendéglátóhelyek száma stagnál.

Az 1990-es évek meghatározó folyamata volt **az egyéni vállalkozás** által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek számának felfutása. Az ezredfordulóra **számuk elérte az ezret**. Ezek

között jelentős számban jelentek meg kényszervállalkozások. A kiskereskedelmi hálózatok bővülése támasztotta verseny elindította ezen üzletek számának csökkenését, számuk napjainkra 700 alá esett.

52. ábra. Kiskereskedelmi üzletek, vendéglátóhelyek számának alakulása Győrben 2001-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Kecskeméthy K.

1.9.3.4. Gazdasági és üzleti szolgáltatások

Az ágazat jól követi a gazdasági szféra mozgásait, fejlődését. Az átalakulás időszakában a sikeres szerkezetváltás, a kisvállalkozói boom és az ahhoz kapcsolódó szabályozási környezet hatására a **pénzügyi szektorminden** ágazata, valamint **könyveléssel, könyvvizsgálattal**, a városban működő állami tervező vállalatok leépülésével pedig a **mérnöki-műszaki tanácsadással** foglalkozó vállalkozások gyorsan megjelentek és terjedtek a városban. Valamennyi, hálózattal rendelkező bank, a térségben elhelyezkedő takarékszövetkezet, valamint biztosító társaság létrehozta fiókját Győrben a kilencvenes évek első felétől kezdődően. Ebben annyi változás volt a következő időszakban Győrt érintően, amennyi magában a pénzügyi rendszerben volt: **pénzügyi intézetek fúziója, megszűnése, újak megjelenése**. Ami viszont lényegesebb, hogy a Győrben megjelenő bankok és biztosítók a

kilencvenes évek második felétől **régió központokat hoztak létre** és ezek, a térséget érintően döntően Győrbe kerültek.

Az ezredfordulótól a gazdaság igényei és fejlettségi szintjéhez igazodva jelentek meg **az új szolgáltatások**, amelyek elsősorban az **üzleti tanácsadáshoz és a munkaerő kölcsönzéshez** kapcsolódtak. Ebben az időszakban futnak fel, köszönhetően a bővülő piacnak és a gyors technikai fejlődésnek, a **kisebb nyomdaipari vállalkozások** a városban. Az uniós csatlakozási folyamat pedig a tanácsadás egy speciális műfaját, a pályázatírás és pályázati menedzsment tevékenységét indította el az évtized közepétől. A megyében és a térségben ez a tevékenység egy fáziskéséssel valósult meg az ország fejletlenebb térségeihez képest, mivel a megye és a régió gazdasági szereplői számára csak az uniós csatlakozást követően nyílt lehetőség nagyobb léptékű uniós pályázati források elérésére.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők²⁰

Városi K+F adatok hiányában **a megyei adatok adhatnak információt**, mivel a város a legkiemelkedőbb kutatásfejlesztést végző csomópont a megyében. Győr-Moson-Sopron megye a K+F ráfordítást tekintve 2012-ben hatodik volt a megyék között, 11,6 Mrd Ft-os értékkel, mely magasabb az átlagnál. Pest, Baranya, Veszprém, Csongrád és Hajdú-Bihar megye előzi meg. Kiemelkedő az ipari termelés és technológia terén történő kutatásfejlesztés, mely az összes ráfordítás 68%-át teszi ki. K+F tevékenységet végzők számát tekintve ötödik a megye az 1295-ös létszámmal.

A **győri kutatásfejlesztést** több intézmény segíti. Budapestet nem számítva az országban az elsők között hozták létre az **Ipari Parkban az Innonet Innovációs és Technológiai Központot**, amely innovatív szolgáltatásai mellett inkubátor szerepével a kezdő vállalkozásokat segíti. A **Széchenyi István Egyetem** bázisán 2005-ben kezdte meg működését a Járműipari Regionális Egyetemi Tudásközpont (továbbiakban: JRET) és 2006-ban a Kooperációs Kutatóközpont, melyek ipari-tudományos kapcsolatot létesítenek a gépjárműgyártás, az elektronika, a faipar és a megújuló energiaforrások területén működő vállalkozásokkal.

---

²⁰ A fejezet csak a K+F tényezőivel foglalkozik. A város *elérhetőségi viszonyait* az '1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata' és az '1.15 Közlekedés', a *munkaerő képzettségét* az 1.7.2 Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok' fejezetek mutatják be.

Emellett kiemelhető az **Audi K+F bázisa**, mely 15 éve mintegy 40 fővel kezdte meg a működését, napjainkra pedig közel 200 mérnököt foglalkoztat. A vállalaton belüli K+F tevékenység mellett a gyár 1993-as győri alapítása óta alakított ki K+F kapcsolatot a Széchenyi István Egyetemmel. Az utóbbi években az egyetemmel együttműködve, az egyetem bázisán több közös tanszéket hozott létre, amelyeket a campuson belül egy épületbe integrálva 2012 óta **Audi Intézetként** működtet. Az utóbbi évek vállalati K+F fejlesztései között megemlítendő még a 2011-ben átadott Rába Technológiai Centrum. Győrben az autóipar további fellendülése várható, ami további K+F tevékenységet vonz.

A hazai nagyvárosok között azonban **Győr alacsonyabb innovációs teljesítménnyel rendelkezik**. Ezt a gyengébb felsőoktatási, illetve kutatási teljesítménnyel és aktivitással magyarázzák. Győr **a második vonalbeli innovációs központok** közé sorolható az egyetemi-kutató centrumok humán erőforrás-bázisának jellemzői, felsőoktatási és kutatási kapacitásának kedvezőtlenebb adottságai miatt. Azonban innovációs erejét tekintve az átlagosnál jobb adottságokkal, jellemzőkkel rendelkezik.

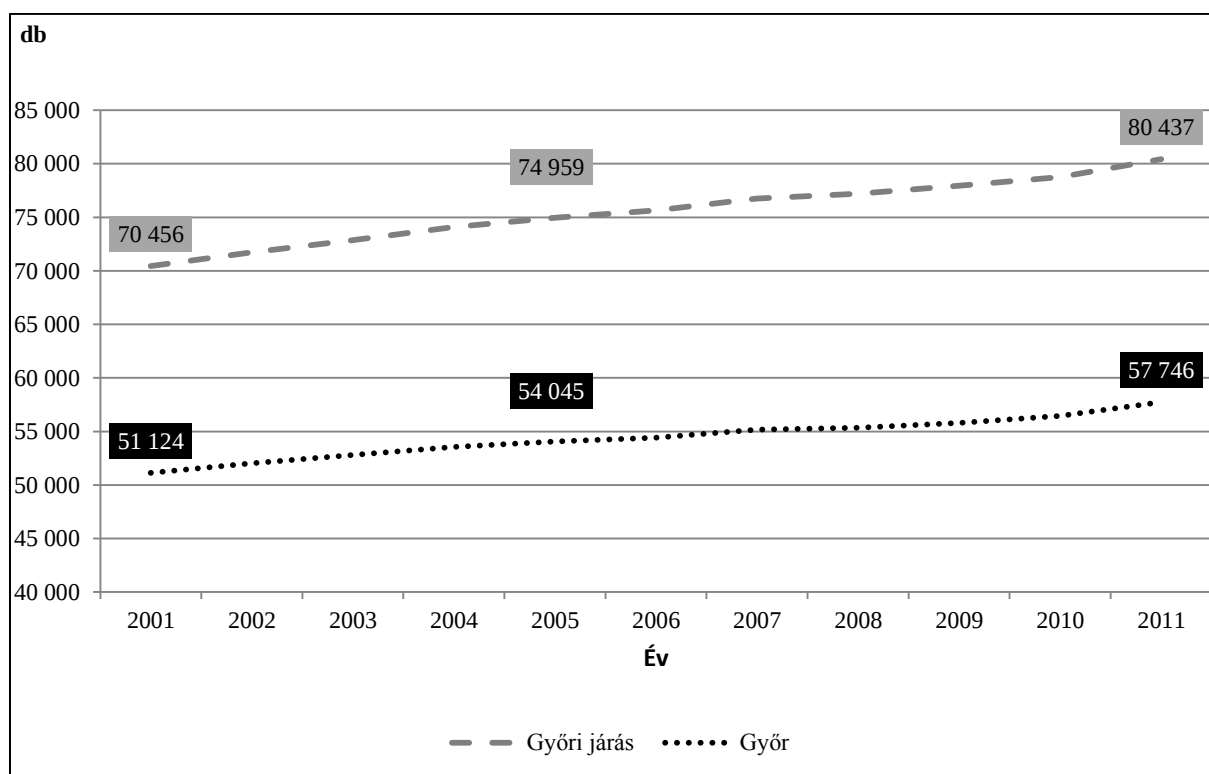
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok

1.9.5.1. Lakásállomány, ingatlanárak

A győri járás lakásállománya 70 456 volt 2001-ben (a 2013-tól érvényes járási rendszer szerinti településeken), melyből 51 124-et a győri lakások tettek ki. A járás értéke 2011-re 10 ezerrel növekedett, amelynek kétharmada Győrnek tudható be, így a járásban 2011-ben 80 437, **Győrben pedig 57 746 lakás volt**. A megyeszékhelyen így 13%-kal nőtt a lakásállomány, amely meghaladja a 23 megyei jogú város 10%-os átlagát, azonban elmarad a Győri járás községeinek növekedésétől, ugyanis ebben a körben átlagosan 17%-kal bővült a lakásállomány.

Az ingatlanárakra vonatkozó adatok az ingatlanet.hu internetes oldalról származnak. Az oldal igyekszik az összes ingatlanközvetítő cég adatbázisát egyesíteni, valamint kiegészíteni azokat az egyedi hirdetésekkel, így statisztikáik meglehetősen időszerű és pontos képet mutatnak a 2013. októberi ingatlanárakról.

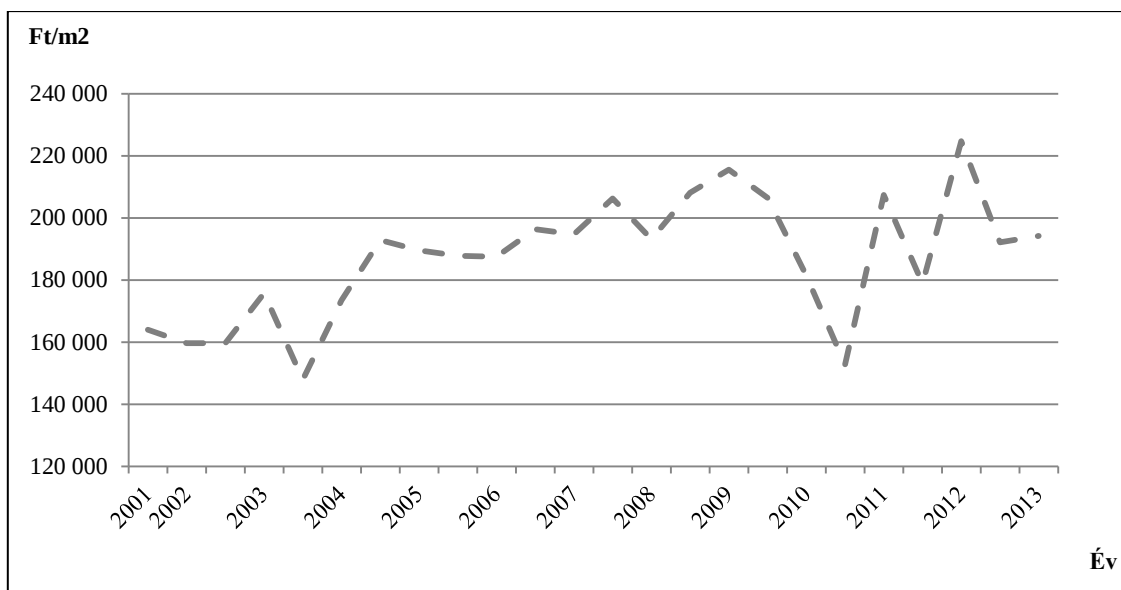
53. ábra. A lakásállomány alakulása, 2001-2011

Forrás: KSH T-STAR alapján szerkesztette Monostori Á.

Az ingatlanet.hu szerint **2001-ben átlagosan 164 ezer Ft-ba került egy négyzetméternyi** lakóingatlan Győrben. A mutató, leszámítva a 2002-es évet, folyamatos növekedést mutatott, amikor is meghaladta a 210 ezer Ft-ot. A válság hatása természetesen az ingatlanárakban is megmutatkozott. A lakóingatlanok négyzetméterára 2010-re már 167 ezer Ft-ra csökkent. Ezt követően emelkedés volt tapasztalható, 2012-ben már meghaladta a 208 ezer Ft-ot, ami végül **2013-ra 194 ezer Ft-ra csökkent**. A győri ingatlanok négyzetméterára a vizsgált időszakban szinte végig meghaladta a megyei jogú városok átlagát, ami 2001-ben 135, 2009-ben pedig 192 ezer Ft volt. A válság a megyei jogú városok átlagát kisebb mértékben csökkentette, így a 179 ezer Ft-os négyzetméterár 2010-ben 12 ezer Ft-tal haladta meg győri értékeket. 2010-et követően **Győr újra megelőzte a megyei jogú városok átlagát**, ami 2013-ban már 30 ezer Ft-tal maradt el a győri adattól 164 ezer Ft-os értékével. 2013-ban a nyolc **100 ezer fő feletti vidéki város közül Győr a második helyet foglalja el** Debrecen (212 ezer Ft) mögött az átlagos négyzetméterár tekintetében. Ha összehasonlítjuk Győr-Moson-Sopron megye két megyei jogú városát, akkor **Sopronban drágábbak** (221 ezer Ft/m²) **a lakóingatlanok, mint Győrben** (194 ezer Ft/m²).

54. ábra. A lakóingatlanok négyzetméterárának alakulása Győrben és a megyei jogú városokban, 2001-2013

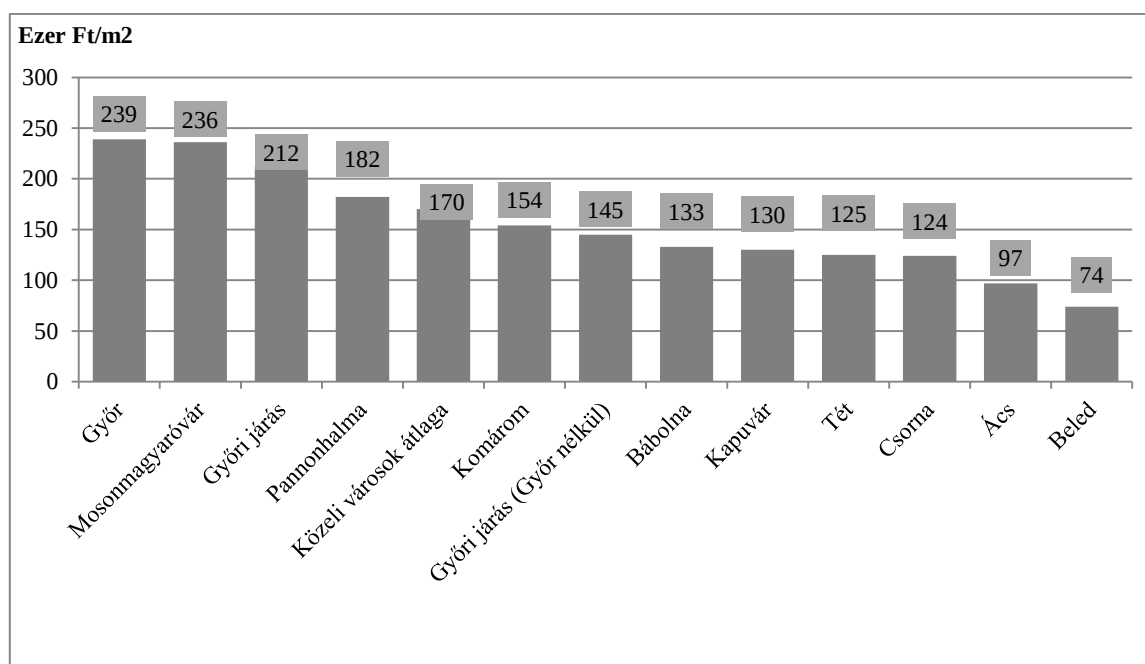

Forrás: az ingatlanet.hu adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

Győrben a lakóingatlanok négyzetméterára **2013 októberében**²¹ **239 ezer Ft volt**, tehát magasabb, mint a 2013. január-októberi időszak átlagos értéke. Ezzel az értékkel már megelőzte Debrecent (213 ezer Ft/m²), valamint a környező városok és a járás többi településénél is jobban teljesített, azonban elmaradt Budapest 269, illetve Sopron 247 ezer Ft-os négyzetméterárától. Mosonmagyaróvár szorosan Győr nyomában jár 236 ezer Ft/m²-es átlagárával. A Győri járás (Győr nélkül) átlaga 145, amelyet csak két további környékbeli város múl felül, Pannonhalma és Komárom. A **Győri járás két községe**, Győrújbarát és Győrújfalú emelkedik ki azáltal, hogy meghaladják a járás 212-es átlagát 215-ös, illetve 213-as értékükkel. Ezeken túl töltéstavai és kisbajcsi lakóingatlanok négyzetméterára az, ami még eléri a 200 ezer Ft-ot. A megyei jogú városok lakóingatlanainak átlagos négyzetméterára 2013 októberében 174 ezer Ft, ami így Pannonhalma értékét (182 ezer Ft/m²) sem éri el. A Győrben eladásra szánt lakóingatlanok átlagos mérete (99m²) lényegesen elmarad a járás többi településének átlagától (126 m²) és a környező városok átlagától is (115 m²). A Győri járás többi településén és a környező városokban is átlagosan 19 millió Ft-ért kínálják a lakásokat, melyeket meghalad Győr a 22,5 millió Ft-os eladási árakkal.

²¹ Az előzőekben 2013. január-október adatai szerepeltek, most pedig 2013 októberének adatai, ezért van eltérés az adatok között.

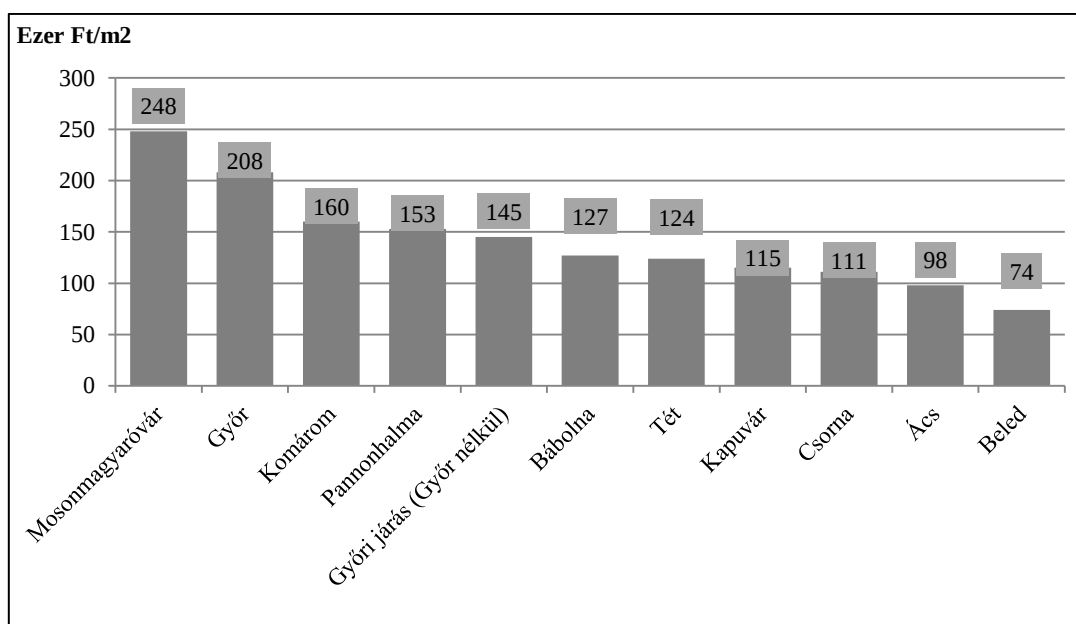
55. ábra. A lakóingatlanok átlagos négyzetméterára 2013 októberében

Forrás: az ingatlanet.hu és a KSH adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

A **családi házak átlagos négyzetméterára** Győrben elmaradt a többi lakóingatlan átlagától 208 ezer Ft-os értékével, így ez Mosonmagyaróvár (248 ezer Ft/m²) mögött a második helyre volt elegendő a környező városok között. Az utóbbiakat tekintve a harmadik helyezett Komárom jóval Győr mögött található 160 ezer Ft-os ingatlan értékével. A Győri járás községeiben a családi házak négyzetméterára átlagosan 145 ezer Ft-ba kerül, ezzel több környékbeli várost is megelőznek. A Győri járásban Győrújbarát, Győrújfalú és Töltéstava meghaladja a családi házak átlagos négyzetméterárának tekintetében a megyeszékhelyet 215, 212, illetve 210 ezer Ft-os értékével. Győr a családi házak tekintetében is magasabb értékekkel rendelkezik, mint a megyei jogú városok átlaga (191 ezer Ft/m²), azonban elmarad Budapest 277, illetve Debrecen 215 ezer Ft/m²-es átlagától. Győrben átlagosan 31,4 millió Ft-ért kínálnak egy családi házat, melynek átlagos alapterülete 152 m². Mosonmagyaróváron mindkét mutató nagyobb, a 36 millió Ft-os átlagos kínálati ár mellé 155 m²-es átlagos alapterület társul. Az átlagos alapterület tekintetében azonban Győr csak a harmadik, mivel Bábólna még Mosonmagyaróvárt is megelőzi 159 m²-es értékével.

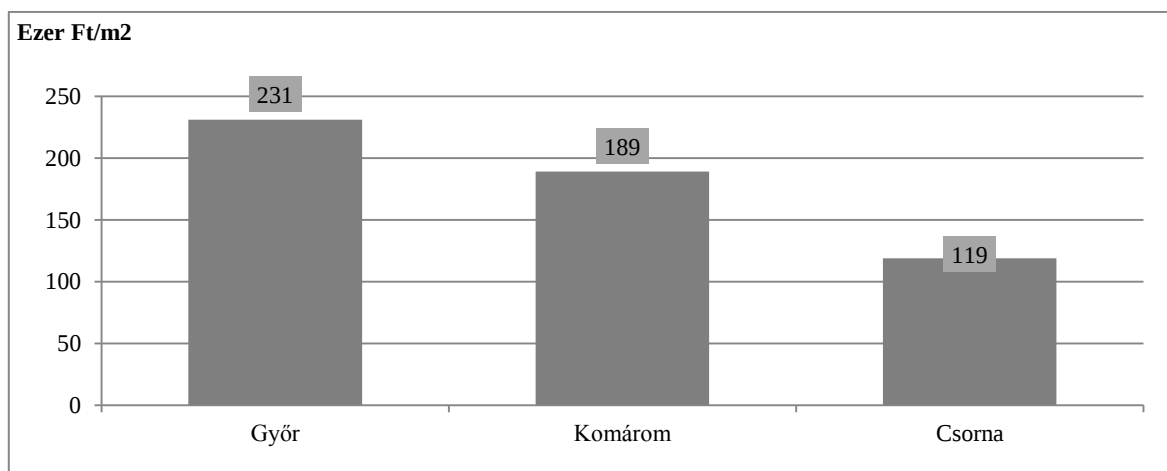
56. ábra. A családi házak átlagos négyzetméterára 2013 októberében

Forrás: az ingatlanet.hu és a KSH adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

A **sorházak** vizsgálatában csak Győrrre, Komáromra, Csornára, a fővárosra, illetve a megyei jogú városokra vonatkozóan állnak rendelkezésre adatok. Győr esetében 231 ezer Ft-os átlagos négyzetméterárról beszélhetünk, amit Budapest és Debrecen is meghalad 288, illetve 247-es értékekkel. A sorházak tekintetében Győr magasabb négyzetméterárakkal rendelkezik, mint Sopron (214 ezer Ft). Sopront Székesfehérvár követi 208 ezer Ft-os értékével. A környező városok közül a megyei jogú városok 183 ezer Ft-os átlagát Komárom meghaladja 189 ezer Ft/m²-ével, míg attól Csorna jóval elmarad 119 ezer Ft-jával. A környező városok viszonylatában azonban Csornán igen nagy, átlagosan 262 m²-es sorházakat kínálnak 31,7 millió Ft-ért. Mindkét mutató esetében Győr áll a második helyen, ugyanis átlagosan 122 m²-es sorházakat kínálnak 30,7 millió Ft-ért. Komáromban lényegesen kisebbek, átlagosan 95 m²-esek a sorházak, melyeket 17 millió Ft-ért adnak.

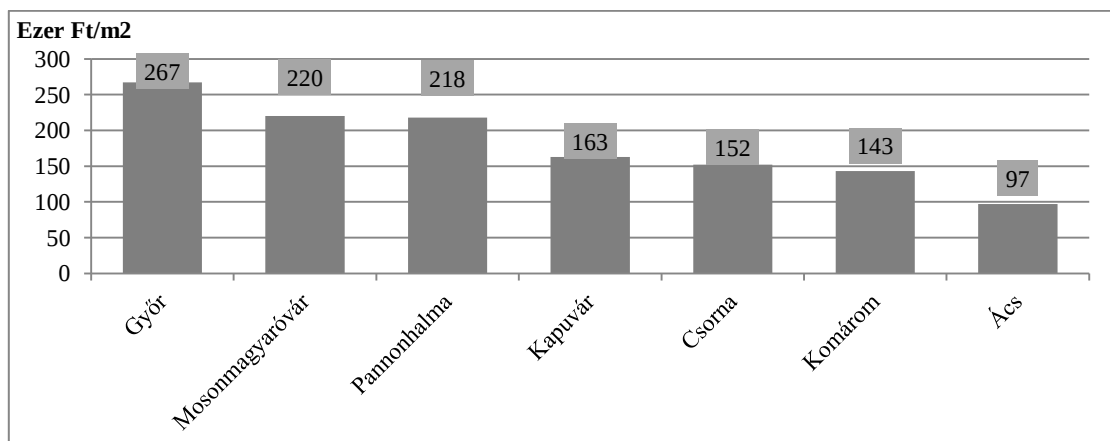
57. ábra. A sorházak átlagos négyzetméterára 2013 októberében

Forrás: az ingatlanet.hu adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

A **téglalakások** tekintetében Győr 267 ezer Ft-os négyzetméterárával a második helyezett Budapestet (285 ezer Ft/m²) követően a vizsgált települések sorában, így lényegesen meghaladja Sopron (247 ezer Ft/m²) és Debrecen (230 ezer Ft/m²) értékét is. A sorban Mosonmagyaróvár következik 220, majd Pannonhalma 218 ezer Ft/m²-rel, amelyet egy újabb szakadék követ. A székesfehérvári 194 ezer Ft-os átlagos négyzetméterár nem sokkal haladja meg a megyei jogú városok átlagát (181 ezer Ft/m²). A következő város, Kapuvár pedig csupán 163 ezer Ft-os értékkel rendelkezik. A téglalakások átlagos alapterületét nézve Győr csak a harmadik helyen áll 68 m²-rel, Ács (104 m²) és Komárom (69 m²) után a környező városokat tekintve. Az értékesítési árat nézve pedig szintén kimagaslik Győr 17,9 millió Ft-tal, melyet Mosonmagyaróvár követ 14,1 millió Ft-tal.

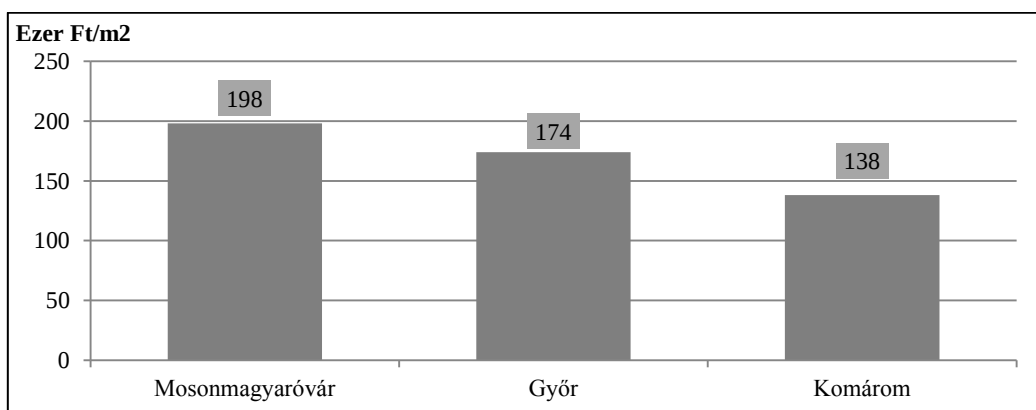
58. ábra. A téglalakások átlagos négyzetméterára 2013 októberében

Forrás: az ingatlanet.hu adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

Panellakások Győr környékén főként Mosonmagyaróváron és Komáromban találhatók. Ezen lakások átlagos négyzetméterára Budapestet követően Sopronban a legmagasabb 200 ezer Ft-os értékkel, melyet szorosan Mosonmagyaróvár követ 198 ezer Ft-tal. Győrben a panellakások átlagos négyzetméterára 174 ezer Ft, amely 16 ezer Ft-tal meghaladja a debreceni, 19 ezer Ft-tal pedig a székesfehérvári átlagot. A sort a megyei jogú városok átlaga zárja 131 ezer Ft/m²-rel, amit még Komárom is megelőz 138 ezer Ft-os átlagos négyzetméterárával. Győr környékét tekintve a panellakások átlagos alapterülete is Mosonmagyaróváron a legmagasabb (70 m²) amit Komárom követ 59, majd Győr 58 m²-rel. Az értékesítési átlagárat illetően pedig Mosonmagyaróvár 13,9 millió Ft-tal vezet. Győr értékesítési átlaga 10, Komáromé pedig 8 millió Ft.

59. ábra. A panellakások átlagos négyzetméterára 2013 októberében

Forrás: az ingatlanet.hu adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

1.9.5.2.A győri lakáspiac általános jellemzői

Győrben karakteresen elválnak egymástól a városrészek a lakás típusa szerint: vannak egytípusú és **vegyes városrészek**. Egyes városrészeket a tömbházas, lakótelepi beépítés jellemez, például Adyváros, Marcálváros I-II., más, döntően a Belvárostól távolabb elhelyezkedő városrészeket családi házas, esetleg sorházas övezetek jellemeznek, például Jancsifalu, Likócs, Pinnyéd, Nagybácsa. A harmadik jellegzetes városrész csoportban több féle lakóövezet is megtalálható, ilyen pl. a Belváros, Nádorváros és Révfalu, amelyekben egyaránt megtalálhatók a különböző típusú tömblakások (panel vagy téglalapítású tömblakások és társasházak), sor- és ikerházak, vagy akár családi házak is.

Az elmúlt két évtized jellemző folyamatai, hogy a **Belvároshoz közeli városrészek** – Révfalu, Nádorváros – emelkednek ki és a családi házakat felváltják a több lakásos, kisebb-nagyobb társasházak (4-től akár 31-40 lakásos tömbökig). Ugyanakkor egyes városrészekben – például Kisbácsa, Kismegyer, Pinnyéd – új telkek kialakításával **új családi házas** területek kialakítására is lehetőség nyílt, amely kínálatával mérsékelni képes a városból a szuburbiákba kiköltözők számát.

A lakásárakat Győrben – hasonlóan más hasonló méretű és szerkezetű városokhoz – alapvetően két tényező határozza meg:

- a centrumtól való távolság,
- nyugodt, családi házas övezet.

Jól érzékelhető, hogy az **alapterületre vetített átlagos árakat tekintve** a Belváros vezeti a városrészek rangsorát, amelyet az északi és a déli szomszéd, Révfalu és Nádorváros követ. A következő csoportot azonban a város **külső gyűrűjében** található városrészek – Likócs, Kisbácsa, Szabadhegy, Gyirmót – alkotják. Ehhez a csoporthoz tartozik Sziget is, alapvetően az elmúlt évtizedben épült ikerházaknak köszönhetően, amelyek jelenleg valamennyi városrészt és lakástípust tekintve a 345,8 ezer Ft/m²-es átlagárral a legmagasabb értékű lakástípus Győrben. A legalacsonyabb alapterületre vetített átlagos árak pedig a legtávolabbi – Nagybácsa, Gyórszentiván –, illetve romló állapotú –Marcalváros I-II. – városrészekben található.

A **legnagyobb, átlagosan a 30 millió Ft-ot meghaladó értékű lakóingatlanok** az átlagosnál nagyobb alapterületű lakásokkal rendelkező városrészekben találhatók. Közülük is kiemelkedik **Kismegyer**, ahol a lakások átlagos mérete megközelíti a 200 m²-t és a családi házak átlagára meghaladja a 40 millió Ft-ot. Ezt a nagyságrendet csak **Révfalu** családi házas övezetei érik még el Győrben. Ugyanakkor a **legolcsóbb, 10 millió Ft alatti átlagárral** bíró lakások az átlagosan kis alapterületű – 50-60 m² közötti – **marcalvárosi, szabadhegyi és adyvárosi panellakások**, valamint a leromlott állagú régi építésű és kis alapterületű **társasházak Szigetben, Gorkijvárosban és Gyárvárosban**.

11. táblázat. Átlagos lakásméret és ingatlanárak Győrben, városrészenként, 2013

Városrész	Átlagos méret	Átlagár	Átlagár
	(m ²)	(millió Ft)	(ezer Ft/m ²)
<i>Belváros</i>	82,2	22,1	261,6
<i>Révfa</i>	155,6	36,3	254,4
<i>Nádorváros</i>	93,4	23	247,9
<i>Likócs</i>	130,5	31,6	236
<i>Kisbácsa</i>	115,1	28,1	233,1
<i>Szabadhegy</i>	130,9	27,6	232,7
<i>Sziget</i>	107,3	23,2	232,2
<i>Gyirmót</i>	122,9	28,4	228,3
<i>Ménfőcsanak</i>	139,9	29,2	208,2
<i>Adyváros</i>	104,8	23,6	200,2
<i>Pinnyéd</i>	98,4	17,8	198,9
<i>Gyárváros</i>	72,5	14,7	197,9
<i>Ergényi lakótelep</i>	144,4	26,5	190
<i>Kismegyer</i>	195	36,7	184,5
<i>Jancsifa</i>	138,5	25,4	183,4
<i>Újváros</i>	90,4	16,1	181,3
<i>Marcalváros I-II.</i>	51,7	9	176,9
<i>Győrszentiván</i>	144,4	23,9	176,2
<i>Gorkijváros</i>	116,5	18,2	173,4
<i>Nagybácsa</i>	110,4	16,6	160,2

Forrás: az ingatlanet.hu adatai alapján szerkesztette Monostori Á.

1.9.5.3.A győri lakáspiac városrészenkénti jellemzői

- **A Belvárosban** átlagosan 82 m²-es nagyságú ingatlanokat találunk, átlagosan 22 millió forintért juthatunk hozzá, ez hozzávetőleg 261 000 Ft/m²-es árat takar. A belvárosban családi illetve társasházakat kínálnak.
- **Nádorvárosban** hasonló árkategória mellett valamivel nagyobb lakásokat találunk, illetve több típusban lehet válogatni, az előbbiekhöz a panel és a sorház is csatlakozik.
- **Adyvárosban** tovább nő az ingatlanok átlagos mérete, ezzel arányosan árukban is valamivel drágábbak.
- **Marcalvárosban** 51 m², illetve 9 millió Ft az átlag, elmondható, hogy itt találhatóak a legolcsóbb illetve legkisebb lakások, valamennyi panellakás.
- **Révfaluban** háromszor akkora ingatlanok vannak, mint Marcalvárosban, 36 millió Ft-os átlaggal, kínálnak családi, társas-, iker- illetve sorházat.
- **Sziget** városrész középkezdőkategóriának tekinthető, családi-, iker- és társasházak lehet venni, átlagosan 23 millió Ft-ért.
- **Ménfőcsanakon** csak családi illetve társasházakat kínálnak, 140 m²-es átlagos nagysággal, átlagosan 29 millió Ft-ért.
- **Gyárvárosban** sorház is található a kínálatban, 15 millió Ft az átlagár.
- **Gyirmót** magasabb árkategóriába tartozik, Győrszentiván árban kedvezőbb, ugyanakkor nagyobb alapterületű ingatlanokat kínálnak Gyirmóthoz képest, Újváros viszont kifejezetten kedvező árfekvésű, 16 millió Ft-ért találhatunk viszonylag nagy alapterületű, 90 m²-es ingatlanokat.
- **Jancsifaluban** csak 1 ingatlanértékesítés található, mely egy családi ház, 138,5 négyzetméteres területtel, 25,4 millió Ft-ért, azaz 183 394 Ft/m²-es áron.
- **Nagybácsán** családi házakat értékesítenek, ezek átlagos mérete 110,4 négyzetméter, átlagáruk 16,6 millió Ft, átlagosan 160 226 Ft-ba kerül négyzetméterük.
- **Kisbácsán** ennél valamivel nagyobbak átlagosan a lakások, méretük 115,1 m². Valamint az árak is magasabbak: átlagosan 28,1 millió Ft-ért juthatunk hozzájuk, ami 233 105 Ft-os négyzetméterárat jelent.
- **Kismegyeren** egy 330m²-es családi ház jelentősen növeli az átlagot, mely 195 m². Átlagáruk 36,7 millió Ft, 184 474 Ft/m².

- **Pinnyéd** esetében átlagosan kisebb méretű lakásokat találhatunk: 98,4 m². Ezek átlagos ára 17,8 millió Ft, azaz 198 912 Ft/m². Négyzetméter árat tekintve a családi ház ára jelentősen alacsonyabb a sorháznál, illetve társasháznál.
- **Szabadhegyen** 130,9 m² az átlagos lakásméret, melyhez átlagosan 27,6 millió Ft-ért, tehát 232 735 Ft/m²-ért juthatunk hozzá. Ezek közül négyzetméterre vetítve a panel ára a legalacsonyabb, a társasházé a legmagasabb, ezen kívül családi házat és sorházat találunk itt.
- **Likócson** Szabadhegyhez hasonlóan 130,5 m² az átlagos értékesítendő ingatlanméret. Az ár azonban egy kicsivel magasabb: 31,7 millió forint – 236 012 Ft/m². Csak családi házakat értékesítenek.
- **Az Ergényi lakótelepen** szintén csak családi házak értékesítése jelenik meg, melyek átlagos mérete 144,4 m². Áruk 26,5 millió Ft, illetve 189 998,2 Ft/m².

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Győr intézményeinek fenntartásában, a város fejlesztésében kulcstényező a település **költségvetése**. Az Önkormányzat a költségvetés készítésekor a megkezdett folyamatok továbbvitelére, a gazdaság folyamatos fejlesztésére, a városi lakosság életszínvonalát javító szolgáltatások bővítésére és természetesen megfelelő tartalék képzésére, a város stabil pénzügyi pozícióinak megőrzésére törekszik. Az Önkormányzat és az Állam közötti feladatmegosztás **2013-tól jelentős változásokat** eredményezett Győr költségvetésében is, hiszen a főösszeg az előző évinél mintegy 5 milliárd Ft-tal alacsonyabb lett. A bevételi oldal változásai közé tartozik, hogy a feladat-átstrukturálás miatt megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek szintén elkerültek a várostól. 2013-tól a beszedett gépjárműadó 40%-a marad csak helyben. Szintén fontos változás, hogy a **normatív állami finanszírozás helyét a feladatfinanszírozás vette át**: az állam támogatást nyújt az önkormányzat számára a működéshez, a köznevelési valamint a szociális, közművelődési és közgyűjteményi feladatok ellátásához. Noha az állam 2013-tól közvetlenül

fizeti a pedagógusok bérét, a köznevelési intézményrendszer működtetését vállaló önkormányzatok (Győr is ide tartozik) számára nem biztosít többletforrásokat. Továbbá új feladatot jelent az Önkormányzat számára, hogy a korábban **megyei fenntartású közművelődési és közgyűjteményi intézmények egy része** (megyei múzeum, megyei könyvtár) a város fenntartásába került. Győr számára ugyanakkor hangsúlyosan pozitív változást jelent, hogy a jövedelemkülönbség mérséklése, vagyis a beszedett **iparűzési adó mértéke miatti elvonás megszűnt**. Szintén pozitív irányú változásként értékelhető a **város adósságállománya 40%-ának állam által megtörtént átvállalása**.

Amennyiben eltekintünk a költségvetésben szereplő technikai tételektől (pl. mind a bevételi, mind pedig a kiadási oldalon szerepeltetett parkolási és lakáscélú bérlemények díjai, az Európai Unió által társfinanszírozott projektek támogatási összege, az állam által finanszírozott sportinfrastruktúra-beruházások stb.) elmondható, hogy a **bevételek** között az állami finanszírozás, a helyi és átengedett adók, továbbá a pénzmaradvány kötelezettséggel nem terhelt, előzetesen kalkulált összege hangsúlyos. A **kiadási** oldalon az intézmények kiadásai (amennyiben a Polgármesteri Hivatal kiadásait is ide soroljuk) a költségvetés több mint 50%-át teszik ki. Jelentős összegek felett rendelkezik ugyanakkor a **városfejlesztési, beruházási terület** is, mely nem csak a folyamatban lévő beruházások (pl. belvárosi, újvárosi város rehabilitáció, Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál csatlakozó infrastruktúrájának kiépítése, ipari park fejlesztése, csapadékvíz-elvezetési projektek stb.) költségeit tartalmazza, hanem például a **helyi autóbusz-közlekedés támogatását, a városüzemeltetési kiadásokat** (közterületi zugszemét elszállítása, temetőfenntartás, közterületek tisztítása, hóeltakarítás stb.) és a korábbi fejlesztési célú hitelek kamat- és tőketörlesztéseit is. További fontos terület a költségvetésben a **szociális, oktatási, továbbá a kulturális terület**. Győr több éve hangsúlyosan kezeli a **sport és a városmarketing** kérdését, s ezek a költségvetésben is jelentős szereppel bírnak: egy korábbi önkormányzati rendelet értelmében a város költségvetésének **legalább 1 %-át az élő sportra fordítja** (2013-ban ez az arány 1,1%). A város költségvetése biztosítja az egyes **nemzetiségi és településrészi önkormányzatok működési forrásait**, továbbá támogatja a **rendőrség, a polgárőrség, a katasztrófavédelem, az egyházak és a társadalmi szervezetek működését, külön is odafigyelve az ifjúság és az idősek életminőségére**. A pénzügyi-igazgatási, vagyonkezelési és vagyongazdálkodási feladatok szintén megjelennek a költségvetésben, továbbá Győr város büdzséje meglehetősen **nagy tartalékkal rendelkezik** (a teljes költségvetés kb. 1,2%-a) (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata 2013. évi költségvetése, 2013.).

Az Önkormányzat **vagyongazdálkodásának** alapelveit Az Önkormányzat közép- és hosszútávú vagyongazdálkodási tervében szerepelteti. Eszerint az Önkormányzat kiemelt felelősségi körébe tartozik a vagyonnal való felelősségteljes, átgondolt, tervszerű, hatékony, az önkormányzat céljait legjobban szolgáló gazdálkodás. Győr városa a vagyongazdálkodásra mint a város fejlesztésében is fontos szerepet játszó területre tekint. A város vagyongazdálkodása az országos szintű jogszabályokkal összhangban működik, az önkormányzati vagyon feletti tulajdonosi jogokat a **Községi, a bizottság és a polgármester** gyakorolják, mely szervek feladat- és hatásköre a vagyonrendeletben került szabályozásra. A vagyongazdálkodási döntések előkészítését, végrehajtását a jegyző vezetésével a Polgármesteri Hivatal illetékes **osztályai végzik** (az erre vonatkozó előírások a Polgármesteri Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatában találhatók). Győr számára fontos alapelv a célhoz kötöttség, vagyis, hogy az **önkormányzati vagyonnak a közfeladat ellátását kell szolgálnia**. Ehhez szorosan kapcsolódik, hogy a vagyongazdálkodás terén az önkormányzatnak kerülnie kell a **kiemelt kockázatot**, csak részben gazdálkodhat szabadon (forgalomképes üzleti vagyonával). A város vagyongazdálkodásának középtávú terveit többek között meghatározza **az Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztiválhoz kapcsolódó beruházások vagyoni igényeinek kielégítése, a városrehabilitációs projektek megvalósítása, a lakásállomány szerkezeti átalakítása, a forgalomképes termőföldek haszonbérleti szerződéseinek felülvizsgálata, továbbá a vagyonkataszter folyamatos** frissítése. A hosszú távú célkitűzések a középtávú célkitűzéseket veszik alapul, hangsúlyozva, hogy a bevételszerzés és a kiadáscsökkentés mellett fontos szempont, hogy az Önkormányzat ne élje fel a vagyonát. Szintén fontos cél, hogy azokat a **pályázati lehetőségeket**, amelyek az Önkormányzat számára újabb vagyonelemek megszerzését biztosítják, támogatni szükséges. A terv külön hangsúlyozza az önkormányzati tulajdonú társaságok szerepét (Az Önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve, 2013.).

Győr város jelenleg is érvényben lévő **gazdasági programja** 2011-ben készült. A gazdasági program az önkormányzati ciklus 4 évére vonatkozó beruházási, városfejlesztési elképzeléseket tartalmazza. A program **összhangban áll** a város korábbi stratégiai dokumentumaival (Integrált Városfejlesztési Stratégia, Local Agenda stb.), a nevezett beruházások megvalósítását önkormányzati, állami és európai uniós források felhasználásával tervezi. A gazdasági programból leszűrhetők a 2010-2014-es ciklus **városfejlesztésének** legfőbb irányai. Eszerint a ciklus **kiemelt beruházásai**: A Jedlik híd és a csatlakozó fejlesztések megvalósításának lezárása, a Duna kapu tér és környezetének rekonstrukciója, az

Audi gyárbővítéséhez kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések elvégzése, egy új multifunkcionális csarnok (aréna) felépítése, továbbá a Mobilis Interaktív Kiállítási Központ létrehozása. A kiemelt beruházások mellett az Önkormányzat számtalan **fejlesztési prioritása** található a dokumentumban: az úthálózat és a kerékpárutak fejlesztése, a csapadékvíz-elvezetési problémák kezelése, bölcsőde- és óvodafejlesztés, belvárosi és újvárosi városrehabilitáció, turizmusfejlesztés, komplex energetikai korszerűsítés stb. A program kiemelten foglalkozik **a gazdaságfejlesztéssel** is: a Győri Nemzetközi Ipari Park Kft. folyamatos fejlesztését és bővítését, a szakképzett munkaerő biztosítása érdekében a szakképzési rendszer folyamatos alakítását, a rendezési terv gazdasági folyamatokhoz történő illesztését stb. szorgalmazza. Szintén fontos feladat a város számára a **település élhetőségének** biztosítása, így kiemelten a kulturális és sport terület támogatása, a városüzemeltetési feladatok (utcabútorok, játszóterek, parkfenntartás, köztisztasági feladatok, szűnyoggyérítés stb.) magas színvonalú ellátása (Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2011-2014., 2011.).

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységének meghatározó szereplője a **Településfejlesztési Főosztály**, ezen belül a Városépítési Osztály és a Városfejlesztési Osztály, illetve utóbbinak Főépítész és Stratégiai Csoportja. A Főosztály megnevezett Csoportjai előkészítő, tervező, terveztető és koordináló szerepet töltenek be a településfejlesztési kérdésekben, együttműködve a többi illetékes szervezeti egységekkel.

Az önkormányzati településfejlesztési tevékenység másik fontos szereplője a **Győr Projekt Kft.** A városfejlesztő társaság legfontosabb feladatai között jelenik meg az IVS karbantartásában, megújításában való közreműködés, a meglévő akcióterületi tervek „karbantartása”, új akciótervek elkészítése, illetve az abban való közreműködés. További feladata az egyes akcióterületi tervekből megvalósuló projektek előkészítési, végrehajtási feladatainak menedzselése, illetve a 2014-2020-as európai uniós programozási időszakban megvalósítandó projektek előkészítésében való részvétel.

A konkrét feladatainak egy része a **2017. évben** Győr városában megvalósuló Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál rendezvénysorozataihoz kapcsolódik, mégpedig a kapcsolódó ingatlanfejlesztési projektek kivitelezésének irányítása, végrehajtása, és a rendezvényt követő fenntartási, üzemeltetési feladatok ellátása.

A feladatok másik részét a jelenleg **folyó projektek**, mint a „Szociális város rehabilitáció Győr-Újváros területén”, illetve a „Lüktető belváros” - Győr történelmi belvárosának funkcióbővítő fejlesztése II. ütem, projektmenedzsment feladatainak ellátása képezi.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Győr Önkormányzatának **gazdaságfejlesztési tevékenysége** az alábbi tényezők mentén csoportosítható:

- a helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése
- városi tulajdonú gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek működtetése
- adminisztratív eszközök
- partnerség

Az egyes tényezők részben **átfedik** egymást, hiszen az infrastruktúra-fejlesztés feltételezi a rendezési-szabályozási, vagyis az adminisztratív háttér meglétét. Ugyanakkor ezek a fejlesztések gyakran közvetlenül valamelyik, a város közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő gazdaságfejlesztő szervezetéhez kapcsolódnak. Továbbá partnerséget feltételez a fejlesztések során a vállalati, vállalkozói szférával is.

1.10.3.1. Helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése

A helyi gazdaság fejlődését, versenyképességének növekedését **a város a vállalkozások műszaki infrastrukturális feltételeinek fejlesztésével segítheti**. Ennek leglátványosabb elemei az elmúlt két évtizedben a modern **telephelyi kínálat** és a **logisztikai rendszerek fejlesztése** a győri Ipari Park több ütemben történő kiépítésével, a Győr-Gönyű Kikötő és a Győr-Pér Repülőtér fejlesztésekkel.

A város **belső úthálózatának**, közlekedési viszonyainak megújítása, fejlesztése pedig a vállalkozások városon belüli megközelíthetőségét erősíti mind az alapanyagok beszállítását, a késztermékek kiszállítását, mind a munkaerő mozgását tekintve. Ezen a területen az elmúlt években a **város beruházásaiként** megvalósult Szent István út és a Tihanyi Árpád út között megvalósult közúti aluljáró, a Fehérvári úti felüljáró, A Fehérvári út két csomópontjában megvalósult körgeometriás csomópontok, valamint a Jedlik híd és a környező út kapcsolatainak megépítése a legmeghatározóbb fejlesztések.

Szintén lényeges tényező az infrastrukturális feltételek között a város **közmű rendszerének kiépítettsége**, annak minősége, üzembiztonsága. A város a szolgáltató cégekkel együttműködve végzi a szükséges hálózatbővítéseket, illetve az elavult rendszerek korszerűsítését, cseréjét. Az egyes infrastrukturális alrendszerek helyzetét a vonatkozó ágazati fejezetek mutatják be.

1.10.3.2. Városi tulajdonú gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek

Ebbe a körbe alapvetően azokat az Önkormányzat közvetlen vagy közvetett tulajdonába tartozó **szervezeteket** soroljuk, amelyek közvetítőként, terület és ingatlan tulajdonosként részt vállalnak a város gazdasági szereplőit segítő működési feltételek biztosításában és ösztönzik a város gazdaságának a megújítását.

A város ilyen típusú szervezetei döntően már **két évtizedes múltra tekintenek vissza** és fejlődésük több fázisát élték már meg amellet, hogy jövőbeni potenciálokkal is rendelkeznek: Győri Nemzetközi Ipari Park Kft. (1991), Győr-Gönyű Kikötő Zrt. (1992) és P-Air Győr-Pér Repülőtér Fejlesztési Kft. (1994). Mindegyik szervezet partnerség alapú, továbbá ebben az utóbbi két évben történtek olyan meghatározó változások, amelyek segíthetik az egyes szervezetekhez kapcsolódó gazdaságfejlesztést segítő, kiszolgáló objektumok további fejlődését.

A **Győri Nemzetközi Ipari Park (GIP)** az ország első modern ipari-üzleti telephelye. Napjainkban közel 200 hektáros területével, a betelepült több mint 100 vállalkozással az ország legsikeresebb ipari parkjai közé tartozik (59. ábra). Az alapítók státusza 2012 májusában változott meg. Az addig 60%-os többségi osztrák tulajdonos üzletrészét az

Önkormányzat megvásárolta, majd **a már 100%-ban önkormányzati tulajdonú vállalkozást átadta a város 100%-os tulajdonában** lévő Győr-Szol Zrt.-nek (továbbiakban: Győr-Szol). Így a továbbiakban a park működésének és további fejlesztésének a kontrollja teljes egészében a város kezében lesz.

A **Győr-Gönyű Kikötő Zrt.** az alapító önkormányzatokkal együtt 60%-ban magyar tulajdonú. A külföldi tulajdonosok döntően osztrák szakmai befektetők. Az elmúlt évben az állam is belépett a tulajdonosok közé. Ez nagyobb garanciát jelenthet a kikötő már korábban megfogalmazott további fejlesztési ütemeinek megvalósításához. A folyamatot ugyanakkor gátolhatja a Mosoni-Duna torkolati szabályozásának megoldatlansága.

A **P-Air Győr-Pér Repülőtér Fejlesztési Kft.** is alapvetően az érintett önkormányzatok együttműködésével indult. Napjainkra a tulajdoni viszonyok jelentősen átalakultak. Egyrészt belépett a tulajdonosi körbe az Audi, amely a 2000-től megvalósult fejlesztések megvalósulásához jelentős forrásokkal járult hozzá. A megyei önkormányzat feladatainak átrendezésével a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonrészét a Magyar Nemzeti Vagyongazdálkodó Zrt. vette át. Az állam megjelenése a tulajdonosi körben biztosítékot jelenthet arra, hogy a korábban nemzeti szinten marginálisan kezelt regionális repülőtér fejlesztésében az állam is több szerepet vállaljon.

60. ábra. A Győri Nemzetközi Ipari Park, 2013

Forrás: Győri Nemzetközi Ipari Park

A kikötő és a reptér egy komplex **logisztikai rendszer** alkotó elemei a győri gazdaság erőterében. Megfelelő fejlesztésekkel jelentős gazdasági, termelő és üzleti telephelyfejlesztés is kapcsolódhat ezen objektumokhoz.

Az **INNONET Nonprofit Kft.** működteti az Ipari Park szívében elhelyezkedő INNONET Innovációs és Technológiai Központot, amely korszerű technikával felszerelt épületben, kedvezményes bérleti díjakkal és szolgáltatásokkal teremt ideális feltételeket az innovatív kis- és középvállalkozások számára. A szervezet csírái az 1990-es évek közepén indultak el a Kisalföld Vállalkozásfejlesztési Alapítvány kezdeményezéseként és illeszkedtek az ipari park, kikötő és repülőtér fejlesztési tervekhez. A szervezet alapítói között ott volt Győr Önkormányzata is, amely a Győr-Moson-Sopron Megyei Önkormányzat tulajdonrészének megvásárlásával és tőkeemelésekkel napjainkra az INNONET-ben mintegy 80%-os tulajdoni hányaddal bír.

1.10.3.3. Adminisztratív eszközök

Az adminisztratív eszközök alapvetően a **helyi rendeleteken keresztül** érvényesülnek. Ezek közül itt kettőt érdemes kiemelni. Az egyik a **vállalkozások** jelenlegi és jövőbeni fizikai működését is befolyásoló szabályozás, a **városrendezési terve** és az ahhoz kapcsolódó további dokumentumok. Ez meghatározza a gazdasági tevékenységek lehetséges helyszíneit, a működés kapcsolódó, köztük az infrastrukturális feltételeit: tevékenység típusa, beépíthetőség mértéke, szükséges közműrendszerek stb. A város hatályos (azóta többször módosított), rendezési tervét 2006-ban fogadta el az önkormányzat.

A másik főbb adminisztratív eszköz a **helyi adó politika**, amelyet a helyi adórendeletek szabályoznak. Az Önkormányzat aktívan élt ezzel a lehetőséggel, például az **iparüzési adó mentességek és kedvezményeken keresztül**. 2004-ig csak a 6 millió Ft adóalapot meghaladó vállalkozások voltak iparüzési adóra kötelezettek a városban. Vagyis a legkisebb vállalkozások mentesültek az adófizetés alól. Ez a mérték akkor egyedülálló volt az országban. Az Ipari Parkba való betelepülést ösztönözte a parkba újonnan betelepülők két éves iparüzési és építményadó mentessége. A legnagyobb éves beruházást megvalósító cégek több évre kiterjedő adómentességet élveztek. Összeghatára miatt ez alapvetően csak az Audit érintette.

Az uniós csatlakozás helyi adózást érintő következménye, hogy az EU egy négyéves moratórium keretében 2008. január 1-től kérte a helyi adózásban a vállalkozások számára adott helyi mentességek és kedvezmények megszüntetését. Kizárólag a **2,5 millió Ft-os adóalap** mértékéig engedélyezte az önkormányzatok számára az **iparűzési adó mentesség** határának meghúzását. Tekintve, hogy a város ennél magasabb összegű mentességi határt alkalmazott, az Önkormányzat 2004. január 1-től²² az EU által megszabott maximális mértékre csökkentette ezt a határt. Az Önkormányzat a további mentességeket, az uniós moratórium lejáratával egy időben szüntette meg. Ennek hatására a város **iparűzési adó bevétele** – döntően az Audi iparűzési adóalannyá válásával – 2007-ről 2008-ra **megduplázódott**.

Az új helyzetben a város változtatott a vállalkozásokat érintő helyi adó politikáján. A legnagyobb adózók számára megadta a lehetőséget arra, hogy a befizetett iparűzési adójuk **egy részének felhasználását „címkézhessék”**. Ilyen módon fordított az önkormányzat mintegy félmilliárd forintot például a Széchenyi István Egyetemen megvalósuló fejlesztésekre 2011-ben az Audi által befizetett iparűzési adóból.

Egy másik lehetőség a város adópolitikájának megváltoztatására az iparűzési adó jelenleg alkalmazott **maximális kulcsának a csökkentése**. Győr Megyei Jogú Város Közgyűlésének 2013. decemberi döntésével a helyi iparűzési adó 2%-ról 1,8%-ra csökkent Győr városában.

1.10.3.4. Partnerség

Az önkormányzat alapvetően kétféle módon alakított ki **partnerséget a város gazdaságának szereplőivel**. Egyfelől szoros együttműködési kapcsolatot épített ki a vállalatokat, vállalkozásokat képviselő szervezetekkel, mindenekelőtt a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával, ahol a város polgármestere minden évben tájékoztatja a gazdasági szereplőket az önkormányzatot ért változásokról, fejlesztési elképzelésekről. Ez egyben a visszajelzés közvetlen fóruma is a gazdaság részéről,

---

²² Győr városa az Európai Unió ajánlást 2004. január 1-től vezette be. Ettől az évtől kezdve csökkentette a mentességi határt 2,5 millió Ft összegre, amely a korábbi években 6 millió Ft volt. Tehát a város nem élt a további 4 évi mentességi lehetőséggel. Jelenleg az iparűzési adó mértéke a jelzett minimális értéken túl az anyagmentes árbevétel 2%-a.

A másik módszer a **direkt kapcsolat létesítése a vállalkozásokkal**. Ez egy-egy meghatározó nagyvállalat esetében, mint például az Audi gyakoribb találkozást jelent a városvezetés és a cégvezetés között, más esetekben ez a kapcsolat inkább egy-egy induló, folyó nagyberuházás kapcsán működik, pl. egy-egy kereskedelmi központ fejlesztésének kapcsolódó közútfejlesztési beruházásai esetében (legutóbbi éveket érintően pl. Baumax, OBI).

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Győr az országos átlagnál lényegesen **kedvezőbb munkaerő-piaci jellemzőkkel** bír. Ez nem csupán az utóbbi években van így, hanem a foglalkoztatás átalakulásának teljes eddigi közel negyedévszázados időszakában. Ugyanakkor a kedvező munkanélküliségi adatok mögött feszültségeket is érzékelhetünk. A rendszerváltást követően, **2003. év elején volt** a városban a legkevesebb munkanélküli, 2 555 fő, ami 3%-os munkanélküliségi rátát jelent. A mutatók az évtized közepén gyengültek, majd a válságot követően 2010. év elején tetőztek 4 774 fővel és 5,6%-os rátával. Ez 2013. év elejéig csak mérsékelten csökkent. Erőteljesebb változás ez év második felétől várható. A Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjának augusztusi előrejelzése szerint 2013. szeptembertől a következő 12 hónapban a Győri Kirendeltség területén **9,7%-kal, mintegy 2300 fővel bővül a vállalati szféra foglalkoztatása** (GYMS MK Munkaügyi Központ, 2013).

Győr Önkormányzata (hivatalai, intézményei, társaságai) 2013. január 1-ig közel ötezer dolgozóval, az Audi után a **város második legnagyobb foglalkoztatója volt**. Az új önkormányzati törvény hatályba lépésével a közalkalmazottak és köztisztviselők (általános- és középiskolai oktatók teljes körűen, okmányirodai munkatársak egy része) jelentős számának a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a Győri Járási Hivatal részére történő átadásával kevesebb, mint **felére csökkent**.

A város foglalkoztatáspolitikához való viszonya azonban nem ezen a tényezőn keresztül mérhető, sokkal inkább azon, hogy a **szakképzés rendszerén keresztül** milyen erős a kapcsolat a város szakképző intézményei és a helyi munkaerőpiac között. Ezen a területen **Győr úttörőpéldával járt**, hiszen a 2008-ban olyan **ösztöndíjprogramot vezetett be**, amely a helyben szükséges hiányszakmák tanulására kívánja ösztönözni a tanulókat. A program

keretében – évenkénti felülvizsgálattal - közel **30 hiányszakmára** terjed ki az ösztöndíj lehetősége.

A rendszer alkalmazását 2010-ben nemzeti szinten is elindították. A hiányszakmákat a regionális fejlesztési és képzési bizottságok határozzák meg. Évente megyénként **10-10 hiányszakmát** jelölnek ki a megyei kereskedelmi és gazdasági kamarákkal együttműködésben, amelyek magát az ösztöndíjprogramot kezelik.

Győr a nemzeti ösztöndíj rendszer mellett továbbra is működteti a **saját ösztöndíj rendszerét**, a megyeinél szélesebb hiányszakma körre kiterjedően. 2013. január 1-től a szakképzésnek mint közszolgáltatásnak a biztosítását az állam átvette az önkormányzatoktól. Ebben az esetben nem csupán a közvetlen oktatási feladatok ellátásáért, de a képzés helyét szolgáló ingatlanok működtetéséért is az állam lett a felelős. Kérdésként vetődik fel, hogy a felelősségi viszonyok fenti átrendezését követően a későbbiekben is fenntartja-e majd az önkormányzat az **öt éve megkezdett ösztöndíj programját**. A rendszer tapasztalatainak értékelését követően, valószínűleg a város és a gazdaság között az elmúlt években **szorosabbá vált kapcsolatát** továbbra is szükséges fenntartani. Ennek forrása az iparüzési adó címkézett felhasználása lehet.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

1.10.5.1. Önkormányzati ingatlan-vagyon kezelése

Az önkormányzat ingatlanvagyonra a mérlegnyilvántartás szerint az alábbi csoportokból áll:

1. Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok (**meghaladja a 86 milliárd Ft értéket**)

1.1. Forgalomképtelen ingatlanok,

1.2. Korlátozottan forgalomképes ingatlanok,

1.3. Forgalomképes ingatlanok és a kapcsolódó vagyoni értékű jogok.

.

Külön mérlegsorban mutatják ki az **üzemeltetésre, kezelésre átadott**, koncesszióba adott, vagyonkezelésbe vett korlátozottan forgalomképes eszközök értékét (meghaladja a 42 milliárd Ft értéket).

A Humánpolitikai Osztály Népjóléti Főosztályának **Lakásügyi Csoportja** ellátja Győr város közigazgatási területén az önkormányzati tulajdonú, a Győr-Szol kezelésében levő önkormányzati bérlakások bérbeadásával kapcsolatos tulajdonosi feladatokat. A Gazdálkodási Főosztály Vagyongazdálkodási Osztályának Ingatlan-nyilvántartási és Gazdálkodási Csoportja kezdeményezi az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodás döntéseinek meghozatalát és az ingatlanvagyon nyilvántartást érintő változások adminisztrációját. Az Ingatlan-hasznosítási Csoport feladata az Önkormányzat ingatlanaival, az elővásárlási joggal érintett önkormányzati tulajdonban álló lakások elidegenítésével, a nem lakás célú helyiségek bérbeadásával kapcsolatos tulajdonosi döntés előkészítése és végrehajtása. Emellett elvégzi az osztály kezelésében lévő ingatlanvagyonnal kapcsolatos feladatokat. Az ingatlan hasznosítás módjától függően előkészíti és lebonyolítja az elidegenítést, bérbe- és használatba adást.

1.10.5.2.Lakáskonceptió

A város 2007-óta nem készített új lakáskonceptiót, a 202/2007. (VII. 5.) számú közgyűlési határozatban elfogadott javaslat **Győr város új lakáskonceptiójára**, valamint a bérlakások hosszú távú fenntartására a következő **irányelveket** tartalmazza az értékesítésben:

- határozatlan idejű bérleti szerződések megszüntetése a bérlő részére vásárláshoz való lehetőség biztosításával,
- forgalmi értékhez közelítve történjen az ingatlan értékének megállapítása,
- önkormányzat számára pénzügyi, gazdasági és műszaki előnyökkel járjon az értékesítés,
- preferálni kell az egyösszegű befizetéseket, ugyanakkor lehetőséget kell biztosítani részletfizetésre is,
- az értékesítés nem jelenthet vételi kényszert, az önkormányzat nem értékesíti a lakást harmadik személy számára.

Az **eladásból származó bevételek** forrásul szolgálhatnak az önkormányzat által támogatandó célokhoz, melyeket a koncepció a következőkben határoz meg:

- Bérlakások számának növelése, melyek
  - fiatal családok életkezdését segítik (Fiatalok háza program),
  - időseknek biztonságot, ellátást nyújtanak (Nyugdíjas ház),
  - szociálisan rászorulókat támogatják.
- Meglevő és megmaradó épületek, lakások műszaki állapotának javítása,
- Első lakást szerzők kamatmentes kölcsöntámogatása,
- Ifjúsági építési telkek kialakítása.

A lakáscélú ingatlanok értékesítésére **új iránymutatás és tervezet nincs**, azok adás-vétele ad-hoc módon történik eseti jelleggel, a közgyűlésen kerül megtárgyalásra javaslat alapján. Az értékesítés szabályait a 42/2007. (XII.21.) számú rendelet határozza meg.

1.10.5.3. Bér lakás-gazdálkodás

Az önkormányzat bér lakás-gazdálkodását elsősorban „Az önkormányzati tulajdonú lakások bérletéről, valamint a lakásvásárlás és- építés támogatásáról” szóló 24/2011. (IX.29.) önkormányzati rendelet határozza meg.

A rendelettel az alkotók szándéka egy korábbi, 2004-es többször módosított rendelet korszerűsítése volt oly módon, hogy a bér lakás-gazdálkodás során jelentkező problémákat kezelje szigorú, de segítő szándékú szabályozással. **Kiemelt cél**, hogy olyan bérlőknek adják ki az ingatlanokat, akik valóban tudják és akarják is fizetni a bérleti díjat és az önkormányzat vagyonát megóvják. Hangsúlyosan szerepel benne a **bérleti szerződés** felmondási okaként az együttélési szabályokkal ellentétes, botrányos magatartás megjelölése illetve a szerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítése miatti felmondás lehetősége. Megnövekedett azon személyek száma, **akik lakásproblémáik** megoldását az önkormányzattól várják, 2007-ben 60 fiatal pályázott elő takarékos lakásra, 2011-ben több mint 200. A devizahitelüket nehezen törlesztők is az önkormányzattól várnak segítséget. A Szociális, Egészségügyi és Lakásbizottság azzal szembesült, hogy van egy réteg, akik nem rendelkeznek olyan jövedelemmel, melyből takarékoskodhatnának, viszont a szociális kategóriába sem férnek bele. A közműdíj tartozás csökkenését is szeretnék elérni a rendelet megalkotásával. A korábbiakhoz képest új elemként jelenik meg a regisztrációhoz kötött pályázat és a piaci vagy költségelvű lakbérrel meghirdetett **pályázat**. Továbbra is megmaradt a szociális helyzet alapján történő elhelyezés, de már minimális jövedelmet is előírnak az igénylők számára és szigorúbb feltételekhez kötik a szerződés meghosszabbítását.

A Győr-Szol Vagyongazdálkodó Üzletágának egyik fő tevékenysége az Önkormányzat tulajdonában lévő és egyéb tulajdonú lakó illetve nem lakó ingatlanok hasznosítási, **üzemeltetési és fenntartási feladatainak ellátása**. Az önkormányzat vagyongazdálkodását tehát a Győr-Szol látja el, míg a tulajdonosi jogok és feladatok az önkormányzat kezében vannak. Ezen feladatok kiterjednek a megfelelő bérlő kiválasztására is.

A 24/2011. (IX.29.) rendelet alapján a bér lakás biztosításának főbb lehetőségei a következők:

1. elő takarékoszággal meghirdetett pályázat,
2. felújításra meghirdetett pályázat,

3. előzetes regisztrációval meghirdetett pályázat,
4. szociális helyzet alapján történő elhelyezés,
5. nyugdíjasok házában történő elhelyezés,
6. átmeneti elhelyezés,
7. városérdek által indokolt feladat megoldása,
8. piaci vagy költségelvű lakbérrel történő pályázat,
9. városfejlesztési, városrendezési célok megvalósítását szolgáló elhelyezési igény kielégítésére, beruházási célokmány alapján.

A **lakbér mértékét** a 18/2004. (IV. 16.) számú, az önkormányzati lakások lakbérének mértékéről, a külön szolgáltatási díjakról, ezek megfizetésének módjáról szóló rendelet határozza meg. A havi lakbért a lakás alapterülete, a lakás használati értékének számszerűsített mértéke és az egységdíj szorzata alapján számítják ki.

A **használati értéket** a lakás komfortjának mértéke, a fűtése, az ingatlan építésének ideje vagy esetleges felújítása és a jellege (panel vagy téglalakás) illetve a lakóövezet elhelyezkedése befolyásolja. Különféle **lakóövezeteket** határoznak meg, ezzel jelezve a különbséget például egy belvárosi és egy lakótelepi lakás között. A meghatározott szorzókkal kerül kiszámításra egy-egy önkormányzati tulajdonú lakás használati értéke: $HÉ\ I * HÉ\ II * HÉ\ III / 10.000$. Ez képezi a bérleti díj kiszámításának alapját. Jelenleg a rendelet 3. § (4) bekezdése alapján az egységdíj mértéke a nem piaci vagy nem költségelven megállapított lakbérrel bérbe adott lakásoknál 7,47 Ft. A lakbér minimális összege: 3 160 Ft/hó.

12. táblázat. A lakások használati értékének meghatározásánál figyelembe vett jellemzők pontértéke

I. A lakás	Használati érték I. %	II. Az épület	Használati érték II. %	III. Az övezet	Használati érték III. %
Egyedi központi fűtés	100	'85 után épült v. felújított	100	Belváros I., II.,	100
Összkomfortos fűtés	90	'71-85 épült	75	Nádorváros I.	
Komfortos	90	'71-85 felújított	75	Révfalu I.	
Nem gázfűtés	80	'50-70 épült	60		80
Félkomfortos	70	'50-70 felújított	50	Nádorváros II. Révfalu II.	
		'50 előtt ép.	40	Házgyári ltp.	
Komfort nélküli	60	'83 után épült	90	Gyárváros Sziget	60
		'75-82 között épült	80	Belváros III.	
Szükséglakás	30	2.3 '75 előtt épült	70	Újváros és a Város egyéb területei	50

Forrás: 18/2004. (IV. 16.) önkormányzati rendelet 1. sz. melléklet

2008 és 2013 között egy alkalommal módosult a **laktérrendelet** két lépcsőben 2012. június 1-től 15%-kal, 2013. április 1-től további 10%-kal emelkedett a lakások bérleti díjának alapjául szolgáló egységdíj, és ez alapján valamennyi lakás bérleti díja. 2012. június 1. előtt az egységdíj havi mértéke 5,91 Ft volt, 2013. április 1-től **az egységdíj havi mértéke 7,47 Ft.** A vizsgált időszakban tehát – figyelmen kívül hagyva az infláció mértékét – **26,5%-kal nőtt az önkormányzati bérlakások bérleti díjának összege.** A fentiekben túl néhány tényező befolyásolja a laktér és ezáltal a laktéremelés mértékét:

- a lakások bizonyos kedvezőtlen tulajdonságai (alagsor, zárt udvarra néz, stb.) csökkenthetik a bérleti díj összegét,

- a bérlők jövedelmi viszonyai alapján lakbértámogatás vehető igénybe, amely akár a 66,66%-ot is elérheti,
- az elő takarékoság vállalásával bérbe adott lakások – alanyi jogon járó – lakbértámogatásának mértéke 66,66%-ról, 50%-ra csökkent.

A 2012. évben az önkormányzati tulajdonú lakásokkal, nem lakáscélú bérleményekkel összefüggő, Győr-Szol által kezelt **bevételek-kiadások beépítése** a költségvetése 1 611 020 000 Ft értékben történt meg. Az önkormányzati lakások bérbeadásából származó bevétel alakulását a következő táblázat mutatja.

13. táblázat. Az önkormányzati lakások bérbeadásából származó bevétel, 2007-2012

Év	Előírás (bruttó)	Befizetés (bruttó)
2007	701 225 326 Ft	689 671 536 Ft
2008	739 447 092 Ft	717 672 457 Ft
2009	729 949 629 Ft	713 726 275 Ft
2010	721 221 506 Ft	708 950 228 Ft
2011	717 436 204 Ft	706 594 165 Ft
2012	765 718 393 Ft	781 642 579 Ft

Forrás: Győr-Szol Zrt. adatai alapján 2013

Az Önkormányzat tulajdonában lévő, és a Győr-Szol technikai kezelésében lévő **elővásárlási joggal érintett lakások (bérlakás) és nem lakás céljára szolgáló helyiségek értékesítésének szabályait** az önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek elidegenítéséről szóló 42/2007. (XII.21.) rendelet határozza meg. A rendelet megszületése óta jelentősebb tartalmi változás nem történt.

A jogszabály szerint a lakások és helyiségek a **közgyűlés külön döntése** alapján értékesíthetők. A forgalmi érték megállapításához kötelesség bejegyzett ingatlanforgalmi szakértő közreműködését igénybe venni, ezzel is biztosítva, hogy szakszerűen határozzák meg annak értékét és az önkormányzatot ne érje indokolatlan veszteség. A rendelet meghatározza továbbá az elővásárlási joggal érintett bérlakások elidegenítésére vonatkozó szabályokat is.

Az épületek, építmények, telkek, stb. értékesítésének 2012. évi bevétele 677089 ezer Ft volt. Az önkormányzati lakások értékesítésből összesen 154 121 ezer Ft bevételre tettek szert ugyanabban az évben. Támogatási kölcsönök visszatérítéséből 176 175 ezer Ft érkezett az

Önkormányzathoz. Az évi lakásgazdálkodással kapcsolatos pénzmaradvány (bevétel kiesés + kiadási megtakarítás) 129 969 ezer Ft volt. Az önkormányzati költségvetés tervezete 2013-tól évi 320 000 ezer forint előirányzatot határoz meg lakásgazdálkodás céljára.

1.10.6. Energiagazdálkodás

A település fenntartási szolgáltatásai rendelkeznek sajátosságokkal és általános elemekkel egyaránt. Az **önkormányzati cégeken** keresztül történő szolgáltatások a település fenntartás és üzemeltetés nagy részét lefedik. A Győr-Szol Zrt. Győr Önkormányzatának tulajdonában lévő, település fenntartási és rendezési szolgáltatásokat nyújtó közösségi szolgáltató. Sajátos struktúrában működik városunkban, és előzőleg különálló közösségi szolgáltatásokat nyújtó cégek integrációjából jött létre. Az önkormányzati cég végzi Győr város üzemeltetési feladatainak jelentős részét. Az integráció előtti és utáni tevékenységi körök alakulása a szervezeti felépítésben, illetve a távhő üzletág helye, szerepe és jelentősége a következő feltáró leírásban kerülnek bemutatásra.

1.10.6.1. Távhőszolgáltatás és az integráció

A 100%-ban a város Önkormányzatának tulajdonában álló Győr-Szol Zrt. **2009-ben alakult meg**. 2010. október 1-jével olvasztották be a társaságba a következő négy korábbi, közszolgáltatást végző céget:

- Inszol Győri Vagyongazdálkodó és Szolgáltató Zrt. (továbbiakban: Inszol),
- Győri Kommunális Szolgáltató Kft. (továbbiakban: Komszol),
- Győri Hőszolgáltató Kft. (továbbiakban: Győrhő),
- Győri Városfejlesztési Kft.

A Győrhő távhőszolgáltatással, gázellátással, villamos energiatermeléssel és kereskedelemmel foglalkozott. A Komszol fő tevékenysége hulladékgazdálkodási, településtisztasági szolgáltatásokra, illetve köztisztasági szolgáltatásra terjedt ki, emellett a győri parkoló rendszert is ők üzemeltették. Az Inszolnak ingatlankezelés, bérbeadás és üzemeltetés volt a főtevékenysége. Fontos megemlíteni, hogy a fenti fúziót megelőzően, 2009. szeptember 1-

jével a tulajdonos önkormányzat döntésére a korábbi Piacok és Vásárcsarnok Kft., valamint a Győri Innovációs és Marketing Centrum Kft. beolvasztásra a került az Inszolba. Ez tekinthető a nagyobb integráció egy kezdeti lépésének, melynek során **egy kézben összpontosultak** a város által kezelt ingatlanok és intézmények, valamint a marketingtevékenység. A Győri Városfejlesztés Kft-nek a városfejlesztési program kidolgozása és megvalósítása volt a feladata. A 2010-es integrációval ezen tevékenységek egy vállalat alá kerültek. A Győrhő Kft. esetében a fő tevékenységek megmaradtak. Az integrált formában a cég fő tevékenységei a villamos energia termelés, a távhőszolgáltatás és a fűtőkorszerűsítés. Az utóbbi magában foglalja az integráció előtti víz-, gáz-, fűtés-, légkondicionáló-szerelés, mérnöki tevékenység és műszaki tanácsadás tevékenységeket is.

1.10.6.2. Az integráció hatásai az energiagazdálkodásra

Az Önkormányzaton keresztül történő távhő energiagazdálkodásra kedvezően hatott a cégek összevonása. Az integráció egyik fontos motivációja az **adóoptimalizáció** volt. Az egykori Győrhő távhő szolgáltatása **nyereséges tevékenység** volt. Az integrációt követő adóoptimalizáció tehát abban mutatkozott meg, hogy a nyereséges cégek bevételt nem termelő közfeladatokat ellátó vállalatokkal (Komszol) kerültek összevonásra, melynek hatására az összevont társasági **nyereségadó adóalapja kevesebb lett**. Az energiagazdálkodást magába foglaló közös ügyfélkapu olyan mértékben is segíti, hogy az adatkezelés is központosításra került. Tehát az adatkeresés, követés, a tartozások kezelésének egységköltsége is csökkent. Az általános gazdálkodási adatokat elemezve kitűnik, hogy az összevont városi tulajdonú vállalatok között az egykori Győrhő rendelkezik a legkedvezőbb adatokkal. A jövedelmezőségi mutatók kiegyenlítődése is jól érzékelhető.

A jövedelmezőségi mutatók (ROE – saját tőke arányos jövedelmezőség, ROS – Árbevétel arányos nyereség, ROA – eszközarányos jövedelmezőség) vizsgálata során kiderül, hogy mindhárom adatsor esetén a Győrhő volt az, amely **leghatékonyabban használta eszközeit**, a legjobb magyar vállalatok által elért értékeket (12-16%) is felülmúlja. A jövedelmezőségi mutatók 5-7% felett már jónak tekinthetők, így elmondható, hogy az Inszol 2007-ben jól teljesített a jövedelmezőséget illetően (ingatlanértékesítések miatt). A Győri Városfejlesztési Kft. értékei nagy ingadozást mutatnak, a Komszol-ra pedig minden évben az alacsony jövedelmezőség volt a jellemző. A létszámhatékonyságról is elmondható az előbbi tendencia,

a Győr-Szol-ba való integrálás során a távhő szolgáltató kedvező értékei kiegyenlítik a másik három beolvadó cég alacsony mutatóit.

Győr város távhőszolgáltatással kapcsolatos **energiagazdálkodása 2010 óta egy integrált formában működő vállalkozáson belül zajlik**. A Győr-Szolban a Távhő szolgáltató üzletág külön tevékenységi csoportot lefedő **igazgatóság** vezetése alatt működik. A beolvasztás előtti Győrhő szolgáltatási szintje és ügyfelekkel kapcsolatos adatkezelése **jelentősen javult** az integráció hatására. Ebből az következhet, hogy mérethatékonyság figyelhető meg az adminisztratív és ügyfelekkel kapcsolatos tevékenységek költsége terén. Az előzőleg nyereséges Győrhő gazdasági és jövedelmezőségi adatai 2010-re ellensúlyozták a vele integrált kevésbé jövedelmező, illetve nem jövedelmező szolgáltatók adatait. Ennek egyik következménye az adóoptimalizáció, amely az integráció során motivációs tényező is volt.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

Győr településüzemeltetési szolgáltatásai terén lényeges változás történt 2010. október 1-jén, miután négy, korábban önállóan működő közszolgáltató cég került összevonásra, létrehozva ez által a Győr-Szol. Az összevonásra került közszolgálati cégek az alábbiak voltak:

INSZOL Győri Vagyongazdálkodó és Szolgáltató Zrt. (Inszol)

Fő tevékenysége: Ingatlankezelés, bérbeadás, üzemeltetés.

Győri Kommunális Szolgáltató Kft. (Komszol)

Fő tevékenység: Településtisztasági szolgáltatás, köztisztasági szolgáltatás, parkoló rendszer üzemeltetése.

Győri Hőszolgáltató Kft. (Győrhő)

Fő tevékenység: Gázellátás, légkondicionálás, villamosenergia-termelés, kereskedelem, távhőszolgáltatás.

Győri Városfejlesztési Kft.

Fő tevékenység: A város gazdaságfejlesztési programjának kidolgozása, a program megvalósítása, a lehívható fejlesztési források sikeres felhasználása.

A felsorolt szolgáltatók mindegyike 100%-ban az önkormányzat tulajdonában állt, így ennek köszönhetően valósulhatott meg azok összeolvasztása. Az egyesítés után kisebb-nagyobb változások mellett ugyan, de **mindegyik korábbi cég megtartotta fő tevékenységét** a Győr-Szol szolgáltatón belül.

A Pannon-Víz Zrt. (továbbiakban: Pannon-Víz), melynek főtevékenysége az ivóvíz szolgáltatás és a szennyvízkezelés kimaradt a szervezeti integrációból, ami elsősorban annak köszönhető, **hogy az önkormányzat részesedése 61% a cégben**. Ugyanakkor a beszerzések területén együttműködés jött létre a Pannon-Víz és Győr-Szol között.

Az összevonásnak több oka és célja volt, melyek között az első helyen szerepelt a költséghatékonyság megteremtése, az adóoptimalizáció, a párhuzamosságok megszüntetése, a beszerzési költségek csökkentése, valamint a készletgazdálkodás racionalizálása.

Az integrációból adódó egyik leglátványosabb előny a lakosságot érintette, ugyanis a korábbi különálló **ügyfélszolgálatok**, melyek a város különböző pontjain helyezkedtek el, közös **ügyfélszolgálatokká** alakultak át. Az új ügyfélszolgálati irodákon ugyanakkor nem csak a korábbi három közszolgálati céggel (Inszol, Komszol, Győrhő) kapcsolatos ügyek elintézésre van lehetősége, de az összevonásból kimaradt Pannon-Víz ügyintézésére is.

A város területén működő további szolgáltatók:

Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.

Fő tevékenység: Gázellátás

Győr területén a gázelosztó hálózat üzemeltetési feladatát mint elosztói engedélyes az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. látja el. Győr város területén az egyetemes szolgáltatói tevékenységet ugyanakkor a GDF SUEZ Energia Magyarország Zrt. végzi. Az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. 2007. június 1. óta a GDF SUEZ vállalatcsoport tagja.

A földgázellátás majdnem 100%-osnak mondható Győrben.

E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.

Fő tevékenység: Elektromos energia ellátás

A korábbi ÉDÁSZ elektromos energiaszolgáltató 2004. június 1. óta E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. néven működik Győr területén, az E.On Hungária csoport tagjaként. Az elektromos energia ellátás 100%-os Győrben.

Magyar Telekom Nyrt.

Fő tevékenység: Vonalas távközhálózat

A korábbi MATÁV 2005 után Magyar Telekom Nyrt. (T-Com) néven folytatta tovább működését.

Vidanet Zrt., DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.

Fő tevékenység: kábeltelevízió hálózat

Kisalföld Volán Zrt.

Fő tevékenység: Közösségi közlekedés

A Kisalföld Volán Zrt. 2006 óta zártkörűen működő részvénytársaság. A győri székhelyű személy- és árufuvarozással foglalkozó részvénytársaság, nemcsak Győr helyi közösségi közlekedési feladatait látja el, hanem Sopronét, és Mosonmagyaróvárét is. Továbbá a Kisalföld Volán biztosítja a megyén belüli helyközi, valamint a megyén kívüli távolsági utazások kiszolgálását is.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Hazánk **nagytájai** közül a Kisalföld és a Dunántúli-középhegység (illetve az ide tartozó Pannonhalmi-dombság) található térségünkben. A **Kisalföld** két középtája közül Győr az ún. Győri-medencében helyezkedik el. A Győri-medence a Kisalföld területének a legnagyobb mértékben és legtovább süllyedt része, így rendkívül vastag, egyengetett folyóvízi üledék borítja. A Duna, Rába, Répce hordalékával tökéletes síksággá formált térszint átlagosan 115-125 m tengerszint feletti magasságú tájrészletek alkotják. A Rába-torkolattól északnyugati irányban tökéletes síkságnak minősül. Éghajlata mérsékelt száraz, a napsütéses órák száma kevesebb, mint az Alföldön (1700-1900 óra). A csapadék évi mennyisége: 550–650 mm, az évi középhőmérséklet nyugatról kelet felé növekszik: 9,5°C –10°C. A Kárpát-medence közeli (dévényi) szélkapuja miatt erőteljes a nyugati, északnyugati légmozgás.

A város több **kistáj** érintkezési pontjánál jött létre. Ezek a kistajak a Szigetköz, a Mosoni-síkság, a Rábaköz, a Marcal-medence, a Pannonhalmi-dombság, az Igmánd–Kisbéri-medence és a Győr–Tatai-teraszvidék. Mint a tájnevekből is kiderül, általában folyóvizek vagy kisebb vízgyűjtők választják el őket egymástól, amelyek a térségben érik el torkolatukat, illetve a Dunát.

A térség egyik legismertebb kistája a **Szigetköz**. A kistáj voltaképpen a több ágra szakadó Duna két nagy karja, a Mosoni-Duna és az Öreg-Duna által körbeölelt sziget, amelyet további szövevényes, kisebb Duna ágak, szigetek tarkítanak. Lényegében Magyarország legnagyobb szigete, amely 375 km² kiterjedésű. A Szigetközön belül az ún. Alsó-Szigetközbe tartozik Győr város északi része, Dunaszentpál, Dunaszeg, Győrladamér, Győrzámoly, Győrújfalú, Vámoszabadi, Kisbajcs, Nagybajcs és Vének településekkel együtt.

A **Mosoni-síkság** a Duna fiatalabb hordalékkúpjának része. A Mosoni-Duna és a Fertő–Hanság-medence között elhelyezkedő kistáj nyugaton a Parndorfi-fennsíkig húzódik. Áradásos sík vidék jellemzi a Mosoni-síkság Győrhöz közeli részét. A Győr agglomerációjának települései közül itt található Börcs, Abda, Öttevény és Kunsziget.

A Rába és Rábca között elhelyezkedő **Rábaköz** Győrhöz közel fekvő keleti részét, amely valamikor Győr vármegyéhez tartozott, **Tóköznek** is nevezik. Ez a terület már magasabban

helyezkedik el, mint a Mosoni-síkság és a Szigetköz, s kevésbé sík, kisebb kiemelkedések tagolják. Ide tartozik a közeli települések közül: Ikrény, Enese és Rábapatonna.

A **Marcal-medence** a Győri-medencétől a Marcal mentén dél felé, a Kemeneshát és a Bakony közé messze benyúló félmedence. A Marcal folyó medencéjének északi részébe tartozik Koroncó.

A térségen belül jelentősen eltér a többitől a **Pannonhalmi-dombság, a Sokoró térsége**. Itt a tájképet a hosszan elhúzódó, északnyugat-délkeleti irányú három dombvonulat uralja. E dombok lábainál helyezkedik el a ma már Győr közigazgatási területéhez tartozó Ménfőcsanak, valamint Győrújbarát, Nyúl és kissé távolabb Töltéstava. Az alacsony dombok a síksági jellegű térségben szinte hegyeknek látszanak.

A dombvonulatoktól keletre találjuk az **Igmánd–Kisbéri-medencét**, amelynek nyugati része tartozik térségünkbe, mely a Pannonhalmi-dombság és a Cuhai–Bakony-ér közé esik. Alacsony dombok tagolják a tájat. Az agglomerációs települések közül idetartozik Pér, Mezőörs, Böny és Rétalap.

A Dunával párhuzamosan keskeny sávként húzódik a **Győr–Tatai-teraszvidék**, amelyet a Duna egykori teraszai, s feltöltött régi mellékágak alkotnak. Itt helyezkedik el Gönyű és Nagyszentjános.

A város belterületén is találkoznak az említett kistájak. Geomorfológiai szempontból vizsgálva a várost, a Belváros területén egy **árvízmentes teraszt** találunk, amely a legrégebbi települési nyomokat mutatja. A folyóvízi teraszt három homokdűne is megemelte, ezek a **Káptalandomb, a Kálváriadomb**, s az időközben elbányászott, ma az Árkád üzletközpontnak és környékének helyet adó **térszín**. Szabadhegy területén további, magasabb dunai teraszok találhatók (136 és 145m). Nyugaton alacsony ártéri területek akadályozzák a térbeli fejlődést.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

Az eltérő földrajzi kistájak eltérő gazdasági arculatot alakítottak ki a századok során. Hajósok, kereskedők, szőlőművelők, kertészek mellett a nagyüzemi agrárgazdaságok, s természetesen az ipar is hagyományos ágazatoknak tekinthetők itt.

Győr a Mosoni-Duna mellett, a Rába és a Rábca torkolatánál épült. Elhelyezkedését jó védelmi helyzete indokolták, a kiemelkedések, köztük nehezebben járható **lapályokkal**. Forgalmi helyzete a történelemben kedvező volt, mivel a nyugat felől érkező utak itt lépték át viszonylag könnyen a már említett folyókat, majd ezektől keletre ágaztak szét Pápa, Székesfehérvár irányába (ezek nyomát őrzik mai másodrendű főútvonalaink). Így Győr átkelőhely, majd hídváros lett. A szárazföldi utak mellett a hajózás is jelentős volt, mivel a Duna szigetközi szakaszának szabályozásáig (1886–1894) a Mosoni-Dunán zajlott a hajóforgalom nagy része.

A magasabb területek (terasz-szintek) már az újkőkortól lakottak voltak. A magasabban fekvő területek mellett az alacsonyabb részek beépítésére a várfalak lerombolása után (1820 körül) került sor. A város déli részén a dombok szőlőültetvényeknek adtak otthont, így az ott kialakuló települések (különösen Győrújbarát) hegyközségekből formálódtak zárt településekké.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

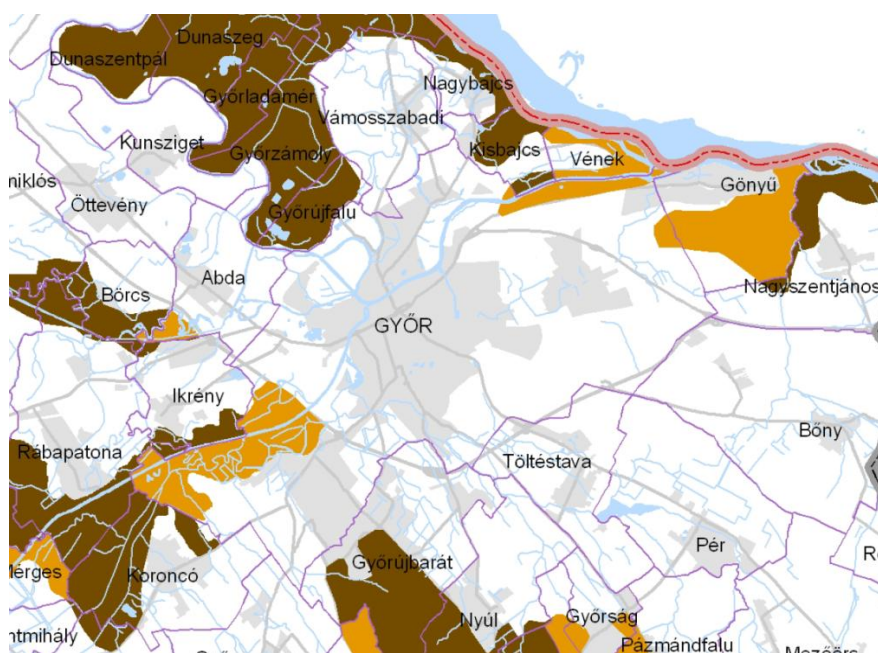
Tájképvédelem szempontjából két kategória szerint emelik ki a védendő területeket. Vannak **„országos jelentőségű”, valamint „térégi jelentőségű”** tájképvédelmi területek. Győr közigazgatási területén az **„országos jelentőségű”** kategóriába tartozó területeket találunk:

1. A Rába és a Holt-Marcal árterének egy része,
2. A Mosoni-Duna árterének egy része; valamint a Győr és Gönyű határán a „Kisalföldi meszes homokpuszta” egy része a város közigazgatási területére ér át.

Ugyanakkor több szomszédos település területére eső övezet határos Győr közigazgatási területével. Az „országos jelentőségű” kategóriát az Országos Területfejlesztési Konceptióról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat definiálja, mely szerint a táj integráns értékhordozó, komplex, kulturális, társadalmi, természeti kategóriát alkot, az Európai Táj Egyezményhez való csatlakozásunk pedig megköveteli a tájak, tájképi értékek fokozott védelmét, a tájkarakter kutatását és feltárását.

Győr-Moson-Sopron megye Területrendezési Terve (2010) a 3.3 mellékletben mutatja be részletesen a **kijelölt övezeteket**. Meghatározása szerint: Az országos övezeti lehatárolás településhatáros, amelyben az országos tájképvédelmi terület övezete tartalmaz olyan településeket, amelyek vagy természeti, vagy kulturális örökségi, vagy mindkét szempont együttes jelenléte alapján kerültek be az övezetbe. A megyei terv az országosan lehatárolt településeken belül konkrét folthatáros övezeti tartalmat állapít meg.

61. ábra. Országos jelentőségű tájképvédelmi övezet és térségi jelentőségű tájképvédelmi övezetek

Forrás: Győr-Moson-Sopron Megye Rendezési Terve, 2010

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Győr területén országos jelentőségű védettséget élveznek a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzetnek a város közigazgatási területére eső részei. A **Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet** (továbbiakban: TK) 7100 hektár területen 1992-ben létesült. Két súlypontos része a Pannonhalmi dombság és a Kisalföldi meszes homok puszták. Ezen kívül a TK-t két további védett vizes élőhely (Erebe-szigetek és a Holt-Rába környéke). Győr területén ezek közül a Rába és a Holt-Marcal közötti ártér, a gyirmóti Nagyrét, valamint a Győr és Gönyű között a

Négy helyi jelentőségű védett terület, illetve objektum található a város területén: a bácsai Szent Vid domb és környéke; a Bécsi úti nádas; a Győri Várkert; valamint a Rákóczi Ferenc utcai vadgesztenyefa.

Az ökológiai hálózat három övezeti kategóriáját az Országos Területrendezési Terv határozza meg. A megyei rendezés terv jelöli ki pontosan, folthatárosan az egyes kategóriákhoz tartozó területeket. A magterületek természetességüket, ökológiai funkciójukat tekintve az ökológiai hálózat természetvédelmi szempontból legfontosabb elemei. Győr területén a Szigetköz (Mosoni-Duna mente), a Rábaköz (Rába és Holt-Marcál ártér egyes részei) és a Gönyüi homokvidék magterületeinek egyes részei találhatók. Az **ökológiai folyosó** övezetébe olyan területek tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, puffer területek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására. Győrben ilyen övezetet a **Rába és a Rábca ágai**, morotvája mentén találunk. A puffer területek a magterületekhez és az ökológiai folyosókhoz szorosan kapcsolódva helyezkednek el.

151

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Tájhasználati konfliktust 2010-ben az **Audi új, logisztikai központjának építése okozott** a város területén. A tervezett, s azóta megvalósult beruházás területéről egy állami tulajdonban lévő, az Audi által megvásárolt területet jelöltek ki, amely **NATURA 2000 besorolású védett terület volt**. A területet a védettség alól kivették, a beruházás részeként a természeti károkat semlegesíteni igyekeztek.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének 69/2003. (XII.19.) Ök. rendelete „A zöldterületek fenntartásáról, védelméről és használatáról” rendelkezik. E rendelet alapján zöldterületnek minősülnek a közhasználatú zöldterületek, valamint ezek építményei, felszerelései és berendezési tárgyai, a védőterületek és a közterületen lévő utcai sorfák. A közhasználatú zöldterületek fenntartásával és üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat a fenti rendelet alapján Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata a Győr-Szol útján látja el.²³

A Győr-Szol térinformatikai rendszerben **nyilvántartja a zöldterületeket**, melyek kezelése odatartozik (Egyes területeket, pl. árkokat a Pannon-Víz tart rendben). A Győr-Szol 2011. áprilisi adatai szerint Győrben 4 578 728 m² zöldterület van. Az alábbi táblázatban látható, hogy hány m² terület tartozik az egyes osztályokba. (Győr MJV Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 44. o.).

14. táblázat. Zöldterületek minősítése

	I. osztály	II. osztály	III. osztály	IV. osztály	Összesen
Összes terület(m ²)	154 571	107 276	2 525 529	1 791 352	4.578.728
Gyep(m ²)	77 392	47 257	1 898 420	1 791 352	2 023 069
Cserje(m ²)	16 898	16 423	150 240	-	183 561
Sövény(fm)	1 450	1 050	4 720	-	7 220
Rózsza(m ²)	443	-	3 054	-	3 497
Egynyári(m ²)	2 942	-	908	-	3 850
Évelő(m ²)	308	-	560	-	868
Kavicsolt(m ²)	15 920	10 870	60 252	-	87 042
Szilárd burkolat(m ²)	40 240	32 465	400 542	-	473 247
Kerti burkolat(m ²)	-	-	1 815	-	1 815
Egyéb(m ²)	1 428	261	9 783	-	11 427
Kerítés(fm)	2 240	3 220	5 942	-	11 402
Támfal(fm)	2 289	96	5 640	-	8 025

Forrás: Győr MJV Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, 2012

²³ Bővebb információ a Társaság hatásköréről és munkavégzési kötelezettségeiről az alábbi dokumentumokban olvasható:

Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF – 1) a Győr-Szol Zrt. kezelésében lévő közhasználatú területeken végzett, kezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenységek gyakorlásakor:

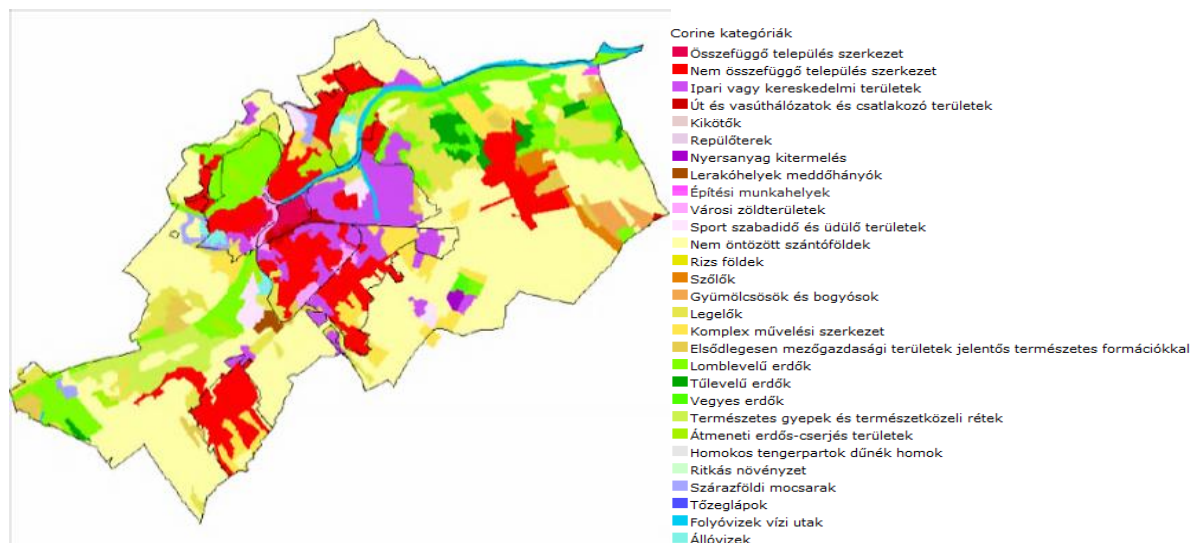
<http://www.gyorszol.hu/dok/Ingatlan/%C3%81SZF%20a%20GY%C5%90R-SZOL%20Zrt%20kezel%C3%A9s%C3%A9ben%20l%C3%A9v%C5%91%20k%C3%B6zhaszn%C3%BA%20ter%C3%BC>

leteken.pdf

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Győr Megyei Jogú Város felszínborítottságát az alábbi ábra szemlélteti.

63. ábra. Győr felszínborítottsága CORINE-ban

Forrás: Pesti Bálint (2011): Települések zöldfelületének mennyiségi és minőségi vizsgálata²⁴

Ahogy azt a fenti ábra mutatja, a város legnagyobb kiterjedésű zöldterületei a **délnyugati és az északi városrészekben találhatók**.

A különböző zöldfelületeken történő beavatkozásokról a „Győr Megyei Jogú Város 14. sz. főút – Holt-Mosoni-Duna – Mosoni-Duna – Rába – 1. sz. főút – közigazgatási határ által határolt terület településszerkezeti tervének módosítása. I. kötet. Településszerkezeti terv módosítás és leírás. 2013. augusztus.” című dokumentum ad részletes leírást²⁵.

Faállomány

A fákat csoportosítják aszerint, hogy parkban vagy utak mentén helyezkednek el, ez alapján lehetnek **sorfák és parkfák**. Csoportosíthatók a szerint is, hogy I., II. vagy III. osztályba

²⁴<http://www.mav-thermit.hu/EPKO2011/07%20Acelszerk,%20Vizgazd,%20Kornyezetved%20szekcio/13%20Pesti%20-%20Telepulesek.pdf>

²⁵http://www.gyor.hu/data/files/varosepitesiosztaly/lilla/i.kotet_jovahagyando_leiras.pdf

sorolt területen találhatóak meg (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 40. o.).

Árvízmentesítéssel kapcsolatos létesítmények

Az árvízmentesítéssel kapcsolatos létesítmények is a **zöldterületekbe tartoznak**, hiszen például a folyók melletti töltésszakaszok nagyon kevés kivétellel füvesített területek. Önkormányzati tulajdonú **töltések** Győrben összesen **34,5 km** hosszúak. Ebből 2,0 km hosszú I. rendű fővédvonal, 27,5 km hossz pedig II. rendű védvonal. További 5,8 km hosszú nyári gát található Győrben. Az állami tulajdonú belterületi töltésszakaszok a Mosoni-Duna mentén 1,63 km, míg a Rába mentén 2,079 km hosszú töltés található. A belterületi töltésszakaszok területe a Mosoni-Duna mentén 37 754 m², míg a Rába mentén 68 030 m² (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 40. o.).

Csapadékvíz tározó tavak

A **csapadékvíz tározó tavak és környékük** is zöldterületnek számítanak. Állatvilága és növényvilága is jelentős. Győrben összesen **öt csapadékvíz tározó tó van**, melyek összterülete 52 983 m². A legnagyobb méretű, 21 124 m²-es víztározó tó Győrben a Zöld úton található III. számú víztározó tó elnevezéssel. A II. számú víztározó tó területe 14 630 m², az Erfurti úton található. Az I. számú víztározó tó Adyvárosban található, mely 10 469 m² területű. Újvárosban található továbbá két kis méretű (4 520 m² és 2 240 m² területű) víztározó (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 40. o.).

Köztemetők

A városi **köztemetők** szintén a zöldterületekhez tartoznak. Győrben **összesen 9 darab temető található**. A füves területek összesen 320 716 m² területet tesznek ki, fából a temetők területén összesen 3 058 darab található (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 41. o.).

Szabad strandok

Győrben **két szabad strand**, név szerint az Aranypart I., illetve az Aranypart II. található. Az Aranypart I. elnevezésű strand területe 42 818 m², míg az Aranypart II. 34 422 m². Összesen

így 77 240 m² terület áll a fürdőzők részére (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 41. o.).

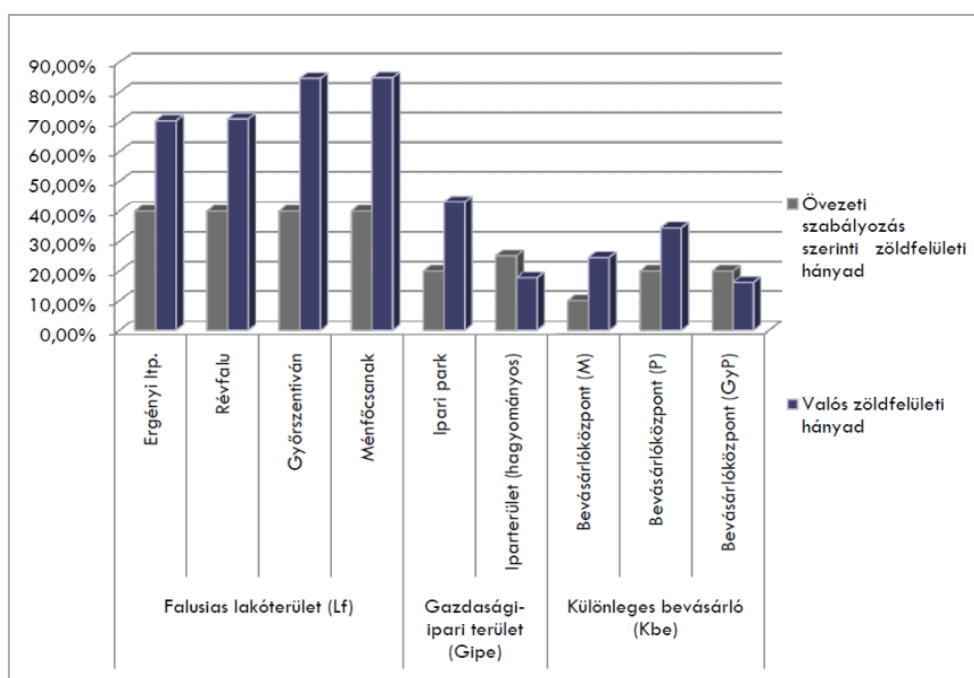
Püspökerdő

Győr legjelentősebb összefüggő zöldterülete a „Győr tüdejének” is nevezett **Püspökerdő**. A Rábca és a Mosoni-Duna árterében található 313 hektáros erdő a várostól Észak-nyugatra helyezkedik el. Az erdőben sport- és játszótereket alakítottak ki, valamint 9 km hosszú sétaúttal rendelkezik, így méltán lett Győr városának közkedvelt pihenő területe. Az erdőben tanösvény természetes környezetben mutatja meg a terület jellegzetes növényeit, tájékoztató táblákon pedig az erdő állatvilágát (Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012, 41. o.).

1.13.1.2. A zöldfelületi ellátottság értékelése

A zöldfelületek ellátottságának értékelésekor különbséget kell tennünk az **övezeti szabályozás szerinti és a valós zöldfelületi hányad között**. A továbbiakban a valós zöldfelületi hányadot vesszük figyelembe. Győr városának zöldfelületben **leggazdagabb településrészei az Ergényi lakótelep, Révfalu, Győrszentiván és Ménfőcsanak**. Ezeket falusias lakóterületnek is nevezhetjük. Ennél jóval alacsonyabb a zöldfelület a gazdasági ipari területeken. Ezek esetében ún. kondicionáló és védőfásításokról van szó. Legalacsonyabb a zöldfelületek aránya a bevásárlóközpontok környékén.

64. ábra. Győr egyes városrészeinek zöldfelületi hányada légi felvételek alapján, 2006

Forrás: Pesti Bálint (2011): Települések zöldfelületének mennyiségi és minőségi vizsgálata

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

A 2006-os tervfelülvizsgálat „1.2.0. Győr területének felhasználását meghatározó leírás” című munkarésze²⁶ értékeli a 2006-os felülvizsgálat területi mérlege és az 1998-as terv területi mérlege közötti különbségeket és a változások okait. A leírás részletes területi mérleget is tartalmaz.

Az értékelést kiegészítve megállapítható, hogy a közel **160 m²/fő lakóterület nagyon magasérték**, nehezen biztosítható a városias szolgáltatások egyenletesen magas színvonala ilyen kis beépítési intenzitás mellett. Hasonlóképpen magas a terv szerint is közel 100 m²/fő, mára az Audi fejlesztésekkel kb.**110 m²/fő fölé emelkedett gazdasági területi ellátottság**. Néhány bevásárlóközpont alacsony kihasználtsága az ezen a területen megfigyelhető túlkínálatot jelzi.

A felülvizsgálat óta történt módosítások területi mérleg változására gyakorolt hatásáról **nem kaptunk adatszolgáltatást**. A legjelentősebb változás a Audi fejlesztések miatt a gazdasági területek bővülése a honvédségi területekből. Ennek mértéke csaknem **200 hektár**, a gazdasági területek kb. 15%-os bővülése.

Az időközi tervmódosításokról eddig kapott tervmódosítások más, a városszerkezetet lényegesen befolyásoló **területhasználati változásokat nem tartalmaztak**.

Az alapfokú intézményekkel való területi fedettség „1.14.1.4. funkció vizsgálat” című fejezetben írt hiányosságai az alacsony beépítési intenzitású városrészekben csak **újabb intézményépítésekkel javítható**. Ezekhez az érintett városrészekben nem mindenütt biztosított köztulajdonú alkalmas ingatlan, így a helyüket sem biztosítja a hatályos terv. Ezen kívül inkább a fejlesztési területek túlkínálata jellemző, ezért a minőségi fejlődést a kínálat legalább pontosabb ütemezéssel való szűkítése segítené. Erre az előző terv jóváhagyása óta eltelt **hét év lehetőséget teremt**.²⁷

²⁶ Forrás: http://www.gyor.hu/adatok/12_gyor_teruletenek_felhasznalasat_meghatarozo_leiras.pdf (2013.10.31.)

²⁷Étv. 30. § (3)

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Győr településszerkezetét a tagoltság, mozaikosság jellemzi. A tagoltságot elsősorban a város területét **átszelő folyók** okozzák, illetve a közlekedési infrastruktúra továbbá az, hogy a város mai formája több önálló település összevonásával jött létre. (részletesen lásd a 3.3.1. pontnál) Az egykor önálló települések többé-kevésbé összenőttek, vagy összenövőben vannak. Ez a városközpont közeli városrészek esetében a központ természetes terjeszkedése határig kedvező folyamat. Hasonlóképpen **nem hátrányos** olyan esetben, amikor két településrésznek lehetősége nyílik önálló központ fejlesztésére az összenövés eredményeképpen (pl. Bácsa és Kisbácsa), de nem tekinthető előnyösnek, ha az összenövés a perifériák alacsony intenzitású növekedése következtében történik; infrastruktúrákkal csak rendkívüli költséges módon ellátható területek jönnek létre.

A **közlekedési szerkezet** déli irányban a központi belterületen belül többé-kevésbé sugargyűrűs szerkezetű; a szerkezet átalakulása révén a hálózat centruma már nem a belváros, hanem „központ érintővé” alakult át a legutóbbi évek beruházásainak köszönhetően (Tihanyi Árpád úti aluljáró, Jedlik híd)

Bár nemcsak Győrrre jellemző, de Győr városfejlesztési terhe is a **beépítésre szánt területek gyors növekedése** (a belterület több mint a város területének 1/3-a), amit a város nem tud teljes értékű városi infrastruktúra hálózat kiépítésével követni. (Összehasonlításként Budapestnek cca. háromszor akkora területen tizenháromszor annyi lakosa van.)

Győrben többször változott a **város elkerülésének** megoldási javaslata is. Az M1 autópálya kiépítése a tranzit forgalom többségét megoldotta, de a város belső forgalma és gazdasági fejlettsége is igényli, hogy legyenek alternatívái a központ elkerülésének. Ennek lehetőségeit az Audi terjeszkedése részben megnehezítette, másrészt viszont az Audi beruházói részvétele az úthálózat fejlesztésében javítja a hálózat teljesítőképességét.

Vissza-visszatérő kérdése a város szerkezete alakításának a **városközpontot** érintő vasútvonal esetleges kihelyezése. Győr kiváló vasúti kapcsolati kiszolgálása miatt pozitívum a személyforgalom szempontjából a belvárosi főpályaudvar, ugyanakkor a szűkös szabályozási szélesség miatt célszerű megtartani a vasúti elkerülés alternatíváját is. Hasonlóképpen bizonytalan, hogy a nagysebességű vasútnak - 2013-ban az Európai Unió döntése nyomán - várhatóan felgyorsuló kiépülése esetén lesz-e győri megállója. Mivel a megálló tovább

javítaná a város elérhetőségét, fontos lenne a kiépítés lehetőségét megtartani, a szerkezet erre való fogadókésztségét biztosítani.

Az ipari szerkezetátalakítás sok **barnamezős területet** eredményezett, és várhatóan még fog is eredményezni a városban. Ezek újrahasznosítása - nem teljesen függetlenül a város beépítésre szánt területének gyors növekedésétől - nagyon lassan megy, ez jelentősen rontja a városi szövet minőségét, a város presztízsét.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Kérésünkre a **Földhivatal 2013.11.11-én megküldte** a földkönyvet a tulajdonosokra vonatkozó adatok nélkül. A lekérdezés három csoportban történt: belterület - külterület - zártkert. Az elemzést az Excel formátumú adatbázisokkal végeztük.²⁸

15. táblázat. A földkönyv vizsgálatának összesítése, 2013

Összesítés	terület	%
Külterület	106340254	63,42%
Zártkert	6878994	4,10%
Belterület	54437272	32,47%
Mindösszesen:	167656520	100,00%
Termőföld összesen	89942810	53,00%
Lakóterület, hétvégiház, üdülő	15803078	9,42%
Ipari, üzemi, raktárterület	4993704	2,98%
Beépítetlen és beruházási terület	8937197	5,33%
Út, parkoló, közterület, park	9422476	5,62%

Forrás: Győri Körzeti Földhivatal

²⁸ Sajnos az adatbázisban az azonos helyrajzi számokhoz tartozó sorok teljes tartalmukkal ismétlődnek, ha a helyrajzi számhoz újabb bejegyzés készül. (A külterületi földkönyvben például az azonos helyrajzi számú ingatlanok többször jelennek meg ha a "SZOLGALOM" oszlopban több bejegyzés van [Például: "Kárpótlás", "Natura 2000 terület", "Pannonhalmi tájvédelmi körzet", "Természetvédelmi terület", "Árterület", "Védett régészeti lelőhely", "Bányatelek" stb.]; vagy ha területük több művelési ágba, illetve több minőségi osztályba tartozik.) Az elemzések készítéséhez a több tízezer soros adatbázist meg kellett tisztítani az ismétlődésektől. A használt - lényegében kézi - módszer eredményeképpen a város összesített területe -4 %-os eltérést tartalmaz a térképen mért területhez képest. Az eltérés okát az eredeti adatbázis célirányosabb lekérdezésével lehetne kideríteni, erre az adott időkeretben nincs mód.

16. táblázat. A termőföld területek művelési ág szerinti megoszlása, 2013

Művelési ág	külterület (m ²)	zártkert (m ²)	belterület (m ²)	összesen (m ²)	%
Erdő	14 192 653	149 092	2 773 007	17 114 752	19,03
Fásított terület	560 049	75 601	37 777	673 427	0,75
Gyümölcsös	1 576 982	1 018 366	16 986	2 612 334	2,9
Halastó	49 746			49 746	0,06
Kert	70 375	2 661 728	20 639	2 752 742	3,06
Legelő	4 513 451	38 439	108 406	4 660 296	5,18
Nádas	587 435	9 734	295 429	892 598	0,99
Rét	5 809 765	85 648	156 485	6 051 898	6,73
Szántó	52 224 931	1 157 412	819 166	54 201 509	60,26
Szőlő	115 499	817 366	643	933 508	1,04
Összesen:	79 700 886	6 013 386	4 228 538	89 942 810	100

Forrás: Győri Körzeti Földhivatal

17. táblázat. Minőségi osztályok és aranykorona értékek megoszlása a külterületi termőföldeken, 2013

Művelési ág	Minőségi osztály		Aranykorona érték	
	Max.	Min.	Max.	Min.
Erdő	1	6	10,61	2,08
Fásított terület	3	6	6,34	2,04
Gyümölcsös	2	5	48,71	15,58
Halastó		-		-
Kert	4	6	31,31	7,55
Legelő	1	6	18,75	2
Nádas	1	4	40	17,4
Rét	1	8	57,5	7,89
Szántó	1	8	41,84	3,28
Szőlő	5	7	31,32	19,01

Forrás: Győri Körzeti Földhivatal

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A 2006-os felülvizsgálat két vonatkozó tervlapja az „1.3.6. Beépítésre szánt - nem szánt területek” és az „1.3.7. Újonnan beépítésre szánt és jelentős átépítésre kerülő területek megtalálhatók” a II. sz. mellékletben.

1.14.1.4. Funkcióvizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A **város intézményi ellátottságával** kapcsolatos helyzetfelmérések készültek a 2006-os tervhez, amelyek az intézményi ellátottság 2004-2005-ös állapotát tükrözik. A vizsgálatok alapján készült térképeket a II. sz. melléklet tartalmazza.

Az adatok frissítésére **Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal** Humánpolitikai Főosztálya adott tájékoztatást a város aktuális intézményi ellátottságáról. Az összesített adatszolgáltatás és a **2006-os terv lefedettségi vizsgálatai** a II. sz. mellékletben megtalálhatók.

Az adatszolgáltatás illetve a 2006-os terv vizsgálatai alapján a következők állapíthatók meg:

Általánosságban jellemző **az alapfokú humán közszolgáltatásokra**, hogy a nagy laksűrűségű, intenzívebben beépített városrészek **jól ellátottak**; jelentős részük az intézményekhez **500 méteres rágyaloglási távolságon belül van**, vagyis gyalog is jól megközelíthető, míg az **alacsonyabb sűrűségű városrészekre** ugyanez nem mondható el, sőt **több helyen egyáltalán nincs ellátó hely**. Az egyes intézményfajtáknál a továbbiakban csak az általánostól eltérő jellemzőket említjük meg.

Bölcsődék

A 2006-os terv vizsgálati lapján láthatókhoz képest jelenleg **két bölcsődével kevesebb működik**. Ezek az egyébként jól ellátott lakótelepek közelében voltak, így a megszűnésük miatt nagyobb lefedettségi probléma nem keletkezett. Ellátatlan Kelet-Révfalu, Kisbácsa, Bácsa, Pinnyéd és Likócs.

Gyermekorvosi rendelők

A 2006-os listán szereplők közül az új listán **nem szerepelnek a győrszentiváni** Sugár út 26., a kisbácsai Kultúrház utca 58., az újvárosi Köztelek utca 24., a nádorvárosi Babits Mihály utca 25/B, a ménfőcsanaki Hegyalja utca 34., a révfalusi Egyetem tér 1., a szabadhegyi Jereváni út 28. alatti rendelők. Új címek a ménfőcsanaki Horgas utca 46. és a szigeti Radnóti utca 41. Fentiekből az látszik, hogy a gyermekorvosi ellátás átszervezték, fentiek alapján területi fedettség szempontjából ellátatlannak látszik Kelet-Révfalu, Kisbácsa és Pinnyéd.

Felnőtt háziorvosi rendelők

A korábbi listához képest **megszűnt cím** a Radnóti utca 41. és a Horgas utca 46.; új címek a Váci Mihály út 6., a Semmelweis utca 8., a Kultúrház utca 58., a Jereváni út 28., a Kálvária út 29-31., a Hegyalja út 34., a Zúgó utca 2-4. és az Egyetem tér 1. A költözések, új építések eredményeképpen a területi fedettség Kisbácsán lett jobb, továbbra is ellátatlan Kelet-Révfalu, Likócs, Kismegyer és Pinnyéd.

Fogorvosi rendelők

A fogorvosi rendelőknél az új listán **két új ellátási hely** van, a Váczi Mihály út 6. és az Árpád út 13. Ezzel a fedettségi térkép szerinti helyzet alapvetően nem változott; továbbra is területi fedettség alapján ellátatlan Kelet-Révfalu, Kisbácsa, Likócs, Pinnyéd, Kismegyer, Szabadhegy és Gyirmót.

Sportlétesítmények

A 2006-os terv „2.5.2. Győr sportja” című dokumentum foglalkozott a város sport infrastruktúrájával. Újabb adatszolgáltatás **nem áll rendelkezésre a sportterületekről.**

A város sportfejlesztések szempontjából kiemelkedő programja a 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál rendezése, amely a volt **Dózsa pálya teljes átépítésével** egy új több csarnokot és fedett uszodát is tartalmazó létesítmény-együttes létrehozásával fog járni. Ez a minőségi sport létesítmény-ellátását ugrásszerűen fejleszteni fogja.

Egyetlen a tömegsport létesítmény-ellátása; az iskolákhoz kapcsolódó tornatermek, uszodák, sportterületek tömegsport használati lehetőségétől függően a jobb területi fedettséget több kisebb létesítmény kialakítása segítheti (lakótelepi uszodák, pályák). **Új tömegsport létesítmények készültek el Adyvárosban.**

Óvodák

A korábbi nyilvántartás szerint 29 óvoda volt a városban. Az új nyilvántartás szerint az **óvoda-hálózat 47 helyszínen** működik. A Török István utcai óvoda helyére a pedagógiai Szakszolgálat került, idősek klubja lett a Kossuth Lajos utca 24. alatti óvodából. Összevetve az új címeket a fedettségi térképpel, egyrészt feltételezhető, hogy a korábbi listán nem volt feltüntetve minden óvodai „telephely”, másrészt az egyházi iskolaközpontok (3) óvodát is tartanak fenn, az Audi iskolaközpontja hasonlóképpen, ezen kívül működik három alapítványi, illetve magánóvoda is. A térkép alapján **Kelet-Révfalu látszik ellátatlannak**, figyelemmel a vízivárosi ingatlanfejlesztésekre is. Pinnyéd sok fejlesztési területére alapozva, hosszabb távon szükség lehet itt is Óvoda működtetésére.

Általános iskolák

A korábbi nyilvántartásban szereplő címek közül **az új adatszolgáltatás nem tartalmazza**: a Cuha utca 2., Szigethy Attila út 109., Ikva u. 70., Szabolcska utca 26., Madách utca 10. és a Gárdonyi utca 2. alatti iskolákat. A korábbi nyilvántartáshoz képest új címek a Gyepszél utca 2., Arató utca 3. és a Márvány utca 4.

Területi fedettség szempontjából **kedvezőtlen helyzetben** van Bácsa, Kisbácsa és az Audi iskola beiskolázási feladataitól függően Kelet-Révfalu, valamint a még kisebb lakós-számú Pinnyéd és Likócs.

A város **szakiskolákkal, szakközépiskolákkal, gimnáziumokkal** való lefedettségi térképeit tartalmazza a II. sz. melléklet. Összességében a városban megfelelők a kapacitások, sőt néhány középiskolának a vonzáskörzete az agglomeráción is túlterjed. A helyszínek közösségi közlekedési eszközökkel jól megközelíthetők.

Művelődési és művészeti intézmények

A **legtöbb intézmény, mint például a Győri Nemzeti Színház, a Győri Balett, a Győri Filharmonikus Zenekar, a Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum és a Vaskakas Bábszínház** a Belvárosban találhatóak.

A **közösségi terek, közösségi házak** felsorolásában még nem szerepelt a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ, amely 2007. szeptember 8-án nyílt meg Győrszentivánon. Valamilyen közösségi tér mindegyik városrészben van, méretük, felszereltségük széles skálán mozog.

A korábbi megyei és városi könyvtár egy intézménnyé alakult át 2013-ban Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér néven, működési helyei változatlanok. A város könyvtári

szolgáltatásainak száma jelentősen megnőtt az új egyetemi könyvtár átadásával a Széchenyi István Egyetem kampuszán.

Sok kulturális program, fesztivál, vásár, szabadtéri rendezvény van Győrben, többségük a Belváros közterein. A város kulturális életének kiemelt rendezvényeit a Győri Művészeti és Fesztiválközpont (2009) szervezi, a városrészekben ezt a szerepet a művelődési központok látják el.

Kereskedelem

A város kereskedelmi ellátottsága a rendszerváltást követően **nagymértékben** javult. A bevásárlóközpontok megjelenése (pl. Győr Plaza, Árkád Győr) megnöveli a városban elérhető választékot, ugyanakkor ez a kereskedelmi hálózat átstrukturálódásához vezetett; **csökkent a kis alapterületű üzletek száma.**

Jelenleg a bevásárlóközpontok nagyon eltérő mértékű forgalma azt mutatja, hogy ezekből a létesítményekből túlkínálat van; a Bricostore esete és az újabban a Praktikerről hallható hírek azt jelentik, hogy ezen a területen is számítani lehet - valószínűleg a volt iparterületeknél kisebb mértékben - **barnamezős területek kialakulására.**

Igazgatás

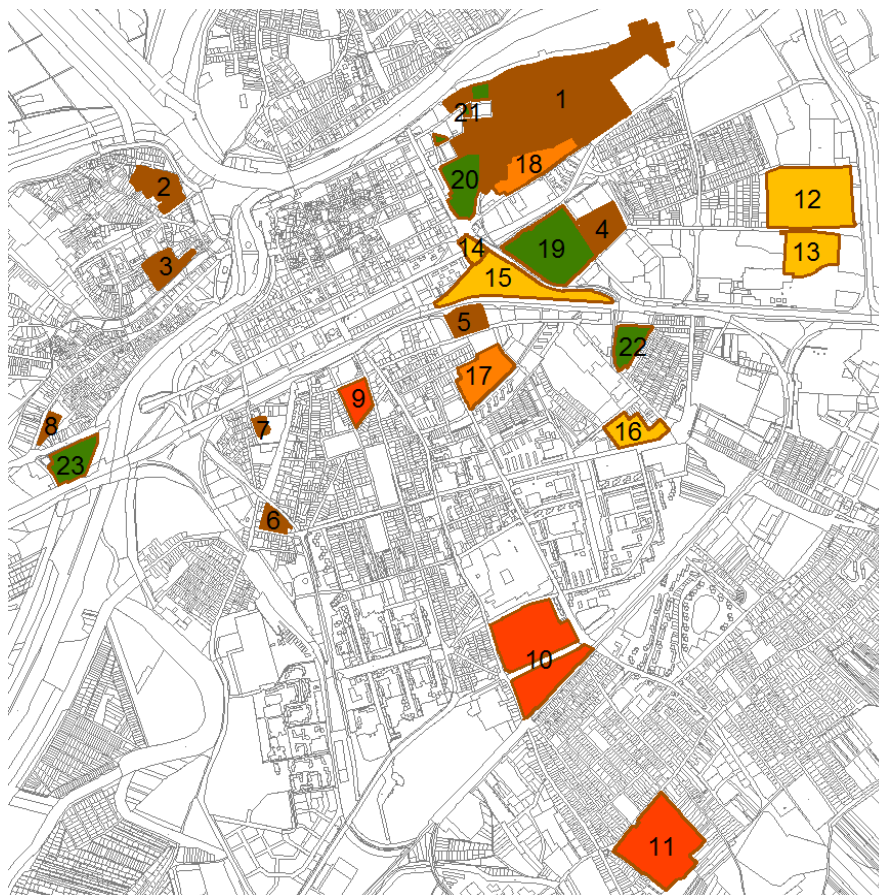
Győr megyei jogú város, Győr-Moson-Sopron megyeszékhelye, a Nyugat-dunántúli Régió központja, ennek megfelelően jelentős igazgatási központ számos regionális szerepkörű intézménnyel.

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Győrben a rendszerváltást megelőző években megkezdődött a gazdaság szerkezetváltása; az iparvállalatok megszűnése, vagy átalakulása, illetve azok összezsugorodása. Ez a rendszerváltás után felgyorsuló folyamat, valamint a termelő szövetkezetek többségének megszűnése, és az oroszok által használt laktanyák kiürítése a város léptékéhez képest is **hatalmas kínálatot** teremtett az újrahasznosításra váró ingatlanokból. A városközponttól távolabbi területeken általában az épületállomány nagyobb részének megtartásával, a korábbi nagy telkek aprózódásával történt meg az újrahasznosítás (pl. volt GYÁÉV terület a Fehérvári út közelében, volt tsz savanyító az 1-es út mellett, reptéri RÁBA gyártól délre fekvő terület).

Városrész méretű lakóterületi hasznosítás kezdődött és van jelenleg is folyamatban a révfalusi volt baromfitelep helyén (Viziváros).

65. ábra. Barnamezős területek a belváros közelében

Kitöltések jelentése: barna = üres területek, sárga = alulhasznosított gazdasági területek, narancssárga = városközpont, lakóterület közeli gazdasági területek, piros = újrahasznosított laktanyák, zöld = újrahasznosított gazdasági területek.

Mivel a rendszerváltás után az Ipari Park megnyitásával és az Audi győri letelepedésével (1993) az új vállalatok számára szinte korlátlan új telephelynyitási, építési, bővítési lehetőség nyílt - és ezek a barnamezős helyszínekhez képest magasabb presztízsű helyek voltak -, ezért még a központ közeli helyszíneken **sem egyszerű napjainkban az újrahasznosítás**. A volt iparterületeken a meglévő épületek **nagy részét lebontották**, köztük sajnos olyan épületeket is, amik segíthették volna a **hely karakterének újrafogalmazását** (pl. olajgyári épületek megtartásra javasolt része, a Rába törzsgyára területén lévő épületek egy része). A lebontott, ám még nem újrahasznosított korábbi iparterületek **városszerkezeti sebek**, a város környezeti minősége érdekében fontos feladat lenne a mielőbbi újrahasznosításuk. Ezek nagy többsége nem köztulajdonban van, így korlátozott az önkormányzat befolyása erre a folyamatra.

Az alábbi táblázat alapján mutatjuk be a városközpont közelében lévő újrahasznosított, vagy újrahasznosításra váró, illetve környezeti konfliktusokat okozó barnamezős területeket.

18. táblázat. Újrahasznosított vagy újrahasznosításra váró területek a Belváros közelében, 2013

jelleg	No.	korábbi funkció	új funkció
		megjegyzés	
Üres barnamezős területek	1.	Volt vagongyári törzsgyár	Városrét lakónegyed
		A tervezéskor téves lakosság növekedési prognózis miatt a kiépülése lassabb az elvártnál. Az üres területeket a Belváros felől takarja az Árkád üzletközpont és a néhány megépült lakóépület. A terület hasznosítási lehetőségeit javítaná a Belváros irányú kapcsolatok jobb kiépítése. (Móricz Zsigmond rakpart megkezdődött, Duna part)	
	2.	Volt kekszgyár	?
		Az egyetem fő megközelítési irányává vált útvonalon különösen hátrányos a nagy üres terület. Kedvező lenne, ha az egyetemhez kapcsolódó funkciókkal lehetne hasznosítani.	
	3.	Volt olajgyár	?
		Lásd 2. sz területet	
	4.	Volt húszem	?
		A szomszédos területek hasznosítása már megtörtént. A Vágóhid utca karakterváltozása megindult.	
	5.	Volt orosz műszaki bázis	Gazdasági terület
		A város kereskedelmi központokkal telített; legfeljebb valamilyen szakáruházi hasznosítás vagy szolgáltatási telephelyként fejleszthető a vasúti szomszédság miatt.	
Volt laktanyák	6.	Volt lemezgyár	?
		Nagy forgalmú városi út melletti fekvése miatt különösen fontos a mielőbbi újrahasznosítás.	
	7.	Volt városgazdálkodási vállalati telephely	Lakóterület?
		Kedvező fekvésű, kisméretű terület, hasznosítása várhatóan könnyebben megvalósul.	
Alu- lhas- zno- sífo	8.	Volt építőipari telephely	?
		Az újravárosi rehabilitáció érdekében kedvező lenne a minőségi újrahasznosítás, legalább a Kossuth Lajos utcai oldal beépítése vagy növényzettel való takarása.	
	24.	Régi Pápai út és a Holt Marcal közötti terület	?
		A lakóterület szélén való elhelyezkedése miatt nem okoz szerkezeti problémákat a terület beépítetlen volta.	
Alu- lhas- zno- sífo	9.	Volt Frigyes laktanya	Városközponti intézmény együttes
		A védett épületek többségének igényes felújítása megtörtént, további építési lehetőségek vannak.	
	10.	Volt Vadász laktanya	Városnegyedi alközpont, kereskedelem, szolgáltatás
		A terület újrahasznosítása nagyobbbrészt megtörtént, további építési lehetőségek vannak.	
Alu- lhas- zno- sífo	11.	Volt huszárlaktanya	Lakónegyed
		A terület újrahasznosítása megkezdődött, további építési lehetőségek vannak.	
Alu- lhas- zno- sífo	12.	ÉGÁZ telephely	Működő közszolgáltató telephely

jelleg	No.	korábbi funkció	új funkció
		megjegyzés	
		A korábbi gáztárolás miatt alacsony intenzitással beépített terület is potenciális fejlesztési terület.	
	13.	Volt vagongyári terület	Gazdasági terület
		Az eredeti gyártelep az épületállomány nagy részének megtartásával tovább működik. Ez az üres terület fejlesztési lehetőség. A hatályos tervben lévő Iparcsatorna feletti út kiépülése esetén a 12. sz. területhez hasonlóan várhatóan felértékelődik.	
	14.	Volt MÁV terület	Működő építőanyag telep
		A felette átvezető felüljáró és városközponti fekvése miatt a jelenlegi hasznosítás nem illik az ingatlan fekvéséhez.	
	15.	MÁV rendező és teher-pályaudvar	?
		Az alulhasznosított közlekedésüzemi terület hosszabb távon a városközpont közeli fekvése miatt potenciális fejlesztési terület.	
	16.	Festékgyár	?
		A tulajdonos korábban üzletközpont céljára próbálta hasznosítani a területet.	
Városközp. lakóterület közeli működő üz.	17.	Volt Richards gyár	Működő ipartelep, szegélye mentén szolgáltatások
		A spontán privatizáció eredményeképpen kialakult szabálytalan telekszerkezet miatt nehezen fejleszthető nagyobb beavatkozás nélkül. A Tihanyi Árpád út menti épületek minőségjavító átalakításai ellenére az elhelyezkedéséhez képest kedvezőtlen megjelenésű beépítés.	
	18.	Szeszgyár	Működő prosperáló üzem
		A technológiai korszerűsítések ellenére még mindig sokszor erős szaghatás érzékelhető, ami nehezíti a szomszédos 1. sz. terület átalakulását is.	
Újrahasznosított területek	19.	Volt textilgyárak	Bevásárlóközpont
		Sikeres újrahasznosítás, a város első bevásárló-központja.	
	20.	Volt vagongyári törzsgyár	Árkád bevásárlóközpont
		Az újrahasznosítás első üteme	
	21.	Volt vagongyári törzsgyár	
		A Városrét megépült lakóépületei.	
	22.	Volt Graboplast telephely	Kisáruházak
		A szomszédos Jancsifalu lakóterület szempontjából is kedvező funkcióváltás	
	23.	Volt Gardénia csipkegyár	Bevásárlóközpont
		Az új hasznosításhoz kapcsolódóan igényesebben kiépült az 1-es út - Kossuth Lajos utcai csomópont.	

Forrás: szerkesztette Németh I.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Győrben **nincsen nagykiterjedésű szlőm**; álláspontunk szerint a korábbi lakossági felmérések szerint alacsony presztízsű Újváros sem tekinthető klasszikus szlőmnek, legfeljebb egy része a **Tűz utca környéke**, a mintegy 7000 m²-es, két tucat telket számláló terület.

2013-ban pályázati támogatással indult meg **Újváros rehabilitációja** első ütemének megvalósítása; a Kossuth Lajos utca menti önkormányzati tulajdonú épületek felújítása, a Bercsényi liget zöldterület rehabilitációja, az Újvárosi Szent József Római Katolikus Plébániatemplom külső felújítása, valamint a Kossuth Lajos Iskola homlokzat felújítása.

Újváros további részein található sok rosszállagú, általában önkormányzati tulajdonban lévő lakóépület. A közterületek állapotát a Bercsényi ligetben felújított park és sportpálya, és a KRESZ-park építések javították, de nem sikerült teljesen megoldani a közterületeken történő folyamatos, illegális szemétkerakás problémáját.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

A közel **175 négyzetkilométeres** város telekstruktúrájáról átfogó megállapításokat nem lehet tenni, ezért a telekstruktúra vizsgálatának elején inkább az utóbbi közel **10 év változásait mutatjuk be**.

A 2004-es és a 2013-as földmérési alaptérképeket egymásra vetítve megállapítható, hogy a város telekmennyiségéhez képest elenyésző számban voltak a városi **jelentőségű telekalakítások**, és azok is elsősorban a nagy fejlesztésekhez kapcsolódóan:

- az Audi fejlesztések és útépitési vonzataik miatt,
- a Győr-Gönyű kikötővel kapcsolatosan közigazgatási határmódosítás a kikötő területén, a kikötőhöz vezető vasút kiépítése miatt, a 10-es út vasút feletti felüljárója miatt,
- az Ipari Park továbbépülése miatt,
- a 81-es úti felüljáró, illetve a Szauder utca meghosszabbítása miatt,
- a Jedlik híd építése és a Radnóti utca kikötése miatt,
- az új hulladékkezelő telep kiépítése miatt,
- a Széchenyi István Egyetem fejlesztéseinek keretében,
- Viziváros továbbépülése, az új Bácsai út továbbépítése miatt,

- Városrét kiépítésének megkezdése miatt.

Ezekon kívül jelentősebb telekalakítások:

- az autópálya Tatai úti csomópontja, illetve az ide bekötő szentiváni út csomópontja térségében telekösszevonások mintegy 28 hektáros területen,
- az Ipari Park területétől keletre telekösszevonások összességében mintegy 120 hektáron,
- új szabadhegyi telekalakítások (Patkó utca kb. 5 hektár), Hegytető utca kb. 4,5 hektár),
- a 81-es út Szigeti Attila utca csomópontjában telekösszevonások cca. 3 hektár,
- a 83-as úti bevásárlóközpontok továbbépítése miatt,
- Gyirmóton a Gerle utca végén új telekalakítások miatt kb. 6 hektár
- a Sztásdombi út mellett a helyi természetvédelmi terület kialakítása miatt,
- az Örvény utca mentén telekalakítások miatt kb. 1 hektár.

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A 2006-ban jóváhagyott felülvizsgálat vizsgálati munkarészei között található a „2.9.1. tervszámú Telekméret kartogram” című tervlap. A város legtöbb területén a 0-100-200-400-800-1200-2000-5000-10000-100000-+ kategóriák szerint vizsgált, méret szerinti telekszerkezet a város **legtöbb részén nagyon mozaikos**, kivételt képeznek az elsősorban a külső városrészekre jellemző telekosztások (4-800 m²-es) és a csoportházak beépítések.

A **lakótelepi tömbtelkek** kivételével jellemzőek az **egyéni telkek**, általában **egy főépülettel**. A Ménfőcsanak Malom út környéki beépítések egy csoportban, de másutt is a szórványos beépítések azt mutatják, hogy a '80-as, '90-es évektől korábban „családi házas” területekre jellemző telkeken is több lakásos házak vagy csoportház-szerű beépítések épültek, vagyis jelentős az igény a kis telekhányaddal jellemezhető 1-2 szintes építkezésekre. Ehhez képest kevés a ténylegesen **csoportházak beépítésűnek** tervezett lakónegyed, pedig az ilyen kis területigény esetén az sokkal kedvezőbb színvonalú lenne, mint a spontán kialakult egy telken álló sorház szerű beépítések. A 2006-os szabályozás tiltotta a nagyon szabálytalan formájú, kisméretű lakótelkek alakítását.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A 2006-os felülvizsgálat „2.7.T. Győr Ingatlanszerkezete” című tervlap tartalmazott tulajdonvizsgálatot a közterületek és az önkormányzati tulajdonban lévő egyéb ingatlanok bemutatásával.

A vizsgálati lap azt mutatta, hogy az önkormányzat döntően csak a **feladatai ellátásához** szükséges ingatlanok tulajdonosa; a város méretéhez is viszonyítva jelentős méretű fejlesztési célú ingatlanokkal nem rendelkezik, kivéve a Marcal II. városrész területét. A város állapota szempontjából, még mindig **jelentős a lakásingatlanok** száma; állapotuk pozitív és negatív irányban egyaránt képes befolyásolni a környezetük fejlődését.

A jelen megalapozó vizsgálatához az önkormányzat ingatlanjainak aktuális helyzetére vonatkozó adatszolgáltatást nem kaptunk.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A város rendelkezik ingatlankataszterrel, ami a megalapozó vizsgálatához nem állt rendelkezésre.

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város rendelkezik rendszeresen frissített **földmérési alaptérképpel**.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

Az épületállomány legnagyobb részét jelentő lakóépületek beépítési mód szerint három fő csoportba sorolhatók:

- **családi házas területek** jellemzően egy lakásos, leggyakrabban oldalhatáron álló beépítési móddal, változatos telekméretekkel; a korábbi önálló falvak történeti telekosztásain általában nagyobb, az utóbbi száz év telekosztásai esetében egyre kisebb telekmérettel,
- **zárt sorú, városias beépítésű területek** elsősorban a történeti városrészek; a Belváros és Újváros területén, illetve a Nádorvárosban,
- **telepszerű beépítések**; a tömbtelkes lakótelepek és néhány csoportházas beépítés (köztük mintaszerű a Páva utcai).

A telekkihasználtságról és a beépítettség mértékéről a 2006-os felülvizsgálathoz készült kartogramok a II. sz. mellékletben is megtalálhatók. Az 1.14.2. pontban írtak szerint a város telekstruktúrája nem változott olyan mértékben, hogy ezek a vizsgálatok ne lennének jelenleg is használhatók.

1.14.5.2. Magasság, szintszám, tetőidom

A 2006-os felülvizsgálathoz kiterjedt felmérések alapján az épületek magasságát és szintszámát bemutató kartogramok készültek, amelyek a II. sz. mellékletben megtalálhatók. A tömbtelkes lakótelepekre a lapos tető jellemző, másutt a magas tetős tetőidom a jellemző.

1.14.5.3. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Győr identitásának egyik legfontosabb eleme **történeti hagyománya**, a városrészek közül ebből a szempontból kiemelkedik a Belváros, Újváros egyes részei és Gyárváros. A műemléki jelentőségű területeken eddig sikerült harmonikusan megőrizni a védett karaktert.

A város olyan sok **védett emlékekkel és védett területtel** rendelkezik, hogy ezek elemzése a vizsgálat keretei között nem lehetséges, továbbra is jól használhatók a 2006-os terv örökségvédelmi munkarészei.

1.14.6. Az épített környezet értékei

A város identitásának legfontosabb tárgyi hordozója az **építészeti, történeti öröksége**.

A vizsgálat keretében adatszolgáltatást kértünk és kaptunk a Lechner Lajos Tudásközponttól a nyilvántartott műemlékekről és régészeti lelőhelyekről. A kapott adatszolgáltatások az adatszolgáltatás keltekor; 2013.10.22-én hatályos adatok.

1.14.6.1. Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A 2006-ban jóváhagyott felülvizsgálat alátámasztó anyagai között használható településtörténeti vizsgálat készült. Ebben a tárgyban hasznos összefoglaló Takács Attila²⁹ szakdolgozata is.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A nyilvántartott régészeti területek jegyzékét és a jegyzék alapján készített tematikus térképet a II. sz. mellékletben szerepeltetjük.

A legutóbbi felülvizsgálat részeként készült örökségvédelmi hatásvizsgálatban a „2.5.7.2.1. Győr Régészeti öröksége” című füzet tartalmazta a lelőhelyek bemutatását és az „1.3.B.1.1. Kulturális örökség védelem – régészet” című tervlap a lelőhelyek elhelyezkedését az akkori adatszolgáltatás szerint.

A most készült tematikus térképet a korábbival összevetve **jelentős eltéréseket látunk**. Ez részben annak tulajdonítható, hogy a korábbi anyagban a lehatárolások az érintett ingatlanok teljes területét tartalmazták, így a telekalakítások is befolyásolják a lehatárolást, míg az új adatszolgáltatásban a térképi rész a legtöbb esetben nem fedi le az érintett telkek teljes területét. Másrészt az új lista szerint „szakmai” védelem alatti, a régi lista és a vonatkozó jogszabály szerint régészeti érdekű területek lehatárolása (feltételezett lelőhelyek), kijelölése nyilvánvalóan bizonyos mértékig szubjektív.

---

²⁹Takács A. (2007): *Győr Városepítés Története 1945-2000 – Belső városrészek*. Széchenyi István Egyetem, szakdolgozat.

Tételesem az új jegyzék **340 lelőhelyet listázott**, a város honlapjáról letöltött „1.4.3. GYÉSZ Függelékben” szereplő lista ennél sokkal kevesebbet, így várható, hogy az **örökségvédelmi hatásvizsgálat régészeti fejezetét fel kell újítani**. Szám szerint a lelőhelyek többsége a Belvárosban van, sok olyan telek található, amely többszörösen védett (több lelőhelynél felsorolt helyrajzi számok között is megtalálható).

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Győr Budapest és Sopron után az ország műemlékekben **harmadik leggazdagabb** városa. A műemlékek túlnyomó többsége - az országban elsők között műemlék jelentőségű területté is nyilvánított - Belvárosban van, de műemlékekben gazdag a város második legrégebbi városrésze, Újváros is, amely területe ma már szintén műemlék jelentőségű terület. Összefüggő, szintén műemlék jelentőségű területként védett telepszerű beépítés az egykori **Ágyúgyári lakótelep**, mely a kortárs kertvárosi tervekhez mérhető együttes. A legutóbbi időszak védetté nyilvánított épületei között már **modern építészeti emlékek** is találhatók, és a XX. század építészetét rendkívül alaposan dokumentálták³⁰ egy Európai Unió projekt, az ATRIUM keretében.

Győr barokk városként azonosítja magát. Ez részben azzal magyarázható, hogy a középkorból kevés építészeti emlék maradt, illetve azok is részletekben vagy jelentősen átépült formában (pl. püspöki székesegyház) maradtak fenn. Másrészt a város történeti főterének és piacterének, a mai Széchenyi térnek a hangulatát a bencések barokk épületegyüttese határozza meg, az új városháza, mint a város legjelentősebb világi középülete is neobarokk stílusban épült, és természetesen a védett épületek közül is jelentős számban található barokk épületek.

A város identitásának fontos eleme az európai civilizációt védő **győri vár**. A városfal egyes részei a falak felrobbantása és elbontása ellenére néhány helyen megmaradtak, legépebb formában éppen a Püspökvár együttes részeként; ennek az együttesnek a Rába folyó felől feltárulkozó - egyébként összességében szintén barokk hangulatú - képe az ország legszebb városi tájai közé tartozik.

---

³⁰<http://moderngyor.com> 2013.11.08

A XIX.-XX. század fordulóján történt nagy ipari fejlesztések épületei között is lehetett találni értékes épületeket, még ha legtöbbjük értékét rontották is a használat során történt átalakítások, bővítések. Sajnos a felhagyott ipartelepek épületállományát szinte teljesen lebontották, ezért is még inkább védeni kell az egykori Ágyúgyár megmaradt épületeit (ÉDÁSZ).

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

A Forster Központ Világörökség című honlapján a Magyar Várományos Lista első helyén szerepel a **római limes magyarországi szakasza** - a RipaPannonica. Arrabona, a római kori Győr is a limes menti erősségek egyike volt; Arrabonánál ágazott ki a Dunát illetve a Mosoni-Dunát követő limes menti útból a Savaria (Szombathely) és a Sophiane (Pécs) irányába tartó út. A régészeti feltárások igazolták, hogy feltehetőleg az i.sz. I. század közepétől a IV. századig a **római castellum volt a Káptalandombon**, mellette keleti irányban a **polgárváros**. A limes már a világörökség részét képező nagy-britanniai és németországi szakaszairól elérhető fotódokumentációk szerint, ezeken a szakaszokon bemutatott falmaradványok rekonstruált erődítményei jelölik a Római Birodalom határának egykori helyét. Feltételezések szerint a győri Püspökvár kertjében lehet még számítani bemutatatható régészeti leletekre.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

A nyilvántartott műemlékek, műemléki környezetek és műemléki jelentőségű területek jegyzékét és a jegyzék alapján készített tematikus térképet a II. sz. mellékletben szerepeltetjük.

A 2006-os felülvizsgálat „1.4.3. GYÉSZ Függelék” című füzetében szerepel az akkori adatszolgáltatás szerinti jegyzék, amelyben szintén **sokkal kevesebb tétel szerepel** annak ellenére, hogy a Polgármesteri Hivatal figyelemmel kísérte az **újabb védetté nyilvánításokat** elrendelő miniszteri rendeleteket. Ennek oka a nyilvántartások pontosítása lehet elsősorban, mivel az újabb műemlékké nyilvánítások száma mintegy tucatnyi.

A műemlékek elsősorban a **Belváros és Újváros** műemléki jelentőségűvé is nyilvánított területén találhatók. Az újabb védetté nyilvánítások között ipari épületek, illetve a modern építészet emlékei is szerepelnek (Tanoncváros, városi uszoda, kórházi klubház). Műemléki jelentőségűvé nyilvánították a korábban **helyi védelem alatt álló ágyúgyári lakónegyedet**.

Az új lista néhány helyen tartalmazza a műemléki környezet lehatárolását is. Az új adatszolgáltatás térképe azonban nem tartalmazza az ex lege műemléki környezeteket.

1.14.6.6. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Védett történeti kert, temető, temetkezési **hely a városban nincs**. A csodálatos táji adottságokkal rendelkező Püspökvár kertje a Belváros műemléki jelentőségű terület részeként védett.

1.14.6.7. Műemléki környezet

A II. sz. mellékletben található jegyzék szerint Győrben **három**, sok ingatlant tartalmazó műemlék jelentőségű terület van; a **Belváros, Újváros és a korábbi Ágyúgyári Lakótelep**. Az említett jegyzék tartalmazza az ex lege szomszédságokon túli műemléki környezeteket is.

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

Győrben nincs nemzeti emlékhely.

1.14.6.9. Helyi védelem

Győr az elsők között kezdett foglalkozni kulturális öröksége helyi védelmével. A 2006-os terv **örökségvédelmi munkarésze** tartalmazza a helyi védelmi listákat és további védelmi javaslatokat is.

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Mint az anyagban több helyen is szerepel, az épített környezet legnagyobb problémája a sok **barnamezős, üresen álló terület**. Mivel ezek gyors újrahasznosítása a közeljövőben nem várható, meggondolandó ideiglenes hasznosításuk legalább a várostesttel érintkező szegélyek mentén (legalább fásítás). A környezet már befejeződött, igényes fejlesztései miatt és a hamarosan megrendezésre kerülő Ifjúsági Olimpiai Fesztivál miatt is a barnamezős területek között kiemelt jelentőségű a Széchenyi István Egyetem környezete; a Hédervári út - Szövetség utca csomópont beépítése, a Kekszgyár és az Olajgyár területének legalább részleges újrahasznosítása.

Sok kis helyi konfliktust okozott a lakóterületeken a szomszédos telkek nagyon eltérő intenzitású beépítése. Ezen a területen az Önkormányzat szigorította a szabályokat, de a gazdasági helyzet további javulásával az ilyen típusú érdekellentétek újra felerősödhetnek.

A korábbiakban kevesebb tere volt az új épületek terveinek építészeti szempontú bírálatának. Ez a helyzet az országos jogszabályváltozások miatt javult, de nyilvánvalóan továbbra is maradnak illeszkedési problémák, amik sűrűsödnek a viszonylag gyorsan beépülő, újonnan beépítésre szánt területeken. Ezt beépítési terveken alapuló szigorúbb szabályozással lehetne valószínűleg elkerülni, illetve a közterületek kialakításával, növénytelepítésekkel enyhíteni.

Az intenzív használat miatt indokolt az elhasználódott **Adyváros központjának** mielőbbi rekonstrukciója.

Értékvesztést okoz a védett épületek, illetve védett területeken elhelyezkedő épületek korszerűsítése. **Gyárváros** esetében volt kezdeményezés e folyamat ajánlott tervekkel való támogatására. Az ilyen típusú, egyenként kis jelentőségű, de összességükben jelentős értékvesztést okozó átépítések támogatásának további kiterjesztése kedvező hatással lehet az értékek megőrzésére.

Óriási mértékben rontja a környezet állapotát az **illegális szemétkerakás**, ami különösen sújtja Újváros műemléki jelentőségű területét.

Hangsúlyos figyelmet érdemelnek - elsősorban a **folyóparti tájak részét képező** - fás - ligetes területek. Miután Győrben hagyományosan is épültek - eredetileg elsősorban

csónakházak - az ártérben, kiemelten lényeges kérdés a tájképi szempontból különösen fontos ártéri épületek átépítése, esetleg új épületek építése.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Győr közlekedésének nagytérségi kapcsolatai a IV. (közúti közlekedési folyosó) illetve a VII. (Duna hajózási útvonal) **Helsinki folyosókat** alkotják. Győr városa a Bécs-Budapest európai közlekedési folyosóban helyezkedik el, kiváló kelet-nyugati közúti, vasúti és vízi úti kapcsolatokkal rendelkezik. Az **észak-déli összeköttetése** ugyanakkor számos hiányosságot mutat, melynek egyik eleme a tervezett észak-keleti elkerülő út, ami az M1-es autópályát kötné össze a 14-es úttal. Ennek első szakasza a 813-as számú főút (a Fehérvári és a Tatai út között) várhatóan 2015 végéig elkészül, a második és harmadik ütem várható befejezése 2020. A kormány hosszú távú tervei között szerepel a 83-as főút (Győr-Pápa) elkerülő útjainak megépítése Takácsiig, valamint a teljes útvonal 11,5 tonnás burkolat-megerősítése, ami a Pápával való összeköttetést javíthatja majd. A 81-es számú főút Győr és Kisbér közötti szakaszán pedig 2027-ig kell az elkerülő utaknak megépülniük.

További hiányosság, az **M85-ös gyorsforgalmi út**, ami Győr Csorna – Kapuvár – Sopron irányú összeköttetését erősíthetné, és javíthatná egyben. Az út első szakaszát, a 2x2 sávós Enesét elkerülő utat 2011-ben adták át, a második szakasz, a Csornát elkerülő út építése pedig elkezdődött, várható befejezése 2015.

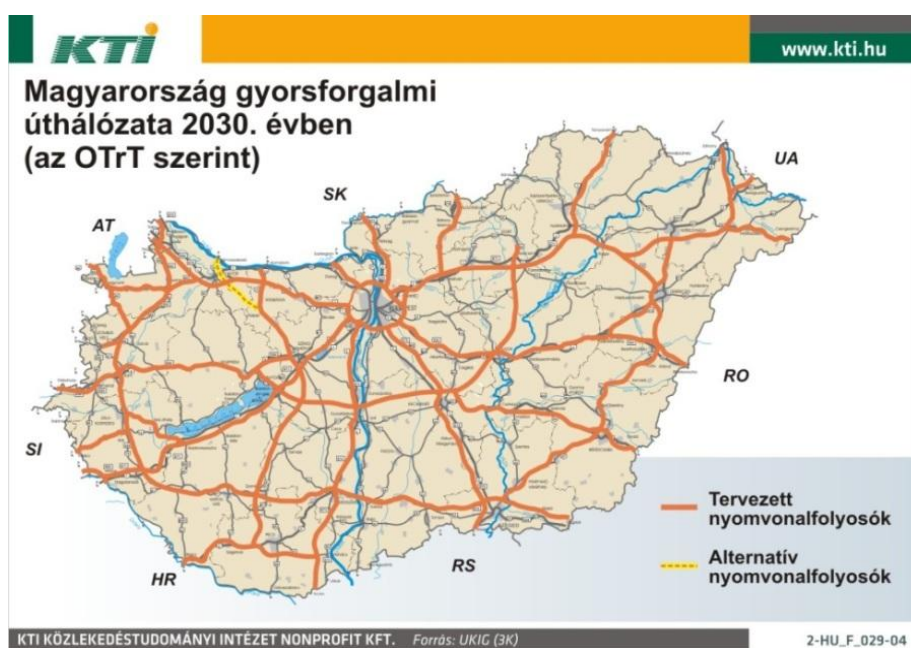
Az **M81-es**, M7 Székesfehérvár térsége – Mór – Kisbér – Győr – Vámosszabadi – új Duna-híd – (Szlovákia) közötti **gyorsforgalmi út** korábban kikerült az OTrT-ből, melyet az OTrT jelenlegi felülvizsgálata és a Kormány 1222/2011.(VI.29.) Korm. határozata a gyorsforgalmi- és a fő úthálózat hosszú távú fejlesztési programjáról sem tartalmaz. A felülvizsgálat állásfoglalása alapján ugyanis az M81-es út megvalósítása a forgalmi modellezések, és szakértői vélemények alapján nem indokolt.

67. ábra. Magyarország gyorsforgalmi úthálózata 2030. évben az OTrT szerint

Forrás: KTI

68. ábra. Magyarország gyorsforgalmi úthálózata 2030. évben az OTrT szerint

Forrás: KTI

A hatályos Országos Területrendezési Tervben (OTrT) **az alábbi gyorsforgalmi utak érintik Győrt:**

- M1 Budaörs (M0) - Győr - Hegyeshalom - (Ausztria) (a TEN-T hálózat része, IV. számú Helsinki folyosó),
- M19 Győr (M1) - Győr,
- M85 Győr térsége (M1) - Csorna - Nagycenk - Sopron - (Ausztria).

A főúthálózat elemei:

- 1. sz. főút: Budapest - Tatabánya - Tata - Komárom - Győr - Mosonmagyaróvár - Hegyeshalom - (Ausztria),
- 14. sz. főút: Győr (1. sz. főút) - Vámoszabadi - (Szlovákia),
- 19. sz. főút: Pér (81. sz. főút) - Győr (M1),
- 81. sz. főút: Székesfehérvár (8. sz. főút) - Kisbér - Győr (1. sz. főút),
- 82. sz. főút: Veszprém térsége (8. sz. főút) - Zirc - Győr (1. sz. főút),
- 821. sz. főút: Győr (83. sz. főút) - Győr (1. sz. főút),
- 83. sz. főút: Városlőd (8. sz. főút) - Pápa - Győr (82. sz. főút),
- 85. sz. főút: Győr térsége (1. sz. főút) - Csorna - Kapuvár - Nagycenk (84. sz. főút).

Új főúti kapcsolatok:

- Győr (M19) - Gönyű (1. sz. főút)

Főutak **tervezett településelkerülő** szakaszai:

- 1. sz. főút: Vértesszőlős, Tata, Komárom, Győr
- 81. sz. főút: Mór, Kisbér, Mezőörs, Pér
- 82. sz. főút: Veszprém, Eplény, Zirc, Veszprémvarsány, Ravazd, Écs, Nyúl, Győr
- 83. sz. főút: Takácsi, Gyarmat, Tét, Győrszemere

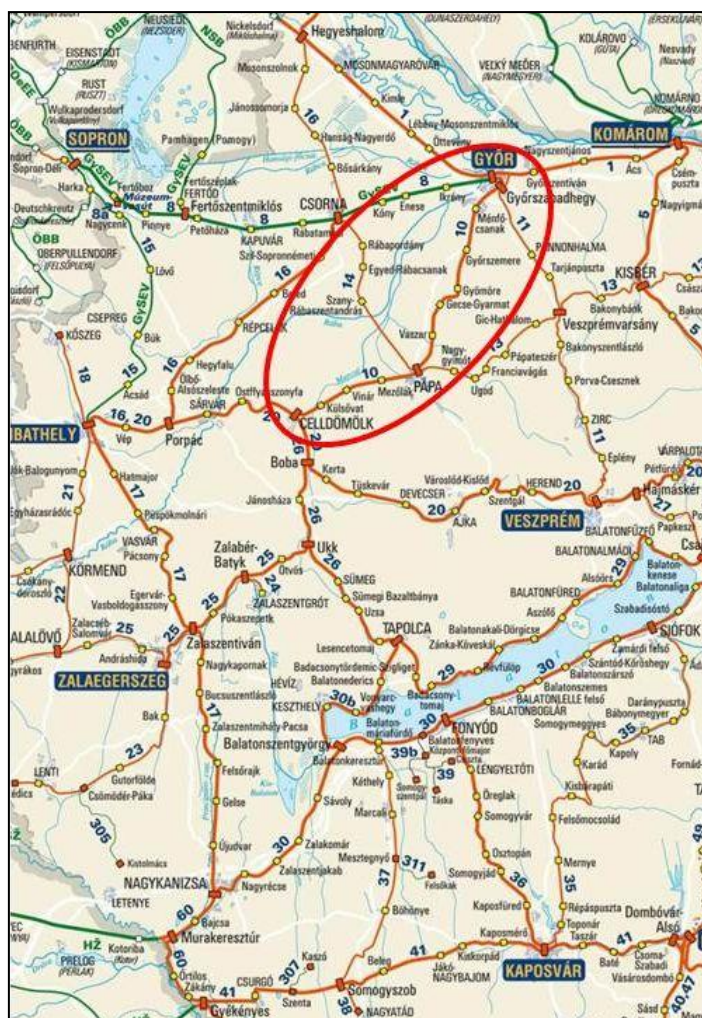
Győr regionális vasúti kapcsolatai, és azok műszaki állapota az alábbi:

- A Budapest – Győr – Hegyeshalom – oh. vasútvonal kétvágányú, villamosított, melynek 66 km hosszú Győr-Moson-Sopron megyei szakaszán 120-160 km/h az engedélyezett sebesség, mely egyben az egyik transz-európai vasúti áruszállítási hálózat (TEN-T) hazai szakasza is;
- a Győr - Celldömölk 72 km hosszú, egyvágányú, nem villamosított (a vonal villamosítása a közeljövőben valósul meg);
- a Győr – Veszprém 79 km hosszú, egyvágányú, nem villamosított, rossz műszaki állapotú, azonban kiemelkedő turisztikai potenciállal rendelkezik (Bakonyszentlászló-Veszprém közötti 11-es számú vasútvonalat – és az 50 m széles sávokba tartozó épületeket – 2011 augusztusában műemlékké nyilvánították az 53/2011. (VIII.25.) NEFMI rendelet alapján. A védetté nyilvánítás célja az 1895-1897 között épült magasbakonyi vasútvonal építészeti, technikátörténeti és iparművészeti értékeinek, továbbá táji szerepének megőrzése);
- a Győr-Sopron-Ebenfurti Vasút Zrt. (GYSEV Zrt.) üzemeltetésében a Győr – Sopron – oh. egyvágányú, villamosított, 100-120 km/h engedélyezett sebességű, 91 km hosszú magyarországi szakasza.

A MÁV Zrt. 2000 és 2010 között az ISPA/Kohéziós Alap keretein belül elvégezte a IV. Helsinki folyosóba tartozó **Budapest-Győr-Hegyeshalom-oh. vonal rehabilitációját**, melynek részeként 2005 és 2008 között megvalósult a győri állomás vágányhálózatának és biztosítóberendezésének a korszerűsítése. A **győri pályaudvar** akadálymentesítése jelenleg is zajlik, azonban az épület teljes felújítása forráshiány miatt továbbra is kérdéses. A MÁV Zrt. hosszú távú tervei között szerepel a **Győr – Pápa – Celldömölk vonal villamosítása**, a győri állomás rakodási területének és a fűtőháznak a kihelyezése a Belvárosból, valamint egy az állomást elkerülő tehervonati vágány építése. Az Európai Tanács kezdeményezése pedig az, hogy a „Közép-európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)” részeként a **Győr-Pápa-Celldömölk vasúti szakasz kerüljön bele a TEN-T törzshálózatába**. A **Győr-Sopron szakasz** elérte forgalmi kapacitásának a határát, ezért szükségessé vált annak kétvágányúsítása. A GYSEV Zrt. már elkezdte ennek a projektnek az előkészítését, és várhatóan 2018-ig meg is fogja valósítani. A felújítás célja egy kétvágányú, villamosított, 160 km/h sebességű pálya létrehozása. A pályakorszerűsítés során olyan műszaki megoldásokat kell alkalmaznia a GYSEV Zrt.-nek, melyek lehetővé teszik majd a nagy sebességű euro city vonatok közlekedését.

Győr korábbi fejlesztési koncepciójában és az érvényes rendezési tervében is szerepel a tervezett **nagysebességű vasútvonal győri megállóval**. A hatályos Országos Területrendezési Tervben azonban **nem szerepel** a győri megálló: (Ausztria és Szlovákia) - Hegyeshalom és Rajka - Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér - Röske és Kübekháza - (Szerbia és Románia) (IV. sz. transzeurópai közlekedési folyosó hazai szakasza). Az OTtT felülvizsgálata sem tartalmazza a győri megállót.

69. ábra. A „Közép-európai Közlekedési Folyosó (CETC-ROUTE 65)” Győr-Pápa-Celldömök javasolt szakasza a TEN-T törzshálózatba

Forrás: MÁV Zrt. 2013

A **Győr-Pér repülőtérrel** való kapcsolat javítása céljából Győr-Moson-Sopron megye és Győr város fejlesztési tervei között is szerepel a **Győr-Kisbér vasútvonal** megépítése péri kapcsolattal. Az OTtT felülvizsgálatának állásfoglalása szerint azonban a nyomvonal forráshiány miatt nem támogatható. A javaslat alapján ezt a szakaszt a megyei

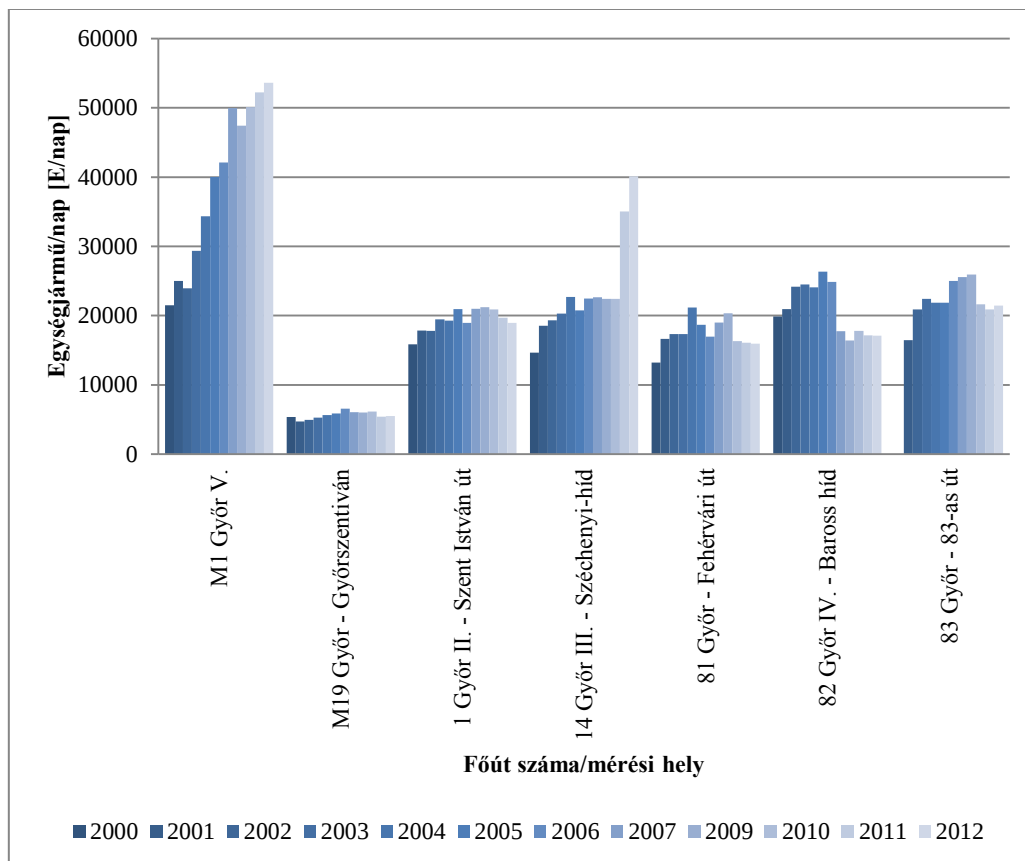
területrendezési tervben térségi jelentőségű elemként kell feltüntetni. A Győr-Pér repülőtér nemrégiben befejezett fejlesztése miatt mindenképpen indokolt lenne ennek a vonalnak a kiépítése.

1.15.2. Közúti közlekedés

Győr közúthálózata alapvetően sugaras szerkezetű, amit az M1-es autópálya külső délről elkerülő szakasza, a Szigethy Attila út – Ipar utca belső körirányú útvonala, és a 2008-ban átadott, a 83-as utat a Fehérvári úttal (81.sz. főút) összekötő Szauter Ferenc utca (advárosi „külső körút”), valamint a Szent István út (1. sz. főút) belvároson átmenő szakasza egészíti ki. Az utóbbi tíz évben erőteljesen növekvő helyi-, cél- és kistérségi forgalom miatt a **bevezető útszakaszokon** jelentős torlódások vannak. Ez annak köszönhető, hogy a Győrbe vezető főutak terheltek, és a tranzitforgalom áthalad a városon.

A város 2013-ig tartó kiemelt fejlesztési elképzelései között szerepelt a Szigetet Révfaluval összekötő híd megépítése. A híd – **Jedlik híd néven** - a kapcsolódó utak kialakításával együtt 2010-ben átadásra került. A másik ilyen jellegű elképzelés az Ipar utca folytatásban az új Mosoni-Duna híd megépítése a kapcsolódó közlekedési hálózatokkal, még nem valósult meg. Ugyanakkor a város **jövőbeli tervei** között továbbra is szerepel az Ipar utca meghosszabbítása, és az új híd megépítése is, melyek lényeges elemei lennének az úgynevezett belső körgyűrű kialakításának, mely jelentősen hozzájárulna a belváros forgalmának csökkentéséhez. Az új híd építését indokoltá teszi továbbá a Széchenyi híd évi átlagos napi forgalma is mely, 2006-hoz képest 44%-al nőtt 2012-re. Ez a növekedés annak ellenére is jelentős, hogy 2006-ban átadásra került a Tihanyi Árpád utca folytatásaként a **Nádor aluljáró**, mely a Belváros észak-déli kapcsolatát kívánta javítani és a **Baross híd** forgalmát csökkenteni. A Baross híd forgalma 2007-re 28%-kal csökkent 2006-hez képest, 2012-ben pedig valamivel több, mint 31%-kal kevesebb volt rajta az évi átlagos napi forgalom. Meg kell azonban jegyezni, hogy a 14-es út kivételével a többi főút forgalma is alacsony mértékben ugyan, de csökkenő tendenciát mutat.

70. ábra. Évi átlagos napi gépjárműforgalom a győri forgalomszámlálási pontokon, 2000-2012

Forrás: MKN - A közúti forgalom figyelemmel kísérése 2000-2012

Győr városát érintő főutakon az alábbi **fejlesztések valósultak meg 2006-tól** napjainkig:

- 81. sz. főút bevezető szakaszának 2x2 forgalmi sávok kiépítése a Tatai út - Szigeti A. u. között,
- 81-14.sz. főutak csomópontjában jelzőlámpás körforgalom került kialakításra (Árkád Győr),
- 1. sz. főút Kardán út csomópontba körforgalmú csomópont került kiépítésre,
- 81.sz. főút Fehérvári u. - Mészáros Lőrinc utca csomópontba körforgalmú csomópont került kialakításra.

A város hálózatán pedig az **alábbi fejlesztések** valósultak meg:

- 2006-ban átadták a Nádor aluljárót a kapcsolódó csomópontokkal, utakkal,

- Zöld utca, Erfurti utca, Szauder utca kikötése az új Fehérvári útra,
- 2010-ben átadták az új Bácsai utat,
- megépült az Audi elkerülő út,
- 2010-ben átadásra került a Jedlik-híd a kapcsolódó utakkal.

A város **2012-ben készítette el zajtérképét**, melynek helyzetfeltárása során megállapításra került, hogy a Győrben vezető utak terheltek, illetve az M1-es autópálya és M19-es autótér ellenére is jelentős tranzitforgalom halad át a városon. A zajcsökkentés érdekében ezért célszerű lenne az átmenő forgalmat új hálózati elemekkel (elkerülő utakkal) elvezetni a városból, a helyi és átmenő forgalmat szétválasztani, a város belső és lakóterületeiből pedig kivonni. Indokolt a már korábban is említett észak-keleti út kiépítése is új Mosoni-Duna híddal.

1.15.3. Közösségi közlekedés

1.15.3.1. Közúti

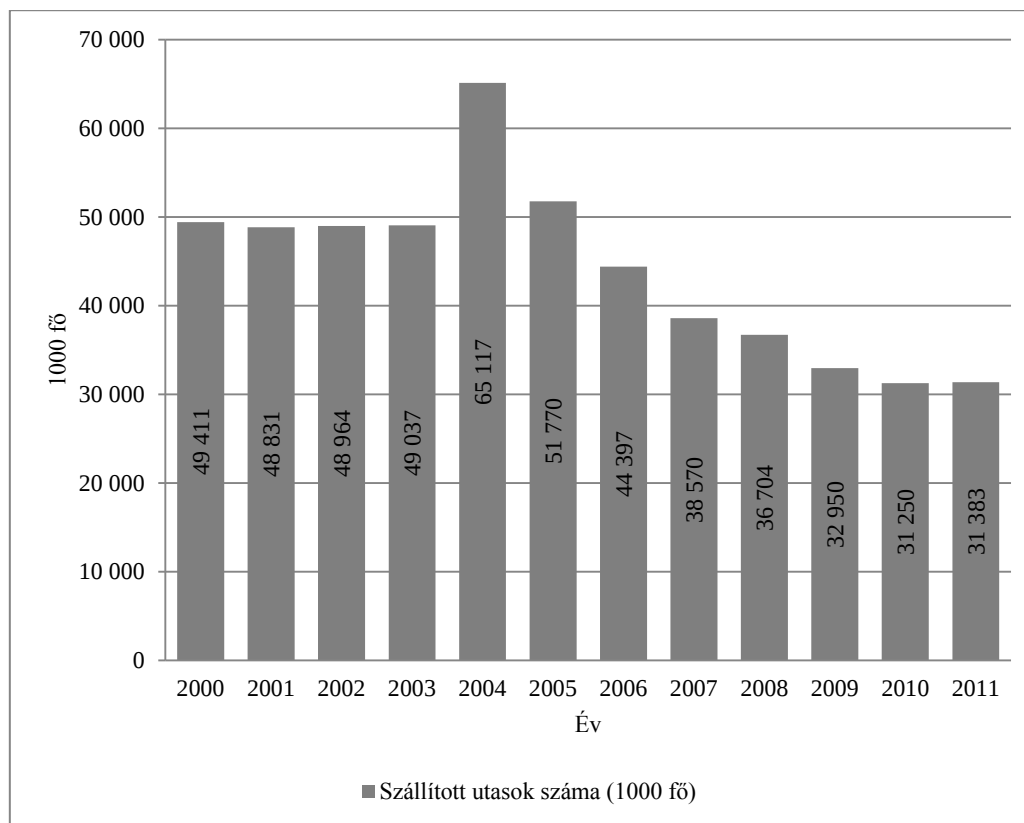
A rendelkezésre álló adatok és a legfrissebb felmérések alapján, a **közösségi közlekedés mértéke a gazdasági válságnak köszönhetően az elmúlt években jelentősen csökkent**. Ez alól Győr városa sem kivétel, ugyanis a helyi közlekedésben szállított utasok száma 2006 és 2011 között több mint 29%-kal csökkent.

Az **utas szám csökkenéséből** eredően egyre nagyobb terhet fog jelenteni a városok költségvetésében a közösségi közlekedési rendszerük fenntartása. Ez pedig még jobban fel fogja értékelni a fenntartható közösségi közlekedés fontosságát.

A „Győr Megyei Jogú Város közösségi autóbusz-közlekedésének átalakítása” c. projekt keretében egy komplex utas tájékoztató rendszer épült ki a városban, illetve 20 megállóba éjjel-nappal működő jegy és bérletautomata került kihelyezésre. A kiemelt buszmegállókba (24 helyszín) digitális információs oszlopokat helyeztek el, melyek tájékoztatást adnak arról, mikor érkeznek a következő járatok. Az autóbuszon utazók a következő megállóról, és az átszállási lehetőségekről kaphatnak vizuális és hangos utas tájékoztatást. Az informatikai rendszer fejlesztésének köszönhetően interneten, és mobiltelefonon is nyomon követhetők az

egyes járatok, és azonnal értesülni lehet az egyes változásokról. A járművekbe GPS alapon működő fedélzeti eszközök kerültek telepítésre, melynek egyik előnye, hogy a lámpás kereszteződésbe érkező járatok szükség esetén zöld jelzést kaphatnak.

71. ábra. A szállított utasok száma 2000 és 2011 között Győrben

Forrás: VÁTI TEIR

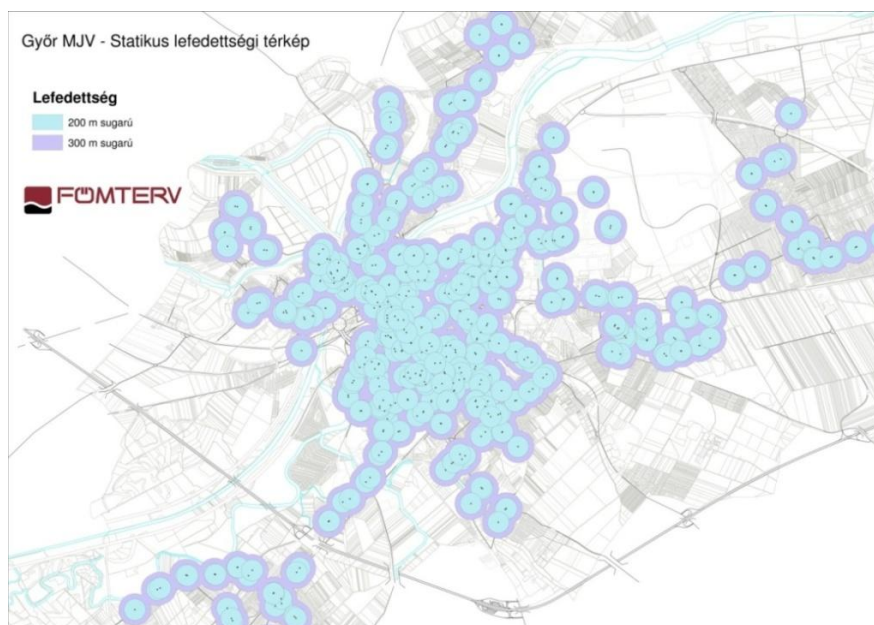
Az úthálózatából adódóan a forgalom Győrben jellemzően sugárirányú, Belváros központtal. Érhető módon a legsűrűbben lakott városrészeken, (Belváros, Nádorváros, Adyváros, és Marcalváros) jelenik meg a forgalom 93%-a, a külső területek közötti forgalom viszont elenyésző. Érdekes módon ugyanakkor az utazások mennyisége, míg a belsőterületen még a 10%-ot sem éri el (7%), addig a külső területeken 40%. A rövid távú utazások pedig nem jellemzőek a városban.

A város úthálózatát követve a **belső területen az autóbuszvonalak** jellemzően észak-dél irányúak, melyek kiszolgálására négy útvonal áll rendelkezésre. A külső városrészek közötti kapcsolat alacsonyabb jelentősége ellenére jónak mondható, ugyanis egy átszállással bárholnan ellehet jutni bárhová. Az átlagos férőhely kihasználtság azonban a város kiszolgáló vonalain meglehetősen alacsony. A legalacsonyabb kihasználtságúak a külső területekről

érkező járatok. Az utasforgalom csökkenésének mértékét pedig az érvényes menetrend nem tudta követni. A férőhelyek csúcsórai kihasználtsága ugyanakkor valamivel kedvezőbb mértéket mutat ugyanis a kívánatos 30-40% helyett általában 25-30% között mozog.

A 2013-as „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című döntés előkészítő tanulmány helyzetfeltáró anyagában található városi modal-split elemzés azt mutatta, hogy jelenleg a győri lakosok összes helyváltoztatásának 19%-a történik autóbusszal. A tanulmány ugyanakkor rávilágít arra, hogy ez az arány nem a személygépkocsi térnyerésének köszönhető, mivel a személygépjárművel megtett utazások is mindössze 31%-át adják a helyváltoztatásoknak. Ezzel szemben viszont a kerékpárosok és a gyalogosok majdnem a felét (50%), aminek elsősorban gazdasági okai vannak, ahogyan az a fejezet elején is említésre került. Ez az arány egyébként beleillik a Győrhöz hasonló nagyvárosok trendjébe, mely szerint az utasok a lehető leggyorsabban és legolcsóbban akarják elérni úti céljukat. A több mint 400 megállóhely a 300m-es rágyalogolási távolsága alapján a várost megfelelően lefedi.

72. ábra. A győri megállóhelyek lefedettsége, 2012

Forrás: Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása FŐMTERV - ENVECON Konzorcium

Ahhoz, hogy Győr városában a jövőben is **fenntartható és versenyképes közösségi közlekedés** működjön, elsősorban annak minőségi fejlesztésére van szükség. Ezt pedig számos dolog indokolja, mint például:

- a beépített területek folyamatos növekedése,
- a városon belüli utazások, távolságok, szolgáltatások növekedése,
- az utas szám csökkenése,
- a személygépkocsi forgalom növekedése,
- a megvalósult, megvalósulás alatt álló és tervezett jelentős fejlesztések és beruházások (pl. Audi).

Győr város a **közösségi közlekedésének fejlesztése céljából** az „Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött” és a „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című projekteket.

Az „Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött” elnevezésű projekt keretein belül **összevonásra kerülne a vasúti főpályaudvar, a helyközi buszpályaudvar, valamint a Révai utcai autóbusz decentrum**. Ezáltal létrehozva egy olyan közösségi közlekedési centrumot, ahol könnyen és gyorsan lehet átszállni az egyes közlekedési módok (vasút, helyi busz, helyközi busz) között. Ehhez azonban olyan minőségi fejlesztések is szükségesek, mint például a menetrendek összehangolása, bérlet és jegyvásárlási lehetőség biztosítása a vasúti, a helyi és a helyközi buszmegállóban, P+R, valamint a B+R rendszerek fejlesztése, automatizált közösségi közlekedési rendszer kialakítása, az autóbusz pályaudvar és a helyi buszmegállók felújítása, illetve akadálymentesítése.

A „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” projekt szoros kapcsolatban áll a fent említett **„Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött”** elnevezésű projekttel. Ennek lényege, hogy a vasút jóval nagyobb arányban vegyen részt a városi és az elővárosi személyforgalom lebonyolításában. Ehhez azonban új vasúti megállók és vonalszakaszokat kell építeni, illetve növelni a vasúti személyszállítás járatsűrűségét. Természetesen ennél a projektnél is figyelembe kell venni a P+R, illetve a B+R parkolók kialakítását, valamint az intermodális csomópontnál felsorolt minőségi fejlesztéseket. Mindkettő projektnek elkészült a részletes **megvalósíthatósági tanulmánya**.

Célszerű lenne továbbá a **Belváros közösségi közlekedési színvonalának megtartása** és fejlesztése. Ennek volt jó példája a 2011-ben elindított Citybusz szolgáltatás, amit a jövőben mindenképpen tovább kellene fejleszteni. Ennek lehetne egyik módja az elektromos buszok beszerzése, ami később kiterjeszthető az egész városra. A jelenlegi gazdasági helyzetben a benzinárak alakulását figyelembe véve pedig célszerű lenne a város teljes buszállományát a jövőben alternatív meghajtására cserélni.

1.15.3.2. Kötőtpályás

Kötőtpályás helyi közösségi közlekedés jelenleg nincs Győr városában. Ugyanakkor, ahogyan az előző fejezetben szerepelt, a város elkészítette „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című projektjét, melynek megvalósulása után a vasút jelentős szerepet fog vállalni a helyi és az elővárosi személyforgalomban.

1.15.3.3. Légi

Győr-Pér repülőtér első fejlesztése 2003-ban történt, mely során elkészült az 1450 m hosszú aszfaltozott kifutópályája a hozzátartozó infrastruktúrákkal. Ennek köszönhetően indult meg a teherforgalom a repülőtéren és vált regionális jelentőségűvé. A második fejlesztési ütem 2013 februárjában kezdődött el, melynek keretében az 1450 m hosszú kifutópályát 2069 m-re hosszabbítják, valamint készül egy 900 m²-es hangár is. Mindez alkalmassá teszi arra a repülőtérre, hogy a jövőben tudja fogadni a Boeing 737-es és az Airbus 320-as repülőgépeket, melyek gazdaságosabban tudnak szolgáltatni mind a teherszállítás, mind pedig a személyszállítás területén. Így a Győr-Pér repülőtér személyforgalma jelentős növekedésnek indulhat, ami tovább növelheti szerepét nemcsak hazánkban, de a régióban is. Ezzel együtt pedig erősödhet a Győr kapcsolata az olyan környező nagyvárosokkal is, mint Brno, Bécs és Pozsony.

A repülőtér hosszú távú versenyképességének megtartása érdekében célszerű lenne a város által is támogatott Győr-Kisbér vasútvonal kiépítése, péri állomás létrehozásával. Emellett pedig ajánlott a Győr keleti elkerülő út és a Győr-Pér repülőtér közötti gyorsforgalmi útkapcsolatot megvalósítani.

1.15.3.3. Vízi

A **páneurópai közlekedési folyosók egyike** (VII. sz.) a Duna folyam, az Európát átszelő Duna-Majna-Rajna vízi út része. A vízi utak osztályba sorolása szerint a Duna hazai szakasza

VI/B és V/C kategóriába tartozik, míg a Mosoni-Duna III és VI/B kategóriába. A Rába folyó ebben a rendszerben nincs kategorizálva, hajózási szempontból egyértelműen turisztikai szerepe van. A Dunán - bár Győr térségében EGB. VI. hajózási osztályba sorolták - az átlagos vízmélység és a hajózható napok száma messze elmarad az előírttól. Ezen a téren a város - a Duna általi érintettsége okán - elsősorban a Győr-Gönyű Országos Közforgalmú Kikötő Intermodális Központ révén juthatna jelentős szerephez.

A Győr-Gönyű kikötő **intermodális központtá fejlesztése** 2007-ben megtörtént, melynek iparvágányát 2009-ben adták át, azonban üzemeltető híján „szellemvasútként” funkcionált hosszú ideig. Az iparvágány üzemeltetését végül 2012. szeptembertől a MÁV Zrt. vette át, igaz csak a gönyői kikötőig tartó szakaszát. Így a MÁV által üzemeltetett szakaszokra az országos hálózati tarifák érvényesek. A kikötő belső vágányain azonban többet kell fizetnie annak, aki igénybe akarja venni a RO-LA szolgáltatásait. Alternatív megoldást jelenthetne erre a problémára, ha egy magánvasút venné át az iparvágány üzemeltetést, mint például az LHC az Audi iparvágányain. 2012. szeptembertől a kikötő üzemeltetését a MAHART Zrt. vette át.

Az Iparcsatorna torkolatánál korábban jacht kikötő létesítésére volt kiírva nyílt pályázat, de a mai napig nem történt előrelépés ezzel kapcsolatban. A fejlesztési lehetőség így továbbra is adott az Iparcsatornán.

Kisebb jelentőségű **kikötők/kikötőrészek** üzemelnek még a Mosoni-Dunán Győrnél. További, elsősorban szabadidő és sport, valamint személyforgalom fogadására képes kikötők (pl. Győrben a Bécs-Budapest útvonal részeként) kialakítására csak az Öreg-Duna vízpótlási rendszerének fejlesztésével, illetve a Mosoni-Duna rehabilitációja után lenne lehetőség. A Bécs – Pozsony közötti rendszeres személyszállítás bebizonyította, hogy igény van a menetrendszerinti hajójáratokra (TWIN City). Ehhez tudna kapcsolódni a tervezett Somorja – Pozsony vízibusz projekt, melynek megyei megállói Rajka és Dunakiliti lennének. Később ez a járat **egészen Győrig** is eljőhet, így létrehozva akár egy Győr – Pozsony – Bécs útvonalat. Ennek megvalósulásához azonban felétlenül szükséges a Mosoni-Duna rehabilitációja, a kikötők infrastruktúra fejlesztése, valamint az olyan háttérintézmények megvalósítása (pl. közlekedési szövetség), mely megteremtheti ennek a szolgáltatásnak a versenyképes alapjait.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

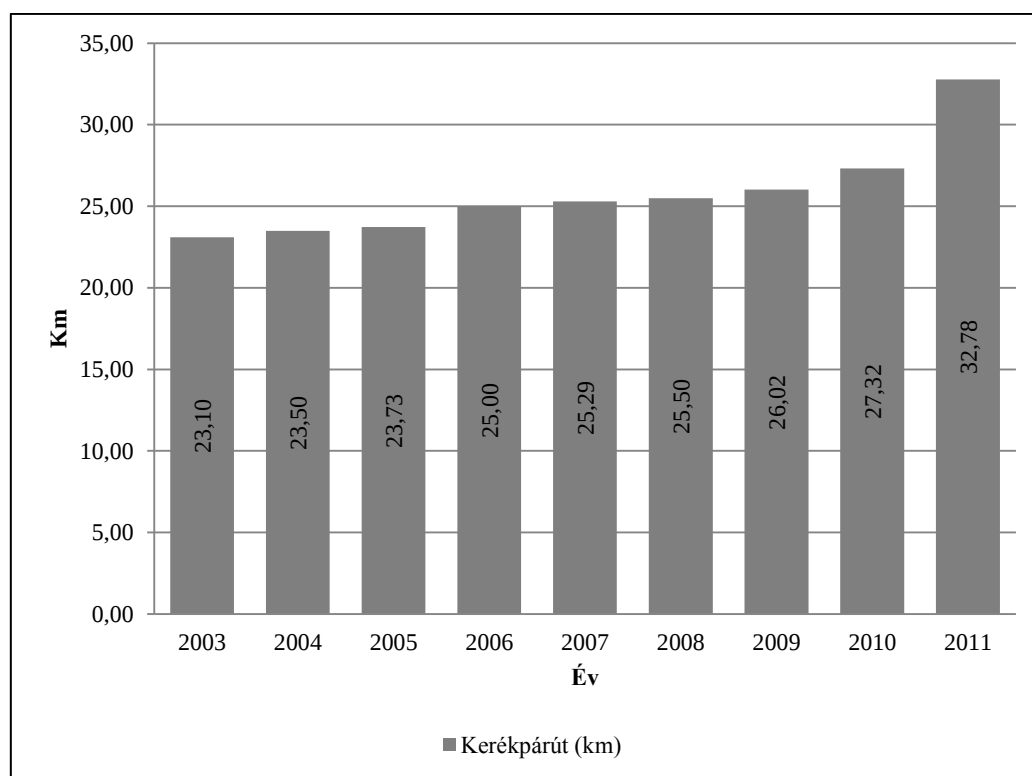
A többi magyar városhoz képest Győr fejlett kerékpáros infrastruktúrával rendelkezik. A kerékpározás aránya a közlekedési módok között 11%, illetve, ahogyan az korábban is szerepelt, a helyváltoztatások 50%-át a kerékpárosok és a gyalogosok teszik ki.

A kerékpáros hálózat Győrben évről évre folyamatosan növekszik, 2006-hoz képest 2011-ben már 24%-kal hosszabb volt. Az összes kerékpáros infrastruktúra hossza jelenleg 49 km Győrben, melynek 49%-a önálló kerékpárút, 20%-a pedig gyalog- és kerékpárút. Az egyirányú kerékpárutak aránya 25%, ami rendkívül magas, de a belső városrészekben ez az arány még magasabb, 48%. Ugyanakkor a sűrű beépítésű városrészekben a korszerű kerékpárút vagy kerékpársáv aránya 10% alatt van.

A belterületi **kerékpáros infrastruktúráról** a következők mondhatók el:

- A létesítmények a városmagban, az egyetem környékén, illetve déli városrészekben alkotnak többé-kevésbé összefüggő hálózatot,
- A tágabb értelemben vett belváros hálózatosodása még nem megfelelő,
- Feltűnő egyes fő észak-déli tengelyek töredezett kiépítése (Petőfi híd – Pásztor utca – 821. sz.. főút; Bartók Béla út – Szent Imre út),
- A legforgalmasabb tömegközlekedési gócpontok (vasútállomás, buszpályaudvar) feltárása nem megfelelő,
- Folyókon, vasúton levő valamennyi közúti átkelési ponton kerékpárforgalmi létesítmény is átvezet.

73. ábra. A győri kerékpárút-hálózat változása 2003 és 2011 között

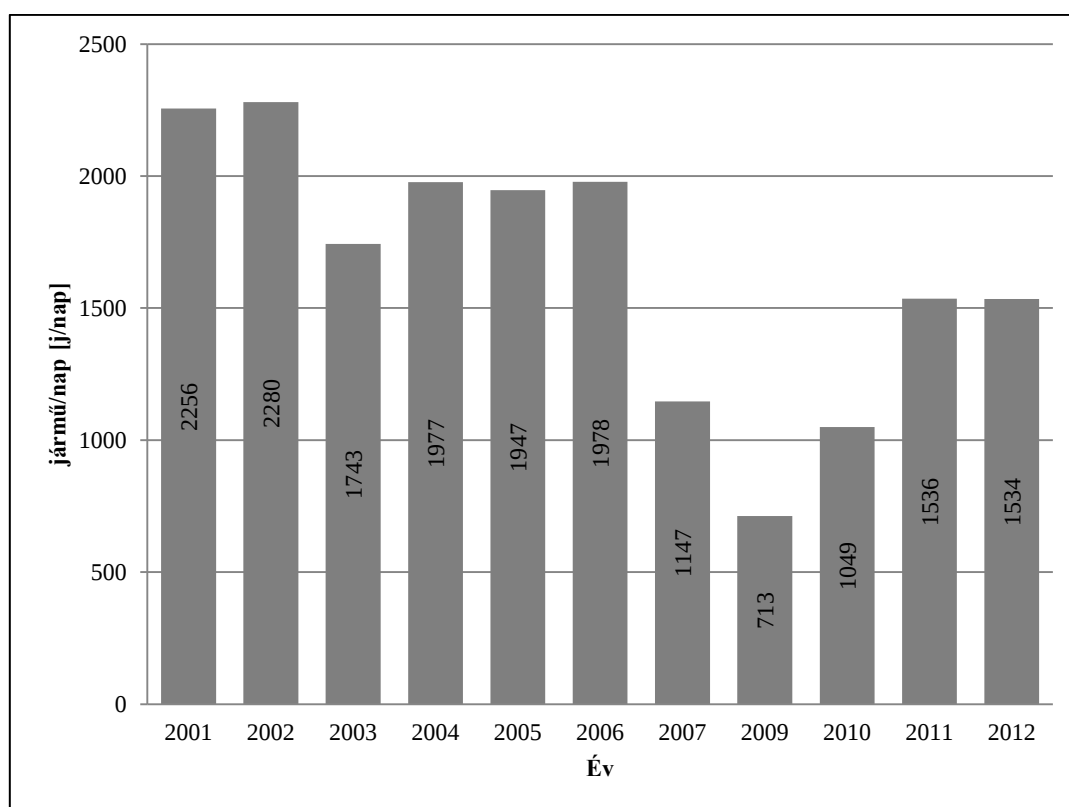
Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

Győrben a magyarországi kerékpáros infrastruktúra-kiépítés második generációja alapján kezdődött el a kerékpárhálózat fejlesztése. Ennek köszönhető, hogy a járdán vezetett egyirányú kerékpárutak aránya ennyire magas. De tovább növelte ennek a kiépítésnek az arányát a város főbb csomópontjainak körforgalommá való átalakítása is, ugyanis a hatályos KRESZ alapján ezekben a csomópontokban csak járdán vezetett egyirányú kerékpárutakat lehet kialakítani. Az egyirányú kerékpárutak azonban ma már egyértelműen korszerűtlen megoldásnak számítanak. Győrben elsősorban a belvárosban találhatóak ilyen problémás vagy balesetveszélyes kerékpárútszakaszok, melyek fejlesztésére, illetve átalakítására mindenképpen szükség lesz a jövőben.

A „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című helyzetfeltáró dokumentum alapján 2012 októberében kerékpáros forgalomszámlálásra került sor Győr városában. A forgalmi adatok alapján a **legintenzívebb kerékpáros forgalom a belvároson kívül a Petőfi híd** – Pásztor utca – Kálvária utca, a Zrínyi utca, és a Bartók Béla utca mentén mérhető. A **legforgalmasabb kelet-nyugati tengelyek** a Szigethy Attila út, Mónus Illés utca, Árpád utca, és a Fehérvári út – Kandó Kálmán utca. A Magyar Közút

Nonprofit Zrt. Győr belterületén található számlálóállomásai közül a Baross híd rendelkezik egyedül olyan adatsorral (2008 kivételével), melyen jól követhető a kerékpáros forgalom alakulása a Belvárosban. Ez alapján a híd kerékpáros forgalma 2006 után 2009-re 64%-al csökkent, ami jelentősnek mondható. A következő évtől viszont újra növekedésnek indult, melynek köszönhetően 2011-re több mint 53%-al volt nagyobb a kerékpáros forgalom a hídon, mint két évvel korábban.

74. ábra. A Baross híd évi átlagos napi kerékpáros forgalma 2001 és 2012 között

Forrás: MKN - A közúti forgalom figyelemmel kísérése 2000-2012

Győr városa 2009-ben készítette el „Kerékpáros Fejlesztési Konceptió és Hálózatfejlesztési Tanulmány Tervét”, melynek egyik célja egy kerékpár-kölcsönzési rendszer kialakítása. A tanulmány alapján ugyanakkor az európai példák nem ültethetőek át teljes mértékben a városra, ugyanis annak „adottságai nagyban eltérnek a bérkerékpár-rendszerekkel rendelkező európai nagyvárosoktól.” Ez többek között annak köszönhető, hogy Győr mérete és lakosságszáma jóval elmarad azokhoz az európai városokhoz képest, ahol már működnek hasonló kerékpár-kölcsönzési rendszerek. Ezért a város esetében egy kevesebb kerékpárral, és kölcsönző ponttal kialakított hálózat lehet működőképes, melynek automatizált működtetésének kiépítése valószínűleg nem térülne meg. Ezért célszerűbb lenne egy olyan

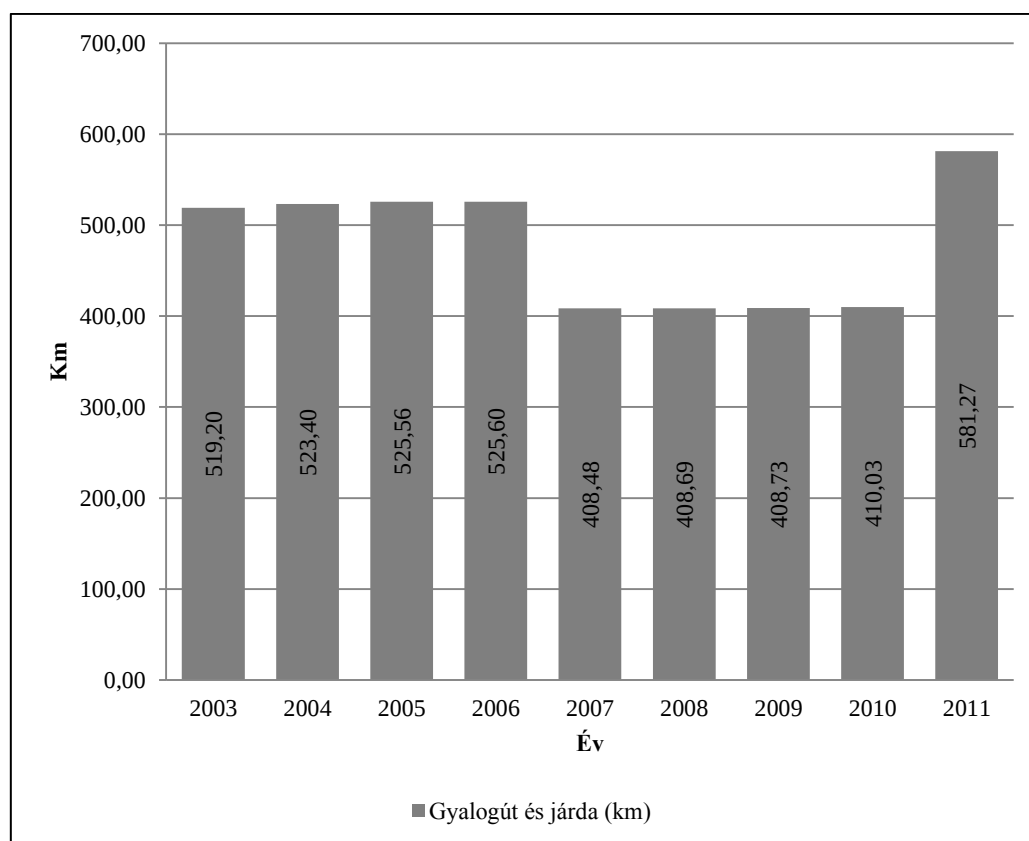
rendszert kiépíteni, ami a meglévő infrastruktúrára épít, valamint a városban található önkormányzati kezelésű szolgáltatásokhoz kapcsolódik. Ilyenek lehetnének például a parkolóházakban kialakított kölcsönzők, a Kisalföld Volánnak közösen működtetett rendszerek a decentrumokban és a vidéki pályaudvaron vagy a város P+R parkolói mellett. Ebben az esetben azonban szükséges a kerékpárok visszavitele, az egyes kölcsönző pontok közötti csere pedig nehezen oldható meg. Ez a fajta kerékpár-kölcsönző rendszer pedig elsősorban a városi lakosságot venné célba, nem a turistákat. A rendszer kialakítása uniós forrásból megvalósítás alatt áll, átadása 2015 tavaszán várható.

A **város térségi kerékpáros kapcsolatait** meglehetősen hiányosnak mondhatók, mely alól egyedüli kivételt az 1. sz főút mentén található nemzetközi **EuroVelo 6 Folyók útja** (Atlanti-óceántól a Fekete-tengerig) elnevezésű útvonal. Az EuroVelo 6 az egyik legkedveltebb és legnépszerűbb nemzetközi kerékpár útvonal, mely a Duna nyomvonalát követi. Ezért ennek a vonalnak a fejlesztése rendkívül fontos feladat, különösen a várostól keletre, a Győrszentiván utáni szakaszon.

A város bevezető főútjai mentén vizsgált kerékpáros forgalom alapján (1., 81., 82., 83. sz. főutak) mindenképpen szükséges lenne a **közúti járművektől elválasztott kerékpárút kiépítésre**. Jó példa erre az 1. sz. főút északi oldalán kiépített, 2013 júniusában átadott Győrt Abdával összekötő kerékpárút.

A gyalogutak és járdák hossza 2006 után 22%-al csökkent, majd 2010-től ismét növekedésnek indult. Ennek köszönhetően 2011-ben több mint 29%-al volt hosszabb a gyalogút a városban, mint egy évvel korábban. A több mint 581 km-es hálózat pedig a 2006 óta mért legmagasabb érték.

75. ábra. A győri gyalogút és járda hosszának változása 2003 és 2011 között

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

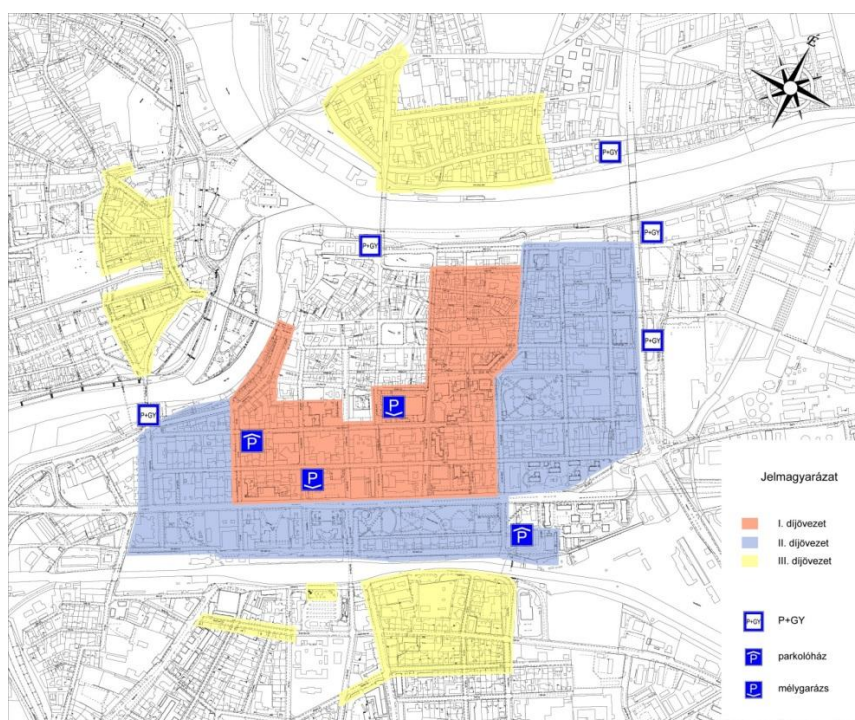
1.15.5 Parkolás

Győrben jelenleg elsősorban a Belvárosban és annak vonzáskörzetében fizető parkolási rendszer működik, amit a Győr-Szol üzemeltet. A központi városmagból kiindulva körkörösén kifelé haladva **három különböző díjszabású parkolási övezet** került kialakításra. A felszíni fizető parkolóknál háromféle módon lehet a kihelyezett automatáknál fizetni: készpénzzel, mobiltelefonon, egyes automatáknál pedig előre felöltöltött chipkártyával vagy mágneskártyával. A fizető parkolók használathoz a lakosság számára kedvezményes bérletvásárlás biztosított az üzemeltetőnél.

A városban **kettő parkolóház üzemel**, a Jókai utcában található 260 férőhelyes, és a Révai utcai 220 férőhelyes. A városban összesen **három mélygarázs található**, melyek használata szerződéshez kötött. Kettő mélygarázs a Belvárosban található (a Nemzeti Színház alatt a

Czuczor Gergely utcában, és a „Városközpont” alatt az Árpád út 28-32-ben), a harmadik pedig Marcalváros II-n (Pátzay Pál utca). **Parkoló udvarok** üzemelnek még a Móricz Zsigmond rakpart 12. szám alatt, valamint az Újkapu és Apáca utcák sarkán, melyek bérleti szerződés megkötése mellett vehetők igénybe a lakosság számára. A fizető övezet határán jelenleg **több ingyenesen használható P+GY (P+R)** pakoló is üzemel, melyből a Petőfi híd alatti 160, Vas Gereben utcai (Árkád) kb.60, a korábbi Rába gyár budai úti telephelyén az új piac mellett pedig kb.130 parkolóhellyel rendelkezik. Mindegyik parkolóból viszonylag rövid idő alatt gyalogosan elérhető a Belváros.

76. ábra. A meglévő parkolási övezetek

Forrás: Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása FŐMTERV - ENVECON Konzorcium 2013

A „Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása” című helyzetfeltáró anyagában található **statikus parkolás vizsgálatból** kiderült, hogy a fizető övezeteket a Belvárosban jól lehatárolták. A belvárosi parkolók telítettsége ugyanis megközelíti a 100%-ot a nappali órákban, még a magas tarifák ellenére is. A vizsgálat rávilágított továbbá, hogy melyek azok a jelenleg még nem fizetős területek, ahol a jövőben 70% feletti telítettség várható. Ez alapján a **fizetős parkoló zónák** kiterjesztése a Bercsényi liget észak-nyugati (a parkolóhelyek megfelelő kiépítése szükséges), az Eszperantó út – Vasút

utca – Honvéd utca – Kálvária utca – Galamb utca – Dr. Petz Lajos utca – Baross Gábor út által határolt területre javasolt. A későbbiekben pedig dél-keleti irányban, feltehetően a Szigethy Attila útig válik majd szükségessé a fizető parkoló kibővítése.

A Belvárost körülvevő P+GY parkolók nappal teljesen telítettek, éjszaka azonban kiürülnek. Ezeket a parkolókat ugyanis napközben vásárlás, ügyintézés céljából, valamint a hivatásos forgalom veszi igénybe. A későbbiekben ezért ezeket a parkolókat célszerű lenne, ha a jól kiépített, őrzött, bővített kapacitású, kedvező tarifával működő P+GY parkolók váltanák fel.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Vízi közművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntöző-, termálvíz hasznosítás)

Győr-Moson-Sopron megye folyóinak köszönhetően jelentős a **parti szűrésű kutakból** kinyert ivóvíz mennyisége. Ugyanakkor nagyságrendekkel kevesebb parti szűrésű vizet használnak fel a Nyugat-Dunántúlon annál, mint amennyit lehetne. A jelentősebb parti szűrésű vízművek a Szigetköz területén a Dunához és a Mosoni-Dunához kapcsolódóan találhatók. A rétegvízből származó termál kutakkal a Kisalföldön 21 helyen találkozhatunk, amelyekből a nyerhető víz döntő többségét egyszerre több célra használják fel (11 kútból mezőgazdasági és turisztikai vízhasznosítás is történik). Fontos azonban tudni, hogy a parti szűrésű kutak jelentős része magas vas- és mangántartalommal rendelkezik, melyeket vegyszermentes technológiával (levegőztetés és szűrés) kell utó kezelni.

A jövőben, ha tovább folytatódik a talajvíz és a felszíni vizek elszennyeződése, a parti szűrésű vízkészletek felhasználása mellett más alternatívákat kell keresni a víz kinyerésre, ezért is különösen fontos **vízbázisaink védelme**. A megyében található, sérülékeny földtani környezetben üzemelő vízbázisok diagnosztikai vizsgálata és védőterületeinek meghatározása zömében a központi finanszírozású országos vízbázis védelmi program keretében megtörtént. A még hátra levő nyolc db üzemelő vízbázis esetében a KEOP támogatási rendszer keretében, pályázat útján van lehetőség. **Győr** vízbázisainak részletes listáját az I. sz. melléklet tartalmazza.

A „Szigetközi mentett oldali és hullámtéri vízpótló rendszer ökológiai célú továbbfejlesztése” című KEOP projekt keretében folyamatban van Győr belterületét is érintő Bácsai-csatornaszakasz kotrása, melynek keretében egy feliszapolódott, náddal erősen benőtt meder szabadidős hasznosítást is lehetővé tevő módon újul meg úgy, hogy az élővilág létfeltételei jelentősen javulni fognak.

A „Nagy-Pándzsa vízgyűjtő revitalizációja” című NYDOP projekt 2008-2012 között valósult meg, melynek keretében a Győr külterületén lévő **Pándzsa patak** (Pándzsa kisvízfolyás alsó

szakasza) kotrásra került, és az árvízvédelem érdekében töltések épültek, valamint felújításra került a tápláló zsilip, a Helbényi zsilip.

Győr és térsége ivóvízellátását és szennyvíz tisztítását a **Pannon-Víz** végzi, mely egyben a kezelője is a vízkivételi és -tisztító műveknek, illetve az elosztó hálózatnak. A vezetékes ivóvízellátás a társaság területén 100%-os, melynek hossza **Győrben 690,2 km**, amiből a bekötő vezeték 185,54 km. A kiépült csőhálózat jellemzően körvezetékes rendszerű. A város jó minőségű ivóvízzel rendelkezik, amit elsősorban a **szőgyei és a révfalusi vízműből** nyernek ki. Ezek a vízművek biztosítják Győr városán kívül a környező települések ivóvízellátását is.

A szőgyei vízmű Győrtől 12 km-re északra, a Duna jobb partján helyezkedik el, melynek kútjai parti szűrésűek, a kinyert vízben oldott vas és a mangán található, amit levegőztetéssel, és szűréssel távolítanak el. A Pannon-Víz tervei között nem szerepel a szőgyei telep fejlesztése, illetve új hálózati megtáplálás kiépítése Szőgye felől. A társaság a fajlagos költségek csökkentése érdekében új kutakat fúr, a régieket pedig eltömedékeli. Szőgye jelenleg kevesebbet termel (átlagosan 13ezer m³/nap), mint Révfalu (15ezer m³/nap). A révfalusi vízmű fajsúlya ugyanakkor nem csökken.

A szabadhegyi víztorony a város ötödik, egyben legfiatalabb **víztoronyát** 2003-ban adták át, melynek köszönhetően a József Attila utcától délre eső magasabb területeken egy újabb emeltnyomású övezet jött létre.

Az OTrT alapján a Szigetköz és a Rába folyó melletti területek vízkészletét országos **jelentőségű vízbázisnak kell tekinteni**. Győrben a víztermelő kapacitás elegendő, illetve jelentős tartalékkal rendelkezik.

A várossal kapcsolatban mindenképpen ki kell emelni még a **termálvíz ellátottságot**. Ugyanis Győr jelentős kapacitású, részben gyógyvíznek minősített termálvíz-bázissal rendelkezik. A termálvíz korszerű hasznosítása ugyanakkor csak 2003-ban kezdődött el, amikor megnyílt a Rába Quelle Gyógy-, Termál- és Élményfürdő. A termálvíz hasznosítása számos további fejlesztési lehetőséget (például fűtési rendszer, közterület hasznosítás). kínál a város számára, melyet a jövőben célszerű lenne kihasználni.

A Pannon-Víz tájékoztatása alapján a tulajdonát képező termál kutak bérbeadásra kerültek a Rába Quelle Kft-nek.

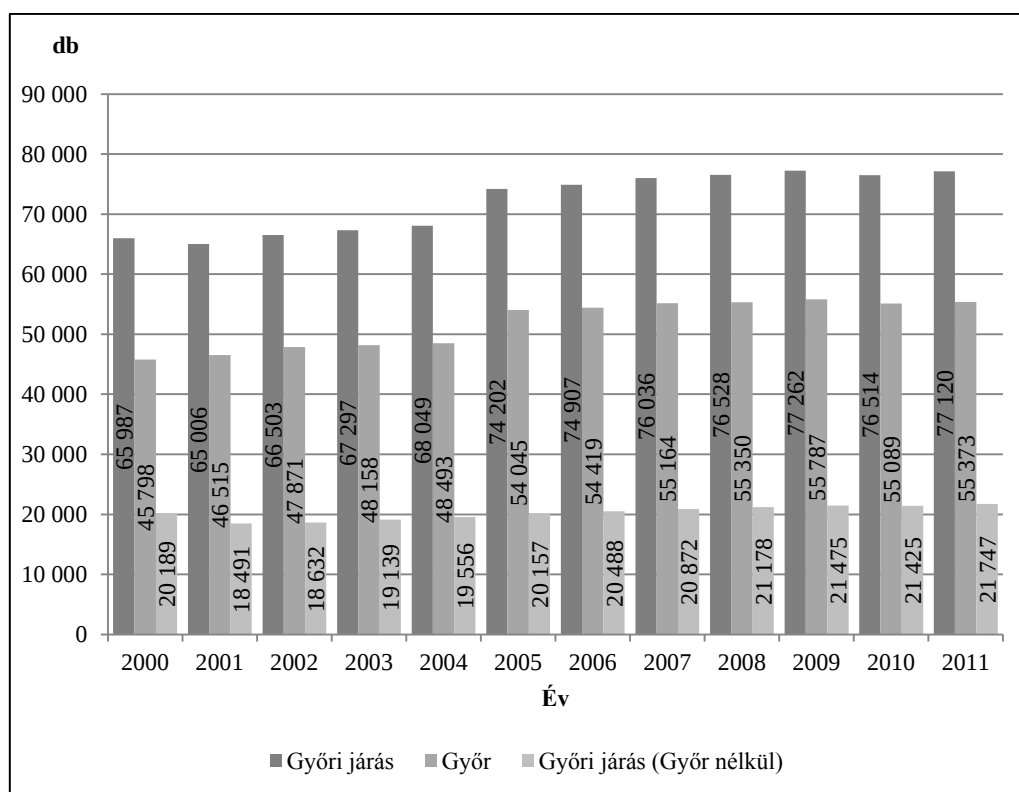
Ipari vízre nem csatlakoznak **közterületi tűzcsapok** vagy lakótelepi zöldfelületek locsolóhálózatai. A város nagy részén **az ipari vízhálózat ugyanis felhagyásrakerült**. A Szeszgyárt ellátó vezetéken kívül működik még a Mészáros L. úton, illetve a Fehérvári úton (Buszgarázs, Ipar úti Volán telep, Hőszolgáltató, Házgyár) a Házgyárig tartó szakasz, ahol néhány tűzcsap üzemel még az ipari víz vezetékéiről. A társaság nem tervezi az ipari víz hálózatának megszüntetését, ugyanakkor a már felhagyott részekben, több helyen is megszüntetésre kerültek a vezetékszakaszok.

A Pannon-Víz folyamatos **rekonstrukciós munkákat** végez a vízhálózaton, amit az útfelújításokhoz ütemez. A főnyomó vezetékeket és a folyók alatti átvezetéseket pedig korszerű, úgynevezett csőbélételes technológiával újítják fel. 2015-re tervezik megvalósítani a Petőfi téri nyomóvezeték építést a Petőfi tértől a Nádorvárosi nyomóvezeték „B” jelű aknájáig. Ennek köszönhetően Ikrény, Rábapátona, Abda, Börcs települések szennyvize nem terheli majd többé a Belváros szennyvízrendszerét.

Győr-Moson-Sopron megyében az **ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások** száma 2000-hez képest több mint 20 ezerrel növekedett, így 2011-re meghaladta a 180 ezret. Hasonló tendencia figyelhető meg a Győri járásban és Győr esetében is. A járásban a 2000-es év 66 ezres számáról 77 ezerre emelkedett 2011-re az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma. Győr az induló 45 798-as értéket közel 10 ezerrel haladta meg, így 2011-ben már 55 373 lakás volt rákapcsolva az ivóvízhálózatra. Ezek alapján elmondható, hogy a vizsgált időszakban Győr a megye értékének a felét, a járásnak pedig 86%-át tudhatja magáénak az ivóvízvezeték-hálózatba újonnan bekapcsolt lakások tekintetében.

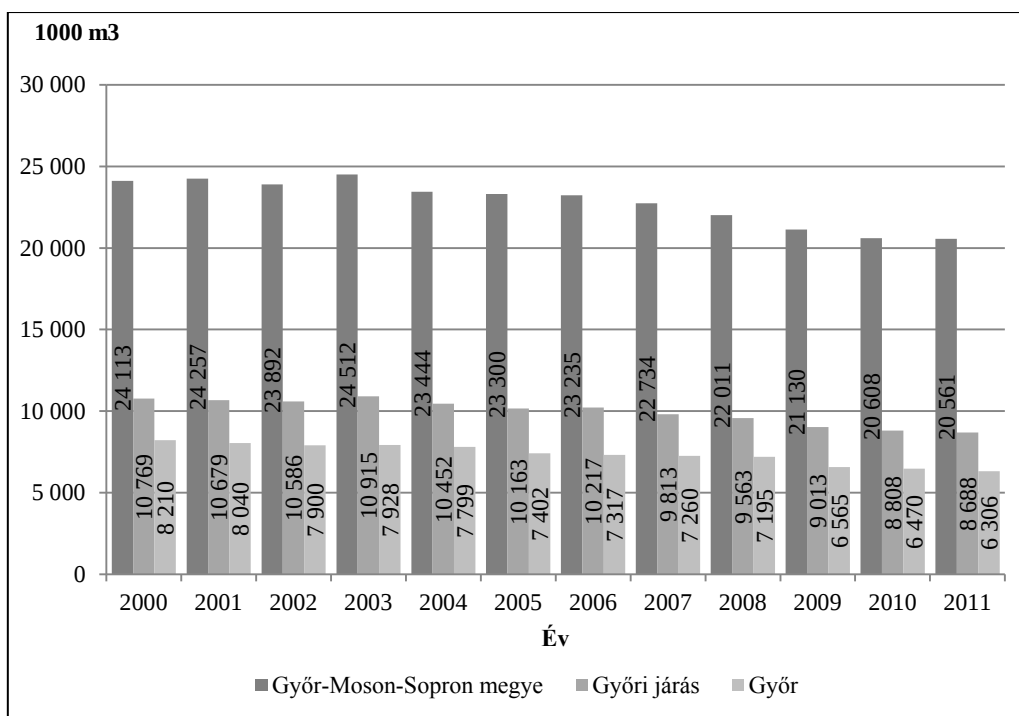
Ugyan az ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma jelentősen növekedett 2000 és 2011 között, a **szolgáltatott víz mennyisége mégis csökkent** mind Győr-Moson-Sopron megye, mind pedig a Győri járás és Győr esetében is, amely az ipari vízhasználat csökkenésének tudható be. A megyében szolgáltatott víz mennyisége a 2000-es 24,1 millió m³-ről 20,6 millió m³-re csökkent. A csökkenés több mint fele pedig Győr városához köthető, mivel a szolgáltatott víz mennyisége 8,2 millió m³-ről 6,3 m³-re csökkent 2000-ről 2011-re. A Győri járásban bekövetkezett csökkenés pedig szinte teljes egészében Győr városának köszönhető.

77. ábra. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

78. ábra. Az összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m³), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

A győri térségben a Pannon-VízZrt. végzi a szennyvíz kezelését, így Győr városába 13 másik település szennyvize érkezik be. A város **szennyvízgyűjtő-hálózatának hossza 505 km**, melyből a bekötővezeték 137,8 km. A szennyvízelvezetés a városokban gravitációs rendszerrel, a községekben pedig részben gravitációs, részben kényszeráramoltatású szennyvízelvezető rendszerrel történik. A kényszeráramoltatású szennyvízrendszerek üzemeltetésénél jelentős többletfeladatot jelent a légtelenítés, legtöbbször úszókapcsoló elakadás vagy vákuum szelep hiba miatt szükséges a hibaelhárítás.

A szennyvíztisztítás a Pannon-Víz területén, **13 szennyvíztisztító telepen történik** környezettudatos megoldás alkalmazásával. A legnagyobb kapacitású, győri szennyvíztisztító 2006-ban került felújításra, így a telep 95%-os tisztítási hatásfoka minden tekintetben megfelel az elvárásoknak. A győri szennyvíztisztítóban zsírhulladékokkal optimalizálják a rothasztó üzemet, így a telep energia-felhasználásának nagyobbik felét biogáz biztosítja. A Pannon-Víz területén 550 szennyvízátemelő működik.

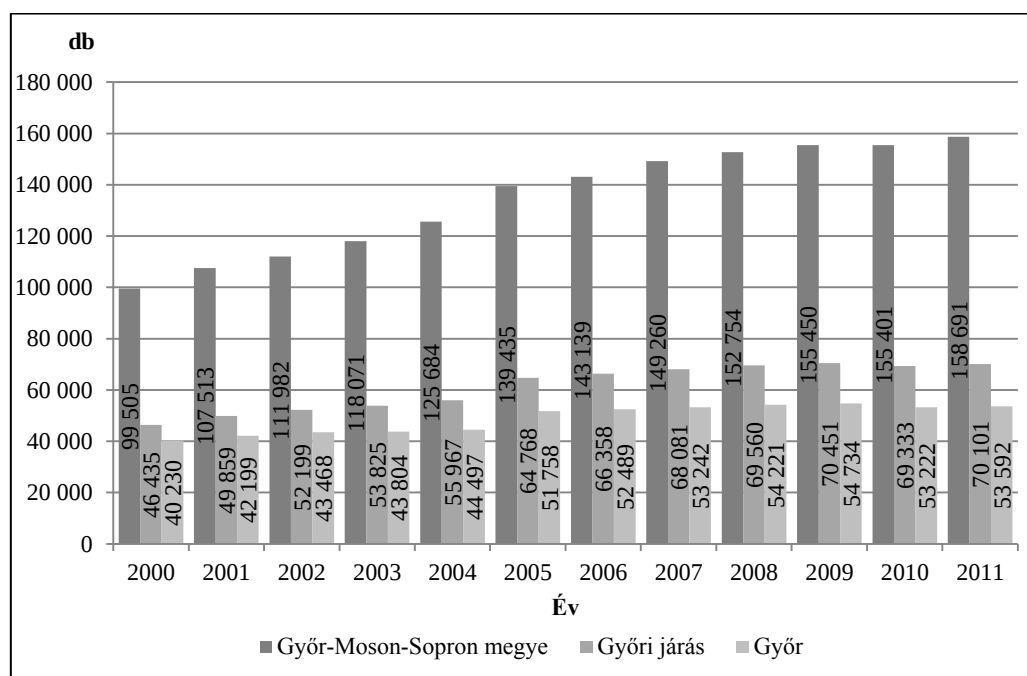
A város központi belterületén a csatornahálózat jelentős része egyesített rendszerű, a peremterületeken és a környező településeken azonban már elválasztott rendszerű a szennyvízelvezetés. Az elválasztott rendszerű hálózat jellemzően, NA 200 átmérőjű vezetékkel és gravitációs rendszerrel épült ki, szennyvízátemelők közbeiktatásával.

A Mosoni-Duna és a Rába győri szakaszán záporosók alkalmával az egyesített rendszerű csatornákból csapadékvízzel hígított szennyvíz kerül az élővizekbe. Ilyenkor az üzemelési szabályzat szerint a záporkiömlőkön keresztül lehet tehermentesíteni a város csatornarendszerét, megelőzve a mélyfekvésű városrészek és lakóépületek elöntését. A Mosoni-Duna alsó szakaszán szennyvízbevezetések találhatók, amelyek közvetlenül a folyóba, valamint az Ipar-csatornába kötődnek. A tisztított szennyvízbevezetések közül Győr város és környékének szennyvíz-tisztítását szolgáló bácsai szennyvíztelep bevezetése a legnagyobb mennyiségű. Innen vezetik a tisztított szennyvizet a Mosoni-Dunába.

A megye területén folyamatban lévő közműves szennyvízelvezető hálózat építésnek köszönhetően a jövőben **Gönyű és Nagyszentjános szennyvízelvezetése** a Győr térségi szennyvíztisztító telepre fog rácsatlakozni.

Győr-Moson-Sopron megyében és a Győri járásban több mint másfélszeresére nőtt 2000-hez képest a **közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma**, így 2011-re a megye értéke meghaladta a 158 ezret, a járásé pedig a 70 ezret. Győr esetében a növekedés visszafogottabb volt. 2000-ben 40 230 lakás volt rácsatlakoztatva a csatornahálózatra, amely 2011-re 53 592-re növekedett. A megyeszékhely azért nem tudott a megyéhez vagy a járáshoz hasonló gyarapodást elérni, mivel Győrben már 2001-ben a lakások 82,5%-a be volt kapcsolva a közcsatorna-hálózatba, míg a megye csak 64,5, a járás pedig 70,8%-os aránnyal rendelkezett. 2011-ben Győrben már 92,8% volt a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások aránya, amelytől még továbbra is elmarad a megye 84,1%-os és a járás 87,2%-os értéke.

79. ábra. A közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011

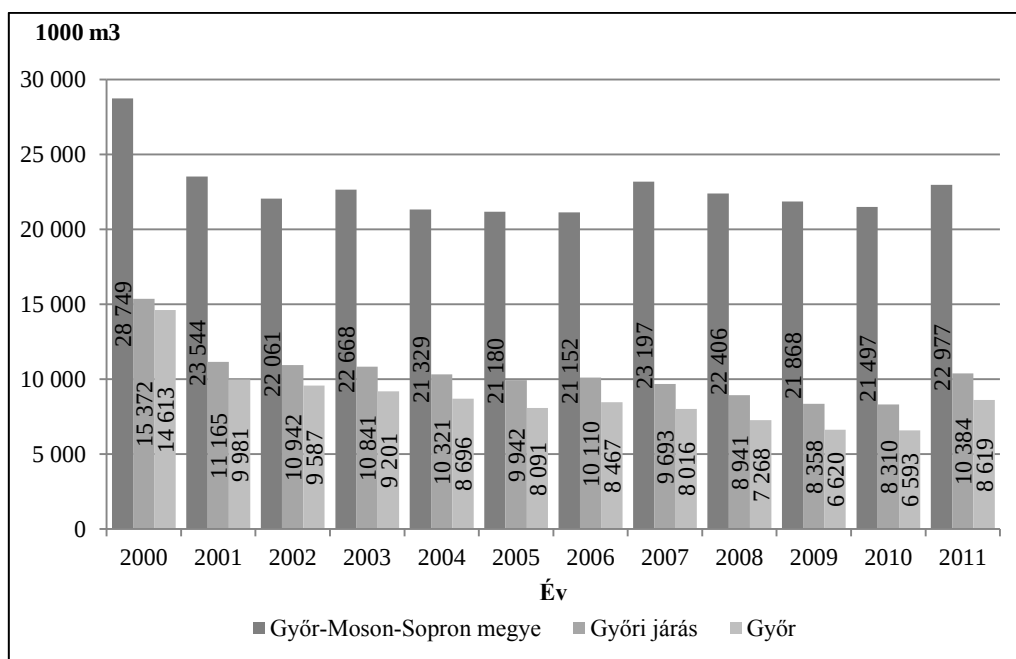
Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

A közcsatornában **elvezetett szennyvíz mennyisége** a növekvő bekapcsolt lakásarányal szemben nem növekedett, hanem csökkent. Győr-Moson-Sopron megyében 2000-ben 28,7 millió m³ szennyvizet vezettek el, amely 2001-re lecsökkent 23,5 millió m³-re, majd 2002-re 22,1 millió m³-re. Ezt követően 2011-ig folyamatosan 21 és 23 millió m³ körül mozgott az érték. Győrben 2000-ben a megye szennyvizének több mint felét, azaz 14 613 ezer m³-t vezettek el. Az érték 2001-re lecsökkent 9 981 ezer m³-re, ahonnan egyenletes csökkenésnek indult - leszámítva a 2006-os esztendő -, majd 2010-ben elérte a legalacsonyabb, 6 593 ezer m³-es szintet, végül 2011-re 8 619 ezer m³-re növekedett. A változások következtében a

megye elvezetett szennyvizének már csak 37,5%-a jelenik meg Győrben. A Győri járás értékei a győri értékekkel párhuzamosan változtak, így a 2000-es 15,4 millió m³-ről 10,4 millió m³-re csökkent az elvezetett szennyvíz mennyisége.

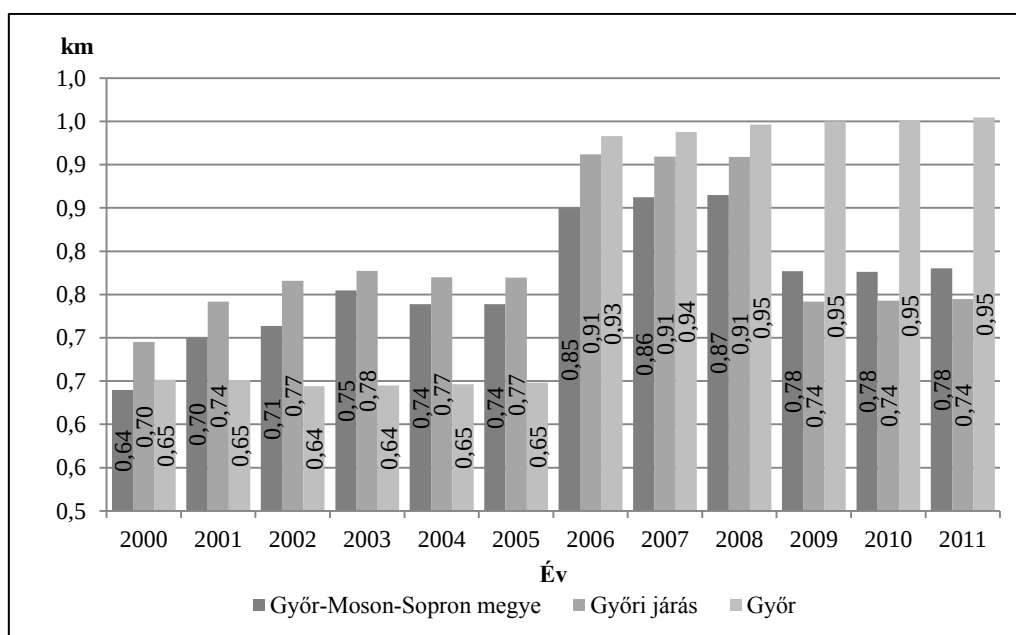
2000-ben 0,64 km volt Győr-Moson-Sopron megyében a **közműolló mértéke**, mely aztán 2003-ra elérte a 0,75-ös szintet. Ezt követően stagnálás volt megfigyelhető, majd 2006-ban egy hirtelen növekedés történt, melynek eredményeként már 0,85 km csatornahálózat jutott 1 km vízhálózatra. A megye értéke 2009-ben lecsökkent 0,78 km-re, és 2011-ig változatlan maradt. A Győri járás közműollójának hasonló a tendenciája. A 0,70-es induló érték 2006-ban 0,91-esre nőtt, majd 2009-ben visszaesett a 0,74-es szintre, amelyet 2011-ben is tartott. Győrben 2000 és 2005 között 0,65 km-nyi csatornahálózat jutott 1 km vízvezeték-hálózatra, ami 2006-ban 0,93-ra növekedett. 2008-ban Győr közműollója elérte a 0,95-ös értéket, amely 2011-ig már nem változott.

80. ábra. A közcsatornában elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m³), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

81. ábra. Közműolló (az egy km vízvezeték-hálózatra jutó csatornahálózat hossza), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Ahogy az előző fejezetben is említésre került, a Mosoni-Duna és a Rába győri szakaszán záporosók alkalmával az egyesített rendszerű csatornákból csapadékvízzel hígított szennyvíz kerül az élővizekbe. Ilyenkor az üzemelési szabályzat szerint a **záporkiömlőkön** keresztül lehet tehermentesíteni a város csatornarendszerét, megelőzve a mély fekvésű városrészek és lakóépületek elöntését.

A győri **elválasztott rendszerű csapadékvíz-hálózatból** csak a Széchenyi István Egyetemtől, a Pataházi temetőig terjedő szakaszt üzemelteti a Pannon-Víz, a fennmaradó részeket a Győr-Szol, valamint Győr Megyei Jogú Város Útkezelő Szervezete kezeli.

Győr városa a jövőben szeretné folytatni csapadékvíz elvezetési projektjeit, melyek elsősorban Szabadhegyet, Ménfőcsanakot, Gyirmótot, Kisbácsát és Sárást érintik.

1.16.2. Energiagazdálkodás és energiaellátás

1.16.2.1. Villamos energia, közvilágítás

Győr város energiaellátásának történetében jelentős változás történt 2011. június 27-én, amikor átadták a **Gönyői Gázerőművet**. Az E.On Erőművek Kft. tulajdonában lévő erőmű évi 433 MW teljesítményével nemcsak a legnagyobb hatásfokú, de jelenleg a **legmodernebb erőmű is** Magyarországon. Mindemellett környezetbarát gáz- és gőzturbinás berendezése rendkívül magas, 59%-os hatásteljesítményre képes, melynek köszönhetően több mint 600 ezer háztartás energiaellátása biztosítható. A Gönyűn termelt áram a magyar átviteli hálózatba kerül betáplálásra, melynek köszönhetően a teljes hazai hálózat számára elérhető. Emellett a gönyői áram elegendő Győr és térségének egész éves energiaellátására. Néhány éve került átadásra **Győr és Szombathely között egy 90 km hosszú 400 kV-os távvezeték is**.

A város villamos energia szolgáltatását az **E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.** biztosítja. Győr villamos energia ellátottsága 100%-osnak mondható. A város délkeleti részén, a Banai út mellett üzemel az országos villamos energia rendszer **egyik jelentős csomópontja** a 400/220/120 kV-os transzformátor állomás. Ebben az állomásban 2 db 250 MVA és 2 db 160 MVA-es gépegység üzemel. Ide csatlakozik a 400 kV-os magyar-szlovák kooperáció fogadó-elosztópontja, illetve a 220 és 400 kV-os osztrák-magyar kooperációs vezeték. Ezt az alaphálózati csomópontot és az alaphálózatokat az MVM Országos VillamostávvezetékZrt. (továbbiakban: OVIT) üzemelteti, melynek központja Budapesten található. A 120 kV-os elosztó hálózat az átviteli hálózat üzemét befolyásoló elosztó hálózati elemként funkcionál, melynek irányítását 2004 óta a villamos energia szabad piaci megnyitásának és a hálózatok szabad hozzáférhetőségének köszönhetően a MAVIR Zrt. végzi. A MAVIR Zrt.-n keresztül ugyanis bármely ipari nagyfogyasztó megválaszthatja, hogy melyik európai termelő-szolgáltató cégtől vásárolja meg a szükséges villamos energiáját a közös piacon.

A megyei jogú városok, ipari parkok, kistérségi központok és a nagyobb települések, üdülőhelyek biztonságos villamos energia ellátása szempontjából ma már nélkülözhetetlen a **120 kV-os villamos főelosztóhálózatok folyamatos továbbfejlesztése** és a 120/20 kV-os transzformátor állomások sűrítése, illetve a meglévők kapacitásbővítése. Ezekre tudnak a középmeretű, 6–20 MW-os, megújuló energiákra alapozott erőművek rátáplálni.

A városban ugyanakkor jelen van néhány kisebb erőmű, illetve **gázmotor is**, de ezek nem képezik Győr vagy az ország villamos energia ellátásának alapját. Ezek az erőművek csupán

kisebbségi helyi igényeket elégítenek ki, valamint szükség esetén a vonatkozó jogszabályoknak és a szerződési háttérüknek megfelelően átveszik a fölös energiaigényt.

Győr területén a 120kV-os hálózat képviseli a város és térségének főelosztó-hálózati rendszerét. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a Nádorvárosi alállomás kétrendszerű 120kV-os vezetékeinek nyomvonala lakóépület felett halad keresztül, így ennek a lakóépület feletti szakasznak a kiváltását a jövőben meg kell oldani.

Kétrendszerű, 120 kV-os vezetékek üzemel Tatabánya Bánhidai OVIT és Győr OVIT között, Győr OVIT és Kimle között, Győr OVIT és Csorna között. Egyrendszerű, 120 kV-os vezetékek üzemel Győr és Pápa között. Győrben belső elosztó gerincként kétrendszerű, 120 kV-os vezetékek üzemel. A város elosztóhálózata pedig 20kV-os légvezetékes/földkábeles, illetve 10kV-os földkábeles hálózatból áll. Győr központi belterületének elektromos ellátása elsősorban a 10kV-os földkábelon keresztül biztosított a lakossági fogyasztók számára. A közép feszültségű hálózat megápolását az E.ON 120/20kV-os, a Nádorváros 120/10kV-os, a déli 120/20/10kV-os, a keleti 120/20kV-os, a GMVG 120/20kV-os és a Dunapart 20/10kV-os alállomás biztosítja. Az elkövetkező időszakban (2015-ig) az Ipari Park növekvő energiaigényének kielégítésére új NAF/KÖF alállomás létesítése valósul meg.

A 120 kV-os hálózatról vételezett villamos energia táplálja a megye területén üzemelő 120/35(20)/(10) kV-os alállomásokat, amelyek a megye területének villamos energia ellátási bázisának tekinthetők. Ezek a bázisok Győrben és környékén: Pér-Győr Reptér, Győr Vagongyár, Győr ÉDÁSZ, Győr Nádorváros, Győr Déli.

A fogyasztó közvetlen ellátását általában véve a 0,4 kV-os hálózat biztosítja a **közép feszültségű** elosztó hálózaton keresztül. A 20/04kV-os transzformátorok jellemzően oszloptranzsformátorok, a 10/04 kV-osak pedig többnyire épített házas vagy konténer állomások. A **nagyfogyasztók** esetében gyakori a közép feszültségű energiaellátás is, amit transzformátorlétesítéssel biztosítanak az ingatlanon belül. A meglévő **20 kV-os közép feszültségű hálózatok általában leterheltek**, kevés szabad kapacitással rendelkeznek, számos térségben felújításra szorulnak. Holott ezek a hálózatok lennének a legalkalmasabbak a megújuló energia erőművek által termelt áram továbbítására.

A fogyasztói igényeknek megfelelően ezért szükségessé válhat a **közép feszültségű elosztó hálózatok** esetében a **jelenlegi transzformátor állomások kapacitásának növelése**, újak elhelyezése a jelenlegi kábelkörök kiterhelhetőségéig, illetve új kábelkörök kialakítása. A

fejlesztésnél azonban figyelembe kell venni, hogy a jövőben további fajlagos energiaigény növekedés várható. Új transzformátor helyének kijelölése ugyanakkor nem célszerű, mivel azt a mindenkori aktuális igények határozzák majd meg.

Az energia elosztó hálózattal fejlesztéssel kapcsolatban ki kell emelni, hogy a jelenlegi légvezetékes hálózatot célszerű lenne **földkábeles hálózattal kiváltani** a jövőben. A 20kV-os hálózat esetében műszakilag megoldható a föld alá helyezés, új vezetékek már nem építhetők szabadvezetékként, a régiek kiváltása pedig költség-haszon elemzés tárgyát kell, hogy képezze.

A közvilágítás a városban földkábeles azokon a helyeken, ahol a kiefeszültségű hálózat kábeles. Légvezetékes rendszerek esetében a közvilágítási szál a légvezetékkel közös oszlopsoron halad, a lámpatestek pedig a kiefeszültségű oszlopokra vannak felszerelve. A városon átvezető főutak lámpái mindenhol Na izzósak. A Belvárosban, Nádorvárosban és a lakótelepek többségében Na lámpák találhatók. A többi városrészre nem jellemző a Na izzóval ellátott közvilágítás.

Győr közigazgatási területén 2009. január 1. óta a **Vill-Korr Hungária Kft.** végzi a közvilágítási lámpák karbantartását. A közvilágítás fejlesztésre szorul (például külső városrészek, továbbá a Belváros korszerűsítéséhez kapcsolódó közvilágítás fejlesztés, ezen munkálatok megkezdődtek.) a városban, ezért célszerű lenne a földkábelesítéssel párhuzamosan korszerű, **önálló közvilágítási oszlopokat elhelyezni**, illetve **energiatakarékos**, az aktuális megvilágítási szint-követelményeket kielégítő, környezetbarát lámpákat alkalmazni.

Az E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. által elvégzett és tervezett **nagyobb beruházások Győrben:**

Felújítások, rekonstrukciók:

- Győrszentiván-Ivánháza 22kV-os leágazás felújítása: Az üzemzavarok, illetve a rövid idejű zavartatások csökkentése érdekében a tárgyi leágazásban 1700m nyomvonalon vezeték, valamint tartószerkezet csere,
- Belváros KÖF, KIF és KZV földkábel csere: A Belvárosban a Szabadsajtó utca – Király utca 7-9-11-13-15 – dr. Kovács Pál u. 1-3 között, továbbá az Apáca utcára merőleges közökben (Kenyér köz, Hal köz, Stelczer kör, Szappanos köz) a közterület felújítási munkákkal összhangban 250m 10kV-os földkábel csere, 1500m 0,4 kV-os

kisfeszültségű földkábel csere 37 db elosztószekrénnel, valamint 650m földkábel csere.

Új energiaigények kielégítése:

- Ipari Park 1163/1-2 hrsz. villamosítás (Logisztikai Központ): Audi Logisztikai Központ villamos energia igényének kielégítésére 1500m nyomvonalon KÖF földkábel és 2 db 1MVA-es betonházas transzformátorállomás létesítése.
- Szentiváni úti szennyvízátemelő villamosítása: az Audi villamosenergia igényének kielégítésére 650m nyomvonalon KÖF földkábel és 1 db 630kVA-es betonházas transzformátorállomás létesítése.
- Hűtőházi utcai (CERES) villamosítás: Ceres Sütőipari Zrt. többlet villamosenergia ellátására 1 db 2MVA-es betonházas transzformátorállomás létesítése.
- Pinnyéd 30 db telek villamosítás: 30 telek villamosenergia ellátására 1 db OTR állomás, 400m KIF földkábel, valamint 5 db elosztószekrény létesítése.

Ipari parki beruházások:

- Ipari Park KÖF kábel rendezések: az új Ipari Parki alállomás építésével összefüggésben a hálózatkép optimalizálás érdekében 5080m KÖF földkábel, valamint 1 db 630-as betonházas transzformátorállomás létesítése.

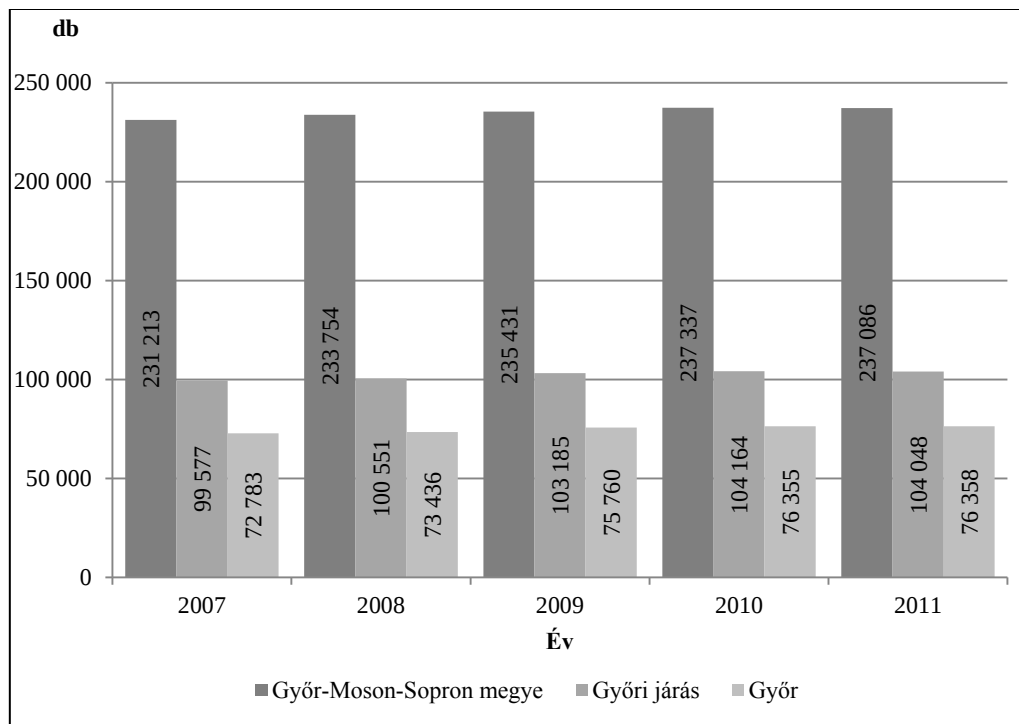
Az E.On Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. által tervezett jövőbeli fejlesztések:

- Dunakapu tér villamos hálózatok további átalakítása (KÖF, KIF kábelhálózatok kiváltása),
- Dunakapu tér és környezetében felmerülő energiaigények biztosítására 2 db betonházas transzformátorállomás létesítése,
- Győr városi Uszoda villamosenergia igényének kielégítése,
- Sportaréna villamos energia igényeinek kielégítése,
- 2014-től Ipari Park alállomás 120 kV-os megtáplálása,
- Gönyüi, szögyei 20 kV-os vonalakon minőségjavítás.

A **villamosenergia-fogyasztók** száma Győr-Moson-Sopron megyében és a Győri járásban 2007-től 2010-ig növekedett, majd 2011-re elenyésző csökkenés következett be. A megye fogyasztóinak száma 6000-rel növekedett, így 2011-ben meghaladta a 237 ezret. A növekedésből 4500 a Győri járásnak tudható be, így az 104 ezer fogyasztót tudhatott

magáénak. Győr esetében 2011-ben sem csökkent a villamosenergia-fogyasztók száma, ami így 76 358 lett, ez pedig 3575-tel haladja meg a 2007-es adatot.

82. ábra. Villamosenergia-fogyasztók száma (db), 2007-2011

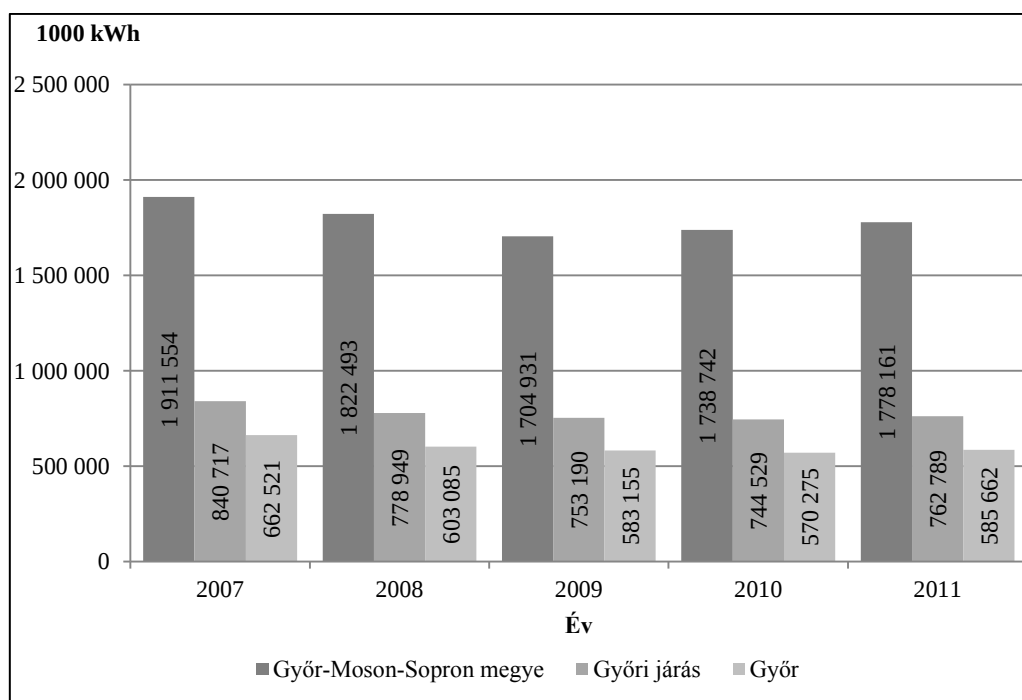

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

A fogyasztók számával ellentétben a **szolgáltatott villamos energia mennyisége** mind a három terület egységben csökkent. A megyében 2007-ben több mint 1,9 milliárd kWh villamos energiát szolgáltatottak, ami 2011-ben már nem érte el az 1,8 milliárd kWh-át. A megyében a legalacsonyabb szintet (1 705 millió kWh) 2009-ben jelezte a mutató, mely ezután növekedésnek indult. Győr és járásának mutatója egészen 2010-ig csökkent, majd 2011-re növekedést ért el. A megyeszékhelyen szolgáltatott villamos energia így összességében a 2007-es 663 millió kWh-ról 586 millió kWh-ra csökkent 2011-re.

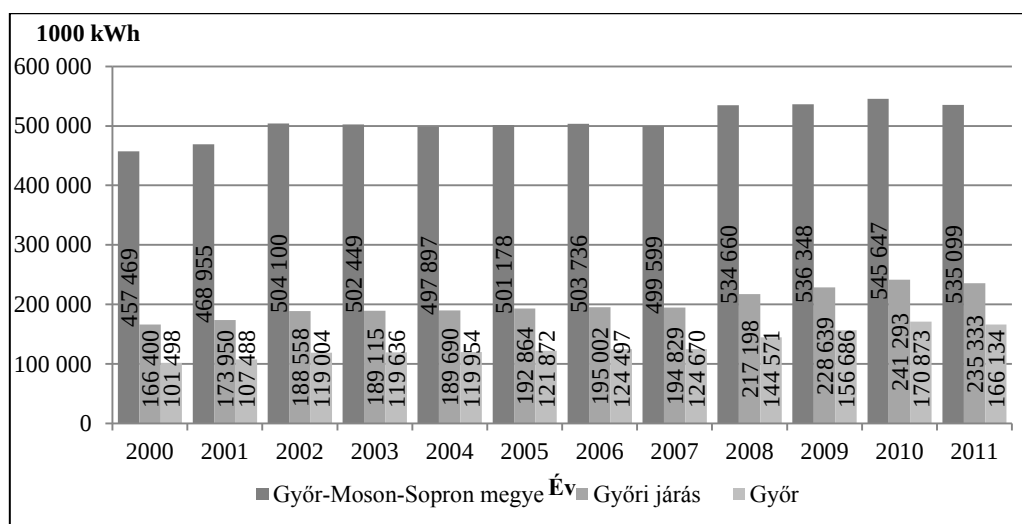
A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége ezzel ellentétben 2000-től 2010-ig folyamatosan emelkedett - bár megyei szinten 2002 és 2007 között stagnálás volt megfigyelhető -, majd 2010-ről 2011-re pedig csökkenés következett be. Győr esetében 2000-ben 101 millió kWh-át szolgáltatottak a háztartások részére, amely 2010-re meghaladta 170 millió kWh-át, majd 2011-re 166 millió kWh-ra csökkent.

83. ábra. A szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 kWh), 2007-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

84. ábra. A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.16.2.2. Gázellátás

Győr városa a gázzal régebb óta ellátott települések közé tartozik. Kezdetben városi gázhálózat üzemelt több városrészben is (Belváros, Nádorváros, Gyárváros, később Újváros, Sziget, Szabadhegy még később Révfalu), majd a 70-es években tért át a gázszolgáltatás a földgázellátásra, köszönhetően a földgázprogramnak.

Mivel Győr térségében nincs jelentős földgáztermelő bázis, így a helyi elosztói engedélyes, az **Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.** az FGSZ Földgázszállító Zrt.-től veszi át a földgázt a nagynyomású országos szállító vezetékhálózatról. A földgáz **vételezési pontja az Ipari Park** környezetében, a Tibor majorban létesült gázátadónál, valamint a Töltéstava melletti átadóállomásnál található, így Győr többirányú gázbetáplálással rendelkezik, a város földgázellátása nagy biztonsággal megoldott. Győr földgáz ellátása majdnem 100%-osnak mondható.

A **nagyközépnomású gázelosztó** gerinchálózat a Tibor majori úti gázátadóról indul ki, mely részben a városi elosztóhálózatot táplálja meg gázfogadó állomásokon keresztül (ÉGÁZ telephely, Pápai úti fogadó állomás, győrszentiváni fogadó, bácsai gázfogadó), részben néhány nagyfogyasztó közvetlen gázellátását biztosítja saját gázfogadó állomásokon keresztül. A töltéstavai gázátadó állomástól egy második betáplálási pont is megvalósult 2007-ben, ami tovább növelte a város gázellátásának biztonságát.

A várost ellátó, többszörösen hurkolt középnomású gerincvezeték a fogadóállomásoktól indul, ami a körzeti és az ipari nyomás-szabályozókat táplálja. A középnomású hálózaton jelenleg 3 bar alatti a nyomás.

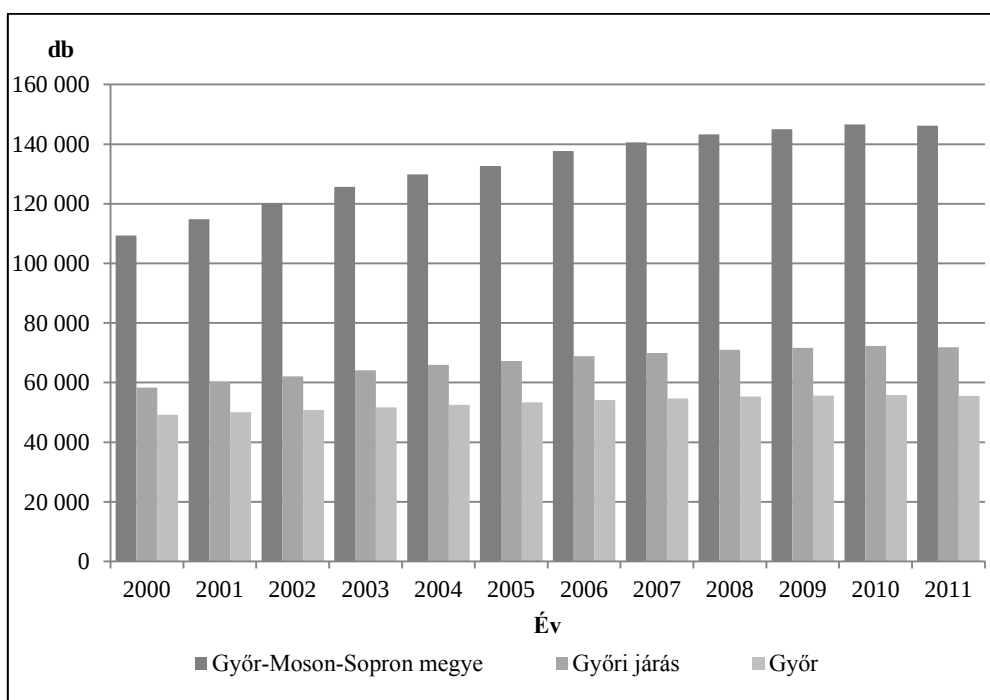
A város ingatlanjai részben a **középnomású hálózatról** (saját nyomáscsökkentőkkel), részben pedig a középnomású hálózaton létesített körzeti nyomáscsökkentőkön keresztül, a kisnyomású hálózatról kerülnek ellátásra.

Középnomású ellátott területek: Kisbácsa, Bácsa, Újváros nyugati része, Jancsifalu, Kismegyer, Győrszentiván, Likócs. Kisnyomású ellátott területek: Belváros, Sziget, Újváros keleti része, Révfalu (Gyümölcs utca környéke kivételével), Nádorváros, Gyárváros, Adyváros, Marcal lakótelep, József Attila lakótelep, Szabadhegy néhány utca kivételével.

Össességében kijelenthető, hogy a város jelenlegi **gázellátása biztosított**, a jövőbeni fejlesztésekhez pedig a helyi elosztói engedélyes, az Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. hálózatzávítéssel igazodni tud.

Győr-Moson-Sopron megyében, a Győri járásban és Győrben is folyamatosan nőtt a **gázfogyasztók száma** 2000 és 2010 között, majd 2011-re csekély visszaesés következett be. A gázfogyasztók száma így a megyében 109 ezerről 146 ezerre, a járásban 58 ezerről 72 ezerre, Győrben pedig 49 252-ről 55 560-ra emelkedett.

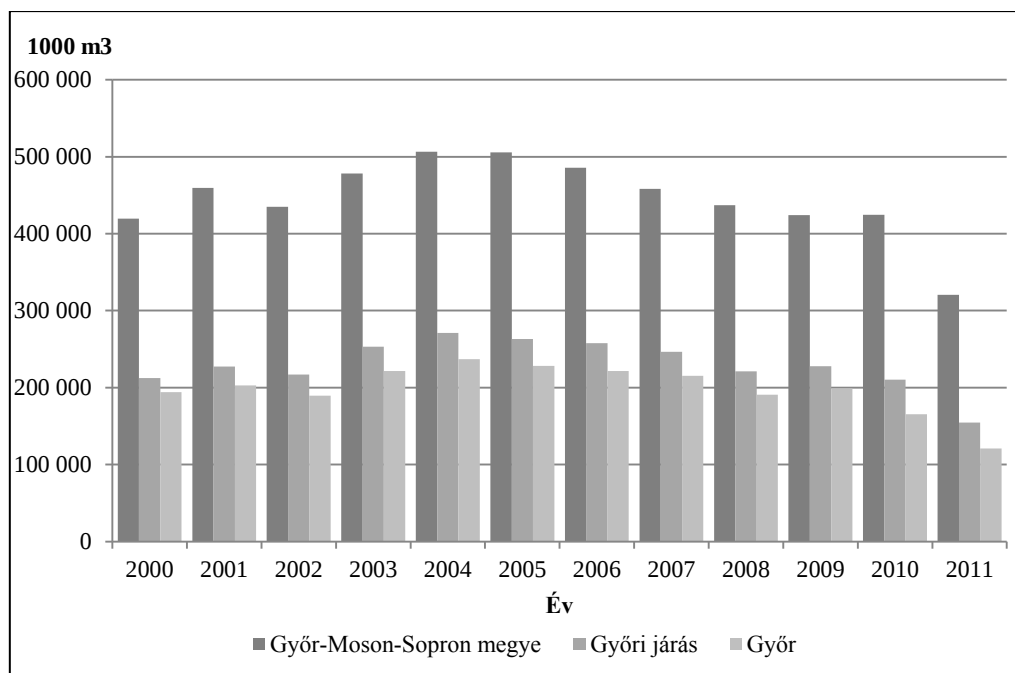
85. ábra. Az összes gázfogyasztó száma, 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

A szolgáltatott vezetékes **gáz mennyisége** 2000 és 2011 között meglehetősen ingadozott mindhárom területegység tekintetében. Össességében azonban elmondható, hogy mind a három esetben 2000 és 2004 között növekedett, majd ezt követően 2011-ig csökkent a szolgáltatott gáz mennyisége, valamint a 2011-es adat jóval a 2000-es alatt maradt. Győr-Moson-Sopron megyében 320 millió m³ gázt szolgáltatottak 2010-ben, ami 100 millió m³-rel elmarad a 2000-es, és közel 200 millió m³-rel a 2004-es értéktől. A Győri járás számára 2000-ben 212 millió m³ gázt szolgáltatottak, amely 2011-re 155 millió m³-re csökkent. Győrben 194 millió m³-es induló érték 2004-re meghaladta a 236 millió m³-t, ezt követően 2011-re majdnem felére csökkent, így alig haladta meg a 121 millió m³-t.

86. ábra. Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége átszámítás nélkül (1000 m³), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.16.2.3. Távhőellátás

A város távhőellátását a Győr-Szol biztosítja. A város másik távhőtermelő cége a **Győri Erőmű Kft.**, melynek telephelye Gyárvárosban, a Kandó Kálmán utcában van. Az erőmű 100 éves múltra tekinth vissza és elsősorban ipari üzemeknek ad el távhőt.

A távhő ellátás Győrben, a 60-as években a paneles lakótelepek építésével együtt kezdett kiépülni. A panelházakon kívül ugyanakkor távhőellátásra kötötték a jelentősebb intézményeket, és a környezetükben lévő lakóépületeket is. Korábban az ipari üzemek távhő szolgáltatása gőzzel történt, ma már azonban a teljes távhőrendszer forróvíz energiahordozót használ.

A Győr-Szol távhő szolgáltató ágazata (a korábbi Győrhő) a Szabadhegyen található Déli Iparterületen lévő telephelyén **földgáz, illetve olaj- és földgáz tüzelésű kazánok**, ezen túlmenően egy 2002-ben létesült **gázmotoros erőmű termeli** a forró vizet. A fűtőerőmű komplexum mintegy **100 MW szabad kapacitással rendelkezik**, tehát a távhőellátás

kapacitásbiztonsága megfelelő (tényleges csúcsigény kb. 230 MW). A társaság azon kevés távhőszolgáltatók egyike, amely a távhőszolgáltatáson kívül – egy lakótömb ellátását leszámítva- saját maga termeli meg a fogyasztói hőigények kielégítéséhez szükséges hőt is.

A távfűtőrendszer jelenleg változó tömegáramú, névleges hőmérsékletkülönbsége 145/75°C. Gyárváros 96 lakásának hőellátásához a Győri Erőmű Kft. biztosítja a szintén forróvíz hőhordozójú hőenergiát.

A távhőellátás nagyban hozzájárul Győr város **levegő szennyezettségének csökkentéséhez**. Környezetvédelmi szempontok alapján a város rendeleti szinten kijelölte azokat a területeket, ahol kizárólag a távhőellátás vagy annál az energiafelhasználás helyszínének levegő tisztasága szempontjából nem kedvezőtlenebb fűtési mód alkalmazható.

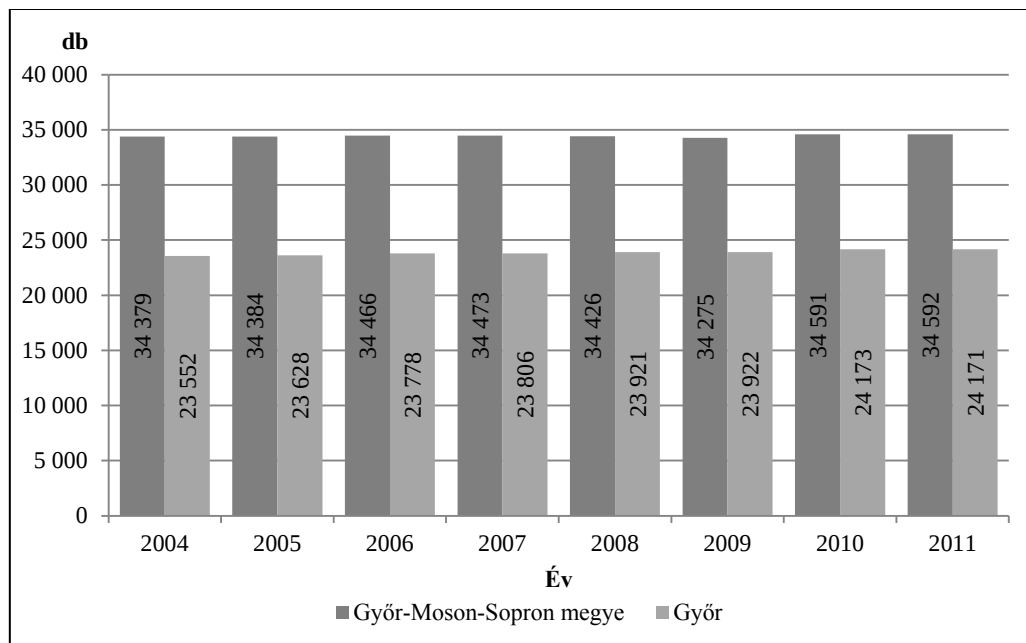
A távhő hálózattal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a föld felett vezetett primer rendszer egyre több helyen rontja a **városképet**. Ezek a vezetékek korábban beépítetlen területeken vagy a beépített területek határán haladtak, a város fejlődése révén azonban ezek a területek egyre jobban beépülnek, így a vezetékek földfeletti jelenléte nem kívánatos, ezért azokat a jövőben célszerű lenne a föld alá helyezni.

Meg kell még említeni, hogy a lakótelepi lakások jelentős része úgynevezett **egycsöves átfolyós rendszerben épült**, ma már korszerűtlennek minősülő hőszigetelési rendszerrel, nem lakásonkénti hőelszámolással. Ebből adódóan az ilyen módon fűtött lakások fajlagosan drága üzemeltetésűekké váltak, ami piaci értéküket is jelentősen csökkentette. Az elmúlt években azonban – köszönhetően a célzott állami és önkormányzati támogatásoknak – jelentős számban korszerűsítették az ilyen lakóházakat, ami az energia megtakarításán túl javította a városképet is. A **hőtechnikai korszerűsítés** (utólagos külső hőszigetelés, nyílászárócseré), valamint az épület fűtési rendszerének korszerűsítése (szabályozhatóság, egyedi hőmennyiségmérés vagy költségmegosztási rendszer kiépítése) növelte a távfűtés versenyképességét és egyúttal a lakások értékét is. Az EU energiapolitikája alapján a jövőben várhatóan szükséges lesz a város valamennyi távhővel rendelkező épületének korszerűsítése.

Győr-Moson-Sopron megyében a **távfűtésbe bekapcsolt lakások** száma 2004-ben 34 379 volt, amelyből Győrben volt 23 552. Győrben 2010-ig folyamatosan növekedett a távfűtött lakások száma, míg a megyében a 2007-ig tartó növekedést 2009-ig csökkenés váltotta fel, majd ismét növekedés következett. 2010-ben 34 591 megyei és 24 173 győri lakás rendelkezett távfűtéssel. 2011-re eggyel nőtt a megyében a távfűtött lakások száma, míg

Győrben kettővel csökkent. A Győri járásban csak Győrben van távfűtés, így Győr adatai megegyeznek járásának adataival.

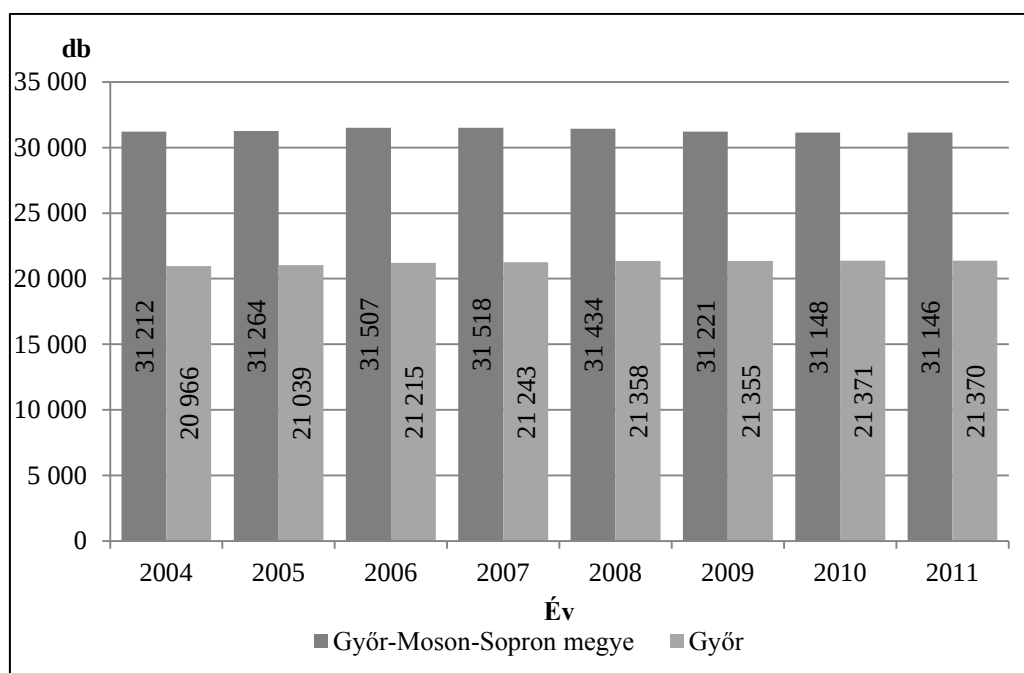
87. ábra. A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma (db), 2004-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

A **melegvíz-hálózatba bekapcsolt lakások száma** mind Győr-Ménfőcsanak megye, mind Győr tekintetében kb. 2500-3000-rel marad el a távfűtött lakások számától. 2004 és 2011 között sem a megye, sem a megyeszékhely esetén nem történt jelentős változás a melegvíz-hálózatba bekapcsolt lakások számát tekintve. Annyi azonban megjegyzendő, hogy míg a megyében 31 212-ről 31 146-ra csökkent a számuk, addig Győrben 20 966-ról 21 370-re emelkedett.

88. ábra. A melegvíz-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2004-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.16.2.4. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megújuló energia felhasználást tekintve a legnagyobb potenciált Győr-Moson-Sopron megyében a **vízenergia hasznosítás adhatná**. Ugyanakkor a Duna Győr-Moson-Sopron megyei szakaszán 1980-ban elkezdődött vízlépcsőrendszer építésből végül csak a szlovák oldalon valósult meg a bösi vízerőmű. A Magyarországra jutó nagymarosi építést leállították, a bösi vízerőművet pedig 720 MW beépített teljesítménnyel magyar részvétel nélkül 1992-ben adták át. A szlovák oldalon így tiszta megújuló energiahasznosítás történik osztrák, svéd stb. minta alapján. A Magyarországgal közös teljes kiépülése esetén azonban nemcsak a két ország árvízvédelmét biztosíthatná, hanem a biztonságos hajózást, a környezetvédelmet és nem utolsósorban a Duna-menti régió, benne Győr város gazdasági fellendülését is. A magyar oldali megvalósíthatóság a mai napig a vízügyi szakma **egyik legtöbbször hivatkozott súlyponti tématerülete**.

Győr-Moson-Sopron megye **potenciális geotermikus energiaforrás adottságai** az egyik legkedvezőbbek az országban, mivel területének jó része a Kárpát-medence alaphegységi

felszín mélységét és hőmérsékletét kimutató térképen a „80°C-nál melegebb hévíz feltárására alkalmas területi” lehatárolásba esik, s annak belső magja a 200°C és a feletti hőmérsékletet is elérheti, azaz hagyományos gőzturbinás technológiájú erőmű működtetésére is alkalmas. Más helyeken a kisebb, 120°C-os fluidum pedig ORC, illetve Kalina rendszerű kogenerációs kiserőművi technológiát képes működtetni. Győrben a termál kutak Szigetben és Újvárosban találhatók, így elsősorban ott lenne érdemes elkezdni a geotermikus energia felhasználásának kiépítését.

Biomassza primer hasznosítására a megye kiterjedt erdőterületei, az erdőgazdaságok, faipari feldolgozóüzemek hulladékai és a tervezett energia célnövénytermesztésre alkalmas területek (energiaültetvényezésre, erdőtelepítésre) termékei és hulladékai a legalkalmasabbak. Az ezzel kapcsolatos kutatások központja a megyében a soproni Nyugat-magyarországi Egyetem. **Számos referenciaüzem** is működik már a térségben, többek között a győri agglomeráció területén például Pannonhalmán, amelyek alkalmasak arra, hogy a biomasszára alapozott villamos és hőenergia átalakítási technológiák hazai honosítása, gyártása és elterjesztése fokozatosan megvalósuljon.

A **szélenergia** rejti magában a második legnagyobb potenciált a megújuló energiaforrások közül Győr-Moson-Sopron megyében. Ugyanis 100 m magasságban a szélesség évi átlagos értéke: 6–7 m/s, ami a megye földrajzi adottságainak köszönhető. Ezeken a helyeken az éves átlagos fajlagos szélenergia mennyisége 300–350 W/m² között változik. Általánosságban szélerőtelepek, erőművek telepítésére azok a területek alkalmasak, ahol éves átlagban legalább 5,5 m/s szélesség uralkodik, és a gazdaságos üzemórák várható minimuma eléri a 2100 órát évenként.

Jelenleg országosan az összes névleges szélerőmű kapacitás 126 925 MW, aminek döntő többsége (mintegy 75%-a) Győr-Moson-Sopron megyében van. A nagy területi koncentrációnak árnyoldala is van, amennyiben nem kedvező szélviszonyok mellett nagymértékű az országos szélerőmű kapacitás egyidejű leállása.

A **megyében jelenleg működő tíz szélerőműből** teljesítmény alapján hét sorolható a kiserőmű kategóriába (Böny, Mosonmagyaróvár, Mosonszolnok, Sopronkövesd, Nagylózs, Levél és Jánossomorja). A szélerőmű-parkok létesítésének szándéka az utóbbi években rohamosan felgyorsult. Teljesen korrekt, minden telepítési szándékra vonatkozó hivatalos adatbázis ugyan nem áll rendelkezésre, de a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Győri Mérésügyi és Műszaki Biztonsági Hatóság saját adatbázisa, valamint a

településrendezési tervek alapján 25 olyan helyszín van a megyében, ahol a kiserőmű kategóriába tartozó szélerőmű tornyok építésének szándéka megfogalmazódott. Az érintett települések között **van Győr** és külön Györszentiván is. A szélerőművek terjedését általában nem műszaki okok, hanem védelmi szempontok és kapacitáskvóták korlátozzák. A természeti, táji és településvédelmi korlátokat a különböző ágazati jogszabályok, a maximális egyidejű kapacitást (330 MW) pedig a Magyar Energia Hivatal állapította meg. A pályázható szélerőmű kapacitás összes mennyisége 2009-ben 410 MW-ra módosították, amelyből 280 MW az országban lévő hat hálózati engedélyesből a megyét érintő kettőnek (E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. és az ÉMÁSZ Hálózati Kft.) a területére együttesen került meghirdetésre. Győr-Moson-Sopron megye vonatkozásában tehát valószínűsíthető, hogy továbbra is fennmarad a szélerőművek létesítése iránti befektetői érdeklődés.

A győri önkormányzat és az E.ON Hungária Zrt. **együttműködési megállapodást** írt alá arról, hogy a 2017-es Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál kezdetéig **Győr Smart city-vé azaz "okos várossá"** válik. A **Smart city** elnevezés lényege, hogy a város a jövőben intelligensen és hatékonyan használja majd fel az erőforrásait, illetve korszerű technológiákat fog alkalmazni az energiafogyasztás és annak költségeinek csökkentése érdekében. A Smart city ugyanakkor jó lehetőséget kínál a városban rejlő alternatív energiatermelés (szélenergia, biomassza, geotermikus energia) mélyebb kiaknázására is.

1.16.2.5. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Győr 2014-2020-as energetikai fejlesztése között szerepel a város közintézményeinek épületenergetikai célú fejlesztése. Ez a fejlesztés a Polgármesteri Hivatal épületein kívül a bölcsődéket, óvodákat, általános- és középiskolákat, a szociális ellátórendszer épületeit (nappali ellátás, bentlakásos otthonok), az egészségügyi ellátórendszerek, valamint a kulturális-közművelődési intézmények épületeit érintené. Emellett pedig az Önkormányzat készítené egy **fenntartható városi energiastratégiát is**, aminek legfontosabb célkitűzése lenne úgy biztosítani Győr és térségének egyre növekvő energiaigényét, hogy egyben csökkentené annak fajlagos energiafelhasználást és károsanyag-kibocsátását.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Győr városa **elektronikus hírközlés** tekintetében **teljesen lefedettnek** mondható. A városban három nagy mobil-, és több internetszolgáltató is megtalálható. A piaci versenynek és az előfizetési árak csökkenésének köszönhetően a vezetékes telefonhasználat visszaszorulóban van a mobiltelefonok javára. A legjelentősebb vezetékes telefonszolgáltató a Magyar Telekom Nyrt. (T-Com, korábban MATÁV), de mellette jelen vannak más szolgáltatók is, mióta a legtöbb kábel tv (pl. Vidanet), internetszolgáltató, vezetékes telefonszolgáltatást is nyújt. Mindenképpen meg kell jegyezni, hogy mindegyik internet-, vezetékes telefon- vagy mobilszolgáltató cég ma már nemcsak lakossági, de üzleti szolgáltatásokat is nyújt. Így a helyi vállalkozások is több szolgáltató közül választhatnak.

A város teljes területén biztosított a **szélessávú ADSL internet és kábelnet** elérhetőség, továbbá már a nagysebességű (4G-s hipernet) mobilinternet elérhetőség is rendelkezésre áll.

Az Európai Bizottság irányelvének eleget téve hazánkban idén kettő ütemben történt meg az analógról a korszerű **digitális műsorterjesztésre való átállás**. Az első ütem 2013. július 31-én zárult le, melybe Győr is beletartozott. A digitális átállás célja az volt, hogy a korábbi több műsorközvetítésre szolgáló frekvencia megszűnjön, és a helyét egy vegye át. A felszabaduló frekvenciák helyén pedig a jövőben olyan **új innovatív szolgáltatásokat** lehet majd használni, mint például a vezeték nélküli internet, a fejlettebb mobil szolgáltatások vagy az új interaktív nagyfelbontású televíziós csatornák. Ezek a lehetőségek pedig Győr számára is adottak lesznek.

Korábban a **legnagyobb kábeltelevízió** szolgáltató Győrben a **Vidanet Zrt.** volt, néhány éve azonban a város bizonyos területein elérhető vált a **DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. szolgáltatása is**. Emellett pedig egyre többen választják a **T-home televízió** szolgáltatásait is.

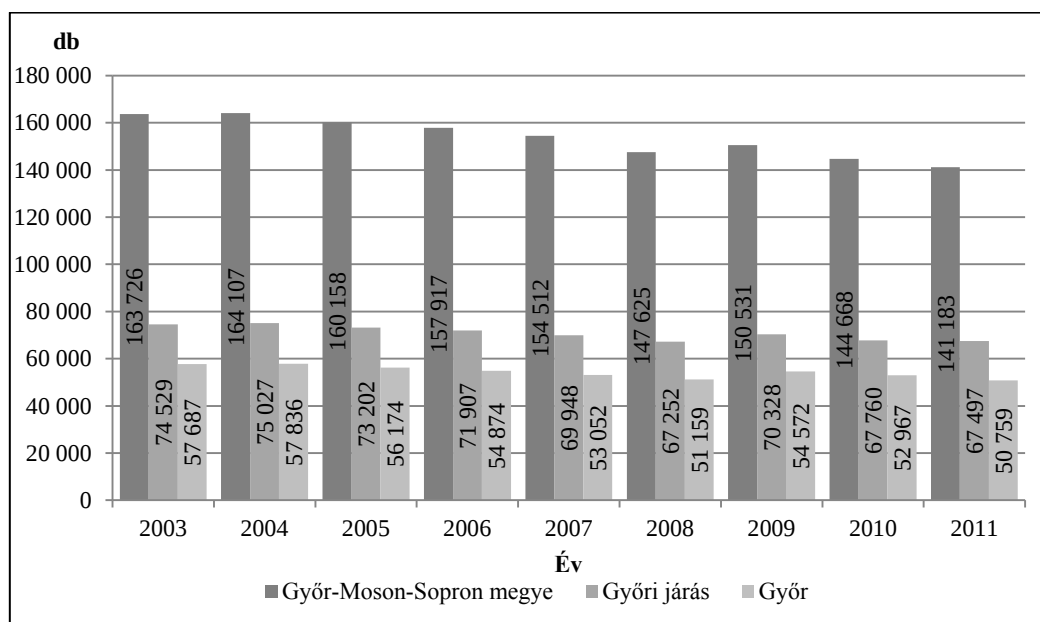
Az Önkormányzat bizonyos ügyek intézésre biztosít e-ügyintézt a lakosság számára, illetve számos szolgáltatónál már évek óta elérhető az e-ügyintézés lehetősége.

A város honlapján megtalálható valamennyi formanyomtatvány, amely a Városházán jelenleg is használatban van. Ezeket a formanyomtatványokat a város igyekszik folyamatosan frissíteni, és szükség esetén bővíteni. Mindegyik formanyomtatványnak megtalálható az ügyleírása, az ügyintézésének helye, illetve a vonatkozó jogszabálya a honlapon. Az alábbi

ügyeknek érhetőek el jelenleg a formanyomtatványai: Adóügyek, Igazgatási ügyek, Népjóléti ügyek, Önkormányzati ügyek.

A távbeszélő fővonalak száma, eltekintve néhány esztendőről, folyamatosan csökkent 2003 és 2011 között. Győr-Moson-Sopron megyében a számuk a 2003-as 164 ezerről 141 ezerre csökkent 2011-re, míg a Győri járásban 75 ezerről 67 ezerre. Győrben 57 687 távbeszélő fővonal volt 2003-ban, mely 2008-ra 52 ezer alá csökkent. Ezután meghaladta az 54 ezret, de 2011-re 50 759-re csökkent.

89. ábra. A távbeszélő fővonalak száma ISDN vonalakkal együtt (db), 2003-2011

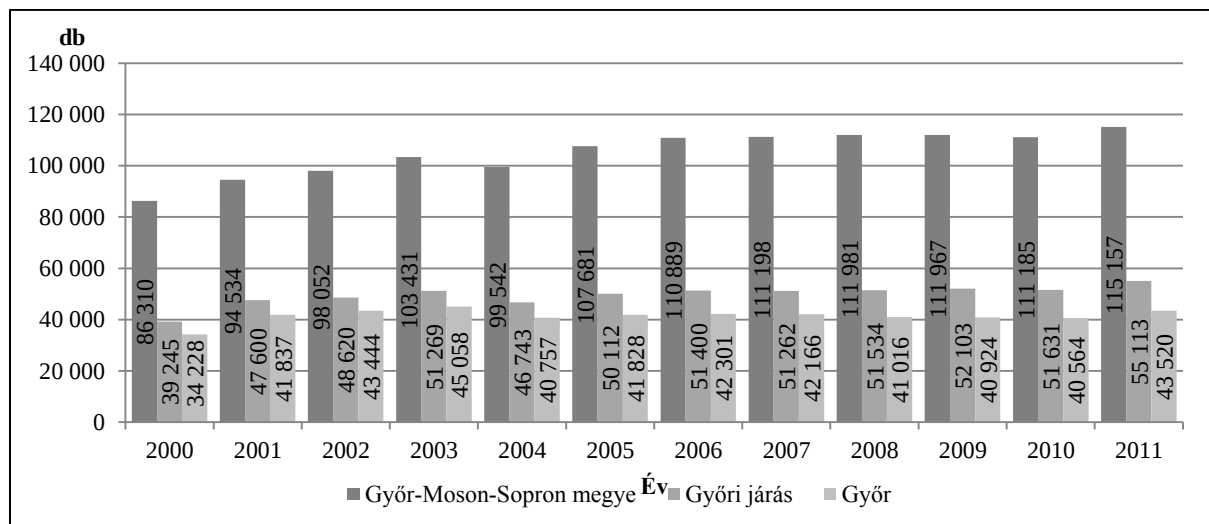

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

Győr-Moson-Sopron megyében, a Győri járásban és Győrben is jelentős növekedés mutatkozott a **kábeltelevíziós hálózatba** bekapcsolt lakások számát illetően 2000 és 2011 között. A megyében 86 ezerről 115 ezerre, a járásban 39 ezerről 55 ezerre növekedett a számuk. Győrben 34 228 kábeltelevízióval ellátott lakás volt 2000-ben. A győri növekedés azonban közel sem volt egyenletes. 2003-ig jelentősen nőtt, majd a 2004-es évben 4301-el (45 058-ról 40 757-re) csökkent Győrben a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma. Ezek után a megyeszékhely értéke 2006-ra 42 ezer fölé emelkedett, majd 2010-re ismét

lecsökkent 41 ezer alá, végül 2011-re 43 520-ra növekedett. Ezek a változások a járás és a megye értékeire is kihatottak.

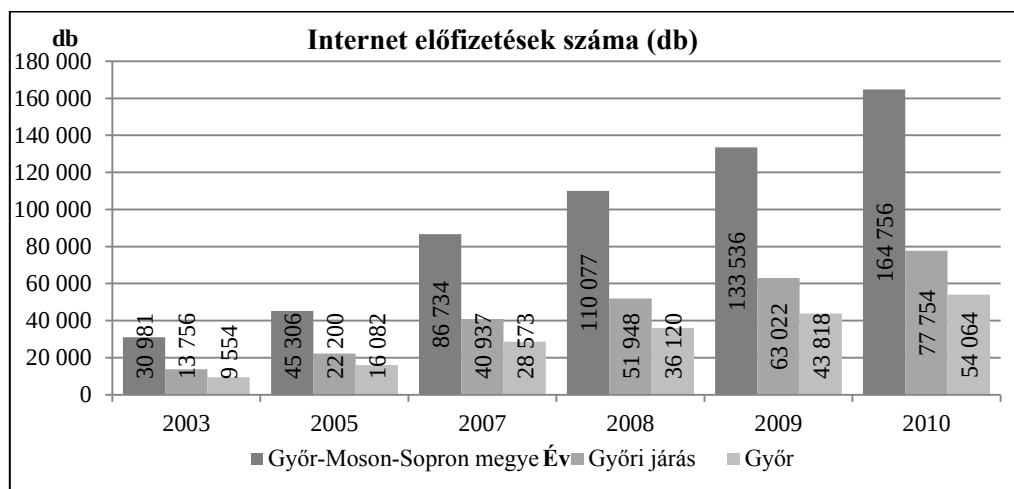
90. ábra. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma (db), 2000-2011

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

Az **internet előfizetések** száma rohamos növekedést mutat 2003 és 2010 között, mindhárom területegységben 5,6-szeres növekedés realizálódott. A megyében 13 756 internet előfizetés volt 2003-ban, melyből 9 554 a Győri járás, 4 202 pedig Győr értéke. 2010-re a megye adata 77 754-re, a járásé 54 064-re, Győré pedig 23 690-re növekedett.

91. ábra. Az internet előfizetések száma (db), 2003-2010

Forrás: VÁTI TEIR alapján szerkesztette Jóna L.

1.17. Környezetvédelem és településüzemeltetés

Győr Megyei Jogú Város környezetvédelmi helyzetértékelésének alapját a „Települési Környezetvédelmi Program (TKP)” adja. Az 1995. évi LIII. törvény értelmében minden településnek el kell készítenie **saját környezetvédelmi programját**. Győr esetében ez 2001-ben történt meg (az 58/2001. számú közgyűlési határozat elfogadásával). Azóta új dokumentum **nem került elfogadásra**, a programot azonban többször **felülvizsgálták** (2002-ben, 2003-ban, 2005-ben, 2006-ban és 2012-ben). A legfrissebb változatot a Széchenyi István Egyetem Környezetmérnöki Tanszéke készítette el Győr városának megbízásából. Jelen helyzetértékelés is erre a dokumentumra alapoz – tekintettel arra, hogy a legutóbbi, 2008-ban elkészült IVS külön fejezetben nem foglalkozik a környezetvédelemmel.

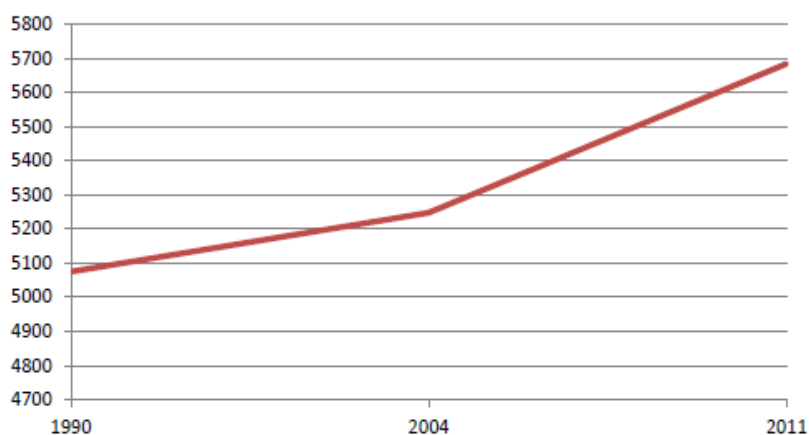
1.17.1. Talaj

Győr közelében érintkeznek a Győri-medence kistájai a Komárom-esztergomi-síksággal és a Marcal-medencével. Ezen kívül még a Pannonhalmi-dombság nyúlványai is megtalálhatók a város területén (Ménfőcsanakon). Éppen ezért a **város területének talaja eléggé változatos** (öntéstalajok, csernozjom, barna erdőtalaj). Győr környékén mindenütt **jó termőképességű talaj** található (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005).

Ami a talajok szennyezését illeti, a talaj terhelése levegőből kiülepedéssel, mezőgazdasági területen tápanyag és vegyszer túladagolással, talajba, talajvízbe került szennyeződéssel (pl. illegális hulladéklerakással) történhet. A talajra vonatkozóan állandó és folyamatos figyelmet a Talajvédelmi Információs és Monitoring rendszer pontjai jelentenek. Győr területére **két ilyen pont esik**: az egyik az M1-es autópálya mellett (a Metro üzlettel szembeni dombon), a másik Győrújfalú irányában a vízmű kutak mellett található. A város egészére vonatkozóan ez a két pont önmagában nem sok információt ad, jelentősége inkább regionális vagy országos megfigyelésben van (TKP, 2012).

A talajok szennyezettsége mellett jellemző tényező a városi, urbánus környezetben a **termőtalaj veszteség**. Ennek egyik fő oka a beépítés, a művi környezet terjeszkedése. Az alábbi ábra Győr városának belterület-növekedését mutatja.

92. ábra. Győr belterület változása ($m^2/év$) 1990-2011

Forrás: Települési Környezetvédelmi Program, 2012

Az ábrán jól látható, hogy a város belterülete 12%-kal növekedett az elmúlt 20 év alatt, ez a növekedés az utóbbi években egyre gyorsabb ütemű. A belterület növekedése pedig többnyire együtt jár a beépítéssel és a zöld felületek csökkenésével(TKP, 2012).

1.17.2. Felszíni és felszín alatti vizek

Magyarország a felszíni vizeket illetően jellegzetesen tranzitország, ami azt jelenti, hogy a vízkészletek mind mennyiségileg, mind minőségileg döntő mértékben függnék a szomszédos országokban tett beavatkozásoktól. A magyarországi folyók vízkészlete csaknem teljes egészében (96%-ban) **külföldről származik**. Ez az arány különösen igaz a Kisalföld területére. A felszín alatti vizek Magyarország stratégiai jelentőségű készletét adják, hiszen az ország vízellátása 95%-ban a felszín alatti készletekre támaszkodik, és ez az arány magasabb, mint a legtöbb európai ország mutatója. A felszín-közeli talajvizek a települések környezetében azonban általában szennyezettek(Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása, 2013).

Győr köztudottan a **vizek városa**, így a vízvédelem, a felszíni és a felszín alatti vizek állapota kiemelten kezelendő kérdés – nemcsak környezeti, de gazdasági és turisztikai szempontból is.

Az Európai Unió Vízkormányozási Keretirányelv keretében 2010-ben lezárult a Vízügyi Gazdálkodási Tervezés, amely információkat szolgáltatott a felszíni és a felszín alatti vizek állapotát illetően. Az információk az egész országra, részvízügyi területekre, valamint vízgazdálkodási alegységekre bontva teljes körűen megtalálhatók a www.vizeink.hu honlapon. Győrt érintő vízfolyások vízminőségére vonatkozóan a **TKP is bő információt** ad.

Összességében a Vízkormányozási Keretirányelv értékelésénél a várost érintő vízfolyások közül a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca is **mérsékelt ökológiai állapotú** minősítést kapott. (TKP, 2012.)

2015-ben esedékes a következő felülvizsgálat, amelynek az a célja, hogy megállapítsa a gyenge állapotú víztestek jó állapotba hozásának érdekében elrendelt intézkedések megvalósítását, és a víztestek állapotában bekövetkezett változásokat. Ezen túlmenően a 2010-ben jó minősítést kapott víztestek állapotfelmérése is megtörténik. Ennek fő koordinátora a Nemzeti Környezetügyi Intézet lesz, a győri munkákat területileg illetékes Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság fogja irányítani.

A Vízügyi Gazdálkodási Tervek (VGT), alegységtervei tartalmazzák mind a felszíni, mind a felszín alatti vizek jó ökológiai-, illetve jó mennyiségi és minőségi állapotának elérése érdekében lévő célkitűzéseket és az ehhez kapcsolódó intézkedési terveket. Győrt a 1-1 Szigetköz alegység, 1-2 Rábca és Fertő alegység, 1-3 Rába alegység, valamint az 1-4 Marcal alegység érintik. Ezek az intézkedési tervek, illetve maga a VGT alegységtervek megtalálhatóak a www.vizeink.hu internetes oldalon. A vízügyi-gazdálkodási tervvel ellentétes szabályozás nem alkotható.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A városi **levegőterhelés** fő okozói az ipari kibocsátók, a közlekedés és a lakossági fűtés. Az ipari kibocsátók terhelése bejelentési kötelezettséggel bír. Az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR) Levegőtisztaság Védelmi Információs Rendszere (LAIR) részletes adatsorokkal rendelkezik a legnagyobb kibocsátók tekintetében, települési bontásban.

A levegő állapotának figyelése **két automata mérőállomáson** történik Győrben. Az egyik a Szent István úton található, főként a közlekedési imisszió figyelésére. A másik a Szigethy Attila úton található, melyet a lakótelepi környezet figyelésére építettek. Korábban Regionális Imisszió Vizsgáló Állomások is léteztek, melyek a manuális mérést végezték, de ezek folyamatos működése megszűnt (TKP, 2012).

19. táblázat. Győr légszennyezettség index szerinti értékelése, 2012

Mérő- állomás	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	PM 2,5	Benzol	CO	O ₃
Győr, Szigethy Attila út	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	kiváló (1)	kiváló (1)	jó (2)
Győr, Szent István út	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	jó (2)	–	kiváló (1)	jó (2)

Forrás: OMSZ „2012. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján”

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A 280/2004. Kormányrendelet alapján a 100 000 főnél több lakosú városok közigazgatási területére stratégiai **zajtérképet**, valamint intézkedési tervet kell készíteni. Győr városa a „Győr stratégiai zajtérképének és zajcsökkentési intézkedési tervének elkészítése” elnevezésű projekt keretében 66,4 millió Ft-os összköltséggel 2012-ben elkészítette ezt a dokumentumot. Ennek szöveges munkarésze, az intézkedési terv, valamint az interaktív stratégiai zajtérkép teljes egészében elérhető a város honlapján³¹.

A zajtérkép megállapította, hogy **magas a zajterhelés Győr területén az alábbi közutak melletti lakóépületek** környezetében: Külső Bácsai út, Bácsai út, Szövetség utca, Hédervári

³¹http://innovacio.gyor.hu/cikk/strategiai_zajterkep.html

út, Munkácsy utca, Szent István út, Bajcsy-Zsilinszky utca, Teleki László utca, Árpád út, 14. sz. út, Mártírok útja, Eszperantó utca, Hunyadi János utca, Bartók Béla út, Corvin utca, Tihanyi Árpád út, Szent Imre út és József Attila út, Királyszék út, Győri út, Hegyalja u., Malom út, Koroncói út, Ormos u., Szent László út.

A **vasúti közlekedést tekintve** jelentős a zajterhelés a vasútállomás mellett, illetőleg közvetlen az állomás ki- és bevezető vasúti szakasza mentén helyenként (Budai út mellett, Mester utcában, illetve a Szaboleska M. és Sport utcák kereszteződésében).

A zajtérkép **intézkedési javaslatokat is megfogalmazott** a fenti területek zajterhelésének csökkentése érdekében. A főbb intézkedési pontok a következők: hálózatfejlesztés, a közösségi közlekedés fejlesztése, a közlekedés és parkolás szervezése, a kopóréteg cseréje, valamint zajárnyékoló falak építése (Stratégiai zajtérképek és zajcsökkentési intézkedési tervek készítése Győr város közigazgatási területére, 2012).

1.17.5. Sugárzásvédelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az **országos sugárzásfigyelő rendszer**, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. A 250 nSv/óra alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent³².

Győrben **két háttérsugárzást** mérő berendezés található. A katasztrófavédelem honlapján az aktuális adatsorok mindenki számára elérhetőek és megtekinthetőek.

1.17.6. Hulladékkezelés

---

³²www.katasztrofavedelem.hu

A városi környezet egyik jellemző tényezője a keletkező **hulladék**. Az összes hulladékon belül a nagyobb mennyiséget az **ipari hulladék** adja. Minden hulladékot bejelentési kötelezettség terhel bizonyos mennyiség felett, így az ipari hulladék keletkezését is, amelynek az útja így követhető (a hatályos vonatkozó jogszabály a 440/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről). A beérkező adatokat a környezetvédelmi felügyelőségek a Hulladékgazdálkodási Információs Rendszerbe (HIR) rögzítik.

A HIR adatsorai alapján Győrben a keletkezett hulladék mennyiségét az alábbi táblázat tartalmazza.

20. táblázat. Összes keletkezett ipari hulladékmennyiség, Győr 2008-2012

Év	Veszélyes (kg)	Nem veszélyes (kg)	Összesen (kg)
2008	36 162 845	252 597 844	288 760 689
2009	25 461 936	228 928 206	254 390 142
2010	31 396 069	298 716 905	330 112 974
2011	35 092 422	402 702 457	437 794 879
2012	32 075 332	444 259 739	476 335 071
Összesen (kg)	160 188 604	1 627 205 151	1 787 393 755

Forrás: HIR

A HIR a legnagyobb hulladéktermelőkről és a legnagyobb hulladékhasznosítókról is szolgáltat adatsorokat. Ennek alapján 2012-ben az alábbi rangsor állapítható meg.

21. táblázat. A legnagyobb hulladéktermelők, 2012

Rangsor	Telephely	Hulladékmennyiség (kg)
1.	Glázer-Transz Kft. Telephely	88 408 340
2.	Alcufer Kft. II. sz. hulladékgyűjtő és feldolgozó th.	71 271 553
3.	AUDI Hungária Motor Kft.	58 493 951
4.	Pannon-VízZrt. Szennyvíztisztító telep	50 728 845
5.	Fuép Kft. Telephely	15 258 010

Forrás: HIR

Győr Megyei Jogú Városban a hulladékkezelés tekintetében a Győr-Szol, valamint a **Győr Nagytérsegi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás** az illetékes szakhatóság. Győrben **hat hulladékudvar** (Homokszori út, Nép u., Ötház utca, Pápai út, Reptéri út és Szitásdomb utca), valamint **159 szelektív hulladékgyűjtő sziget** található.

22. táblázat. A szelektív hulladékgyűjtő szigetek városrészenkénti megoszlása, 2013

Városrész	Szelektív hulladékgyűjtők (db)
<i>Belváros</i>	13 db
<i>Nádorváros</i>	30 db
<i>Adyváros</i>	12 db
<i>Marcalváros</i>	15 db
<i>Szabadhegy</i>	20 db
<i>Kismegyer</i>	4 db
<i>Szentiván</i>	8 db
<i>Gyárváros</i>	9 db
<i>Likócs</i>	2 db
<i>Ménfőcsanak</i>	11 db
<i>Gyirmót</i>	4 db
<i>Révfa</i>	12 db
<i>Bácsa</i>	7 db
<i>Újváros</i>	12 db

Forrás: www.hulladek.gyor.hu

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés témakörében a **fényszennyezettség**, valamint az **illegális hulladéklerakás** kerül kifejtésre. Ma már egyre több információ van arra vonatkozóan, hogy a fényszennyezés érzékenyen érinti a természeti környezetet, az élővilág jelentős részét, az éjszakai tájképet, ráadásul egészségügyi kockázatot is jelent.

A fényszennyezettség mérésére vonatkozó adatsorok **nem állnak rendelkezésre**. A GLOBE at Night nemzetközi tudományos kampány keretében önkéntesek figyelik meg a világ minden tájáról a még látható csillagok fényességét, amivel egy adott helyszínen megbecsülhető a

fényszennyezés mértéke. A megfigyelési adatok összesítése után online elérhető térkép készül a mérési eredmények bemutatásával³³.

Ami Győr városának **mérési eredményeit** illeti, Győr területén a 2006-os mérési időszak kezdete óta összesen hét darab mérési eredmény áll rendelkezésre, amely nem elegendő ahhoz, hogy Győr fényszennyezettségét illetően következtetéseket vonhassunk le.

Az illegális hulladéklerakó helyek felszámolására már 2001-ben együttműködési megállapodás jött létre az Önkormányzat, a Körzeti Földhivatal, a Győr-Moson-Sopron Megyei Növény- és Talajvédelmi Szolgálat, a Győri Kommunális Szolgáltató Kft., a Közterület Felügyelet valamint az Észak-dunántúli Környezetvédelmi Felügyelőség között. Az egyes szervek illegális hulladéklerakásra vonatkozó 2012. évi tájékoztatásáról szól a 0714/2013. (V.31.) Közgyűlési előterjesztés.

- A Győr-Szol tájékoztatása alapján megállapítható, hogy a 2012-ben összesen összegyűjtött **illegális szemét mennyisége 813 167 kg volt**, melynek több mint fele (488 875 kg) a szelektív hulladékgyűjtő szigetek környezetéből, másik fele (324 292 kg) a város egyéb közterületi helyszíneiről került elszállításra. Ez utóbbi legnagyobb része Sziget és Újváros területén keletkezett.
- A Győr-Szol az állapotok javítása érdekében bevezette **a havi gyakorisággal történő közterületi darabos hulladékgyűjtést**, mely tapasztalatuk szerint eredményesnek bizonyult.

1.17.8. Árvízvédelem

Az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása alapján az árvízvédelemmel kapcsolatosan az alábbi fejlesztések érintik Győr városát.

- A **Koroncó-Mórichida árvízvédelmi szakasz alsó részén** (a Marcal-torkolatnál) tervezett fejlesztés kis szakaszon érinti Győr külterületi közigazgatási határát. A fejlesztés részletei azonban még nem kerültek kidolgozásra.

---

³³Az alábbi linken elérhető a 2013-as interaktív térkép: <http://www.globeatnight.org/map/?2013>.

- **A Duna projekt** keretében az előírásoknak megfelelően megerősítésre kerülnek az eddig magassági, altalaj és keresztmetszeti hiányos töltésszakaszok a Mosoni-Duna mentén Győr-Dunaszentpál, Győr-Ménfőcsanak szakaszokon, Likócson, valamint új védművek épülnek Dunaszentpál és Ménfőcsanak térségében az árvízvédelmi biztonság érdekében.
- A **Mosoni-Dunára** a túlzott mederszélesség miatt helyenként a vízi növényzet túlbujánzása, valamint feliszaposodás jellemző. A Mosoni-Duna-Lajta térségi rehabilitáció keretében rendezésre kerülnek a Mosoni-Duna menti települések belterületi szakaszai, az árvízi, hordalék- és jégelvezetési feltételek javításra kerülnek. A települések igényeinek figyelembe vételével partrendezést, burkolat-átalakítást és építést végez az Igazgatóság, így a későbbiekben lehetőség nyílik további fejlesztésekre.
- Győrben a jelentős **vízszintsüllyedés miatt a Mosoni-Duna és a Rába folyó** partszakaszainak átépítése, mederszűkítése, a burkolatok visszabontása valósul meg. A Mosoni-Duna bal partján a Vízűkör utca és az Aranypart között, a jobbparton a Széchenyi híd és a Rábca torkolat között, valamint a Rába mindkét partján a torkolat és a Béke híd között többcélú víz közeli padka létesül. Lankás partszakasz kerül kialakításra a Mosoni-Duna jobb partján az Iparcsatorna és a Széchenyi híd között, a strand mellett és a püspökerdei átvágásban.
- Ezen kívül Győr térségében **rehabilitációra kerül** sor a Csóka-szigeten, a Szűnyog-szigeten, a Kálóczi-sziget mellékágában, a Dögyári-holtágban, valamint megtörténik az Iparcsatorna rehabilitációja is. A püspökerdei holtágba új beeresztő zsilip épül.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A környezetvédelem és a környezeti tényezők helyzetértékelése alapján a **fejlesztendő területek** Győr városában a következők: az árvízvédelem továbbra is kiemelten fontos, emellett a belvizek és csapadékvizek problémája is hatékony megoldást igényel. A közlekedés szempontjából a környezetbarát közlekedést kell elősegíteni, a hulladékgazdálkodás szempontjából az illegális lerakók kialakulásának megakadályozása fontos.

Győrben ugyan sok környezetvédelemmel kapcsolatos **rendezvény** volt az elmúlt években, de a tájékoztatási rendszer nem tökéletes. Egy KEOP-projekt keretében honlap is indult

(www.kornyezetbaratgyor.hu), melynek fő célja, hogy a **fiatalok érdeklődését** felkeltse a környezettudatos viselkedési formák irányába, de az idei **Mobilitási Hét** eseményén kívül a korábbi cikkek az elmúlt években íródtak. A város honlapján (www.gyor.hu) találhatóak környezetvédelemmel kapcsolatos adatok. Ugyanakkor a „Tájékoztatók Győr környezeti állapotáról” menüpont alatt mindösszesen három dokumentum található, melyek közül a legfrissebb 2009-es. A győri környezet hírei menüpontban viszont elérhetőek a Zöld Infolánc környezetvédelmi információi, melyeket a KÖTHÁLÓ győri szervezete, a Reflex Környezetvédő Egyesület gyűjtött össze³⁴. A lakossági szemléletformálás és tájékoztatás továbbra is **kiemelten kezelendő** kérdéskör a környezetvédelem területén.

---

³⁴ www.zoldinfoanc.hu

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

Győr veszélyeztetettsége a 114/1995-ös Kormányrendelet alapján **I.-es** (legveszélyeztetettebb kategória). Ugyanakkor a veszélyeztetettség oka az, hogy Győr közigazgatási, infrastrukturális és ipari központ, továbbá a közúti és vasúti közlekedésben betöltött szerepe alapján közvetlen hatások által is veszélyeztetett (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005). A veszélyeztetettséget elsősorban nem az alábbi pontokban felsorolt földrajzi, geológiai tényezők jelentik – az árvízveszély kivételével. Győr természeti katasztrófák által kevésbé sújtott terület, hiszen sem a felszínmozgások, sem a morfológiai adottságok, sem pedig a földrengések nem jellemzőek a város területére.

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei és csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal elkészítette az Országos Felszínmozgás Kataszter digitális változatát, mely online is elérhető³⁵. A digitális térkép célja, hogy Magyarország felszínmozgásos területeit feltérképezze. Különféle felszínmozgásokat rögzítettek (pl. rétegcúszást, suvadást, omlást). A felvitt és rögzített adatok alapján az Országos Felszínmozgás Kataszter **nem tartalmaz adatot Győr városára** (de még a vonzáskörzetre sem).

A „Győr településrendezési eszközeinek felülvizsgálata (2003-2005)” c. dokumentum megállapítása alapján az illetékes államigazgatási szervek, valamint a tervezés során folytatott vizsgálatok szerint **alábányászottsággal érintett terület nem található** Győr közigazgatási területén. Szintén ezen dokumentum megállapítása alapján **csúszásveszélyes terület sincs a településen**, amely a területfelhasználást, a településszerkezet alakítását befolyásolná.

---

³⁵www.mbfh.hu

Széleróziónak vannak kitéve Ménfőcsanak belterületéről dél-nyugatra, valamint Bácsától északra fekvő szántóterületek. Olyan természetes vagy mesterséges üreg nem található a településen, amely befolyásolná a területfelhasználást. Az üregek okozta problémákhoz viszont hasonló problémákat okozhatnak az egykori feltöltött folyómedrek és a felhagyott hulladéktárolók. Előbbiek átszövik a város alacsonyabban fekvő területeit, így előfordulhatnak talajszerkezeti egyenlőtlenségek.

1.18.1.2. Földrengés által veszélyeztetett területek

A HUN-Reng (Magyarország Földrengési Információs Rendszere) honlapja, a www.foldrenges.hu tájékoztatása alapján Magyarország területén évente átlagosan 100-120 kisebb (2,5 magnitúdójú) földrengést regisztrálnak. Ezek nagy része azonban a lakosság számára nem érezhető.

A GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda minden évben kiadja a Magyarországi földrengések évkönyvét, amelyben az adott évben jelentősebb földrengéseket mutatja be. Ezen kiadványok között a **2007-2012-es időszakban Győrre vonatkozóan egyáltalán nem**, Győr környékén is mindössze egy feljegyzés található (Rábapatoná, 2011. november 1.). Ugyanakkor ez utóbbi sem okozott jelentősebb károkat az epicentrum területén. Megállapítható, hogy Győr térsége a földrengésnek kevésbé kitett térségek közé tartozik.

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

Mivel Győr városának topográfiáját alapvetően meghatározza a város **területének négy fő vízfolyása**, így a vízvédelem és a vízrajzi veszélyeztetettség kiemelt témakör a város életében. (Környezetvédelmi nyilatkozat, Győr, 2011)

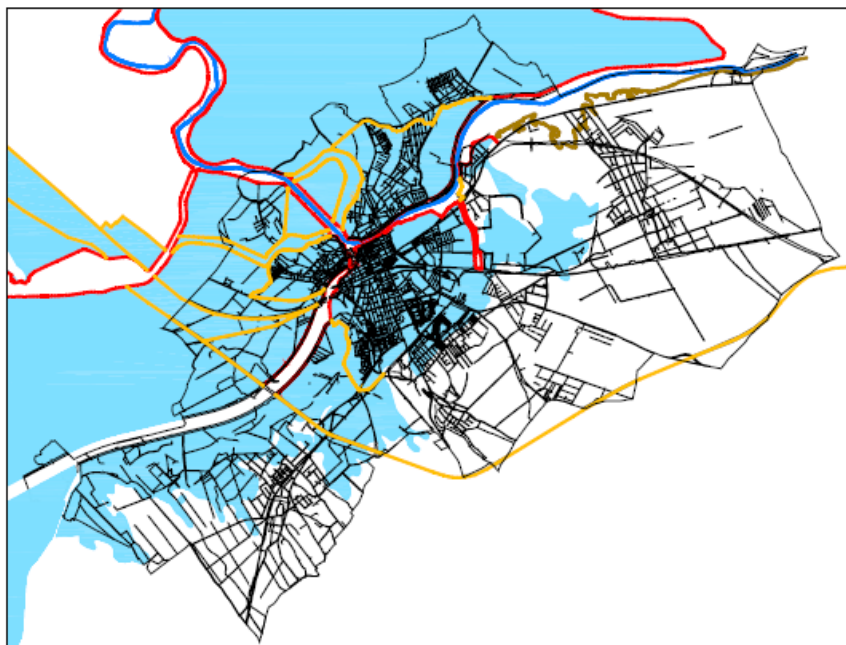
1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A győri vízfolyások hossza a város közigazgatási területén a Mosoni-Dunán kb. 18,5 km, a Rábán kb. 12,2 km, a Rábcán 3,5 km, a Marcalon 1,8 km. A Mosoni-Duna holtág hossza 3,6 km. A Holt-Rába hossza 14,5 km (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005).

A **város nagy része árvízi öblözet**, vagyis ha nem lenne védekezés árvíz idején, víz alá kerülne. A város védvonalainak kiépítettsége **egy ezrelékes valószínűségű vízszintet is képes kivédeni** a mértékadó árvízszint felett 150 cm-rel magasabb töltéskorona szintekkel (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005; Győr területének felhasználását meghatározó leírás).

Az alábbi ábra Győr árvízi öblözetét mutatja be (késsel jelölt területek). Az első rendű védvonalak piros, a lokalizációs vonalak sárga, a magas partok pedig barna színnel vannak jelölve.

93. ábra. Győr árvízi öblölete

Forrás: Győr MJV településrendezési eszközeinek felülvizsgálata (2003-2005)

1.18.2.2. Belvízveszélyes és mély fekvésű területek

A város legnagyobb részén **2 m-nél mélyebben helyezkedik el a talajvíz**. A Pannonhalmi-dombság felé haladva gyorsan süllyed a talajvíz szintje 5-15 m mélységre. Győr talajvízviszonyait alapvetően a folyók vízjárása határozza meg. A város északi részén (Újváros, Révfalu), valamint a Marcal és a Holt-Rába mentén a folyó jobban érezteti hatását, lazább összetételű a talaj, a maximális és minimális talajvízszint közötti különbség pedig tekintélyes (2,4-2,9 m), szemben a déli városrészek hasonló értékeivel (0,9 m). Dél felé haladva a minimális talajvízszint emelkedik, mely a terep emelkedésének tulajdonítható (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005).

A beépítésre szánt területek növekedésével párhuzamosan nő az **elvezetendő csapadékvíz** mennyiség, ezért az új fejlesztési területek csapadékvíz-elvezetési rendszerének tervezésekor a befogadók kapacitását is ellenőrizni kell (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005; Győr területének felhasználását meghatározó leírás).

A győri önkormányzat 2011-ben nyújtott be pályázatot a Nyugat-dunántúli Operatív Program keretében „Belterületi vízrendezés fejlesztések Győr Megyei Jogú Város négy városrészében” (Adyváros, Gyirmót-Ménfőcsanak, Szabadhegy, Kisbácsa) címmel. A projekt kiemelt jelentőségűnek tekinthető, hiszen a **csapadék elvezetési problémák** visszatérő kellemetlenséget jelentenek a nagyobb esőzések után. A projekttől azt várják, hogy növekszik a településrészekben a környezetbiztonság, javul a környezeti állapot, csökken a belvíz és helyi vízkárok veszélyeztetettsége, javul a felszíni vizek minősége, és a belterületre hullott csapadékvizet rendezetten el tudják vezetni.

1.18.2.3. Árvíz és belvízvédelem

Az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság tájékoztatása alapján a **Győr-Koroncó árvízvédelmiszakaszon** (Mosoni-Duna jobb-parti és Rába jobb-parti védvonal) a **védvonal 6,9 km hosszú**, Likócs városrésztől az Iparcsatornát körbe kerítve a Kossuth hídig tart. A Káptalan dombi terület magas partnak, illetve hullámtérnek tekintendő a Rába kettős hídig. A

híd befolyási oldalánál kezdődik a Rába jobb-parti védvonal a Marcal folyó torkolatáig, melynek hossza 10,52 km.

Ezen a szakaszon a Likócs városrészt védő árvízvédelmi töltés egy szakasza az előírások szerint nem kiépített. A **Duna-projekt** keretében megkezdődött az árvízvédelmi töltés fejlesztése. Szintén ezen fejlesztés keretében épül az Iparcsatorna torkolatában az árvízkapu, mely kizárja az árvizeket, és az Iparcsatorna körül jelenleg meglévő árvízvédelmi töltések elbonthatók lesznek. A védelmi szakaszt érinti a város fejlesztésében épülő Dunakapu téri mélygarázs és tér is. Alapvetően a védelmi rendszer nem változik, csak egy szakaszon mobil rendszer kerül kiépítésre.

A **Győr-Árpásárvízvédelmi** szakaszon a Mosoni-Duna jobb partjának ide tartozó védvonal szakasza 0,468 km hosszú, a Jedlik hídig tart, innentől kezdődik a Rába bal parti szakasza, mely a város közigazgatási határáig 7,3 km hosszú. A védvonal a jelenlegi előírások szerint kiépített, de a 2013 júniusi, eddig előfordult legnagyobb vízszinthez mérten a magassági biztonság kisebb a szükségesnél. A védelmi szakaszt illetően jelenleg nem folyik árvízvédelmi fejlesztés.

1.18.3. Egyéb kedvezőtlen adottságok és korlátozások

Győr területének mai **geomorfológiai viszonyai** a település kialakulására és fejlődésére is jelentős hatással volt. A város települési helyét tökéletes síkságnak kell tekinteni, mert csak kis területen (Ménfőcsanakon) nagyobbak a felszíni különbségek 30 méternél.

Győr területén **több, egymástól elkülöníthető szintet lehetmegkülönböztetni**: alacsonyártér, magas ártér, futóhomok felszínek, II.a terasz, II.b terasz, III. számú terasz és a Pannonhalmi-dombság (Göcsei, 1990). Megemlíthető, hogy aII.a terasz a legfontosabb a település szempontjából. Ez a terület a korábban várfalakkal körülvett területet jelenti, és azért játszott fontos szerepet a település életében, mivel magas vízálláskor sem öntötte el a víz (8-12 méterrel fekszik magasabban a Duna 0 szintjénél).

Győr városában a terepmagasságokon túl a **talajvízszint adhat okot korlátozásra**. Ahol ugyanis a talajvízszint megközelíti vagy meg is haladja a felszínt, ott csak szakszerű

vízrendezést követően lehet építeni (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005).

1.19. Ásványi nyersanyaglelőhelyek

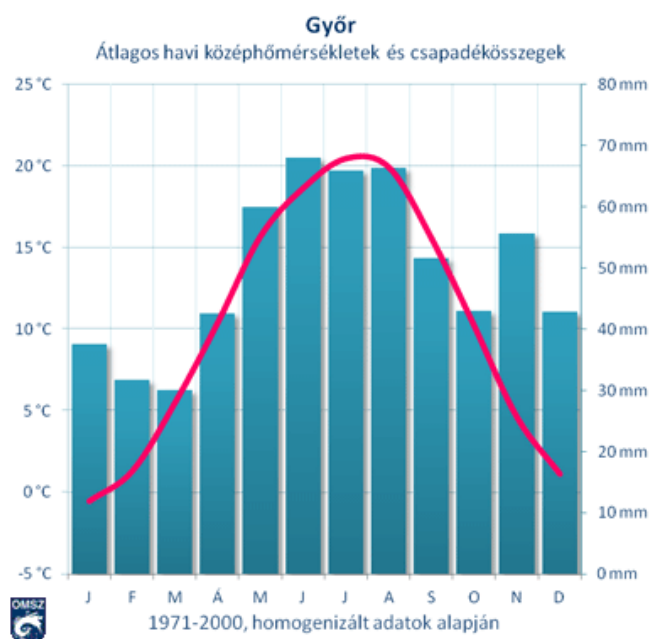
Győr területe **nem tartalmaz ásványi nyersanyagokat**. Kibányászható anyaga egyedül az építési anyagként is hasznosítható laza törmelékes kőzet (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005).

1.20. Városi klíma

Győr város mérsékelt meleg és száraz éghajlatú, **az éves átlagos hőmérséklet kevéssel 10 Celsius fok feletti**. Az éves csapadékösszeg jellemzően 570-590 mm, a szélirányok közül az észak-nyugati a domináns, de elég jelentős a dél-keleti szél aránya is (Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása – helyzetértékelés, 2013).

A sokéves átlagos **havi középhőmérsékletet** tekintve a leghidegebb hónap a január, míg a legmelegebb hónap a július. A csapadékot tekintve két esősebb (nyár és késő ősz), és két szárazabb (tél közepe – kora tavasz és kora ősz) váltja egymást. A legkevesebb csapadék február-márciusban hullik, a legcsapadékosabb hónapok pedig a nyári hónapok³⁶.

94. ábra. Győr középhőmérsékletei és csapadékösszegei havi bontásban

Forrás: OMSZ, 2013³⁷

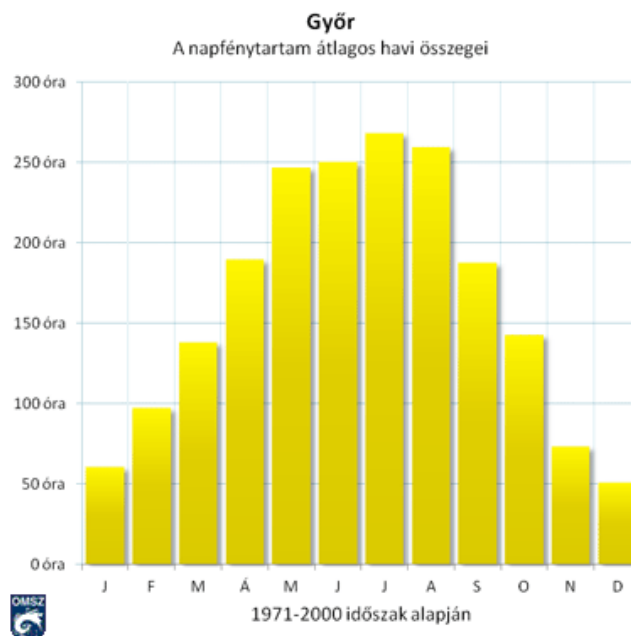
A **napsütéses órák éves összege átlagosan 1963 óra Győrben**, de ez az adat évről évre nagy változékonyságot mutat. A napfénytartam jellegzetes évi menete azonban megfigyelhető, a

³⁶ OMSZ, www.met.hu/eghajlat

³⁷ Mindkét ábra 1971-től 2000-ig tartó homogenizált adatokat tartalmaz, ami azt jelenti, hogy 29 év átlagát vizsgálva állapították meg az egyes hónapokra jutó középhőmérsékletet, a csapadékmennyiséget és a napfénytartamot. A 29 év átlagához képest az elmúlt 13 évben csak kismértékű változás tapasztalható – maximum néhány tized, század. Ez alapján nem indokolt a frissebb adatok beszerzése.

nyári hónapokban van a maximuma (havi 250-270 óra), míg november-január időszakban a minimuma (havi 50-70 óra)³⁸.

95. ábra. Győr havi napfénytartama

Forrás: OMSZ, 2013

A „Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata (2003-2005)” c. dokumentum a város **mezoklimatikusalkörzeteiről is tesz említést. 15 alkörzetet**, és annak eltérő éghajlati jellemzőit írja le. Ezek alapján az alábbi eltérő térségek állapíthatók meg:

1. **A Rába és a Mosoni-Duna szöglete**, valamint a Szent István és a Fehérvári út által határolt belvárosi terület: Erre a területre jellemző a legnagyobb beépítettség, és a zöldfelületek relatív kis részaránya. Itt alakulhat ki leginkább a „hősziget” jelensége. Emellett a közlekedésből származó légszennyezés az erős átmenő forgalom miatt jelentős, bár a térségnek kedvező az átszellőzése.

2. **Az újvárosi, a szigeti és a révfalui városrészek:** Beépítettsége lényegesen kisebb, több a zöldfelület és légcseréje is kiegyenlített. Fekvése azonban egyetlen szempontból kedvezőtlen: délkeleti szél esetén a város szennyezett levegője ebbe az irányba sodródik.

³⁸OMSZ, www.met.hu/eghajlat

3. **Püspökerdő:** A városmaghoz képest az uralkodó szél irányába esik, így élénkebb észak-nyugati szél esetén a belvárosba igen tiszta levegő érkezik erről a területről. A körzet az erdőklíma jegyeit viseli magán, jó komfort-értékű makroklímával rendelkezik.
4. **Nádorváros:** Viszonylag nagy zöldfelületekkel rendelkezik, így hőmérsékleti viszonyai kedvezően alakulnak. Az épületek elhelyezkedése miatt szelesebb és szélcsendesebb helyek váltogatják egymást.
5. **Gyárváros:** Éghajlata alig tér el Nádorvárosétól. Levegőszennyezése – a körzet szerencsés elhelyezkedése miatt – alig van hatással a többi városrészre.
6. **A Püspökerdőtől északra fekvő terület:** Nagyonbbrészt mezőgazdasági művelés alatt álló szántóterület, így mikroklímája a termesztett kultúráktól függően változatos.
7. **Kisbácsa, Bácsa:**Kisbácsát és Bácsát minden oldalról mezőgazdasági művelés alatt álló terület veszi körül, ezen kívül a 2-es körzettel mutat rokon vonásokat.
8. **Gyárváros és Gyórszentivánk közötti terület:** Csekély szintbeli különbségek jellemzik, a körzet nagyobb részét gyepflóra borítja, így hajlamosabb a hőmérsékleti szélsőségekre.
9. **Gyórszentiván:** A településrészt szántó, rét, legelő veszi körül. A széljárás szempontjából is kedvező fekvésű. A „hősziget” jelenség itt gyakorlatilag nem érvényesül.
10. **Gyórszentivántól keletre fekvő terület:** Nagyobb erdőség, de a városra gyakorolt hatása elhanyagolható.
11. **Gyórszentivántól délre fekvő terület a Sashegypusztáig:** Enyhe völgytengely húzódik rajta keresztül, néhányszor tíz méteres szintkülönbség is létezik ezen a területen. Hátránya, hogy itt könnyebben alakulhat ki fagy, köd, valamint a szennyező anyagok is megülhetnek szélcsendes időben.
12. **Szabadhegy és Kismegyer:** Szellősebb beépítés jellemzi. Hasonló Bácsa és Gyórszentiván adottságaihoz, de észak-nyugati szél esetén gyakran halad át fölötté a belvárosi szennyezett levegő.
13. **A Ménfőcsanak és Kismegyer közötti terület:** A város légterének fő átszellőzési iránya.
14. **Ménfőcsanak és Gyirmót területe:**Kisbácsával, Bácsával és Gyórszentivánnal mutat rokonságot, de ezen a területen jellemző a dél-nyugati szél is.

15. **Győr városától nyugatra, délnyugatra fekvő területek:** Többnyire mezőgazdasági művelés alatt álló területek, mezoklimatikusan nem differenciáltak (Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata, 2003-2005).

Győr városának egyelőre **nem készült** klímaváltozási programja.

2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásának összevetése

Győr város kedvező földrajzi és geopolitikai helyzetben van és ezt csak javítani tudta az elmúlt időszakban. A Bécs-Pozsony főváros együttes napjainkban az Európai Unió leggyorsabban fejlődő térsége (Pozsonyi régió ötödik az EU régiók egy főre jutó GDP-je alapján, Bécs a 11. ebben a sorrendben), Győr ezen centrumokhoz **kiváló kapcsolattal** rendelkezik. A város és térségében található a **közép-európai gépjárműgyártás** legjelentősebb vállalata, amelynek kiépült és folyamatosan fejlődő beszállítói hálózata erőteljes gazdasági potenciált jelent. A **Bécs-Pozsony-Budapest fejlődési tengely meghatározó pólusa**, szervező központja Győr, ami egyediségének (járműipar) és folyamatos integrációs, együttműködési rendszereinek (közlekedés, szolgáltatások, kedvező városi környezet), valamint a várospolitikai tudatos alakításának az eredménye.

A magyar nagyvárosi hálózatban, a nagytérségi szervező funkciókkal rendelkező központok között Győr a helyzetét az elmúlt időszakban **javította, s ezzel azok egyenrangú tagjává vált**. Köszönhető ez a folyamatosan fejlődő és országos szinten is meghatározó gazdasági potenciálnak, az új funkcióik kiépüléséhez (egyetem, kutatás-fejlesztés, magas szintű szolgáltatások, vállalkozás aktivitás, alacsony munkanélküliség, gyors elhelyezkedési lehetőség, logisztikai bázisok), s tudatosan épített brandjének, jó hírének, ismertségének, egyben annak a magas szintű életminőségnek, amelyet a város nyújtani tud.

Ezek a minőségek számottevő hatást gyakoroltak a **város szomszédos térségekre**, így a város **vonzáskörzete egyenletesen tágult az elmúlt években**. A lefedettség kiterjed az országhatáron túli kisebb városokra, településekre, valamint a megyehatárt is átlépte, az ottani kisvárosok, **települések határozottan kötődnek** Győrhöz. Ennek a vonzásnak az egyik vetülete a város körüli agglomeráció kiépülésének és térbeli kiterjedésének folyamatos növekedése, a városias jellegű beépítettség terjedése, a lakófunkciók átalakulása. A győri agglomeráció egyre karakteresebb jegyeket mutat, annak kör-körös kiépülése a kedvező közlekedési kapcsolatok következménye. Egyben jelzi, hogy a város jövője csak a **térségével együtt lehetséges**, hiszen a funkciók megosztása, az intézményi terek, a közlekedési

kapcsolatok, a városi életminőség elérése, a városi szolgáltatások igénybevétele csak összehangolt fejlesztés politikával valósítható meg.

A város gazdaságát mérsékelten érintette a 2007-2010 közötti gazdasági válság, dinamikus ágazatai átvészelték ezt az időszakot, sőt a jelentős nagy ipari beruházás (Audi) következtében a kapcsolódó gazdasági egységek is stabilizáltak, többen bővítették működésüket. A vállalkozói környezet a városban kedvező, annak **telephelyi feltételei** (ipari park, majd annak fejlesztése) ösztönzőnek mondható, a folyamatosan kiépülő logisztikai bázisok (telephelyek, Győr-Gönyű Kikötő, Győr-Pér Repülőtér, vasúti, közúti kapcsolatok) növelték a város gazdaságának versenyképességét.

Az ipari területek a városban a folyamatos fejlesztéshez rendelkezésre álltak. Az Ipari Park telítődött, annak kiterjesztése megkezdődött, a kisebb ipari gócok (döntően kisüzemi területek) megmaradtak, azok rendezettebbé váltak. A várostestben karakteresen jelen vannak a korábbi nagyipar leépülésének **barnamezős területei** (nem épületei, számos klasszikus, a győri ipart szimbolizáló gyárépület lebontásra került), amelyeknek a hasznosítása – a tervek ellenére – egyelőre csak részben valósult meg. Ezek a volt iparterületek a Belvárost övezve megtörik a városképet, gyorsabb az integrációjuk a városi térben.

A foglalkoztatási helyzet igazodott a gazdasági szerkezethez, annak változásához. A munkahelyek száma növekedett, az elhelyezkedés esélye kimondottan jó, vonatkozik ez a szakképzettekre (több hiányszakma van a városban), a fiatalokra, a diplomásokra, de a szakképzetlenekre is. A fokozott nagyvállalati munkaerő-igény napjainkra strukturális munkaerőhiányt teremtett, ami növelte a béreket, s ez kis- közepes vállalkozások költségeinek emelkedéséhez vezetett. Megindult a betelepülés a városba, a migrációs folyamat több szinten és formában zajlik (hallgatói felderítő letelepedés, időszakos, tartós), ennek hatása az ingatlanpiacra kedvezőnek mondható, bár megjelennek társadalmi feszültségpontok, amikre a jövőben fókuszálni érdemes.

Az ipari, termékorientált gazdasági bázis mellett a városban részben az itteni, részben a nemzetközi gazdasági környezethez, központokhoz kapcsolódó **magas szintű szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások is megtelepedtek.** Ezek kvalifikált munkaerőt koncentrálnak, egyben magasabb életminőséget és további szolgáltatásokat indukálnak (kutatás-fejlesztés, üzleti tanácsadás, stb.). A nagy tudásbázist, s egyben magas hozzáadott értéket képviselő szolgáltatásoknak a további megtelepedése támogatandó, hiszen ezek érzékelhető

szinergiákat indukálhatnak az egyetemi oktatásban, a szakképzésben, a fogyasztásban, de a városi szolgáltatások alakításában is.

A hagyományos szolgáltatói rendszerek, kimondottan a **kereskedelmi hálózat**, de a különféle gazdasági szolgáltatások is jól kiépültek a városban. Több kereskedelmi központ és alközpont formálódott ki, ezekben volt tudatosan fejlesztett és spontán mechanizmusok alapján létrejött. Sajnálatos, hogy a **Belváros fokozatosan elvesztette kereskedelmi-bevásárló-szolgáltatófunkcióját**, ami részben nemzetközi tendencia, de ezt erősítette a közlekedési feltártságának hiánya, aminek a mérséklése megindult (Dunakapu tér megújítása), vélhetően ennek következtében csökkenhet a Belváros funkcióváltása. Itt kell megjegyezni, hogy még nem érzékelhető azon nemzetközi tendencia, hogy a magasabb jövedelmű rétegek fokozatosan visszatelepülnek a belvárosi terekben, vélhetően a megközelítés javulásával ez a folyamat is fokozatosan megindul.

A **közlekedési hálózat** folyamatos fejlesztését regisztrálhattuk, a városrészek közötti kapcsolatokat javító infrastruktúrák (Belváros-Nádorváros, Sziget-Újváros-Révfülu) kiépültek, több korábbi kapcsolat felújításra került. A közlekedési terhelés azonban még mindig magas, hiszen a nyugati agglomerációból a déli ipari területekre csak a városon keresztül lehet eljutni, továbbá nem épült ki az északi-nyugati elkerülő út, ami a Szlovákiába irányuló kamion forgalmat hozza be a városba. A város sajátossága, hogy több vasútvonal itt találkozik, így még több egyszintű kereszteződés található a fejlődő városrészekben, ami szintén zsúfoltságot eredményez.

A **közösségi közlekedési feltártság** kedvezőnek mondható, a buszjáratok hálózata folyamatosan fejlesztésre került, a megállóhelyek megosztás egyenletes, a hálózat a város egész területén elérhető, ugyanakkor a járatok ütemezése az egyes vonalakon nem egyenletes.

A **közütemi szolgáltató rendszerek** kellő kapacitásban rendelkezésre állnak, folyamatos fejlesztések valósultak meg, a működésük kiegyensúlyozott. A város által nyújtott közütemi szolgáltatások egy szervezetbe történő összevonása a hatékonyságot, de azok minőségét is növelte.

A **közütemi szolgáltatások városi intézményei** jól kiépültek, a lakosság számára jól elérhetőek, azok igazodnak a városszerkezethez, így a városrészi központokhoz vagy azok potenciális fókuszpontjaihoz. Átrendeződés történt a klasszikus közütemi szolgáltatások (oktatás, egészségügy) intézményrendszerében, ami részben csökkentette a város terheit, de megmaradt a

létesítmények fenntartásában való aktív szerepe. Új, döntően közművelődési intézmények kerültek a városhoz, amelyek viszont a működtetés költségeiket növelték, az ezekben jelentkező párhuzamosságok – létesítmények, felújítások – csökkentése a jövőben kívánatos.

A város **tervezetten újítja meg területeit**. Ez vonatkozik a Belváros tervszerű átalakítására (Széchenyi tér, belső utcák), megkezdődött a Dunakapu tér átalakítása, felújítása, a belvárosi utcahálózat korszerűsítése. A Belváros attraktivitása jelentősen nőtt, ezt segítette az egyházi műemlékek, létesítmények megújítása, azok szervezettebb beépülése a kulturális kínálatba. Az megújult városi terek lehetőséget adtak nagyrendezvények szervezésére, ami ugyancsak hozzájárult a város turisztikai, idegenforgalmi vonzásának, de az itt lakók életminőségének javításához is.

Az egyes városrészekben is jól nyomon követhetőek a **településszerkezeti megújítások** (Győrszentiván, Ménfőcsanak, Gyirmót, Bácsa), egyes helyeken jelentős átalakulások indultak meg (Pinnyéd, Sziget, Újváros, Nádorváros), másutt funkcióváltás (Sárás) vagy a korábbi nagy népességszám csökkenése miatt az intézmények funkcióvesztése (Adyváros, Marcalváros) történt, új városrész jött létre (Városrét, Ipari Park), a kereskedelmi és lakófunkciók elkülönültek (Szabadhegy), megjelentek a szegregációs szigetek (Gyárváros), esetleg szerkezeti mozdulatlanság a jellemző (Jancsifalu, Likócs, Kismegyer).

A területmegújítás és -feltárás sikeres példája a **Jedlik híd** városi önerős megépítése, ami évtizedes gondokat oldott meg, egyben aktivizált városrészeket (Révfa, Sziget, Újváros), új közlekedési pályákat alakított ki, ezzel tehermentesítette a városrészeket (Belváros, Révfa). A híd megépülésével a Széchenyi István Egyetem épületegyüttese is feltárttá vált, annak továbbépülés és felújítása a modern városi karakter kedvező példája lett.

További, döntően **Belváros közeli városrészekben** kezdődtek meg jelentősebb tömblakás építkezések, ezzel ezen új (Városrét) és régi (Sziget) területek megújítása, azonban a gazdasági válság mérsékelte ezek ütemét. A külső városrészek kertvárosi jellege megtartására került, azokban a magánépítkezések voltak a meghatározóak, de ebben a szegmensben is érzékelhető volt a gazdasági körülmények kedvezőtlen alakulása. A városrészek lakó-, vagy éppen gazdasági funkcióinak változását kellő ritmusban követte a közszolgáltatások kiépülése, vagy azok igazítása a változó szerepekhez, esetleg a népességnövekedéshez.

Győr város fejlődése töretlen, a **2007-ben kidolgozott IVS-ben foglaltak** többsége megvalósult vagy folyamatban van, a városfejlesztés tervszerűen folyik, a városi funkciók

alakítása az önkormányzat, a gazdasági szereplők, a különféle intézmények, a civil szervezetek és a lakosság együttműködésén alapul, az érdekek értelemszerű ütköztetésével és konfliktusaival. Mindezek egyértelműsítik, hogy **Győr egy sikeres város**, ahol valamennyi szereplő megtalálja a működéséhez szükséges kedvező feltételeket és körülményeket.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetértékelés eredményeinek értékelése

3.1.1. A folyamatok értékelése

Győr város fejlődése töretlen és dinamikus. Ennek magyarázata abban található meg, hogy a város **gazdasági szerkezete** olyan bázisra épült, amelynek két évszázados hagyományai vannak, s azon belül is a nagyipari kultúrának múltja 120 éves. Kialakult egy **sajátos munkakultúra, életmód, szemlélet és értékrend** a városban, amelyet politikai rendszerek, gazdasági változások, helyi akciók és sok-sok más tényező sem volt képes eltörölni, megváltoztatni.

A város **sikerrel vette a rendszerváltozás gazdasági és politikai átalakulását**, ez köszönhető az előzőekben jelzetteknek, de annak is, hogy kedvező földrajzi fekvése, jó közlekedési kapcsolatait, nyitottsága teret adott az új tevékenységek fogadásának.

A gazdasági bázis folyamatos fejlesztése, annak működési körülményeinek biztosítása, egyben magának a városi térnek, mind fizikai, mind szellemi értelemben a biztosítása megteremtette azokat a körülményeket, pontosabban feltételeket, amik az ösztönözték a szereplőket az előrelépésre. A város elmúlt 25 éves történetében szakaszok, periódusok voltak. Nem feladatunk ezeket elemezni, annyit látni kell, hogy a **2007-től indult fejlődés egy korábbi korszakra** is épült, ám annál **sokkal dinamikusabban**, sokkal következetesebben valósult meg, mint az elmúlt időszakban bármikor.

A **városi rendszer** működőképes, annak alrendszerei és elemei egymásra épültek, közöttük a kapcsolatok kialakultak, szinergikus hatást generálnak. A gazdaság stabilizálja a foglalkoztatást, így a lakosok tartós jövedelme a fogyasztást serkenti, ami a napi fogyasztáson túl beruházásokban (lakásépítés) is megjelenik, ezek hatnak a szolgáltatásokra, melyek kínálata egyenletesen bővült. A gazdaság nem csak a jövedelmekkel, hanem az árukínálattal is hat a termelésre és a fogyasztásra, de a gazdasági, közösségi és háztartási beruházásokra egyaránt. Mindez megjelenik a területhasználatban, legyen az az ipari park, mint telephelyet nyújtó létesítmény, a lakásépítésben, ami a városrészek megújítását hordozza, vagy a meglévő létesítmények felújításában, azok korszerűsítésében, de a közművek iránt igényekben, vagy

éppen a közszolgáltatások rendszerét is alakítja, formálja azok intézményi és működési kereteit.

Az **önkormányzat kiépítette a magas szintű közszolgáltatás** rendszereit és intézményeit, ezek a gazdaságot, az intézményeket, a háztartásokat jól szolgálják. A városi jövedelmekből arányos visszaforgatás történik meg a **rendszerek működtetésre**, így nem csak az intézmények fenntartására jut, hanem azok ütemezett fejlesztése mellett a városi infrastruktúra megújítására is. A város saját forrásaiból és más külső és belső támogatások bevonásával célirányos fejlesztéseket valósított meg, amelyekhez a gazdasági szereplők beruházásai vagy éppen a háztartások fejlesztései is kapcsolódtak.

Sikeresen kapcsolódott be Győr a **2007-2013-as Európai Unió tervezési időszakban a forrás gyűjtésébe és felhasználásba**. A városba, a különféle szereplőkhöz együttesen 99,7 Mrd Ft támogatás jutott az ágazati OP-ból³⁹ (megyei összes támogatás 30%-a), s ezt növelte még a NYDOP 13,8 Mrd Ft-tal (regionális részesedés 25%), mindez jelzi, hogy a város gazdaságának, intézményeinek és egyéb szereplőinek abszorpciós (forrás felszívó) képessége magas.

Elmondhatjuk, hogy Győr fejlődésében jelen volt a **céltudatosság és célirányosság**, ami a szereplői magatartásokban jelent meg, s azt az önkormányzat, mint a városi közösség szervezője és annak működési feltételeit biztosító intézményrendszere összefogta, sőt harmonizálta a rendszer egyes elemeinek jövőalakítási szándékát, de tetteit is egyben. Ez a szerepe nem mindig közvetlen módon, tervek, szabályok, előírások formájában, vagy direkt beavatkozásokban testesült meg, hanem – s a fejlesztési autonóm döntések miatt ez az esetek többsége – a **városban kialakult gondolkodásmódból, értékrendből, együttműködési hagyományokból és a célok elfogadásából** következett.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

A továbbiakban a klasszikus **SWOT+ kockázat** elemzéssel rendszereztük a város eddigi fejlődésének eredményeit, hiányosságait, keresve az erőforrásokban lévő lehetőségeket és

---

³⁹ Ezen adatok megtalálható Győr-Moson-Sopron megye területfejlesztési koncepciója 2014-2020 című dokumentum 6. mellékletében.

veszélyeket, igyekeztünk kitérni a fejlesztések kockázatainak számbevételére is. Az elemzéseket erőforrás csoportként végeztük el, így a városi működés kereteire vonatkozó értékeléseink egységes rendszerré álltak össze, segítséget adva a jövő alakításához.

Erősségek	Gyengeségek
1. Térszerkezet, településhálózati helyzet, fejlesztési koncepciókban való megjelenés Két tartósan dinamikusan fejlődő fővároshoz és annak egyre látványosabban formálódó szomszédos fővároshoz való közelség, azok gyors elérhetősége szinte minden közlekedési eszközön. A város térségi hatása (gazdasági, oktatási, kulturális, intézményi, fogyasztó-piaci) folyamatosan bővül, megerősödnek az ország és megye határon átnyúló irányai. Győr napjainkra a magyar település hálózat legdinamikusabban fejlődő nagyvárosa (népesség stabilitás, agglomerálódási folyamat, gazdaság potenciál, annak egyre sokoldalúbb összetétele, kedvező közlekedési és elérhetőségi kapcsolatok, bőséges szolgáltatási kínálat, minőségi életkörülmények). Az Észak-Dunántúl térségében (négy megye) Győr tekinthető a gazdasági központnak, de az elmúlt tíz évben ezen funkció mellett a közösségi szolgáltatói szerepe (oktatás, egészségügy, kultúra, sport) következtében is vezető szerephez jutott. Győr a sikeres nagyvárosként jelenik meg a különféle nemzeti szintű fejlesztési koncepciókban. 2. Népesség, társadalom A város népességének száma az elmúlt tíz évben stabilizálódott, ám összetétele változott, átrendeződött, magyar viszonylatokhoz képest fiatalodott. A város agglomerációjában belső övezetében a népesség növekedését regisztrálhattuk, itt is a fiatalabb, magasabb jövedelmi rétegek jelentek meg, alapvetően megváltoztatva a vonzáskörzeti	1. Térszerkezet, településhálózati helyzet, fejlesztési koncepciókban való megjelenés Nem kellően átgondolt és tudatos a fejlődő közép-európai magrégióban elfoglalt egyedi, sajátos pozíció meghatározása (járműipar tudás központ? és/vagy kultúra és a sport városa?), s ennek megfelelően annak jövőbeli alakítása. Mérsékelték, nem meghatározóak a szervezeti, intézményi, gazdasági, de a kulturális és közösségi, intézményi, pályázati kapcsolatok a magrégió két fővárosával, valamint a szomszédos térségekkel, nagyobb településekkel, nem tapasztalható ezen kapcsolatok támogatása, vagy beépülése a fejlesztési irányokba. 2. Népesség, társadalom Az iskolázottság és a foglalkoztatási alapú társadalmi átrétegződésben jelentős különbségeket figyelhetünk meg a város és a térségében, illetve annak övezeteiben, a város-vidék lejtő felismerhető. Határozottan érzékelhető a népességi, a képzettségi (iskolázottsági) és a foglalkozás, de társadalmi helyzet alapú városon belüli területi (városrészi) különbségek jelenléte, azok fokozódása. 2.1. Humán infrastruktúra Nem történt meg az esélyegyenlőséggel kapcsolatos helyi, térségi kérdések átfogó, alapos felmérése, vizsgálata. A különböző célcsoportokat érintő társadalmi hátrányok, problémák kapcsán gyenge az információáramlás, kommunikáció, az együttműködés és az érdekképviselés.

települések szerkezetét, átalakítva funkcióit. A külső övezetekben a népesség stabilizálódott, ott már az alacsonyabb jövedelmi rétegek jelentek meg. Nőtt a magasabban képzett népesség (szellemi és magasan kvalifikált szakértői) aránya, az iskolázottsági szint azonban városrészenként nem egyenletesen, hanem egyre erősebben differenciáltan változott. 2.1. Humán infrastruktúra Országos viszonylatban is kimagasló eredményeket felmutató oktatási intézmények jelenléte. A demográfiai változásokra jól reagáló, megfelelő férőhely kihasználtsággal működő közoktatási rendszer. Helyi felsőoktatás mennyiségi és minőségi fejlődése (kapacitások, képzések, oktatók, kutatók) A város rendelkezik helyi esélyegyenlőségi programmal. Az egészségügyi ellátást nyújtó intézmények bővülése tapasztalható. A szociális ellátórendszer néhány kivételtől eltekintve minden téren jól kiépült. Az ellátórendszer intézményeinek kihasználtsága magas. A város kulturális kínálata, mind intézmények, mind programok tekintetében kimagasló. 2.2. Település identitást erősítő tényezők Az itt élőkben erős a Győr iránti kötődés, az itt élők többsége nem vágódik el a városból. A városvezetés fontosnak tartja a város pozitív imázsának a kialakítását . Nagy számú, széles spektrumú civil szervezeti kör. 3. Gazdaság A város gazdasága dinamikusan fejlődött, a gazdaság	A pszichiátriai betegek, valamint a fogyatékkal élőknél az ellátása terén vannak hiányok a szociális ellátórendszerben. A gyermekek és családok átmeneti otthonának kihasználtsága 100%-os, várólista van, nincs elég férőhely. A múzeumok látogatottsága drasztikusan visszaesett 2.2. Település identitást erősítő tényezők Az itt élők nem ismerik a városi szlogeneket. A város lakosságának nagy hányada nem kapcsolódik be a társadalmi életbe. 3. Gazdaság A telephelyi kínálat szűkült a városban, új területek bekapcsolása szükséges a fejlesztésekhez, illetve a KKV-k működéséhez. A szakképzett munkaerő hiánya kedvezőtlenül hat több, a város gazdaságát alakító szektorra. A szolgáltatásokban párhuzamos kapacitások épülhetnek ki a városban és annak térségében (például: turizmus, Ipari Park). 4. Környezet, táj A Győrt érintő vízfolyások mérsékelt ökológiai állapotú értékelést kaptak. Győrben magas a zajterhelés bizonyos közutak melletti, valamint a vasúti közlekedés mentén elhelyezkedő lakóépületek környezetében. Az összes keletkezett hulladék mennyisége több mint másfélszeresére növekedett 2008 és 2012 között. Az illegális szemét mennyiségének több mint a fele a szelektív hulladékgyűjtő szigetek mellett található. Ennek megváltoztatásához nagyobb hangsúlyt kell fektetni a hulladéklerakási kultúra megteremtésére és a szemléletformálásra. Sok helyütt a természeti környezet degradálódott, elvesztette természetes jellegét, illetve beépítésre

válság hatásai nem voltak számottevőek. A nagyipari bázisok fejlesztésre kerültek, vagy megújították azokat. A városban és térségében ezen bázisokhoz kapcsolódó beszállítói hálózatok települtek meg, s azok folyamatosan fejlesztik tevékenységüket. A szolgáltató szektor magas színvonalon kiépült, annak minden szegmense a városban megtalálható. A foglalkoztatás egyenletesen növekszik, új munkahelyek jönnek létre, a végzettek elhelyezkedése gyors. 4. Környezet, táj Győr árvízvédelmi vonala megfelelően kiépített, a fejlesztések folyamatosak, nemcsak árvízvédelmi, de partrendezési szempontból is. A város kiemelten kezeli az árvízvédelmi kérdést. Elkészült a Győr városára vonatkozó stratégiai zajtérkép, mely intézkedéseket tartalmaz a magas zajterhelések csökkentésére. A keletkezett veszélyes hulladékok mennyisége 2008 és 2012 között csökkenő tendenciát mutat. Az összesített légszennyezettségi index alapján Győr 2012-ben jó minősítést kapott. A Püspökerdő a városmaghoz képest az uralkodó szél irányába esik, így erről a területről tiszta levegő érkezik a belvárosba. Győrt változatos tájképi környezet veszi körbe, több típus is megtalálható. 5. Működési keretek (közlekedés, közművesítés) A város szerencsés földrajzi helyzetéből adódóan kiváló közlekedési kapcsolatokkal rendelkezik. Közösségi közlekedéssel jól megközelíthető, az autópályának, és a vasútnak köszönhetően. Győr városában a közlekedési infrastruktúra	került. 5. Működési keretek (közlekedés, közművesítés) A főutak terheltek, jelentős tranzitforgalom halad át a városon. A helyi közösségi közlekedés utasforgalma jelentősen visszaesett elsősorban a gazdasági válságnak köszönhetően. A folyók nyújtott vízi közlekedés kihasználatlan. A kerékpáros infrastruktúra fejlesztésre szorul a külső városrészekben. A Győr-Pér repülőtér (elsősorban vasúti) közösségi közlekedéssel való elérhetőségének hiánya. A Győr (Révfa) és környékén található vízbázisok jelentős része sérülékeny. A város nem használja ki megfelelően a megújuló energiákból adódó lehetőségeket (geotermikus erőmű, szélenergia). A város közintézményeinek épületenergetikai célú fejlesztése még nem történt meg. 6. Épített környezet, településrendezés Sok barnamezős terület, sok beépítésre szánt terület. Vannak alacsony intenzitással beépített városrészek, degradálódó városrészek, és alapfokú szolgáltatások területi fedettsége is alacsony. 7. Vonzáskörzet, agglomeráció, térségi kapcsolatok A városi munkahelyek a déli térségekben koncentrálódnak, így az északi és nyugati agglomerációból a munkahelyre jutás csak a városon keresztül lehetséges, ami a közlekedési terhelést okoz. Az agglomerációban élők (döntően belső övezet)

fejlesztése folyamatos. Jelentős minőségi fejlesztés történt a helyi buszközlekedésben köszönhetően az "Intelligens Busz" projektnek. Győr városában a közműellátottság jónak mondható a járáshoz, és a megyéhez viszonyítva. A Győr és térsége jelentős megújuló energia potenciállal rendelkezik. A Gönyűn 2011-ben átadott erőműnek köszönhetően Győr és térsége jelentős villamos energia kapacitással rendelkezik. 6. Épített környezet, településrendezés Jó minőségű természeti környezethez közeli lakóterületek. Magyarországi átlaghoz képest magas életminőség, humáninfrastruktúra és technikai infrastruktúra. 7. Vonzáskörzet, agglomeráció, térségi kapcsolatok A város agglomerációja (összenőtt, városi karakter mutató települési kör) határozottan fejlődött, az szinte azonos intenzitással alakult ki a centrum körül. Az agglomerációs települések ráfűződtek a központra, azok között kezdenek kialakulni funkcionális különbségek (lakófunkciók, szolgáltató, gazdasági szerepek, ami változatossá teszi a város szűkebb térségét, erősítve annak kínálatát. 7.1. Munkaerő ingázás Győr Magyarország vidéki központjai közül a legjelentősebb napi ingázási vonzáskörzetet alakította ki, s ez a vonzáskörzet biztosítja a fejlesztésekhez szükséges munkaerő-többletet.	számos városi funkciót vesznek igénybe (bölcsőde, óvoda, alapfokú képzés, egészségügy), így annak terhei a városi intézményekben jelentkeznek. 7.1. Munkaerő ingázás A vonzáskörzet tovább reálisan nem bővíthető, elsősorban a gyenge közlekedési infrastruktúra (82., 83. sz. út stb.) és a tömegközlekedés hiányosságai miatt. Az agglomerációs alközpontok létrehozását a horizontális közlekedés hiánya szintén hátráltatja.

Lehetőségek	Veszélyek
1. Térszerkezet, településhálózati helyzet, fejlesztési koncepciókban való megjelenés Az elkövetkező 10 évben ezen közép-európai magrégió még dinamikusabban fejlődhet, aminek kihatása a városra kedvezőek lehetnek (agglomerálódás, közlekedési kapcsolatok fejlődése, gazdasági bázisok összekapcsolódása pl. járműipar). A város gazdasági, de különféle itteni közösségi szolgáltatások (felsőfokú oktatás, kultúra) együttműködésekkel fejlesztési lendületet kaphatnak. Az eddigi eredmények kedvező körülményeket kínálnak arra, hogy új tevékenységek (szolgáltatások, termelési rendszerek, intézmények), vagy kapcsolati rendszerek (elővárosi közlekedés, önkormányzati együttműködések országon belül és azon túl) befogadása történjen meg a városban, részben annak szervezésében. 2. Népeség, társadalom A városban a magasan képzett munkaerő jelenléte tudáskoncentrációt eredményezhet, ami számos gazdasági és társadalmi, közösségi folyamat alakítását segítheti. A vezető és a magasan képzett szakértői réteg jelenléte a fejlesztéseket ösztönözheti és támogathatja, egyben minőségi követelményekkel is felléphetnek. 2.1. Humán infrastruktúra Átfogó helyi esélyegyenlőségi program sikeres megvalósítása csökkenti a társadalmi különbségeket, egyenlőtlenségeket. A tartós bentlakásos és az átmeneti ellátást nyújtó szociális intézmények terén az ellátás biztosításában meghatározó a nem önkormányzati szereplők szerepvállalása.	1. Térszerkezet, településhálózati helyzet, fejlesztési koncepciókban való megjelenés A közép-európai magterületek elszívhatják a képzett munkaerő egy részét, kedvezőbb feltételeket nyújthatnak az új és tudásra, innovációra építő vállalkozásoknak. Az Észak-Dunántúl térségének nagyvárosai, döntően megyeszékhelyei továbbra is versenyezni fognak különféle új funkciókért, a város-verseny még élesebbé válik (megyei fejlesztési források megjelenése), így új típusú együttműködésekre lesz szükség. A nemzeti fejlesztések alakításánál kedvező helyzet elterelheti a fejlesztési forrásokat, holott éppen a minőségi megújítást jelentő új tevékenységek és kapcsolatok kívánják meg a központi (Eu, nemzeti) támogatásokat. 2. Népeség, társadalom A városban hiány mutatkozik számos szakmában, a népeség képzettségi szerkezete nem fedi az igényeket, az olló egyre jobban szétnyílik, aminek kedvezőtlen hatása lehet a gazdasági szerkezetre. Tovább erősödhet a különböző társadalmi rétegek térbeli (agglomeráción belüli és városrészi) szegregációja. 2.1. Humán infrastruktúra A közoktatásban és a felsőoktatásban tanulók számának folyamatos csökkenése. Magas az egy felnőtt háziorvosra, illetve házi gyermekorvosra jutó évi átlagos betegforgalom. 2.2. Település identitást erősítő tényezők A túldimenzionált győr-tudat eltompíthatja a szomszédokkal való kapcsolatot, illetve a Centrope

2.2. Település identitást erősítő tényezők A természeti/táji, kulturális, történeti és építészeti értékek gazdagsága jó alapot teremt az erős települési kötődés kialakulásához 3. Gazdaság Új magas szellemi tevékenységet koncentráló szolgáltatások megtelepülése támogatandó. A turizmus és idegenforgalom fejlesztése jó teret kínálhat a gazdasági tevékenység diverzifikációjához. Új gazdasági funkciók (sportgazdaság, egészséggazdaság, kultúragazdaság) megtelepítésének feltételei a városban adóttak, ezek egyenletesebb ösztönzése a gazdasági szerkezet stabilitását fokozhatja. 4. Környezet, táj Győr a vizek városaként a megvalósuló vízparti fejlesztésekkel turisztikai szempontból is előnyre tehet szert. Célszerű ezért a vízparti rendezést is kiemelten kezelni. A Püspökerdő fejlesztésével és jó állapotban való megőrzésével a terület rekreációs funkciók betöltésére is alkalmas. Elsősorban a város és az agglomeráció lakossága számára változatos rekreációs lehetőségeket nyújt, másrészt térségi turisztikai szervezéssel a város idegenforgalmi kínálata egészíthető ki. 5. Működési keretek (közlekedés, közművesítés) Győrt érintheti, vagy meglévő hálózati kapcsolatokkal gyorsan elérhetővé válhat a Észak-Európát Dél-Európával összekötni szándékozó tervezett közlekedési tengely, az arra való ráfűződés a jövőben döntő lehet. A város és térsége közlekedési kapcsolatok fejlesztése további térségek feltárását és bekapcsolását jelentheti a győri gazdaságba és szolgáltatói, intézményi térbe,	együttműködést. Hasonlóan kedvezőtlen lehet az EU és más források telepítésénél. 3. Gazdaság A járműiparhoz kapcsolódó vállalkozás helyzetét a szektor termelési-technológiai trendjei, valamint a gyártó telephelyek átrendezése befolyásolhatja. Több, a gépgyártáshoz kapcsolódó szakmában munkaerőhiány lép fel, aminek oldása (betelepülés, munkaerő szállítás, stb.) kedvezőtlenül befolyásolja a termelés folyamatosságát, illetve annak költségeit. A nagyvállalatok elszívják a képzett munkaerőt, ami a KKV-nál munkaerőhiányt eredményez, illetve a költségek emelkedésével jár együtt. 4. Környezet, táj A különféle környezetvédelemmel és annak működtetésével kapcsolatos adatok, információk nem összpontosulnak egy intézménynél vagy hatóságnál. Minden információ külön-külön az egyes szakhatóságoknál áll rendelkezésre. Így nehezebb a felmérése egy-egy problémának, és lassabb a reagálási idő. Győr városának nincs éghajlatváltozási programja, amely veszélyt jelenthet a védekezési mechanizmusok és az alkalmazkodási folyamatok megvalósításában. A további növekedés az értékes természeti környezeti elemekre jelent veszélyt. 5. Működési keretek (közlekedés, közművesítés) A közlekedési infrastruktúrafejlesztéshez szükséges pályázatok nem kerülnek kiírásra. A gazdasági válság kedvezőtlen alakulása miatt tovább csökken az utasforgalom, melynek köszönhetően a közösségi közlekedés nem fejlődik. Országos szinten módosításra kerül a Győrt is érintő térségi közlekedéshálózat fejlesztése.

amivel a város nagytérségi pozíciója erősödhet. Pályázat segítségével az intermodális csomópont megvalósítása a belváros szívében, és az elővárosi közösségi közlekedés kiépítése. A térségi kerékpárút-hálózat fejlesztése Szlovákia és Ausztria irányába. Kerékpár kölcsönző rendszer kialakítása pályázat segítségével a belvárosban. EU támogatás segítségével fejleszthetők a város vízbázisai. Pályázatok segítségével, a Szigetben és Újvárosban található termál kutak geotermikus erőmű létrehozására adnak lehetőséget. A befektetők számára vonzó lehet szélerőművek létrehozása Győrben és Györszentivánon a térség földrajzi adottságainak köszönhetően. 6. Épített környezet, településrendezés Újszerű, igazi kertvárosi lakókörnyezetek kialakítása. Fejlesztők versenyeztetése. Város rehabilitáció (Sziget, Újváros). 7. Vonzáskörzet, agglomeráció, térségi kapcsolatok A várostérségi közlekedési hálózat kiépült, annak korszerűsítésével csökkenthető lenne a közlekedési terhelés, mérsékelhető lenne a városon belüli terhelés. Az agglomerációban felismerhetők kisebb ipari, gazdasági zónák, tömörülések, amelyeknek a fejlesztésével kiegyenlítettebbé lehetne tenni a telephelyi kínálatot és a foglalkoztatást. A város övező települések egyre több sajátos, egyedi funkciót jelenítenek meg (közlekedési, logisztikai létesítmények, idegenforgalom, termelési specializáció, lakó-pihenő funkciók, kulturális kínálat,	A szükséges infrastruktúrafejlesztési pályázatok kedvezőtlenül módosulnak, vagy nem kerülnek kiírásra. 6. Épített környezet, településrendezés A spontán fejlesztések gyakori szerkezetalakító hatását nehéz az infrastruktúrák fejlesztésével követni. Az egyoldalú iparszerkezet következménye lehet, hogy a konjunktúra érzékeny a helyi gazdaságra. 7. Vonzáskörzet, agglomeráció, térségi kapcsolatok Az agglomerációs települések összekötése csak Győrön keresztül súlyos közlekedési feszültségek és környezeti terhelést eredményezhet. Növekedhet a kiköltözők száma, azok a magasabb képzett rétegekből kerülhetnek ki, így az egyes frekvenciált városrészekben átrendeződések indulhatnak meg. A győri agglomeráció összenőhet az egyre látványosabban formálódó pozsonyi agglomerációval, ennek közlekedési, társadalmi hatásai összetett helyzetet teremthetnek. 7.1. Munkaerő ingázás A reálisan kialakítható vonzáskörzetben az ingázásra hajlandó munkaerő „elfogy”, ha nem sikerül azt tovább bővíteni. A növekedéssel tovább nő a városra gyakorolt ingázó közlekedési nyomás. Az agglomeráció jobb létfeltételeket biztosíthat az ország más részeiből idetelepülőknek, mint Győr.

stb.), ami erősítheti a város szerepköreit, gazdasági potenciálját, versenyképességét. 7.1. Munkaerő ingázás Az elővárosi közlekedés fejlesztése növelheti az ingázás hatékonyságát. Térségi politikával az új munkahelyek egy része az agglomerációban jöhetne létre.	
Kockázatok	
1. Térszerkezet, településhálózati helyzet, fejlesztési koncepciókban való megjelenés Győr kimaradhat a közép-európai magrégió egyre látványosabban szerveződő együttműködéséből, ami helyzetét gyengítheti, fejlesztéseit korlátozhatja. 2. Népeség, társadalom Az alacsonyabb társadalmi státuszú lakosság térbeli koncentrációja (Adyváros, Gyárváros, Újváros, Marcalváros) tovább fokozódik, ami konfliktusokat generálhat. A város nem tudja igényei szerint alakítani a közoktatási intézmények képzési kínálatát, így az elszakadhat a gazdaság jövőbeni igényeitől. 3. Gazdaság A KKV szektorban a kutatás-fejlesztés-innováció terjesztésével, annak feltételeinek növelésével javítható lehet a gazdasági szereplők versenyképessége. A nagyvállalati működés feltételeinek javítása, döntően a humán erőforrások oldaláról kívánatos. 4. Környezet, táj A város növekedése, a településrészek fejlesztése csak a környezeti adottságok maradéktalan megóvása mellett sikeres és eredményes. Győr nagyszerű adottsága a természeti környezet jelenléte a városi térben és működésben. 5. Működési keretek (közlekedés, közművesítés) Számolni kell a közlekedési tevékenység (közösségi, gazdasági, lakossági) fokozásával, a hálózat folyamatos fejlesztésével, illetve annak megújítási igényével. 6. Épített környezet, településrendezés A városrészek adottságait mellőző fejlesztések csökkenthetik a város kialakult települési karakterét, ronthatják az életminőséget, negatívan befolyásolják az identitást.	

7. Vonzáskörzet, agglomeráció, térségi kapcsolatok

A városnak új típusú intézményi együttműködésre kell törekedni az agglomerációs településekkel, azok önkormányzataival. Csak egy széles és folyamatosan működtetett (intézményesített) rendszerben lehet a napi működést és a fejlesztéseket összehangolni.

3.1.3. A településfejlesztés és településrendezés kapcsolata

A településfejlesztés és településrendezés lehetséges kapcsolatával kapcsolatban mértékadó elvi alapvetésnek fogadjuk el Hans Lind a stockholmi Royal Institute of Technology tanárának írását⁴⁰. Lind professzor a **gazdaság és a tervezés kapcsolata** alapján a tervezés öt lehetséges típusát határozza meg:

- az ingatlanpiaci befektetőkkel kötött kompromisszumok alapján történő tervezést, amely a magán tőke attraktivitását növeli,
- a fejlesztők által hajtott, állami támogatással történő tervezést,
- az aktuális ingatlantulajdonosok érdekeit védő tervezést,
- egy tranzakciós költségek nélküli piacot szimuláló tervezést,
- a város versenyképességét a gazdaság legfontosabb szereplőivel kooperálva fokozó tervezést.

Győr a legjobb úton van ahhoz, hogy az ötödik típus legyen a fejlesztés és a szabályozás kapcsolatának meghatározója. Tartalmát illetően idézzük a cikk vonatkozó részének fordítását:

"Az önkormányzat (a tervezési folyamat) fontos szereplője, de egyike a sok szereplőnek, akikkel közösen formálja a város fejlődését. Az önkormányzatnak erős jogi felhatalmazással rendelkezik és számottevő forrásai vannak az infrastruktúra fejlesztésére. Más típusokkal összehasonlítva azonban a hatalmi viszonyok formális rendje kisebb jelentőségű, a tervezés hajtómotorja a versenyképesség fokozása.

A dinamikus gazdaság megtartása természetesen mindegyik típusban fontos, de ebben a típusban a (település) gazdasági alapját jelentő szereplők nagy szabadsággal (vesznek részt a tervezésben). Bár a helyi szereplők bizonyos területeken egymással is versenyeznek, de mindnyájuk számára az a legelőnyösebb szituáció, ha közös erőfeszítéssel - akár kompromisszumok árán is - **sikerül a város versenyképességét megőrizni**. A konfliktusok elkerülésének módja az önkormányzat önkorlátozása egyes területeken a döntéshozatalban. Ez a módszer ugyanakkor jelentős teret enged a helyi kezdeményezéseknek; ezekkel is lehet fokozni a város versenyképességét.

---

⁴⁰ Hans Lind (2013): Market Oriented Land-Use Planning: A Conceptual Note, <http://www-pam.usc.edu/volume5/v5i1a5print.html>, 2013.11.18.

A kritikusok szerint ez a módszer nem kezeli a **társadalmi szempontokat**. De mik is teszik a várost versenyképpessé? Ha képes vonzani a növekvő iparágakat, ha jól működő lakáspiac van, ha jó infrastruktúrája van (beleértve az iskolákat és a szociális ellátásokat is), alacsony szinten tudja tartani a társadalmi problémákat; nincsenek szlömök, alacsony a bűnözés szintje és a társadalmi nyugtalanság. Márpedig a túl nagy jövedelmi különbségek csökkentik a növekedést is; nagyobb bizonytalanságot okoznak és növelik a társadalmi nyugtalanság kockázatát. Ha valóban ezek a város versenyképességének kritériumai, akkor a **társadalmi szempontok** épp nagyobb szerepet kapnak a tervezésben” (Lind 2013, 23).

A kooperáció tekintetében Győr bizonyos szempontból egyszerű helyzetben van; az Audi oly mértékben meghatározza a **helyi gazdaság alapját**, hogy természetesen az aktorok közötti együttműködésben is meghatározó partner. Ezt a szemléletet tükrözi a kormányzati prezentáció⁴¹ is:

96. ábra. A kormány, Győr és az Audi együttműködése

Forrás: *Növekedési Terv, 2012*

Mit jelent ez a metodika a **várostervezés napi gyakorlatára** lefordítva?

- Minőség a legtartósabb prioritás ("Audi minőség") a fejlesztésben alkalmazkodva a **nemzetközi környezet (változó) igényeihez és lehetőségeihez**. Győr város

⁴¹Növekedési Terv, 2012 melléklet

minőségének biztos alapjai a kulturális öröksége (Belváros és Újváros) és átlagon felüli természeti környezeti adottságai (folyók, zöldfolyosók, erdők),

- **Gyors alkalmazkodás a szabályozásban,** de a minőség prioritást itt is szem előtt tartva. A szabályozás közelítése a megvalósítható projektek tervezéséhez.

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

A mai Győr eltérő történetű és karakterű **településrészek halmaza**, amelyeket az erős győri identitás és az infrastruktúra fűz össze.

A városszerkezetet történetileg és ma is alapvetően a **város folyó parti** fekvése és közlekedési csomópont volta határozza meg. Bár a folyószabályozások miatt változott a folyók medrének a helye, de még a jelenlegi városszerkezetben is fontos határok az egykori és jelenlegi medervonalak.

A római kori Arrabona **négy főút** csomópontja volt, melyek száma mára hétre nőtt, illetve fontos városszerkezetet alakító fejlesztés volt a várost délről elkerülő autópálya megépülése. Nem kevésbé fontos a XIX. században megjelent új infrastruktúra a vasút; a város öt vasútvonal csomópontja. Mind a főutak, mind a vasútvonalak szerepe meghatározó a városszerkezet tagolásában.

A város tagoltsága, a **különböző karakterű városrészek** léte a város egyik fontos értéke; gazdag kínálatot nyújt a különböző igények kielégítésére, sokszínű helyi identitások megtartására.

Városépítészeti jellemzőik alapján a városrészek, illetve egyes részeik, valamint városrendezési körzeteik az alábbi csoportokba sorolhatók:

Történeti szerkezetüket és épületállományukat őrző városrészek

Ide tartozik a **Belváros és Újváros**. Területük sűrűn beépített, vegyes területfelhasználású. Értékeik megőrzését „műemlék jelentőségű terület” besorolásuk és több épület egyedi műemléki védettsége is biztosítja. Jellemző az utcai telekhatáron álló zárt sorú, zárt udvaros beépítés egy-két emeletes épületekkel.

Ettől eltér Újváros külső, földszintes beépítésű része, ahol a fésűstől a hajlított házas

beépítésen keresztül a zárt sorúig a beépítési módok additív fejlődésének majd' minden fázisból maradt emlék.

A Belváros területén a háborús sérülések miatt vagy ingatlanfejlesztési szándékok eredményeképpen sok helyütt újabb, magasabb épületek is beékelődnek a városszövetbe, de súlyos illeszkedési problémák nincsenek. A belvárosi rekonstrukció során több tömb belsejében a kevésbé értékes épületszárnyakat elbontották és a zártudvaros beépítés tömbtelkes, keretes beépítéssé alakult át.

Városias beépítésű területek

Ide tartozik a **Belváros egykori városfalon kívüli része és a többi városrész belváros közeli része** (Révfa, Nádorváros). Ezeken a területeken jellemző az utcai telekhatáron álló zárt sorú, gyakran keretes beépítés 2-3-4-5 szintes épületmagasságokkal, ritkábban szabadon álló vagy ikerházas villaszerű épületek (például Zrínyi utcai kórházzal szemben, Liezen-Mayer utcában).

Telepszerű beépítések

A telepszerű beépítéseknek több változata van:

- A XX. század első felében ilyen volt az **ágyúgyári lakótelep**, amely a kertváros koncepció igényes, jelenleg már műemlék jelentőségű területként védett példája. Többé kevésbé ilyennek tekinthető az I. világháború után kiépült szigorú telekosztású, valószínűleg típustervek, vagy ajánlott tervek alapján kiépülő Szent Erzsébet telep.
- A II. világháború után sok kisebb-nagyobb telepszerű beépítés épült a fejlett világ **gyors urbanizációival** érintett városaihoz hasonlóan.

Kezdetben ezek a tömbtelkes beépítésű lakóterületek kisebb kiterjedésűek voltak (Szent István út mentén a Belváros Keleti szélén, a Szeszgyár mellett, a Víztorony lakótelep, a Kálvária út mentén, a Radnóti út mentén, - majd a 60-as évek végén megkezdődött a nagy lakótelepek kiépítése (Adyváros, József Attila lakótelep, Marcalváros). Ezek a lakótelepek a kortárs városépítészeti példák ismeretében, azok példáját követve teljes technikai és humán infrastruktúrával épültek ki paneles építéstechnológiával. Lakóterületi minőségüknek pozitív és negatív oldalai egyaránt vannak. A már említett teljes infrastruktúra mellett, kedvezőek a gondosan kiértelt lakásalaprajzok és az idő haladtával javuló épületszerkezeti és

gépészeti minőség. Hátrányuk a szigorú gazdasági normatívák miatt a kis alapterületű lakások nagy száma, a kevés épülettípusból való kényszerű építés, a minél egyszerűbb megépíthetőségnek alárendelt beépítési minták, és - mára - a kor szerinti szegregáció. Napjainkra a hátrányok között fontossá vált, hogy ezek a lakótelepek az építésük idején érvényes alacsonyabb gépjármű ellátottsági normatíváknak megfelelően épültek meg és/vagy a parkolóhelyek egy részét többszintes parkolóházakba tervezték, amik azóta sem épültek meg. E hiány pótlására csökken a kezdetben bőséges zöldfelületi ellátás, amit csak részben kárpótol a növényzet kifejlődése. A városépítészeti minőség a területi adottságokhoz igazodva (József Attila lakótelep) és a kortárs városépítészeti példákat követve (Marcalváros I. ütem) fokozatosan fejlődött.

- A 80-as évektől az immár állami lakásépítés mellett megjelenő szövetkezeti lakásépítések között megjelent néhány **csoportházas** beépítés is. Ezek között a legjobb, akár helyi védelemre is érdemes példa a Páva utcai beépítés (tervező: Jurcsik Károly).
- 2000 után megjelent néhány **új, telepszerű beépítés** a lakásépítési palettán. (Viziváros területén az OTP szervezésében épülő terület, a Royal Lakópark Szabadhegyen, a Városrét a Magyar Vagon és Gépgyár egykori törzsgyára helyén és csak terven a Marcal-tó melletti terület.) A megvalósulás alatt álló, vagy megkezdett negyedek beépítési tervei ugyan nem feltétlenül tartoznak a kortárs városépítészet élvonalába, de a rendszerváltás utáni első időszak vállalkozási lakásépítésére jellemző egyedi telken történő túlépítésekhez képest egy jobb irányba mutatnak. Az új telepszerű beépítések minőségének javítása a vegyes használatot lehetővé tevő programok, közösségi terek nagyobb választékával történhet. A Városrét esetében fel kell készülni egy reálisabb lakosságnövekedési prognózis alapján a kiépülésnek a korábban elképzelthez képest sokkal lassabb ütemű megvalósulására, a sikerebb továbbépítés érdekében a túl sűrű beépítés fellazítására.

Falusias beépítések

A városhoz csatolt korábban **önálló falvak területére jellemző** - csatlakozásuk óta folyamatosan átalakuló, megszűnő - beépítési mód, szalagtelkekkel, fésűs (Pinnyéd Fő utca, Gyirmót Szent László utca, Csanak, Csanaki út), vagy például Gyórszentivánon soros beépítésekkel.

A mezőgazdasági egyéni gazdálkodó életforma visszaszorulásával a valódi falusias,

nagytelkes beépítés funkcióját veszítette; a telektömbök új utcák nyitásával felszeletelődtek, a beépítés "kertvárosi", más szóval családiházak beépítéssé alakult át.

Családi házas („kertvárosi”) beépítések⁴²

A családi házas beépítésű területekre az **500-1500 m² körüli telekméret** a jellemző, általában egy lakásos épülettel és melléképületekkel leggyakrabban oldalhatáron álló, olykor ikerházas, vagy szabadon álló beépítési móddal, egy-két szintes épületekkel. Az épületek építészeti formálása változatos; követi az építéskor éppen uralkodó divatot és/vagy az építtető ízlését, igényeit.

A családi házas beépítésű területek kétféleképpen alakultak ki; a meglévő, falusias beépítésű tömbök „felszeletelésével”, vagy új beépítésre szánt területek kijelölésével.

Az ilyen területek közül a legszínvonalasabbak azok, ahol a kerteket gazdag növényzet, a burkolt útfelületű utcákat fasorok díszítik.

Vállalkozói lakásépítés

A rendszerváltás után szinte kizárólagossá váló lakásépítési formák részben a **kedvező státuszú városrészekben foghíjbeépítésként**, olykor akár teljes utcasorokban (pl. Kálvária utca mentén, vagy Dankó Pista tér környékén), de telkenként valósultak meg. A skála a minőséget illetően nagyon tág; a leggyakoribb hiba a telek túlhasználata (zöldfelület és parkoló hiány), rossz lakásalaprajzok. A vegyes minőség ellenére kevesebb problémát okoznak a zártos városias beépítésekben álló társasházak és a telepszerű beépítések, itt elsősorban a telkek túlépítése miatti zöldfelület és parkoló hiány közterületen való pótlása az elvégzendő feladat. Több konfliktus forrásai voltak a családi házas lakóterületeken megvalósuló **többlakásos beépítések**. A rendszerváltáskor hatályos, nyereség centrikus attitűdre nem számító szabályozás lazaságát kihasználó, a korábbi „központi rendszabályok” ellenhatásaként bekövetkező szabad(os)ság eredményeképpen megvalósuló beépítéseknél az a legsajnálatosabb, hogy bár a tényleges fizetőképes kereslet ezeken a területeken legtöbb esetben a csoportházak beépítésekkel lett volna színvonalasabb módon kielégíthető, ennek torz formái egyedi telkeken sorház szerű beépítésekkel valósultak meg.⁴³

A lakásépítés miatt visszaesett lakásépítés és a túlkínálat alkalmas arra, hogy az

---

⁴² Hétköznapi szóhasználatlaltal ezeket a területeket kertvárosi területeknek nevezik, azonban ezek minősége nem éri el a tervezett kertvárosok minőségét.

⁴³ Eklatáns példa a Ménfőcsanak és Gyirmót között kiépült lakóterület. Itt az eredeti-, részben megvalósult csoportházak szabályozást az önkormányzat lakossági nyomására megváltoztatta, a tényleges beépítések mégis ilyen csoportház szerű formában valósultak meg.

önkormányzat megfontolja a minőség javításának lehetőségeit. Igen eredményes a többek között Bécshen is kipróbált módszer a fejlesztők tervekkel való pályázatása a városi infrastruktúra fejlesztőként, és minőségtanúsítóként való társberuházói részvétele feltételeként.

Lakópark

Bár sok vállalkozói lakásépítést reklámoztak lakóparkként a szó eredeti értelme szerint csak a magas színvonalú, gyakran speciális szolgáltatásokat is kínáló, a település többi részétől többé-kevésbé elzárt telepszerű beépítéseket (gated community) nevezhetnénk így. Ilyen Győrben csak egy épült, a **Víziváros területén**. Mivel ez is a szegregáció egyik formája, remélhetően nem fog elterjedni.

Üdülőházas területek

Bár Győr a szokásos értelemben nem üdülőhely, de a **vízpart és az erdő vonzásában kialakult két horgászfalu**- a Holt-Marcál partján és Duna-szigeten, Pinnyéden a Holt-Duna körút telep és egy keskeny sávban egy sor üdülőtelek a Galántai út és a Bálványosi csatorna között. A horgászfaluk a beépített területektől távolabb helyezkednek el; itt nem várható a zártkertekhez hasonlóan igény a lakóterületté alakításra, Pinnyéden viszont a nagyobb szabályos telekrend és a lakóterülethez hasonló helyzet miatt már szintén épültek lakóépületek az üdülőterületen, és ugyan ez a helyzet a Galántai út mellett is. Már lakóterületté alakult át a volt sárasi üdülőtelep.

Zártkertek

Győrben sok korábban zártkertnek nevezett, jelenlegi szóhasználattal **kertes mezőgazdasági terület** található. Ezek részben már korábban kialakult kertségek beépítésével részben újonnan kijelölt területeken jöttek létre. A szocializmus idején funkciójuk az volt, hogy a város lakóinak lehetősége legyen a szabadidejükben kertművelésre, pihenésre. Több okból is kedveltek voltak; a falvakból betelepülő emberek számára lehetővé tették, hogy a földdel való kapcsolatuk ne szűnjön meg egyik napról a másikra, és a család étkezését friss zöldséggel, gyümölccsel lehetett gazdagítani. A mindig is szigorú előírások betartásával csak kis alapterületű szerszám- és terménytárolót, tartózkodót szabadott építeni.

A zártkeretek eredeti módon történő használata több okból is csökkent; az életszínvonal növekedésével az embereknek elérhetővé vált a szabadságukat a lakhelyüktől távolabb eltölteni, az áruválaszték növekedése miatt már olcsón és egyszerűen be lehet szerezni a

korábbi konyhakerti terményeket, a fiatalok már kevésbé igénylik a kertészkedést.

A laza építési fegyelem miatt - hasonlóan az országszerte jellemző gyakorlathoz - mégis épültek **kisebb üdülőszerű épületek**, egyre többen pedig kényszerűségből, olcsóbb megoldásban bízva használják állandó lakás céljára a meglévő épületeket, sokszor bővítve, átépítve a nem lakás céljára épült házakat. Olykor az is előfordul, hogy vállalkozásuk tárolási problémáit oldják meg a zártkerti ingatlanjukon, illetve egyre többször lehet látni nagy, új lakóházakat is a zártkerti új területeken. Természetesen a kinn élők is elvárják a hivatalos lakóterületekkel azonos infrastruktúrát.

A zártkertek **lakóterületté minősítése** több okból sem javasolható. Legtöbb esetben az utak szélessége nem alkalmas a lakóterületi, megnövekvő forgalom színvonalas biztosítására. A telkek is keskenyek; átfogó telekrendezés, - újraosztás nélkül a lakóterületeknek megfelelő telekstruktúra nem alakítható ki. A város az alacsony laksűrűségű lakóterületen is küszködik az infrastruktúra városias színvonalú biztosításáért, kétséges, hogy lenne-e erre erő a még alacsonyabb laksűrűségű volt zártkertekben; az a furcsa helyzet állna elő, hogy fajlagosan itt kellene a legtöbbet költeni lakásszámra vetítve a városüzemeltetésre.

Felmerülhet a kérdés, hogy jobb-e ez a felemás helyzet, amikor bárki bejelentkezhet állandó lakosként zártkerti ingatlanra is, bár nagyon különböző mértékben, de olykor mégiscsak fejlődik az infrastruktúra és mégsem nyilvánítja a város lakóterületté ezeket a helyeket. Ennek eldöntésére célszerű reálisan mérlegelni a megfelelő színvonalú lakóterületté alakításuk tényleges költségeit.

Ipartelepek

Győr gazdaságát a XIX-XX. század fordulója óta iparvárosi mivolta határozta meg és a szolgáltatás foglalkoztatásban betöltött meghatározó szerepe ellenére ma is a fejlett ipar biztosítja.

Az alapító időszak építészeti is színvonalas gyárépítéseihez képest a **II világháború utáni időszakban a gyártelepek az ad-hoc fejlesztések** miatt degradálódtak, mígnem a Rába Művek Horváth Ede vezérigazgatósága idején és Lőrincz József építész vezetésével, nyugati minták tanulsága alapján újra fontosnak tartotta az ipartelepek színvonalas kiépítését.

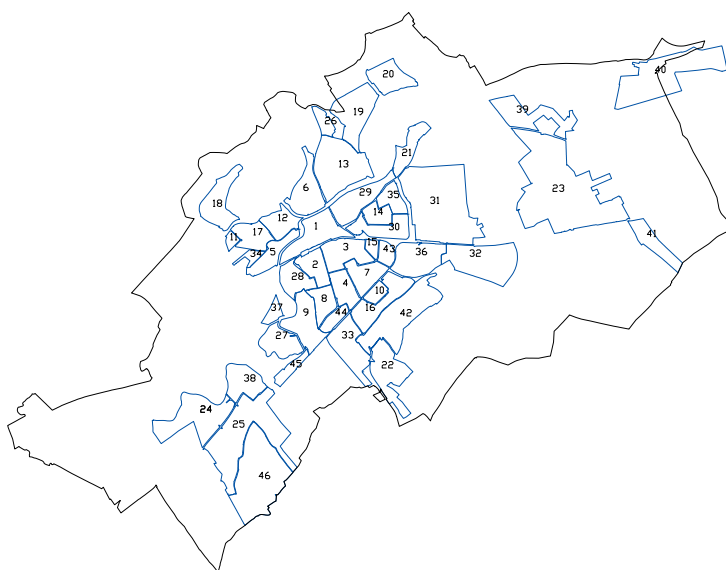
A rendszerváltás utáni időszak a **zöldmezős iparfejlesztésnek** kedvezett. 1993-tól az Audi és aIpari Park területe vált a meghatározó iparfejlesztési helyszínné, míg a város által körbenőtt korábbi ipartelepek jó része funkcióját veszve kiürült, az épületeket, köztük az építészeti és sokszor fizikailag értékesebbeket is lebontották. A város népességnövekedése az utóbbi

években a bevándorlás miatti pozitív számok ellenére nem elég gyors ütemű ahhoz, hogy belátható időn belül biztosított legyen ezeknek a területeknek az újrahasznosítása. Lehet, hogy a lakás és középület programok mellett érdemes városi „szolgáltató-üzemi parkok” létesítését megfontolni a barnamezős területeken, hiszen a mai gazdasági vállalkozások telephelyei között sok olyat lehet találni, amelyik nincs káros hatással a környezetre, akármilyen környezetben szalonképes.

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

A 2006-os terv „1.3.3. Városrészek és városrendezési körzetek lehatárolása” tervlapja tartalmazza a **21 városrész és a 46 városrendezési körzet lehatárolását** figyelemmel a természeti határokra, a használati és beépítési sajátosságokra, valamint a létező és tervezett közlekedési főszervezetre.

97. ábra. Városrészek és városrendezési körzetek lehatárolása a 2006-os tervben

Forrás: Győr MJV Rendezési Terve, 2006

A 2006-os terv településrészek, és településszerkezeti egységeket lehatároló lapja a határokat e három fő szerkezetalkító tényező:

- a korábban önálló települések,
- a településrészek növekedése és a köztük lévő területek beépülése, valamint
- a természetföldrajzi és közlekedési szerkezetnek megfelelő lehatárolásokkal határozta meg.

98. ábra. Győr ábrázolása az 1594-es ostromot ábrázoló Hufnagel metszet alapján a 17. század második harmadából

Forrás: Winkler Gábor, Kurcsis László: Győr 1539-1939, 1998.

A 2008-as IVS⁴⁴ elsősorban a 2006-os terv örökségvédelmi munkarészeit felhasználva a statisztikai adatok elérhetősége miatt városrészenkénti tagolást használt, így a megbízó kérésére itt is az **IVS sorszámozását és tagolását használjuk**⁴⁵ az egyes városrészek eltérő sajátosságainak ismertetésénél, azonban ahol a városrészen belüli karakterbeli különbségek indokolják, használjuk a városrendezési körzetek tagolását⁴⁶ is. A városrészeket **történetisorrendben, illetve a központtól kifelé haladva soroljuk fel, ismertetjük**⁴⁷ a megnevezések mellett zárójelben szerepeltetve az IVS számozását.

⁴⁴ Győr MJV Belváros Elő-Akcióterületi Terve, Győr 2008.02.21.

⁴⁵ A sorszámozás különbségeit lásd a 3.3.1. pontban.

⁴⁶ Ezt a tagolást vette át a KSH Nagyvárosok belső tagozódása Győr, 2003 című kiadványában is, így fenntartása indokolt a változások követhetősége érdekében.

⁴⁷ A leírások elsősorban a 2006-os terv felülvizsgálat, illetve a 2008-as IVS munkarészeire támaszkodnak, így részletesen az ettől eltérő forrásokat jelöljük.

23. táblázat. Városrészek és városrendezési körzetek lehatárolásai a különböző tervezési dokumentumokban

Városrész (2006)	Városrendezési körzet (2006)		IVS (2008) lehatárolása
	száma	neve	
Belváros	1	Belváros	8.
Újváros	5	Újváros	7.
	17	Nyugat-Újváros	
	11	Gorkijváros	
	34	Mákos-dűlő	
Sziget	12	Sziget	6.
Pinnyéd	18	Pinnyéd	5.
Révfa	6	Révfa	4.
	13	Kelet-Révfa	
Kisbácsa	19	Kisbácsa	2.
Bácsa	20	Bácsa	1.
Sárás	26	Sárás	3.
Gyárváros	29	Gyárváros 1.	10. Városrét
	30	Gyárváros 2.	9.
	31	Gyárváros 3.	
	14	Gyárváros 4.	
	35	Kiskút	
Likócs	21	Likócs	11.
Győrszentiván	23	Győrszentiván	19.
	39	Győrszentiván- Kertváros	
	41	Nagyhegy	
	40	Kikötő (győri rész)	
Rabkert	37	Rabkert	12.
Góré-dűlő	27	Góré-dűlő	
Nádorváros	2	Nádorváros	
	3	Kelet-Nádorváros	
	28	Nyugat-Nádorváros	
	4	Dél-Nádorváros	
	44	Temető	
	15	Jancsifalu	
	43	Iparterület	16.
Adyváros	7	Adyváros	13.
Marcalváros	8	Marcalváros I.	14.

	9	Marcalváros II.	15.
	45	Bevásárlóközpont II.	
József Attila lakótelep	10	József Attila lakótelep	17.
Szabadhegy	16	Szabadhegy I.	
	42	Szabadhegy II.	
	36	Déli iparterület	
	33	Raktárváros	
	32	Ipari Park	22.
Kismegyer	22	Kismegyer	18.
Ménfőcsanak	25	Ménfőcsanak I.	20.
	46	Ménfőcsanak II.	
	38	Bevásárlóközpont I.	
Gyirmót	24	Gyirmót	21.

Forrás: *Városrendezési körzet (2006) és IVS (2008) lehatárolása alapján szerkesztette Németh I.*

A lehatárolt településrészek rövid bemutatása során a technikai infrastruktúrák Győrre általában jellemző, közel 100%-os ellátást biztosító kiépítettsége miatt a technikai infrastruktúrával való ellátottságot az egyes városrészekben külön nem tárgyaljuk.

A kis laksűrűségű városrészekben már nem ilyen jó a humán infrastruktúrákkal való alapellátás, ezért a hiányokat az egyes városrészeknél megjegyezzük.

A rövid városrészi ismertetések után megismételjük az **IVS-benszereplő fejlesztési javaslatok** közül azokat, amelyek - figyelemmel a megvalósult fejlesztésekre, illetve a jövőbeli fejlesztésekre vonatkozó konkrétabb döntésekre - még érvényesek.

A megalapozó vizsgálat egyéb részeiből következő vagy a partnerségi egyeztetés során **felmerült javaslatokat** (új) vagy (pe) jelzéssel szerepeltetjük.

3.3.1.1. Belváros

A Belváros régészeti feltárásai során őskori településnyomok is kerültek elő. A feltárásoknak köszönhetően az itt elhelyezkedő római kori Arrabona szerkezetét elég pontosan ismerjük; a Káptalandombon volt a katonai tábor (castellum), tőle keletre a polgárváros. A látható

városszerkezetben nem fedezhető fel a római kori szerkezet nyoma; kérdés, hogy milyen témához illő látványossággal tud kapcsolódni Arrabona a világörökség várományos magyarországi limes szakasz bemutatásához a pályázat sikere esetén.

Csak a régészeti feltárásoknak köszönhetően ismerjük az Árpád kori település helyét, a mai Belváros viszont jól felismerhetően tartalmazza a török kori várfallal körbevett város ingatlanszerkezetét és nyomaiban tartalmazza a középkori utcahálózat egyes részeit is.

99. ábra. A várfal és védműveinek viszonya a Belváros mai tömbszerkezetéhez.

Forrás: Somfai Attila rekonstrukciója a várfalbontás utáni városrészek jelölésével

A várfalakon belüli területre jellemző - az általában telekösszevonások után megépült - **középületek telkeinek** kivételével a kis telek és a zártudvaros beépítés; a magas telekkihasználtság. A város egyházi központja a püspökség a Káptalandombon, világi központja az egykori piactér, a mai Széchenyi tér körül alakult ki. A műemléki épületállomány ennek megfelelően a két központban és a köztük lévő területen a legreprezentatívabb, míg tőlük távolodva a beépítés intenzitásának csökkenésével már kevésbé sikerült az épületeket megőrizni. A várfalakon belül csak a Széchenyi tér tipikus városi tér, a Káptalandomb kivételével a többi mai tér, teresedés a városfal mögötti, saját korában beépítetlen területek beépítésével alakult ki.

A **városfalak** bontása után a történeti város utcaszerkezetét folytatva derékszögű tömbrendszer alakult ki. A várfalon kívüli tömbök jellemző beépítése a színház mögötti, „lakótelepi” tömböket nem számítva a keretes beépítés.

A XIX-XX. század fordulóján a vasút, majd **az új városháza** kiépülésével az igazgatási központ délre húzódott. Ebben az irányban volt értékeesebb az új beépítés is, míg a városfaltól keletre még ma is kialakulatlanabb, alacsonyabb színvonalú a beépítés.

A XIX. században a **vasút és a Vagongyár** jelölte ki a Belváros új határait, a XX. században az 1-es és a 14-es út új nyomvonala. Bár többször felmerült a városrendezési tervekben a vasútvonal délre helyezése, a vasútállomás városközponti elhelyezkedése a személyforgalom szempontjából inkább kedvező. A két főút elválasztó szerepe erősebb, ezek rontják inkább a Nádorvárossal való intenzívebb együttműködést és különösen a keletre elhelyezkedő felhagyott iparterületek eredményesebb újrahasznosítását.

Az újabb közlekedési fejlesztések az újlaki felüljáró, az új Tihanyi Árpád úti aluljáró és a Jedlik Ányos híd jelentősen átformálta a Belváros forgalmi viszonyait; a nagyrendezvények időszakában megvalósuló lezárások igazolják, hogy a gyalogos forgalom dominanciájú zóna kiterjesztése nem utópisztikus elképzelés.

Az utóbbi években az önkormányzat megkezdte a 70-es években kezdődő **belvárosi rehabilitáció megújítását**; a nagyrendezvények látogatottsága bizonyítja a sikerét. Aggasztó ugyanakkor, hogy a csökkent a belvárosi kereskedelem jelentősége, az új profil a vendéglátás további fejlődése elsősorban a kereslet; az életszínvonal emelkedésének függvénye. A kereslet növekedése esetén újra felvethető a Baross utca környéke és az Árkád intenzívebb gyalogos összekötése is.

A Belváros városfalakon belüli része műemlék jelentőségű terület, tele egyedileg is védett műemlékekkel, így fejlesztésénél abszolút elsőbbsége van a védett épületállomány és környezet megőrzésének. Azokon a területeken ahol a meglévő épületállomány bontására lehetőség van, az alacsonyabb építménymagassághoz tartozó telekkihasználtság és beépítési mutatókat csökkenteni kell, mert a nagyobb építménymagassággal kombinálva a korábbi beépítésre jellemző mutatók túlzott intenzitást eredményeznének. A Belváros műemléki jelentőségű területén **őrizni kell a kialakult telekszerkezetet**, a nem védett területeken is törekedni kell a megtartására, úgy, hogy a keretes beépítésű nagyobb tömböknél a közös belsőudvar kialakulására legyen lehetőség.

A hatályos belvárosi szabályozás a 90-es évek elején felgyorsuló city-képződés korlátozására a lakófunkció megtartását írta elő a kifejezetten intézményi épületek kivételével.

A történeti, védett épületállomány csak ritkán alkalmas a gépjárművek telken belüli elhelyezésére, ezért is **parkoló deficit** van, amit a két nyilvános parkolóház (Jókai utca és Révai utca) nem tudott megoldani.

Lehetőségek:

- Program kidolgozása a magyarországi limes, mint világörökség kezelési tervéhez.
- A nagy szerkezet-átalakító új utak (1-es út nyugati irányú kivezetése és 14-es út) okozta "sebek" további "gyógyítása" a szegélyező beépítések megkülönböztetett kezelésével (14-es út belvárosi szakasza és Újlak).
- Szt. István út gépjármű közlekedési szerepének felülvizsgálata (előzményként készültek vázlatok a forgalmi sávok redukálására).
- A Belvárostól keletre fekvő felhagyott iparterületek intenzívebb összekötése a Belvárossal. (A kiemelt fontosságú Duna parti és Pálffy – Schwarzenberg utcai tengely mellett érdemes vizsgálni a teherpályaudvar megszűnése esetén megnyíló lehetőségeket).

Veszélyek:

- További funkcióvesztés.

Fejlesztési javaslatok:

- Csatornahálózat rekonstrukciója a közterület rekonstrukcióval összehangoltan.
- A Bécsi kapu tér környezetének funkcióbővítő és turisztikai célú fejlesztései, komplex tömbrehabilitációk
- A Győri Nemzeti Színház és II. János-Pál tér megújítása (épület átalakítása-felújítása, mélygarázs, közterületek rehabilitációja, kapcsolódó magán fejlesztések)
- Kulturális és turisztikai infrastrukturális fejlesztések (pl. Apátúr-ház komplex rehabilitációja)
- Dunakapu tér és Dunakorzó (mélygarázsok, közterületek megújítása, multifunkcionális új épület, kapcsolódó magán fejlesztések)
- Belvárosi nagy tömbök rehabilitációja

- Folyópartok belvárosi szakaszának rehabilitációja, mederrendezés, sétányok, zöldfelületek rendezése, hajózó út átminősítése, vízszintemelés
- Az intermodális csomópont és környezetének fejlesztése
- Szent István úti épületek felújításának folytatása
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Műemléki területen magáneros felújítások koordinálása, támogatása
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése
- Lakóutca program (elsősorban Északkelet-Belvárosban és a folyóktól nyugatra eső területeken)
- Megszűnő gazdasági területek soft funkcióváltása a Széchenyi hídnál és környékén

3.3.1.2. Újváros

A Belvárosból a Bécsi-kapu irányában fekszik Újváros, a XVII. századtól a Bécs felé vezető út, a mai Kossuth Lajos utca, illetve a Rába és az 1908-ban elterelt Rábca között kiépülő városrész. A Kossuth Lajos utca jellemzően zártos, egyemeletes házai a Kispiacig a városrész egykori szebbik arcára emlékeztetnek. A Kispiac után a Kossuth Lajos utca, illetve a vele párhuzamos, keskeny sikátorokkal összekötött utcák beépítése is inkább "falusias". Itt sokhelyütt máig megmaradt a fésűs, egy- és kétsoros beépítés, de ezekben az utcákban is már korábban megindult a zártosodás. A városrész sziluettjét négy egyház templomának tornya uralja. (Az ötödik, az evangélikus templom az építési kora előírásainak megfelelően torony nélkül épült.)

A 60-as években lebontásra és lakótelep-építésre szánt városrész az építési tilalom alól Aczél Gábor 1984-ben jóváhagyott tervével menekült meg. A **városrész rehabilitációja** már a 80-as évektől foglalkoztatja a várost, de 2013-ig csak a spontán rehabilitáció indult meg; a lerobbant fizikai állapot és a kis telkek miatti alacsony ingatlanárak és a Belváros közelsége volt a fő vonzerő a rehabilitációban aktívan - építéssel, vagy felújítással - résztvevő ideköltözők részére. Az új beépítések jobbára megtartották a telekszerkezetet, de csak ritkán rekonstruálták a meglévő épületeket, vagy a beépítési módot.

2013-ban a Belváros felől a katolikus templomig tartó szakaszon megindult a Kossuth Lajos utca menti épületek felújítása és a Bercsényi liget megújítása.

2005-ben Újváros nagy részét műemlék jelentőségű területté nyilvánította a miniszter, a terület szabályozása a hagyományos beépítési módok előírásával támogatja az értékek megőrzését. A műemléki védelem segíti a városrész szerkezetének, értékes épületállományának és jellegének megtartását.

A 2006-os terv a rehabilitáció keretében számottevő beavatkozást javasolt a volt Rábca meder, a Bercsényi liget mentén: a meglévő példák alapján a Kossuth Lajos utca északi oldalán lévő tömbök liget felőli telekhatára mentén is városias, zártos beépítéssel alakítja ki a liget térfalát.

Újváros számára is nagy változást hozott a **Jedlik híd** megépítése, óriási mértékben megnőtt a Kossuth Lajos utcára, a városrész főutcájára keresztirányú gépjárműforgalom; a Petőfi tér autós csomóponttá alakult, ennek fejében valószínűleg csökkent a Kossuth Lajos utca gépjárműforgalmi terhelése.

Az IVS szegregálódott tömböket jelölt meg Újvárosban, a szlömösödés jelei az épületállományon kívül a közterületeken is erősen láthatók. A Tűz utca környéke a városrész legleromlottabb területe.

A városrész teljesen más karakterű része **Nyugat-Újváros**, amely helyén a XVIII. századi térképen még csak egy majorság található, beépülése a XIX. században már jelentős elsősorban az Újvárosba vezető mai Áchim András utca, illetve a mai Liget utca mentén. Ennek a városrendezési körzetnek az átépülése a Rábca meder áthelyezése, majd a szigeti Radnóti utca kiépülése után vett fordulatot; a Radnóti utca menti intenzívebb beépítés itt is folytatódott. A **Radnóti utca - Liget utca vonaltól északra fekvő területek** magasabb státuszú, családi házas beépítésű területek, még sok tartalékterülettel. Az olimpiai fesztivál miatti fejlesztések valószínűleg tovább növelik a körzet presztízsét, fejlesztési lehetőségeit köszönhetően a Holt-Rábca menti zöldfolyosónak is. A Radnóti utcától délkeletre fekvő területen, a Dankó Pista tér környékén az egykori olajgyári vasút vonaláig a 90-es évektől társasházak, telkenkénti átépülések kezdődtek.

A városrész harmadik városrendezési körzete **Szent Erzsébet lakótelep** (korábban Gorkij-város) az I. világháborút követően kialakult telep. A kis telkek ellenére itt is megindult a lassú

átépülés, a sűrű utcahálózat - az átépülés miatti intenzívebb használat igényeihez alkalmazkodva - nagytávon woonelf jellegű beavatkozásokkal fejleszthető.

A negyedik városrendezési körzet **Mákos-dűlő kettős** arcú, egyrészt a keleti felén lévő ipari-szolgáltató telephelyek határozzák meg a karakterét, másrészt a mesterségesen kialakított tavacskák miatt a szabadidős, turisztikai hasznosítás is felmerült, ennek a mai spontán hasznosításnál intenzívebb módja valószínűleg csak nagyobb tájalakító beavatkozással érhető el; a város egésze szempontjából nem magas prioritású fejlesztési lehetőség.

A városrész fontos fejlesztési kérdése a **Radnóti utca 1-es úti kikötésének időpontja**. Ha a nyugati külső elkerülés megvalósítása előtt kerül rá sor, akkor ez az útvonal a 14-es úti kapcsolat irányába a tranzit forgalom számára is nagyon felértékelődik; nemcsak itt és Szigetben, hanem egészen a 14-es útig jelentősen megnő a forgalom, ami nemcsak a lakóterületek, hanem a fürdőközpont és az egyetem szempontjából is kedvezőtlen lehet.

Lehetőségek:

- A rehabilitáció folytatása, a Kossuth Lajos utca megújítása, a Belváros irányú közlekedési kapcsolat további javítása.
- A Tűz utca környéki szlöm felszámolása, a felszabaduló terület hasznosítása.
- Fásítás a volt Rábca meder és a Kossuth Lajos utca mentén.
- Mákos dűlő táj-rehabilitáció.

Veszélyek:

- Kipp-effektus; a szegregáció felerősödése.

Fejlesztési javaslatok:

- Rába töltésen sétány és kerékpárút építése.
- Szennyvízcsatorna-hálózat rekonstrukciója.
- Kossuth Lajos utca középső szakaszának (Jakobinus köz - Kispiac) komplex rehabilitációja
- Bercsényi liget középső szakaszának (Jakobinus köz – Birkás köz) megújítása
- Bercsényi liget külső szakaszának (Birkás köz – Bercsényi középiskola) hasznosítása

- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése
- Lakóutca program és csapadékvíz kezelés
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Műemléki területen magáneros felújítások koordinálása, támogatása
- Kossuth Lajos utca külső szakaszának (Kispiactól kifelé) közterületi megújulása
- Megszűnő gazdasági területek soft funkcióváltása (1. sz. főút közelében)
- Radnóti utca kivezetése az 1. sz. útig (tervezés, közművesítés is)
- Radnóti utca folytatása a 83. sz. főútig (tervezés, közművesítés is)

3.3.1.3. Sziget

A Rábca és a Mosoni-Duna között elhelyezkedő település **1905-ig önálló település volt**, az I. katonai felmérésen egy, a Rábcával párhuzamos utca és az Újváros felé vezető hídról szétágazó szabálytalan utcaszerkezet jellemzi. Már ezen a térképen is látható a Szigetet Révfaluval összekötő rév nagyjából a mai Jedlik híd helyén.

A városias átépülés a Híd utca mentén kezdődött, a gyárak (Olajgyár, Kecszygyár) XX. század eleji betelepülésével a környezetükre is kihatóan felerősödött.

Jelentős fejlesztés volt a városi uszoda kiépítése (Hajós Alfréd, 1930), amely többszöri bővítés után 2003-ban új termál és gyógyfürdővel bővült; a szomszédos tömböket a 2006-os terv a fürdő környékén gyógyhelyként jelölte.

A 60-as években épült ki a városrész közepén egy új lakótelep és alapfokú intézményei, az újonnan kialakított Radnóti utca környékén, illetve a volt Rábca mederben a mai Bercsényi iskola. A városrész átépülése a 90-es években újra felerősödött; azok a telkek, ahol leromlott állagú, alacsony értékű épületek álltak a vállalkozói lakásépítés olcsó terepéül szolgáltak. A véletlenszerű, telkenkénti átépülés nem kedvezett a minőségi környezet kialakulásának. A Kereszt utca és a Lazaret utca vonala és a Holt-Rábca között az átépülés ellenére jobbra az alacsonyabb intenzitású, családi házas beépítés maradt a jellemző.

A Jedlik Ányos híd megépülése és a felhagyott Kecszygyár valamint Olajgyár épületeinek bontása **nagy változást jelentett a városrész életében**; megnőtt az átmenő forgalom, és a nagy üres telkek egy jellegét veszített, degradálódó területet jeleznek.

A városrész fejlődésének kedvező lehetősége az ifjúsági olimpiai fesztiválnak a **Dózsa pálya** területén, az Újváros és Sziget közötti egykori Rábca meder helyén történő megrendezése és ennek révén egy új városi jelentőségű sportközpont kialakítása. Remélhetőleg ez is segíteni fogja a két nagy volt ipartelep újrahasznosítását, legalább a szegélyező utak mentén az átépülés megkezdését.

Míg a Rábca mentén Szigettől nyugatra elhelyezkedő **halászfalu, Pinnyéd** megközelítését az egykori körtöltés menti út biztosította, addig a Rábca átterelése után a Híd utcából áthelyezett hídra vezető keskeny Szarvas utca vezette le a pinnyédi forgalmat, ami Pinnyéd bővülésével egyre terhesebbé vált. A híd tönkremenetele után az újabb vízrendezés miatt holt ággá vált Rábcát lezáró töltésre lett átterelve ez a forgalom, de továbbvezetésére a Szarvas utca és a Töltésszer utca is csak ideiglenesen alkalmas. Az olimpiai fesztiválhoz kapcsolódó önkormányzati döntéssel az új pinnyédi híd az egykori Rábca meder Sziget felőli oldalán fog megépülni.

Sziget szempontjából is nagy kérdés, hogy a **Radnóti utca 1-es úti kikötésével**, Pinnyéd további növekedésével a forgalmi változások hogyan fogják a városrész szerkezetét alakítani.

A Dózsa sporttelep fejlesztésekor az önkormányzat az árvízvédelmi funkcióját veszített töltés bontásáról döntött annak érdekében, hogy a gazdag flórájú volt ártér egy részét is az új sportközpont részeként használhassák. Ez a döntés nyilvánvalóan kedvező a sportközpont szempontjából, de óvakodni kell attól, hogy példájára beépüljön az egész volt ártér; mind Nyugat-Újváros, mind Sziget, mind Pinnyéd egyik legfontosabb környezeti értéke menne ezzel veszendőbe.

Lehetőségek:

- A szerkezeti változások és sportközpont fejlesztés miatt felértékelődő Radnóti utca menti üres területeken, foghíjakon a városrész új főutcája épül ki.
- A nagy lebontott ipartelepek helyén építészetiileg is igényes új beépítések tovább növelik a városrész értékeit.

- A városrész sziget karakterének megőrzése a Bercsényi liget és a Holt- Rábca menti zöldfolyosók megtartásával, előbbi esetében fejlesztésével.

Veszélyek:

- A városrész határoló zöldfolyosók beépülése.
- Funkció hiányában a barna mezők megmaradása.
- Az átmenő forgalom növekedése.

Fejlesztési javaslatok:

- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése
- Lakóutca program és csapadékvíz kezelés
- Olimpiai központ fejlesztése a Radnóti úti sporttelep területén
- Radnóti utca felújítása, nyomvonal-korrekciója, teljes kiépítése a Szarvas utcától az 1. sz. főútig
- Radnóti utca folytatása a 83. sz. főútig
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Műemléki területen magáneros felújítások koordinálása, támogatása
- Termálszálló építése
- Rába rehabilitáció a város közig. határán belül (Rábca holtág rehabilitáció és parti sétányok)

3.3.1.4. Pinnyéd

Az egykori Rábca menti **egyutcás, fésűs beépítésű halászfalut 1950-ben csatolták a városhoz.** Ekkor már a IV. katonai felmérés szerint az Abda felé vezető út menti, magasabban fekvő részen a mai Új sor mentén is továbbépült a falu. A falu a Tákóban kialakított három új utca mentén és a Kunszigeti út menti Holt-Duna körüti üdülőterülettel, majd a Dunaszigeten horgászteleppel és a Kunszigeti úttól északkeletre kertek kialakításával továbbépült. A nem könnyen megközelíthető zsákfaluba költözők számára a püspökerdei és ártéri dús növényzetű

erdők mellett éppen Pinnyéd zártsága, a "splendidisolation" a fő vonzerő, amely olyan erősnek bizonyult, hogy máig is gyorsuló ütemben alakítanak ki és építenek be új telkeket a tervekben megnövekedett új beépítésre szánt területeken.

A növekedés lassan eléri azt a határt, hogy **el kell kezdeni az alapfokú szolgáltatások** kiépítését a művelődési ház környezetében.

Lehetőségek:

- A hatályosnál részletesebb projekt alapú szabályozással magas minőségű lakóterületek kiépítése. (Sajnos itt is megjelent a telkek sorházszerű beépítése a tényleges sorházas, csoportházas beépítés helyett.)
- A művelődési ház környéke központi szerepének erősítése az alapfokú ellátás fejlesztésével.

Veszélyek:

- A magáneros telekalakítások következtében a mély fekvésű telkek is a terület feltöltése nélkül beépülnek.
- A településrész túl gyors növekedése miatt elveszti a karakterét.
- A sok potenciális fejlesztési terület véletlenszerű beépítését nem tudja követni az infrastruktúra városi színvonalú fejlődése, a magas működtetési költségek fedezését a településrész önmagában nem tudja fedezni.

Fejlesztési javaslatok:

- Új közlekedési kapcsolat Sziget - Újváros irányába (megvalósítás alatt), majd folytatása az északnyugati elkerülő út irányába.
- Biztonságos kerékpáros közlekedés a város irányába és a Kunszigeti út vonalán.
- Átfogó csapadékvíz elvezetési koncepció készítése a városrészre.
- Lakóterület fejlesztések folytatása
- a Pinnyédi híd megőrző jellegű hasznosítása

3.3.1.5. Révfalu

A Mosoni-Duna mentén hosszan elnyúló Révfalut Győrből a XVIII. században még csak a szigeti rév felől lehetett megközelíteni. Miután **1905-ben a városhoz csatolták** és 1928-ban a korábbi fahidat a ma is álló Kossuth híd váltotta fel, felgyorsult a városrész fejlődése. Korábban a rév, a mai Kálóczytéri Szentháromság templom környéke volt a falu központja, a híd megépülése után a hídfő környéke és az erre vezető, mai Rónay János utcán indult el a városias, többszintes, zárt sorú átépülés.

Bár a 70-es években épült Víztorony utcai lakótelep egy a Révfalura jellemző **kertvárosi, családi házas beépítéshez** képest egy sokkal intenzívebb beépítésű zárvány volt, de a városrész átépülése a mai Széchenyi István Egyetem megépülése (1974) után, a 80-as évek végétől gyorsult fel elsősorban az egyetem és az 1978-79-ben épült Széchenyi híd között a Dunával párhuzamos utcákban. A 90-es évek végétől ez az átépülés a Széchenyi hídtól keletre lévő, Vizivárosnak elnevezett területen is folytatódott, mára egészen - a korábban szigetszerűen beépült - Pataházáig a városrészt ketté szelő 14-es utat nem számítva folyamatos lakóterület alakult ki, amelynek kiépülése jelenleg is folyamatban van.

A város szigetközi területei is kedvelt lakóterületek, így a Bácsai út mentén a korábban önálló települések, a korábbi Munkástelep - Kisbácsa és Bácsa is szinte folyamatosan összeépült. A szűk Bácsai úton megnövekedett forgalmat kiváltotta a Vizivárosi főút, az Új Bácsai út kikötése a régi Bácsai útig.

Révfalu helyzetét is nagyon **megváltoztatta a Jedlik Ányos híd** megépülése és az egyetemi fejlesztések. Csökkent a belvárosi irányú kapcsolat intenzitása, az egyetem bővítéseinek köszönhetően a kialakult terek és épületmagasságok jobban illeszkednek a városrész léptékéhez; az egyetem környéke a városrész természetes központjává vált. Az új egyetemi könyvtár az egész város korszerű művelődési intézménye.

Lehetőségek:

- A Hédervári út - Szövetség utcai csomópontjának és az egyetem Hédervári úti oldalának a felhasználásával az egyetemi tudásközpont továbbépítése.
- Az Ipar úti új híd megépülése esetén még jobb minőségű lakóterületi fejlődés.

Veszélyek:

- A Radnóti út 1-es úti kikötése esetén túlzott teherforgalmi terhelés.
- A Dózsa György rakpart, Ady Endre út környékének további besűrűsödése parkolási kapacitás, zöldfelületi fejlesztések, újrafásítások nélkül.
- Belvárossal szembeni Duna-part árterületi beépítése.

Fejlesztési javaslatok:

- Vízparti területek revitalizációja, aktív pihenő és sportterületként való hasznosítása.
- A határőr laktanya alatt haladó révfalui nagyárok közterületen való kiváltása.
- Lakóutak rekonstrukciója a csapadékvíz elvezetés megoldásával.
- Új orvosi rendelő a várorészben
- Mosoni-Duna rehabilitáció (Mosoni-Duna torkolati vízszintemelő műtárgy és kishajó zsilip)
- Töltés-kerékpárút kiépítés
- A Bálványosi nádas és az Új Bácsai út közötti terület rehabilitációja
- A keleti elkerülő út megvalósítása legalább a 14. sz. főútig
- Aranyparti szabadstrandok rehabilitációja
- Püspökerdő pihenőerdővé fejlesztése
- Árvízvédelmi töltéseken kerékpárutak építése, kerékpárúthálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpár-utak kijelölése, kapcsolatok megoldása a Belváros felé

3.3.1.6. Sárás

A Kisbácsától nyugatra fekvő mély fekvésű, vízjárta terület csónakázó tóvá fejlesztésének ígéretével kialakított **üdülőtelep** a zártkertekhez hasonlóan spontán módon kezdett lakóterületté alakulni. Ezt a folyamatot szentesítette a 2006-os terv.

Az üdülőteleptől északra, a Szitásdomb utca túloldalán, Sárás-pusztán a tűzoltó sportpálya és a rádiótorony közötti területen a meglévő épületeket is hasznosítva néhány tucat bérlakást

tartalmazó lakótelepecskét épített az önkormányzat alacsonyabb komfortfokozatú lakásokkal. A 14-es út és a Bálványosi csatorna közötti keskeny sávban is üdülők épültek; sajnos itt is sok épületet állandó lakásként használnak.

Lehetőségek:

- Az üdülőterület túlépítések nélkül alakul át egy sajátos hangulatú lakónegyeddé.

Veszélyek:

- A Sárás körüli ligetes erdős terület degradálódik.

Fejlesztési javaslatok:

- Gyalogos közlekedés biztonságossá tétele járdaépítéssel, illetve forgalomszabályozással.
- Sárás vízrendezési programjának folytatása

3.3.1.7. Kisbácsa

A XX. század elején a Bácsai út mentén kiépülő Munkástelep **nagy családi házas beépítésű** lakóterületté növekedett. Ha nem szerepelne már az 1967-es városrendezési terv óta egy tervezett út a Votinszky utcától délre, az 1950-ben Győrhöz csatolt település már össze is épült volna Révfaluval. A Szitásdomb utcától északnyugatra fekvő, már jóval a lokalizációs töltésen kívül fekvő területen a rendszerváltás utáni tervben tovább nőtt a lakóterületek mennyisége.

Vámosszabadi Kisbácsához tapadó szegletében tervezett lakóterület feltárása megkezdődött; mivel ez a terület a közigazgatási határ véletlen kanyargásain kívül semmilyen módon sem kapcsolódik Vámosszabadihoz, előbb-utóbb bizonyára Győrhöz fog kapcsolódni, ahogy azt a 2006-os terv is javasolta.

Kisbácsa növekedése miatt várhatóan a **foghíjas alapellátást ki kell egészíteni**. Sajnos kevés a városrészben az önkormányzati tulajdonú terület; a Szitásdomb közelében fekvő, korábban beépítésre szánt, zavart felszínű területet helyi természetvédelmi területté nyilvánították. A templom és az ABC a Bácsai út mellett épült meg, nincs saját központja a városrésznek.

Fejlesztési javaslatok:

- Utcák kiépítése, felújítása (
- Orvosi rendelő, gyógyszertár építése.
- Kerékpárút építése Bácsa és Révfalu között.
- Kisbácsai lakóutcák rehabilitációja, csapadékvíz kezelése, egyben Bálványos vízutánpótlása
- A keleti elkerülőút megépítése legalább a 14. sz. főútig
- Gát utcai lakóterület fejlesztés
- Kis bevásárlóközpont létesítése

3.3.1.8. Bácsa

Az I. katonai felmérés idején a hozzávetőleg a mai Bácsai-csatorna helyén a Mosoni-Dunába torkoló Duna-ág északi partján lévő kis faluban néhány tucat ház állt a vízparti utca északi oldalán, illetve szabálytalanul a mögötte lévő területen. A következő térképen a növekvő faluban a mai István király út északi oldalán is állnak épületek. Az egyre növekvő települést **1960-ban csatolják Gyórhöz**. A növekedést meggyorsította az önkormányzat szervezésében kialakított Ergényi lakótelep; egy intenzívebb, részben sorházas beépítésű lakóterület.

Bácsa központja a Kinizsi Pál utca, Heltai Jenő utca és az Úttörő utca által határolt tömbben alakult ki; a városrész intézményi ellátottsága a többi külső városrészhez képest kedvezőbb.

Lehetőségek:

- Az északnyugati elkerülő út kiépülése újabb lökést ad a városrész fejlődésének.
- Jelentősebb lakosságnövekedés esetén a Bácsai csatorna menti zöldfolyosó megőrzésével a Csonkaér út vonalában szorosabbá válhat a Kisbácsával való együttműködés.

Veszélyek:

- Szennyező források (gumitavak, szennyvíztelep, veszélyes hulladékégető) szabálytalan működtetése, vagy havária esetén környezetszennyezés.

Fejlesztési javaslatok:

- A szennyező források folyamatos felülvizsgálata.
- István király út korszerűsítése, forgalomcsillapítás, biztonságos kerékpáros közlekedés.
- Bácsa vízrendezési programjának folytatása.
- Száva utcában vízparti sétány.
- Bácsai sportpálya fejlesztés
- Bácsai csatorna rehabilitációja
- Új Bácsai út kapcsolatok kiépítése
- Bácsai temető bővítése
- TSZ-környék lakóterületi fejlesztések

3.3.1.9. Városrét

A város **legújabban kialakulófélben lévő városrésze.**

Az ország ipartörténetében nagy karriert befutott Magyar Vagon és Gépgyár első gyártelepe itt épült ki a Belváros keleti határán, kedvezményesen juttatott városi ingatlanon⁴⁸.

A rendszerváltás utáni gazdasági szerkezetváltás sok győri ipari üzem leépülését okozta. Ezek fényében korán felmerült a Belvárossal szomszédos iparterületek esetleges újrahasznosítási lehetőségeinek vizsgálata; a kétezres évek elején egy Ecocity nevű Európai Unió kutatási program egyik vizsgálati területe is ez a terület volt.

A RÁBA döntése után a vállalat fejlesztési elképzeléseinek megfelelően véglegesülő terv szerint a terület nyugati határán megépült az ÁRKÁD bevásárló központ, és a gyártelep majd

---

⁴⁸ A gyártelep újrahasznosításában az MVG utód Rába Holding döntései voltak mértékadóak. Az alapításkor 500.000 forint alaptőkéhez jelentéktelen összegért 7500 forintért juttatott közel kilenc hektáros terület feletti rendelkezési lehetőséget a Németországban szokásos Erbbaurecht forma jobban biztosította volna a területnek a juttatáskor aktuális céltól eltérő, több mint 100 évvel későbbi hasznosítása esetén. (Az Erbbaurecht azaz örökölhető építési jog a jogosult részére 75 - 99 évig a tulajdonláshoz hasonló jogosultságokat jelent, az időszak lejárta után az ingatlan visszaszáll a tulajdonosra. Köztulajdonú ingatlanok kedvezményes juttatása esetén érdemes lenne ezt a jogintézményt Magyarországon is bevezetni.)

teljes épületállományának bontásával⁴⁹ párhuzamosan egy izraeli ingatlanfejlesztő cég közreműködésével megindult a lakóépületek építése is.

A város tényleges lakosságnövekedési üteme nem igazolta a fejlesztő prognózisait; a negyed fejlesztése leállt; a terület jelenleg a város legnagyobb barnamezős területe.

A városrész déli szélén továbbra is működik a Győri Szeszgyár és Finomító Rt., valamint a Győri Likörgyár Rt. Északi, Duna parti szélén üresen áll az Észak-Dunántúli Áramszolgáltató Zrt. volt erőműve.

Lehetőségek:

- A volt Észak-Dunántúli Áramszolgáltató Zrt.erőmű épületének újrahasznosítása fontos, identitást építő lehetősége a terület fejlesztésének.
- A terület rekultivációja és zöldfelületként történő - legalább átmeneti - hasznosítása növelné a végleges újrahasznosítás esélyét.

Veszélyek:

- Elhúzódik a terület újrahasznosítása, a degradálódott terület a város negatív jelképévé válik.

Fejlesztési javaslatok:

- Városrét projekt átgondolása és folytatása
- Árkád körül gyalogos és kerékpáros közlekedés felülvizsgálata, hiányzó elemek kiépítése.

3.3.1.10. Gyárváros

A városrész eredeti határai a budapesti vasútvonal és az erről leágazó Mosoni-Dunáig kiépített iparvágány, az iparfejlesztés részeként kiépített Iparcsatorna, illetve a Mosoni-Duna menti ártér.

A városrész kiépítése **a Budai út mentén a Szeszgyárral kezdődött** a XIX.-XX. század fordulója táján, majd a vasút és iparvágány mentén folytatódott. A IV. katonai felmérésen már majdnem minden megtalálható ami a mai szerkezetet is kialakította, a terület közepe táján megépített Munkástelep és a város Iparcsatorna menti szabadidő parkja Kiskút. A lakótelep

---

⁴⁹ Sajnálatos, hogy az egykori épületállományból az újrahasznosításra alkalmas épületeket is elbontották. Ezzel nemcsak fizikai érték ment veszendőbe, hanem nulláról kell újraépíteni a városrész identitását is.

1915 után kiépült része 2009-től műemléki jelentőségű terület, ma is példája a minőségi városfejlesztésnek.

100. ábra. Az ágyúgyári lakótelep helyszínrajza

Forrás: Winkler-Kurcsics, 1998

Lehetőségek:

- Új stratégiák kidolgozása az iparterületek újrahasznosítására; az ad-hoc telekalakítások helyett városias területfeltárással.
- Iparcsatorna környéki, kiskúti szabadidős területek - különösen az állatkert - továbbfejlesztése.

Veszélyek:

- Újabb barnamezős területek kialakulása.

Fejlesztési javaslatok:

- Az Ipar utca folytatása, új Mosoni-Duna híd megépítésével.
- Kerékpárutak Likócs és a Hűtőház térsége felé.

- Belvárosi vízparti sétány az Iparcsatornáig, illetve az Iparcsatorna mentén.
- Iparcsatorna-zsilip és rehabilitáció, part és parkrendezés, Iparcsatorna-torkolati yachtkikötő és kapcsolódó fejlesztések
- Állatkert fejlesztések
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése
- Multifunkcionális rendezvénycsarnok építése
- Panelprogram folytatása
- Lakóterületi fejlesztések
- ÉDÁSZ telephely keleti felének funkció-váltása
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Győri Textil területének funkcióváltása
- Ringa terület funkcióváltása
- Megszűnő iparterületek soft funkcióváltása
- Hűtőház rehabilitációja
- Graboplast fejlesztései
- Lakóutca program és csapadékvíz kezelés
- Műemléki területen magáneros felújítások koordinálása, támogatása

3.3.1.11.Likócs

A II. katonai térképen két házból álló Likócs puszta feltehetőleg a XX. században a reptéri iparterület kialakulásához kapcsolódóan indult fejlődésnek, **1954-ben csatolták Győrhöz.** Jelenleg a Szent Vid utcától északra családi házas lakónegyed.

A Szent Vid utca és az Iparcsatorna közötti terület inkább a Reptéri ipartelep zárványa, mintsem Likócs szerves része.

Az 1-es út keleti oldalán lévő laktanyát likócsi laktanyaként szokták emlegetni, azonban sokkal inkább tekinthető az ipartelep, mint a lakónegyed részének.

Lehetőségek:

- Az Audihoz vezető körforgalmú csomópont térségében ezt a városrészt is szolgáló szolgáltató-kereskedelmi központ épül ki.

Fejlesztési javaslatok:

- Pesti út rekonstrukciója.
- Belváros és Gyárváros irányú kerékpáros és gyalogos kapcsolat kiépítése.
- Átfogó csapadékvíz elvezetési koncepció elkészítése.
- Lakóutcák rehabilitációja, csapadékvíz-kezeléssel együtt
- Gokartpálya hasznosítás
- Szentiván-Kertvárosi és a Mártírok úti kerékpárút összeköttetése
- Keleti elkerülőút megépítése legalább a 14. sz. főútig
- Árvízvédelem végleges megoldása
- A szociális ellátórendszer infrastrukturális fejlesztése

3.3.1.12. Győrszentiván

A városrész **1970-ben történt Győrhöz csatolását** követően is önállóan fejlődik tovább, köszönhetően valószínűleg a városközponttól való nagyobb távolságának, és annak is, hogy a falu észak-déli irányú főutcája, a mai Déryné utca nem a Győrből kivezető utak egyike.

A mellette fekvő kertes területekkel (Kertváros, Nagyhegy) mintegy nyolc kilométer hosszan északnyugat-délkeleti irányban elnyúló települést a vasút, majd a fél autópálya (M19) feldarabolta, a falu a kettő között található, a külső részek kertek, zártkertek. A falu központja a főutca és a Győrbe vezető utca, a mai Váci Mihály utca csomópontja közelében, utóbbi mellett, a katolikus templom környékén alakult ki az intézmények sűrűsödésével, ezt erősíti a néhány éve megépült Molnár Vid Bertalan közösségi ház is.

A városrész a központi várostól nyugatra elhelyezkedő ipartelepek (Ipari Park, Audi) gyors fejlődése miatt, és az autópályáról való közvetlen elérhetőséggel még jobban felértékelődött.

Lehetőségek:

- A keleti elkerülő út megépülése még jobb megközelíthetőséget biztosít, az Audi keleti irány fejlődése miatt közvetlen szomszédságba kerül Györszentivánnal, kedvező körülmények a tervezett lakóterületek átlagosnál gyorsabb beépüléséhez.

Veszélyek:

- A település gyors szétterülése nem kedvez a minőségi kertvárosi környezet kialakulásának.

Fejlesztési javaslatok:

- Györszentiván vízrendezési programjának folytatása.
- Molnár Vid Bertalan közösségi központ környezetének továbbfejlesztése szabadidős és sportlétesítményekkel.
- Belső úthálózat rekonstrukciója.
- Lakóutcák rehabilitációja
- Sporttelep felújítása, fejlesztése

3.3.1.13. Nádorváros

A városfaltól déli irányban a Kálvária utca mentén és hozzávetőlegesen a mai Bartók Béla út vonalán már az I. katonai térkép is jelzi **Győr "elővárosát"**. Ennek oka nyilván az volt, hogy a Fehérvári kapun keresztül kapcsolódott a város a főúthálózathoz és ezek mentén alakultak ki az elővárosi települések. Ez a fejlődési irány tovább erősödött a vasúti pályaudvar miatt délre tolódó városközpontnak köszönhetően. A IV. katonai felmérés térképén már majd minden elem megtalálható, ami Nádorváros belső részének a szerkezetét kialakította, a két történeti útvonal, a Frigyes laktanya és a keleti oldalán meginduló mai külső Baross út, a mai Zrínyi utcai Kórház, és a déli oldalán kelet-nyugati irányban vezető út, a mai Szigethy Attila út, Körkemence utca vonalon, a 81-es úti vasúti felüljáró. A későbbiekben a Baross utca lett a városrészt átszelő legforgalmasabb útvonal egészen a legutóbbi időkig, a Tihanyi Árpád úti

aluljáró megépítésével csökkent a forgalma.

A városrész mozaikosan sok **eltérő karakterű városrendezési egységre tagolódik**.

A hozzátétőleg a korábbi vasúti felüljáró helyén megépített közúti felüljáróra vezető 82-es út és a Rába közötti területen a vasútig kisebb szolgáltató - ipari telephelyek vannak, a vasúton túl egy nagyterjedésű autó-nagykereskedés telephelye, a Kálvária utca folytatásában lévő Régi Pápai út mentén családi házas lakóterület.

A 821-es úttól a Baross útig tartó lakóterület az elmúlt 20 évben nagyon megváltozott, a Kálvária utca mentén és a Közép utca környékén már majdnem teljesen befejeződött a telkenkénti átépülés, a városrész központi Baross utca környéki szakaszaihoz való "felzárkózás".

A városrész **legvárosiasabb része** a Baross úti forgalom csökkenésével a Kálvária utca és a Tihanyi Árpád út közötti sáv, ahol a Belvárossal való kapcsolat erősítése szempontjából fontos fejlesztés a Frigyes laktanya befejezéshez közeledő felújítása.

A Baross híd közelében kialakult zárt sorú beépítés a hídtól távolodva fellazul, de - nyilván a korábbi épületállomány avulása függvényében nagyobb, különböző korú, eltérő karakterű, telepszerű beépítések is megjelennek például a Bartók Béla út, a Corvin utca, a Mester utca mentén.

Keletre haladva a vasút mentén illetve a 81-es út mentén ipari és szolgáltató üzemi telephelyek vannak; illetve az egykori Richards gyár ékelődik be a lakóterületbe.

Nádorváros Győr kedvelt lakóterülete, saját igazi központja nincsen az északi szélén történt próbálkozások ellenére (Kis-Duna Áruház), a Megújuló Frigyes laktanya, a buszpályaudvar és a helyén tervezett intermodális csomópont is inkább a **városközpont vágányokon** túli bővülése. Ilyen típusú fejlesztésre valószínűleg nincs is szükség, a városrész intézményi ellátottsága jó, a Lehel utca melletti **"Adyvárosi negyed-központ"** ezt a városrészt is szolgálja.

Nem szerencsés, hogy az IVS ehhez a városrészhez sorolja a Rába menti zártkerti területeket Góré dűlőt és Rabkertet, valamint a 83-as út bevezető szakasza mentén kialakult bevásárlóközpont övezetet.

Lehetőségek:

- Intermodális csomópont kiépítése tovább javítja a Belváros irányú kapcsolatokat.
- A városrészt keresztező forgalom további csökkenése.

Veszélyek:

- Üzemi telephelyek hasznosítása, újrahasznosítása a Kálvária környékén, a volt lemezgyár helyén, a Richards helyén a vasút menti sávban nem valósul meg.

Fejlesztési javaslatok:

- Eszperantó út továbbfejlesztése.
- Dél-nádorvárosi szennyvízátemelő kapacitásnövelő rekonstrukciója.
- Üzemi telephelyek fejlesztése
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése, Baross hídra vezető kerékpárutak megoldása
- Vásárcsarnok környékének fejlesztése: felújítások, parkolóház, közösségi ház, zöldfelületek fejlesztése
- Lakóutca program megvalósítása

3.3.1.14.Jancsifalu

A nádorvárosi iparterületek, a 81-es út és a vasút között a XX. századtól beépülő területet az Ipar út tovább tagolta.

Nyugati fele az Ipar út menti telepszerűen beépített területet leszámítva családiházas lakóterület, keleti fele alapvetően gazdasági terület, kisebb zárványszerű családiházas lakóterületekkel.

A lakóterületi fél legnagyobb problémája a határán túl szűk keresztmetszeten haladó **óriási Fehérvári úti forgalom**. A Mészáros Lőrinc utca - Fehérvári út csomópont környékén kisebb bevásárlóközpont épült.

A kis létszámú városrészben nincsen még alapellátást biztosító intézményhálózat sem.

Fejlesztési javaslatok:

- Schima Bandi úton Schima Bandi emlékhely(szobor és múzeum).
- Jancsifalu vasút felőli zajvédelme

3.3.1.15. Adyváros

A város **első nagykiterjedésű lakótelepe**, amelynek kiépítése a 60-as évek végén indult meg a kortárs magyar paneles lakótelephez képest nívósabb beépítési terv alapján (Fátay Tamás, GYŐRITERV). A városrészt az elmúlt években **több fejlesztés érintette kedvezően**; a Szauter utca 81-es útig történő meghosszabbítása csökkentette az Ifjúság körút forgalmát, a Barátság parkban sportterület épült meg, megindult a paneles épületek energetikai célú felújítása.

A Verseny utca - Lehel utca - Bartók Béla út - Szigethy Attila út közötti tömb beépítése, mint adyvárosinegyed központ épült, valójában a lakótelephez képest excentrikusan helyezkedik el - egyébként a vasúttól délre fekvő városrészhez képest jó helyen, de tényleges szerepéhez képest alulméretezett területen. **Adyvárosi központként kedvezőbb** helyszín a Kodály Zoltán utca menti sáv, az itt elhelyezett épületek szervezése azonban nem segítette egy nagyvonalú negyed központ kialakulását.

Lehetőségek:

- Feleslegessé vált intézményhálózat újrahasznosítása szolgáltató irodai célokra, közösségi térként.
- A városrész közterületi rehabilitációja esetén kisebb egységeket szolgáló közösségi terek rendszerének létrehozása.

Fejlesztési javaslatok:

- Intézményhálózat rehabilitációja.
- Közterületek gyalogos - kerékpáros közlekedést támogató megújítása.
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Győr-Pláza bővítése
- Adyváros vasúti megállóhely, intermodális csomópont
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése

3.3.1.16. Marcalváros I.

Az eredeti elnevezése szerint Kun Béla lakótelep terve országos tervpályázat eredményének továbbfejlesztésével 1974-ben vált véglegessé⁵⁰ és kezdődött meg az I. ütem kiépítése a győri házgyár immáron korszerűsített, jobb hőszigetelésű paneljaiból. A városépítészeti koncepció a **korábbiakhoz képest merőben új** volt, a beépítés egy gyűjtőút és a rá merőleges három kiszolgáló út által meghatározott tömbök szegélyén történt, amelynek eredményeképpen zárt utcaterek, és gépjárműmentes tömbbelsők alakultak ki. **A 11500 lakosra méretezett városrész** 1980-ra elkészült, utóbb már csak néhány épülettel egészült ki a 83-as út új szakaszának átadása után.

A rendszerváltás után a város kereskedelmi szerkezetének változásai érdekesen tükröződtek; az utcás szerkezetnek köszönhetően talán itt alakult ki a legtöbb **garázs-üzlet vállalkozás**, majd a **bevásárló központok** kiépülése után leértékelődött a főutca, a Lajta utca menti mindkét oldali üzletsor.

A városrész lakóterületi értékét növeli a zöldfelületek kifejlődött növényzete.

Fejlesztési javaslatok:

- Az Adyvároshoz hasonló rehabilitációs programok, a lakótelep fiatalabb kora miatt kisebb sürgősséggel és volumennel.
- A Lajta utcától délre eső terület zsákutcás kiszolgálásának megszüntetése egy a 83-as úttal párhuzamosan futó szervízúttal.
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése

3.3.1.17. Marcalváros II.

A városrész első ütemét követte a **második ütem**, az eredetihez képest jelentősen átdolgozott koncepció alapján; a városrész közepén elhelyezkedő intézménysáv körül helyezkednek el a **nyitott - zárt keretes beépítésű tömbök**. A tömbbelsőket nem minden esetben sikerült

---

⁵⁰Molnár Attila és társai, VÁTI

gépjármű mentesen kialakítani, a pótlólagos parkoló építések sok zöldfelületet felemésztettek. A rendszerváltás után a paneles építés visszaszorulásával és a városrendezési terv módosulása után az újabb tömbök már nem típustervek alapján, zárt keretes beépítéssel épültek ki. Lakossági mozgalom hatására az önkormányzat a spontán kialakult "**Kiserdőt**" lakóterület helyett **zöldterületté minősítette**, de a fennmaradó lakóterületek beépítése sem fejeződött be.

A városrész építészeti és funkcionális értéke az **Apor Vilmos Iskolaközpont**⁵¹. A 83-as út bevezető szakasza mentén kereskedelmi-szolgáltató funkciójú épületek épültek, a városrész déli sarkában a 83-as úti autós bevásárló főutca részeként nagy Baumax áruház épült. A kereskedelmi-szolgáltató sáv folytatásaként a Gerence út mentén is újabb kisáruház épült. Ebben a sávban területet tartalékol a rendezési terv a GYESEV vágányok meghosszabbítására; a körvasúttal való összekötés kiépítésére.

A 83-as út és a Pápa - Celldömölk vasútvonal, a győrójbaráti út, valamint a temető illetve a 82-es út tervezett új vonala közötti területen a közüzemi telephelyek területének részleges értékesítését követően egy nagy autó szalon és egy autós gyorsétterem épült meg, csökkentve a 2006-os tervben ide tervezett P+R fejlesztés megvalósítási lehetőségeit.

Lehetőségek:

- A Marcal tó körül - beleértve a Kiserdő területét és a Pápai úti sporttelepet és esetleg a rekultivált hulladéklerakó területét is - szabadidős funkció fejlesztése, ehhez kapcsolódóan minőségi (minta telepszerű) lakóterület kialakítása.
- Intézményhálózat kihasználatlan kapacitású részeinek újrahasznosítása; munkahelyek létrehozása a nappali aktivitás növelésére.
- A közműhálózat kapacitás tartalékokkal rendelkezik.

Veszélyek:

- A déli irányból a városkörnyékről érkező szennyvizek csatlakozási pontja (Kovács Margit utca, Öveges utca) környékén bűzproblémák.

Fejlesztési javaslatok:

- Mécs László utca déli ágának újabb kikötése a 821-es útra.

---

⁵¹Czigány Tamás és társai, Dimenzió Kft.

- Régi pápai út korszerűsítése, kerékpárúttal való bővítése.
- Krúdy Gyula Gimnázium, Két Tanítási Nyelvű Középiskola, Idegenforgalmi Vendéglátóipari Szakképző Iskola előtti tér megújítása új programmal.
- Marcalváros II. kiserdő növényzetének megújítása
- Zöldfelületek megújítása, közterület fásítás
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, városrészek közti kerékpárutak kijelölése

3.3.1.18. Szabadhegy

Győr egykori szőlőhegye a XX. század során összeépült a **központi városmaggal**. Az átépülés nagyon változatosan történt, a városrész történeti főutcájának a József Attila útnak a kisvárosi átépülésével, a József Attila lakótelep kiépülésével, ipari és szolgáltató telepek kiépülésével, kisebb lakótelepek kiépülésével (Páva utca, Tárogató utca), családi házas beépítésekkel. Ez a folyamat **jelenleg is zajlik**, egyik jelentős helyszíne a volt laktanya területének telepszerű beépítése (Royal lakópark) és új utcanyitások menti családházak beépítésekkel a "hegytetőn" (Patkó utca, Hegytető utca, stb.). A hegytető felé való bővülésnek jelentős lökést adott az **újvárosi köztemető megnyitása** és az ehhez kapcsolódó infrastruktúrafejlesztések.

A rendszerváltás után a Szent Imre utca menti épületek közül sokat kereskedelmi szolgáltató funkcióra hasznosítanak.

Nagy változást okozhat a városrész életében a **82-es út tervezett új nyomvonalon való kiépülése**.

A városrésznek - nyilván a mozaikos szerkezete okán is - nincs saját központja, a kereskedelmi funkciók a három "főutca", a Jereváni út, a Szent Imre út és a József Attila utca mentén sűrűsödnek.

Az IVS több városrendezési körzetet is a Szabadhegy részeként tárgyal, a DOMUS raktárbázis, valamint az egykori Házgyár helyén és környezetében kialakult iparterületet és a mellette zárványszerűen megmaradt családi házas lakóterületet, Szalmatelepet, illetve a Házgyár és az Ipari Park között kialakult zártkerti területet is.

Lehetőségek:

- A 82-es út új nyomvonalon való megépítése felértékeli a DOMUS raktárbázis területét.

Veszélyek:

- Újabb barnamezős területek kialakulása a gazdasági területeken.

Fejlesztési javaslatok:

- 82-es út tervezett új nyomvonalon való kiépítése.
- Kiszolgáló úthálózat rekonstrukciója.
- Lakóutcák rehabilitációja, csapadékvíz-kezeléssel együtt
- Szabadi út környéki lakóterületfejlesztés
- Ötház dombi lakóterületfejlesztés folytatása
- Royal-parkváros építés folytatása

3.3.1.19. Ipari Park

Az 1984-es városrendezési tervben már szereplő iparterület kiépítése az 1989-től zajló előkészületek után 1993-ban kezdődött meg az ország **valószínűleg első zöldmezős ipari parkjaként**. Többszöri területbővítés után ma is ez a helyszín a város legaktívabb iparfejlesztési területe az Audi után, mely sikerét is részben az Audi közelsége miatti jó kooperációs lehetőségeknek köszönheti. Az immáron az önkormányzat kizárólagos tulajdonában lévő Ipari Park Kft.⁵² a terület fejlesztője és közös szolgáltatásainak működtetője.

A 2006-os tervhez képest az önkormányzat a park területének jelentős bővítéséről döntött. Ehhez a tervmódosításhoz a városszerkezetet lényegesen módosító közlekedési hálózati változások is kapcsolódtak.

---

⁵² A kft. honlapja: <http://www.ipgyor.hu>

Lehetőségek:

- Az Ipari Park szolgáltatási színvonalának további fejlesztése a városi gazdaságfejlesztési stratégiáknak megfelelően.
- Ipari park bővítése
- AUDI gyár fejlesztése
- Ipari parki vasúti megálló és csatlakozó buszjárat(ok)

3.3.1.20.Kismegyer

Az I. katonai felmérés szerint Kismegyer egy majorság és a hegyen álló kápolna, az ezektől északra a Sági út mentén lévő házsor inkább a szabadhegyi házsor folytatása, mint önálló település. A II. katonai felmérés térképén már megjelenik a mai Kismegyeri út vonala, de még a IV. felmérésen is csak a majorság környékének fejlődését tudjuk nyomon követni. A családi házas beépítés feltehetőleg a település **1954-es Gyórhöz csatolása** után indult be. A városrésznek nincsen önálló központja. A Sági úttól a majorsághoz vezető Arató utca a torkolatánál lévő teresedés, az mellette álló iskola, a magtár esetleges újrahasznosítása esetén, úgy is mint a településrész határában fekvő, a Napóleon ellen vívott kismegyeri csatára emlékeztető turul madárhoz vezető út van talán **főutca szerepre predesztinálva**, de ma építészetiileg is megformált környezet az **új templom**⁵³előtere, minőségi közösségi tér a templom.

A településrész növekedése folyamatos, újabb és újabb lakóterületek kijelölésével, amelyeket elsősorban az **ingatlanfejlesztői törekvések**, nem pedig a természetes növekedési igény határoz meg.

Veszélyek:

- A spontán növekedést nem kíséri az utcahálózat városias kialakítása, a településrész elveszti a karakterét.

Fejlesztési javaslat:

- Lakóutcák rehabilitációja, csapadékvíz-kezeléssel együtt

---

⁵³tervezte: Balázs Mihály

- 82. sz. út új bevezető szakasza a veszprémi vasúttól nyugatra
- Raktárváros fejlesztése
- Serfőző-dűlő rehabilitáció, bővítés
- Agroker-telep fejlesztése
- Gazdasági-szolgáltató terület az új 82.-es út mentén
- Közterület fásítás
- Kerékpárút-hálózat elemeinek összekötése, Pannonhalmi kerékpárút kijelölése

3.3.1.21. Ménfőcsanak

A Ménfő, Csanak és Csanak-hegy 1936-os egyesítésével létrehozott községet 1970-**ben csatolták Győrhöz.**

A Pannonhalmi dombság középső, Ravazd Csanaki vonulata mentén lévő települések többé-kevésbé összeépültek a vonulat hossza mentén futó utakon, legerősebben Ménfőcsanak és Győrújbarát.

Bár az egykori **három település** határai a mai szerkezetben is részben **felismerhetők**, de a településrész szerkezetét elsősorban két főutcája, a Győri út és a Hegyalja út határozza meg. Az újabban beépített területek is ezekhez kapcsolódnak, a sík részeken szabályosabb, a hegyen a domborzatnak megfelelőbb, általában szűk keresztmetszetű utcarendszerrel.

A településrész fejlődése részben a meglévő szerkezet sűrűsödésével, részben a település határai irányában a meglévő utcák továbbépülésével **spontán módon történt**, nagyobb összefüggő területen tervezett (telepszerű) szerkezet csak a vasútvonal és a településrész új határát kijelölő 83-as úti elkerülő szakasz közötti területen valósult meg, itt is többszöri tervmódosítás⁵⁴ után.

A település **új határa az M1-es autópálya.** A 83-as út mentén kialakult autós bevásárló

⁵⁴ Ennek a területnek a beépítése Győr lehetősége volt egy az Ágyúgyári lakónegyedhez hasonló színvonalú együttes kialakítására. A kertvárosi karakterű tervet a földtulajdonosok, majd a fejlesztők igényére az önkormányzat többször módosította. A beépítés sokszor a módosítási igények indoklásával szöges ellentétben valósult meg; a korábban sorházas beépítésű területek egyedi telkes beépítésre való módosítását az akkori tulajdonosok a család következő generációja építési igényeinek biztosításával indokolták, valójában a vállalkozóknak eladott telkek koncepciótlanul túlszűfoltan épültek be. Ez is azt igazolja, hogy telepszerű beépítéseket színvonalasan - az Ágyúgyári telep példájának megfelelően - csak egy építető, vagy generálvállalkozó munkájával lehet megvalósítani.

főutca utolsó eleme a Metró áruház és környéke már Ménfőcsanak területére esik. Az itt kialakult és valószínűleg még egy Auchannal bővülő bevásárlóközpont Ménfőcsanak részére kiváló választékú kiskereskedelmi ellátást biztosít, de csökkenti a Bezerédj kastély környezetében kialakult intézmény sűrűsödés igazi városrészi központtá válásának az esélyét.

A tervezett gyorsvasút Ménfőcsanak területén keresztezné Győrt. Ha azoknak a forgatókönyveknek lesz igaza, amelyek szerint a vasútnak Győrben is lesz megállója, akkor Ménfőcsanak városszerkezeti szerepe még tovább fog erősödni.

Lehetőségek:

- A kiemelkedően jó táji adottságú Ravazd Csanaki dombvonulat megengedett beépítései kiemelkedő színvonalú lakóterületi fejlesztésekkel valósulnak meg.
- Közös tervezés Győrújbaráttal.

Veszélyek:

- Az alacsony intenzitású, szétszórt lakóterületi fejlesztések miatt alacsony színvonalú urbánus szolgáltatások.

Fejlesztési javaslatok:

- A városrész belső forgalmi hálózatának minőségjavító felülvizsgálata.
- Javaslat kidolgozása a 83-as út tehermentesítésére – kapacitásbővítésére.
- Ménfőcsanak vízrendezési programjának folytatása.
- Mediterrán I. - Ménfőcsanak központ vasúti megállóhely
- Lakóutcák rehabilitációja
- 83. sz főút csomópontjainak biztonsági szemléletű fejlesztései (járdák, gyalogátkelők, terelőszigetek stb.)
- Bezerédj kastély felújítása, park rehabilitáció
- Kerékpárút-hálózat meglévő elemeinek összekötése, Győr-Balaton kerékpárút kijelölése, hiányzó szakaszok építése
- Győrújbaráti közös ügyek rendezése (lakóterület fejlesztések kezelése, közös és városhatáron átvezető lakóutcák rendezése)

- M1 autópálya-83. sz. főút csomópont biztonsági fejlesztése
- TESCO-KIKA vasúti megállóhely
- M1 - 83. sz. főút csomóponttól nyugatra eső terület fejlesztése
- Közterület fásítás

3.3.1.22. Gyirmót

Az I. katonai felmérés idején egy utcás falu az akkor még Rába főág mellett. A IV. felmérésig sem sokat változott a helyzet, a legnagyobb változás az, hogy a Rába főág a folyószabályozás miatt Öreg-Rábává válik. Az **1970-ben Győrhöz** csatolt község elérhetőségét a 83-as út elkerülő szakaszának megépülése óriási mértékben javította, meggyorsult a lakóterületek növekedése, átépülése.

Az új elkerülő út egyúttal **új erős határvonal** is, mely meggátolja a városrész Ménfőcsanakkal való teljes összenövését.

A városrész különleges adottsága a **Holt-Rába menti természet közeli terület**. A település mellett északról az **Achilles Park**, az egykori kavicsgödör környékén kialakított szabadidő park, délre a Holt-Rába mentén pedig egy horgásztelep található.

A falu sajátos értéke, hogy a történeti utcája menti beépítés a délnyugati, egykori faluvégen egyoldalassá válik és megközelíti a folyót. A mai Szent László utca mellett sikerült megőrizni néhány szép épületet is.

A Gerle utca folytatásában a szántóföldeken nagy lovas szabadidőközpontot alakítottak ki.

Lehetőségek:

-A területrendezési terveken szereplő Rába menti kerékpár út kiépülése tovább növelheti a településrész turisztikai potenciálját.

Veszélyek:

- A túlzott növekedés miatt a településrész elveszti a karakterét.

Fejlesztési javaslatok:

- Gyirmót vízrendezési programjának folytatása.
- Gyirmót, északkeleti lakóterület fejlesztése
- Lakóutcák rehabilitációja
- 83. sz főút csomópontjainak biztonsági szemléletű fejlesztései (járdák, gyalogátkelők, terelőszigetek stb.)
- Kerékpárút-hálózat meglévő elemeinek összekötése, Győr-Balaton kerékpárút kijelölése, hiányzó szakaszok építése
- Gyirmóti művelődési ház felújítás, fejlesztés
- Gyirmóti tanösvény fejlesztése
- Achilles park fejlesztései

3.3.2.A városrészek társadalomszerkezeti és gazdasági képe

Az előző, 2008-as Integrált Városfejlesztési Stratégia részét képező, városrészeket bemutató, illetve a szegregált és szegregálódó területeket vizsgáló munkarészben alkalmazott lehatároláshoz képest jelen anyagban némiképp **eltérő városrészi felosztást használunk**. A 2008-as elemzés a 35 városrendezési körzet adataiból indult ki, illetve az alapján vont össze **nagyobb egységekké a városrészeket**. Ebben a felosztásban jelenleg még nem állnak rendelkezésünkre a népszámlálási adatok, a Központi Statisztikai Hivatal a **hagyományos felosztás** (22 városrész, illetve a külterületek) alapján bocsátotta ezeket rendelkezésünkre. Néhány eltérés található a lehatárolásokban, a KSH felosztása külön kezeli Jancsifalut, az Ipari Parkot és a Városrétet, viszont a József Attila-lakótelep Szabadhegyhez tartozik ebben a lehatárolási rendszerben (a 35 városrendezési körzet 21 városrészt alkot a közgyűlési felosztás alapján).

A városrészi elemzést az alábbiak alapján építettük fel:

- a **demográfiai és gazdasági adatok bemutatásánál** arra törekedtünk, hogy kiemeljük azokat a jellemzőket, amik alapján lehatárolhatók a kedvezőtlen társadalmi-gazdasági jellemzőkkel rendelkező városrészek (a KSH hivatalos adatszolgáltatása alapján ebben a városrészi bontásban Győr nem rendelkezik szegregátumokkal, de az adatok elemzése során egyértelműen kirajzolódik egyfajta problématérkép, illetve érzékelhetőek a jelentős belső egyenlőtlenségek),
- ahol ez lehetséges volt, nem csak az aktuális helyzetről adtunk információkat, hanem az elmozdulásokat is megpróbáltuk **követni a 2001. évi népszámlálás adatainak figyelembe vételével**,
- az alapvető **társadalmi-gazdasági mutatókon túl a városrészek egyéb jellemzőit** (elhelyezkedés, infrastruktúra, közműrendszerek, közlekedés) városrészenként külön mutatjuk be.

Az alábbi táblázatban található a városrészek listája.

24. táblázat. A városrészek terület és lakónépesség szerint

városrész	terület (ha)	lakónépesség
<i>Adyváros</i>	83	14958
<i>Belváros</i>	137	9893
<i>Bácsa</i>	96	2208
<i>Gyirmót</i>	204	1359
<i>Gyárváros</i>	681	5615
<i>Győrszentiván</i>	997	8403
<i>Ipari Park</i>	213	707
<i>Jancsifalu</i>	19	1282
<i>Kisbácsa</i>	158	2671
<i>Kismegyer</i>	150	1182
<i>Likócs</i>	76	910
<i>Marcalváros 1</i>	64	10504
<i>Marcalváros 2</i>	165	6311
<i>Ménfőcsanak</i>	767	9521
<i>Nádorváros</i>	400	19303
<i>Pinnyéd</i>	123	944
<i>Révfalu</i>	352	8511
<i>Szabadhegy</i>	669	12317
<i>Sziget</i>	73	4643
<i>Sárás</i>	35	384
<i>Városrét</i>	93	444
<i>Újváros</i>	193	5672
<i>Külterület</i>	120	1650
Összesen	5868	129392

Forrás: KSH alapján szerkesztette Páthy Á.

3.3.2.1. Demográfiai mutatók

Győr **lakónépessége** 2001 és 2011 között nem változott szignifikánsan, a növekedés üteme mindössze 0,1%, azonban ez nem jelenti azt, hogy a népesség belső szerkezete is változatlan maradt. A városrészek lakónépességének alakulását tekintve ugyanis **jelentős elmozdulások** tapasztalhatók. Általános tendenciának tűnik a külső, családi házas lakóövezetek, szuburbiák intenzív népességnövekedése, és ezzel párhuzamosan elsősorban a lakótelepeken érhető tetten

a népesség jelentős mértékű csökkenése. A **hagyományos belső lakóövezetek** (Belváros, Nádorváros) esetében alacsonyabb szintű, nagyjából a természetes fogyás mértékének megfelelő népességsökkenés tapasztalható. A **legnagyobb ütemben** Pinnyéd és Sárás népessége növekedett, mindkét városrészt a városmaghoz fizikailag nem kapcsolódó, az összefüggő településszöveten kívül eső lakóövezetként jellemezhetjük, amelyek adottságaik miatt elsődleges célpontjai a klasszikus szuburbanizációs folyamatoknak. **Figyelemre méltó** még Ménfőcsanak népességnövekedése, amely hasonló, kissé gyorsuló ütemet mutat a vizsgált időszakban, mint 1990 és 2001 között.

25. táblázat. A népesség számának változása városrészenként, 2001-2011

Városrész	Lakónépesség száma		Változás (%)
	2001	2011	
<i>Sárás</i>	136	384	182,4
<i>Pinnyéd</i>	572	944	65,0
<i>Városrét</i>	314	444	41,4
<i>Ménfőcsanak</i>	6964	9521	36,7
<i>Révfa</i>	7238	8511	17,6
<i>Külterület</i>	1419	1650	16,3
<i>Sziget</i>	4204	4643	10,4
<i>Győrszentiván</i>	7670	8403	9,6
<i>Gyirmót</i>	1252	1359	8,5
<i>Kisbácsa</i>	2487	2671	7,4
<i>Ipari Park</i>	679	707	4,1
<i>Újváros</i>	5616	5672	1,0
<i>Kismegyer</i>	1189	1182	-0,6
<i>Likócs</i>	917	910	-0,8
<i>Nádorváros</i>	19769	19303	-2,4
<i>Belváros</i>	10270	9893	-3,7
<i>Szabadhegy</i>	12855	12317	-4,2
<i>Bácsa</i>	2378	2208	-7,1
<i>Gyárváros</i>	6068	5615	-7,5
<i>Adyváros</i>	16760	14958	-10,8
<i>Marcalváros 1</i>	11798	10504	-11,0
<i>Marcalváros 2</i>	7091	6311	-11,0
<i>Jancsifa</i>	1581	1282	-18,9
Összesen	129227	129392	0,1

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

A **városmaghoz közel eső területek** közül Révfalu és Sziget népessége növekedett szignifikáns mértékben. A város **nagy lakótelepei** 10% körüli népességcsökkenést könyvelhetnek el 2001 és 2011 között, ami azt feltételezi, hogy a természetes népmozgalom hatásain túl jelentős elvándorlás történt ezekből a városrészekből. Itt kell megemlíteni, hogy Szabadhegy esetében a **viszonylag jelentősnépességcsökkenés** minden valószínűség szerint abból adódik, hogy a városrészi felosztásban ide tartozik a József Attila-lakótelep is, amely feltételezhetően hasonló népességváltozási mutatóval rendelkezik, mint a többi lakótelep.

A **korszerkezet** tekintetében is jelentős eltéréseket figyelhetünk meg városrészi metszetben. Alapvetően **négy típust** különböztethetünk meg a korösszetétel alapján:

1. **Hagyományos belső, vagy a városmaghoz közeli lakóterületek** (Belváros, Nádorváros, Gyárváros, Jancsifalu): ezekben a városrészekben tapasztalható leginkább a népesség előregedése, a 60 év felettiek aránya meghaladja a 25%-ot, míg a fiatalok népességből való részesedése alatta marad a város egészére vonatkozó adatnak (13,6%).

2. **Külső lakóövezetek** a bevándorlás által mérsékelten érintve (Bácsa, Likócs, Kismegyer): kiegyensúlyozottnak tekinthető korösszetétellel rendelkeznek, a három korcsoport részaránya a városi átlaghoz közelít.

3. **A bevándorlás elsődleges célpontjait képező**, népességüket dinamikusan növelő külső lakóövezetek (Kisbácsa, Gyirmót, Györszentiván, Ménfőcsanak, Sárás, Pinnyéd): ezekben a városrészekben az idős népesség aránya átlag alatti, vagy ahhoz közelítő; egységesen elmondható róluk, hogy a 0-14 éves korosztály aránya jelentősen az átlag felett van.

4. **Lakótelepek** (Marcalváros I., Marcalváros II.): az aktív korú népesség jelentős túlsúlya jellemzi őket, mind a fiatal, mind az idős népesség részaránya átlag alatti; előbbi a tipikusan a fiatal felnőtt korosztályt érintő elvándorlásnak, utóbbi pedig elsősorban a lakótelep építési idejének tudható be.

Vannak olyan városrészek, amelyek egyértelműen **nem sorolhatók be a fenti kategóriákba**. Újváros és Sziget a fiatal népesség magasabb arányával „lóg ki” a belső lakóövezetek közül. Adyváros a többi lakótelephez képest eltérő korszerkezetet mutat, az előregedés magas szintjével, ami valószínűleg visszavezethető a Marcalváros esetében már említett tényezőhöz a lakótelep építésének idejével kapcsolatban. Révfalu átmenetet képez a belső és külső lakóövezetek között. Szabadhegy esetében a besorolást a József Attila-lakótelep

valószínűsíthetően eltérő korszerkezete adja, az Ipari Park, illetve a Városrét jellegében speciálisnak tekinthető.

Amennyiben a korszerkezet változásának **dinamikáját vizsgáljuk**, a 2001-es adatokkal való összehasonlítás tükrében egyrészt kirajzolódnak a fentiekben vázolt városrész típusokra jellemző folyamatok, de ezeken túl találkozhatunk néhány speciális tendenciával is. Ezek közül a leginkább figyelemre méltóak, a teljesség igénye nélkül:

- a Belváros **előregedése lassulni**, sőt megfordulni látszik az elmúlt évtizedben. A 60 év feletti népesség növekedésének relatív mutatója (2,2%) a győri átlag (4,3%) alatt marad, míg a 14 év alatti népesség arányában nem következett be változás. Ezek a folyamatok a Belváros népességének bizonyos mértékű kicserélődésére engednek következtetni.
- a 2001-ben a 14 év alatti népesség legmagasabb arányával jellemezhető Marcalváros 2 esetében a legjelentősebb a fiatal korosztályok arányában **mutatkozó csökkenés** (a relatív érték 10,8%, ami Bácsa és Jancsifalu kivételével legalább háromszorosan meghaladja a többi városrész vonatkozó mutatóját).
- Jancsifalu, amely 2001-ben a 60 év feletti népesség kevéssel átlag alatti arányával rendelkezett, radikális **korszerkezeti átalakuláson ment át** 10 év leforgása alatt. A 60 év feletti népesség arányának relatív növekedése 13,5% volt, amelynek hatására a városrész 2011-re magasan a legnagyobb részarányt könyvelheti el a 60 év felettiiek tekintetében.
- a 2001 és 2011 között a népességét **kiugróan legnagyobb mértékben növelő** Sárás esetében a korszerkezeti változások eltérő képet mutatnak a többi, hasonló helyzetben lévő külső lakóövezethez képest. A teljes népességnövekedés 46%-a a nem aktív korcsoportokban realizálódik, mintegy egyenlő arányban a fiatalok és az idősek között megosztva, ami eltér a többi növekedő népességű városészből tapasztalható folyamatoktól. Ennek következtében az aktív korosztály részesedésének relatív csökkenése kiemelkedően magas (10,4%-kal csökkent).

26. táblázat. A népesség korcsoportok szerinti összetétele városrészenként, 2011

Városrész	Korcsoport (%)		
	0-14 éves	15-59 éves	60 év feletti
Jancsifalu	11,7	56,8	31,5
Nádorváros	11,5	60,8	27,8
Belváros	10,1	62,3	27,5
Ipari Park	13,2	60,0	26,9
Adyváros	13,2	60,4	26,4
Gyárváros	12,2	61,7	26,1
Szabadhegy	13,6	62,0	24,3
Kisbácsa	14,6	61,4	24,1
Likócs	13,8	62,2	24,0
Kismegyer	13,5	63,9	22,7
Gyirmót	16,3	61,0	22,7
Sziget	14,7	63,8	21,6
Gyórszentiván	16,5	62,1	21,4
Külterület	12,5	66,2	21,3
Révfa	13,1	65,9	21,1
Bácsa	13,7	66,6	19,7
Ménfőcsanak	18,8	62,5	18,7
Újváros	15,9	65,9	18,2
Sárás	23,7	60,2	16,1
Marcalváros I.	12,7	71,2	16,1
Pinnyéd	19,2	65,3	15,6
Marcalváros II.	13,0	74,7	12,3
Városrét	11,3	80,0	8,8
Összesen	13,6	63,7	22,8

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

27. táblázat. Függőségi ráták és öregedési index városrészenként, 2011

Városrész	Függőség		Öregedési index
	időskori	teljes	
Belváros	0,44	0,60	2,72
Jancsifalu	0,55	0,76	2,69
Nádorváros	0,46	0,65	2,42
Gyárváros	0,42	0,62	2,13
Ipari Park	0,45	0,67	2,04
Adyváros	0,44	0,66	2,01
Szabadhegy	0,39	0,61	1,79
Likócs	0,39	0,61	1,73
Külterület	0,32	0,51	1,71
Kismegyer	0,35	0,57	1,69
Kisbácsa	0,39	0,63	1,65
Révfa	0,32	0,52	1,61
Sziget	0,34	0,57	1,47
Bácsa	0,30	0,50	1,44
Gyirmót	0,37	0,64	1,39
Győrszentiván	0,34	0,61	1,29
Marcalváros I.	0,23	0,40	1,27
Újváros	0,28	0,52	1,15
Ménfőcsanak	0,30	0,60	0,99
Marcalváros II.	0,16	0,34	0,95
Pinnyéd	0,24	0,53	0,81
Városrét	0,11	0,25	0,78
Sárás	0,27	0,66	0,68
Összesen	0,36	0,57	1,68

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

3.3.2.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

Az **aktivitási ráta** (a gazdaságilag aktív népesség aktív korú népességén belüli aránya) az **extremitásként** jelentkező Városrét mutatóját leszámítva is jelentős egyenlőtlenségeket mutat városrészenként, a **legmagasabb (Pinnyéd)** és a **legalacsonyabb (Révfa)** arány közötti eltérés 16%. Az átlagosnál magasabb aktivitási rátával jellemezhetők a dinamikusan növekvő

külső lakóövezetek, kertvárosi területek, valamint a lakótelepek, míg a legalacsonyabb arányokat a belső lakóövezetekben figyelhetjük meg. Amennyiben a **változás dinamikáját** követjük, a pozitív elmozdulások közül az aktív korúak kiköltözési célpontjaként számon tartott Pinnyéd esetében látható kiugró mértékű növekedése mellett mindenképpen figyelemre méltó a 2001-ben **nagyon rossz pozícióban lévő Sziget és Újváros** esetében mutatkozó jelentős pozitív változás. Jelentősebb mértékben **csökkenő aktivitási rátával** mindössze Sáráson, illetve a külterületeken találkozhatunk. A 100 foglalkoztatottra jutó inaktív keresők száma az előregedés által leginkább érintett városrészekben mutatkozik, míg a legalacsonyabb mutatókkal a Marcalvárosban, Pinnyéden és Bácsán találkozhatunk.

28. táblázat. A gazdasági aktivitás kiemelt mutatói, 2001; 2011

Városrész	Aktivitási ráta	Változás 2001-hez képest	100 foglalkoztatottra jutó inaktív kereső	Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya
Pinnyéd	67,6	12,4	41	37,8
Ménfőcsanak	66,9	4,2	52	18,3
Marcalváros II.	66,7	-0,2	32	24,4
Ipari Park	66,2	4,0	70	31,0
Likócs	64,7	1,5	61	29,5
Szabadhegy	64,5	-0,6	63	35,5
Kisbácsa	64,5	3,9	64	37,9
Gyirmót	64,3	3,0	62	27,1
Bácsa	64,2	-2,9	49	40,5
Kismegyer	64,2	2,5	63	29,0
Adyváros	64,0	-0,5	72	33,7
Marcalváros I.	64,0	-2,2	44	28,0
Nádorváros	62,6	0,2	74	25,0
Győrszentiván	62,5	-0,3	63	40,7
Gyárváros	61,9	2,9	75	30,5
Sziget	61,3	8,6	66	31,7
Jancsifalu	61,1	-2,6	81	35,5
Belváros	58,9	2,4	78	37,7
Sárás	57,5	-5,1	61	39,1
Újváros	53,2	5,4	67	29,1
Külterület	52,7	-7,1	79	34,9
Révfa	51,6	3,8	64	23,3
Városrét	36,9	18,5	36	35,3
Összesen	62,0	0,9	63	36,3

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

A **munkanélküliségi adatok alapján** nehéz tipizálni a győri városrészeket, látszólag a földrajzi elhelyezkedés, a beépítés jellege, illetve a vándormozgalom dinamikája nem, vagy csak kis mértékben befolyásolja a munkanélküliségi mutatókat. A hagyományosan **magas** munkanélküliséggel jellemezhető Sziget és Újváros 2011-ben is a **legrosszabb helyzetben** lévő városrészek között volt ebben a tekintetben, amellet megfigyelhető, hogy a lakótelepeken is egy folyamatos növekvő trend tapasztalható, aminek hatására mára ezek a városrészek is az átlag feletti munkanélküliséggel jellemezhető területek közé kerültek. Beszédes mutató a **tartós munkanélküliek aránya**, amely gyenge korrelációt mutat a munkanélküliségi rátával, látható, hogy például az alacsony munkanélküliséggel jellemezhető Révfaluban az átlagnál jóval magasabb ez a mutató, míg Adyvárosban ezzel pontosan ellentétes tendenciát fedezhetünk fel.

2001 és 2011 között kis mértékben csökkent a **tartós munkajövedelemmel nem rendelkezők** aránya az aktív korú népességben belül Győrben, viszont a városrészek tekintetében **jelentős szórással** találkozhatunk. Néhány városrész (Bácsa, Sárás, Nádorváros) esetében enyhe növekedés tapasztalható, jelentősebb csökkenéssel egyrészt a dinamikusan növekvő városrészek (Pinnyéd, Ménfőcsanak), valamint az aktivitási ráta pozitív elmozdulásánál már említett Sziget és Újváros esetében találkozhatunk.

29. táblázat. Munkanélküliségi adatok, 2001; 2011

Városrész	Munkanélküli ek aránya (%)	Tartós munkanélküliek aránya a munkanélkülieken belül (%)	Tartós munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éves népességben (%)		
			2001	2011	Változás
Likócs	2,3	53,3	32,2	29,0	-3,2
Révfa	3,2	59,4	49,9	45,9	-4,0
Városrét	3,8	21,4	81,3	61,7	-19,6
Ménfőcsanak	4,1	51,5	32,9	28,6	-4,3
Kismegyer	4,3	48,6	34,0	32,7	-1,3
Nádorváros	4,7	54,0	32,0	32,8	0,8
Jancsifa	4,8	47,6	32,9	30,9	-2,0
Gyirmót	4,9	51,1	35,1	29,9	-5,2
Szabadhegy	5,0	50,2	30,9	29,8	-1,1
Kisbácsa	5,2	62,8	33,9	30,8	-3,1
Pinnyéd	5,3	45,7	39,3	29,4	-9,9
Győrszentiván	5,3	52,3	32,7	32,5	-0,2
Marcalváros II.	5,4	48,9	31,7	30,7	-1,0
Ipari Park	5,4	53,8	31,7	27,4	-4,3
Marcalváros I.	5,4	50,5	32,0	31,8	-0,2
Bácsa	5,4	51,1	29,6	31,9	2,3
Gyárváros	5,8	55,3	35,0	33,7	-1,3
Belváros	5,9	48,9	40,2	38,0	-2,2
Adyváros	6,3	47,4	31,1	29,3	-1,8
Újváros	8,1	60,9	49,4	43,7	-5,7
Sziget	8,4	52,6	43,2	35,3	-7,9
Sárás	9,4	54,2	35,4	38,1	2,7
Külterület	10,7	64,7	36,5	41,6	5,1
Összesen	5,4	52,3	35,0	33,6	-1,4

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

3.3.2.3. Iskolázottság

A **legfeljebb általános iskolai végzettséggel** rendelkezők aránya a 15 éven felüli népesség körében 16,5% Győrben, ami mintegy fele az országos átlagnak (31,7%). Viszonylag magas értékekkel Sziget, Újváros és Gyárváros, valamint néhány hagyományos kertvárosi övezet (Likócs, Kismegyer, Sárás) esetében találkozhatunk, míg általánosságban a belső lakóövezetek, illetve Marcalváros esetében a mutató jelentősen a városi átlag alatt marad. A 2001-es adatokkal való összehasonlításra az aktív korú népességben belül nyílik lehetőség. Általánosságban elmondható, hogy a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korosztályon belül **némi csökkenést mutat**, de vannak városrészek, amelyek esetében kiugró elmozdulást tapasztalhatunk. Jelentősen pozitív irányban változott a Városrét mutatója (-14,3%), de megemlíthető még Újváros is ebben a tekintetben (-6%). A skála ellentétes végén Sárás található, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya több, mint 15%-kal növekedett 2001 és 2011 között.

Jelentős különbségek találhatók a **felsőfokú végzettséggel rendelkezők** arányában. A mutató a város egészét tekintve **jelentősen meghaladja az országos átlagot** (19%), és ugyanez elmondható a **23 városrész közül 19 esetében**. A külterületeket leszámítva a legmagasabb és **legalacsonyabb aránnyal rendelkező** városrészek (Révfülu-Sárás) közötti különbség háromszoros, ami jól illusztrálja az e téren fennálló jelentős **belső egyenlőtlenségeket**. A diplomások aránya hagyományosan a **belső városrészekben** (Belváros, Révfalu, Nádorváros) a legmagasabb, de gyors ütemben zárkóztak fel hozzájuk a **dinamikusan növekedő külső** kertvárosi övezetek (Pinnyéd, Bácsa, Ménfőcsanak) az elmúlt évtizedben. Újváros, Gyárváros, Adyváros és Sárás esetében a mutató 20% alatt marad. A felsőfokú végzettségűek arányának növekedése általános tendenciaként jelentkezik az elmúlt évtizedben, de figyelemre méltó, hogy a lakótelepek esetében a **növekedési ütem nagyon alacsony, mindössze 1-2% közötti**.

30. táblázat. Az iskolai végzettség városrészenkénti adatai, 2001; 2011

Városrész	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 15 évnél idősebb népességen belül	Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül		Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 évnél idősebb népességen belül	
		2011	Változás (2001-hez képest)	2011	Változás (2001-hez képest)
Révfa	9,1	2,9	-2,7	43,8	11,7
Városrét	11,9	9,0	-14,3	42,9	32,3
Pinnyéd	11,9	5,4	-4,9	35,1	15,8
Belváros	14,6	9,3	-1,4	34,7	6,6
Bácsa	12,6	5,6	-1,2	33,1	7,7
Nádorváros	14,9	7,5	-0,5	29,1	6,7
Ménfőcsanak	13,6	5,4	-4,2	28,3	12,3
Marcalváros II.	10,9	7,4	-1,5	25,8	1,7
Szabadhegy	16,0	8,3	-0,5	25,7	7,1
Kisbácsa	18,3	9,3	-2,0	24,9	11,6
Kismegyer	20,3	12,3	0,9	24,7	9,7
Sziget	22,2	15,6	-0,7	24,5	10,0
Ipari Park	20,5	9,9	-0,8	21,7	10,7
Likócs	21,0	11,0	0,9	21,4	9,3
Győrszentiván	19,1	9,5	-2,0	21,3	8,5
Gyirmót	18,5	7,6	-3,7	20,4	11,7
Jancsifa	16,1	8,2	-0,2	20,2	3,8
Marcalváros I.	14,1	9,7	2,8	20,1	1,7
Újváros	28,0	21,4	-6,0	19,6	9,9
Gyárváros	21,7	12,3	1,4	18,7	5,2
Adyváros	19,1	11,4	2,7	16,2	1,4
Sárás	25,6	22,1	16,9	14,5	8,0
Külterület	29,2	24,4	3,8	8,3	1,5
Összesen	16,5	9,5	-0,5	25,4	6,7

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

3.3.2.4. Lakásállomány, lakásviszonyok

Megfigyelhető, hogy a **laksűrűség** (az egy lakásra jutó lakosok száma) a **városban belülről kifelé haladva egyre növekszik** (ezt kompenzálja némiképp a lakások alapterületének és a szobák számának hasonló irányú növekedése). Némiképp kivételt képez a szabály alól a városon kívül fekvő, de viszonylag alacsony laksűrűségű Sárás, illetve ellenkező előjellel Újváros. Az **alacsony komfortfokozatú lakások** aránya Győrben 2,7%, a külterületeket leszámítva az arány Újváros és Sziget esetében kiemelkedő, míg általánosságban a belső lakóövezetekben és a lakótelepeken marad jelentősen az átlag alatt. A város külső övezeteiben találkozhatunk a négy- vagy többszobás lakások kiemelkedően magas arányával, különösen igaz ez azokra a gyorsan növekedő népességű városrészekre, ahol magas az új építésű lakások aránya.

Az **önkormányzati tulajdonú lakások aránya** a belső városrészekben (Sziget, Belváros, Újváros, Gyárváros), valamint Adyvárosban messze átlag feletti, viszont a legmagasabb arány Sáráson figyelhető meg (22,4%). A kertvárosi övezetekben az önkormányzati tulajdonú lakások aránya alacsony, általában 1% alatti.

31. táblázat. A lakásállomány legfőbb jellemzői városrészenként, 2001; 2011

Városrész	Laksűrűség	Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	Lakások szobaszám szerint (az összes lakás %-ában)				Önkormányzati tulajdonú lakások aránya (%)
			1	2	3	4 vagy több	
Belváros	1,78	3,9	15,8	44,8	28,1	11,4	16,3
Sziget	1,97	6,7	28,3	47,4	16,3	8,0	19,5
Nádorváros	2,00	1,4	12,0	53,6	24,7	9,6	7,0
Gyárváros	2,02	1,4	13,0	66,8	14,6	5,7	13,6
Adyváros	2,03	1,1	4,9	71,6	22,3	1,2	11,5
Külterület	2,08	19,3	39,9	38,0	17,8	4,3	1,5
Jancsifalu	2,09	2,0	7,2	50,4	27,2	15,2	1,3
Sárás	2,26	3,5	23,5	48,8	18,8	8,8	22,4
Szabadhegy	2,29	1,2	4,5	44,4	27,6	23,6	5,5
Ipari Park	2,33	5,9	13,5	29,6	30,6	26,3	2,0
Városrét	2,41	0,0	15,8	41,3	35,3	7,6	6,0
Révfa	2,45	1,5	11,1	27,4	31,5	30,0	5,9
Marcalváros 1	2,49	0,5	5,5	43,3	41,7	9,5	5,6
Újváros	2,52	13,4	17,8	38,7	25,8	17,6	13,9
Marcalváros 2	2,58	0,4	14,7	24,8	54,4	6,1	4,8
Kisbácsa	2,58	3,5	4,4	27,9	31,6	36,1	0,0
Gyirmót	2,62	2,3	1,2	22,8	36,9	39,2	0,4
Pinnyéd	2,64	3,1	4,7	24,3	26,0	45,0	0,0
Ménfőcsanak	2,64	2,2	1,7	19,8	36,4	42,1	0,1
Bácsa	2,73	1,0	1,7	16,8	22,4	59,1	0,7
Likócs	2,73	2,1	4,2	20,1	36,0	39,6	0,0
Gyórszentiván	2,74	3,3	2,6	19,5	37,1	40,8	0,1
Kismegyer	2,74	2,5	8,8	19,4	27,1	44,7	7,4
Összesen	2,24	2,7	10,0	44,2	28,8	17,0	7,9

Forrás: Népszámlálás 2011 alapján szerkesztette Páthy Á.

FORRÁSOK

Czakó K. – Dusek T. – Poreisz V. – Szabó I. (2013): A kommunális szolgáltatások horizontális integrációja Győr példáján. *Területi Statisztika*, 6.szám, 563-577. o.

Csizmadia Z. – Páthy Á. (2010): Győr elit és a városfejlődés – a gazdasági és társadalmi folyamatok megítélése. *Tér és Társadalom*, 2. sz., 63–91.o.

Dombi D. – Gábora B. – Kovács A. – Potháczki Á. – Vecsey V. – Zágonyi Sz. (2012): *Milyen jövő épül Győrben? Az élhető város marketingje*. Kézirat, Széchenyi István Egyetem, Győr.

Dövényi Z. (szerk.) (2010): *Magyarország kistájainak katasztere*. MTA FKI, Budapest.

Göcsei I. (szerk.) (1990): *Győr-Sopron megye földrajza*. Győr-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet, Győr.

Kundi V. (2013): *Fesztiválok városokra gyakorolt gazdasági és társadalmi-kulturális hatásainak elemzése*. Doktori értekezés, Széchenyi István Egyetem, Győr.

Lados M. (szerk.) (2009): *Nyugat-dunántúli Régió. Múlt Jelen Jövő*. Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács - Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség. Győr.

Lind, H. (2013): *Market Oriented Land-UsePlanning: A ConceptualNote*. (online elérhető: <http://www-pam.usc.edu/volume5/v5i1a5print.html>, Letöltés ideje: 2013.11.18.)

Nárai M. – Reisinger A. (2013): *Társadalmi felelősségvállalás – társadalmi részvétel. Fókuszban az állampolgárok és a civil/nonprofit szervezetek*. Győr. Kézirat.

Nárai M. (2008): *A nonprofit szervezetek helye és szerepe a helyi társadalmak életében – A nyugat-dunántúli nonprofit szektor helyzetfeltárása*. Doktori disszertáció. ELTE TÁTK Szociológia Doktori Iskola, Győr–Budapest. Kézirat.

Nárai M. (2009): Gondolatok a regionális identitásról – Identitáselemek a Nyugat-dunántúli régióban. *Tér és Társadalom*, 4. sz., 141–164. o.

Paasi, A. (2003): Region and Place: regional identity in question. *Progress in Human Geography*, 4. sz.

Prileszky I. – Horváth B. – Tóth J. – Farkas I. – Hardi T. (2006): *Rugalmas, hívható autóbuszközlekedési szolgáltatás a győri kistérségben: Megvalósíthatósági tanulmány.* MASCARA project.

Raagmaa, G. (2002): Regional identity in Regional Development and Planning. *European Planning Studies*, 1. sz., 55–76. o.

Rechnitzer J. (szerk.) (2007): *Nyugat-Dunántúl. A Kárpát-medence régiói 5.* MTA RKK–Dialóg Campus Kiadó, Pécs–Budapest.

Rechnitzer J. (1998): *Területi stratégiák.* Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs. Takács A. (2007): *Győr Városépítés Története 1945-2000 – Belső városrészek.* Széchenyi István Egyetem, szakdolgozat.

Tóth P. (2013): *Győr megyei jogú városhoz kapcsolódó tudattartalmak idősebb lakosok körében.* Előadás a MSZT – A hazai intézményes szociológia 50 éve c. konferencián. Budapest, 2013. október 25.

Winkler G. – Kurcsics L. (1998): *Győr 1539-1939.* Műhely, Győr.

Jogsabályok, rendeletek, határozatok:

69/2003. (XII.19.) GYMJVÖ. rendelete Zöldterületek fenntartásáról, védelméről és használatáról

18/2004. (IV. 16.) GYMJVÖ. rendelet az Önkormányzati lakások lakbérének mértékéről, a külön szolgáltatási díjakról, ezek megfizetésének módjáról

10/2005. (VI. 24.) számú GYMJVÖ. rendelete Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Tervről

1/2006. (01.25.) GYMJVÖ. rendelet a Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási Terv elfogadásáról

42/2007. (XII.21.) GYMJVÖ. rendelet az Önkormányzati tulajdonú lakások és helyiségek elidegenítéséről

12/2010. (IX. 17.) GYMJVÖ. rendelet a Győr-Moson-Sopron Megyei Területrendezési Tervről szóló 10/2005. (VI. 24.) számú rendelet módosításáról

17/2011 (VI. 27.) GYMJVÖ. rendelete Településrendezési Szerződések megkötésének szabályairól, és a Közterület-kialakítási Terv készítésének rendjéről

24/2011. (IX.29.) GYMJVÖ. rendelet az Önkormányzati tulajdonú lakások bérletéről, valamint a lakásvásárlás és - építés támogatásáról

30/2012. (XII.19.) GYMJVÖ. rendelete Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Működési Szabályzatáról

131/2005. (V. 5.): Kgy. határozat a Város Településfejlesztési Konceptiójáról

2/2006. (I.19.) Kgy. határozata Városi Szerkezeti Terv jóváhagyásáról

202/2007. (VII. 5.) Kgy.határozat a Győr Város Új Lakáskonceptiójáról, valamint a Bérlakások Hosszú Távú Fenntartásának Programjáról

7/2011. (I. 28.) Kgy. határozat a Győr hosszú távú fenntartható fejlődését szem előtt tartó stratégiai dokumentumról

127/2013 (V.23.) Kgy. határozat a Városfejlesztő Társaság kijelöléséről, valamint az Önkormányzat és a Győr-Projekt Kft. közötti Szerződések megkötéséről

2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

114/1995 (IX. 27.) Korm. rendelet a Települések polgári védelmi besorolásának szabályairól és a védelmi követelményekről

440/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről

280/2004. (X. 20.) Korm. rendelet a Környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről

97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Konceptióról

0714/2013. (V.31.) Közgyűlési előterjesztés a Tájékoztató az illegális szemétkerakó helyek felszámolására tett intézkedések 2012. évi tapasztalatairól

Dokumentumok, fejlesztési tervek, koncepciók, elemző tanulmányok

A Centrope régió közlekedési és infrastruktúra-fejlesztési stratégiai keretrendszere a Centrope politikai tanácsa által jóváhagyva. Brno, 2012. május 21.

A Győri Járműipari Körzet mint a térségi fejlesztés új iránya és eszköze című TÁMOP-4.2.2.A-11/1/KONV-2012-0010 projekt – Széchenyi István Egyetem, 2012.

„Győri elit és a városfejlődés – a gazdasági és társadalmi folyamatok megítélése” elnevezésű kutatás. 2010.

GyMJVÖ(2013): Az Önkormányzat közép- és hosszú távú vagyongazdálkodási terve, Győr.

GyMJVÖ(2013): Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának 2013. évi költségvetése, Győr.

GyMJVÖ (2013): Szociális szolgáltatástervezési koncepció felülvizsgálata, Győr.

Győr Megyei Jogú Város Középtávú Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2008.

Győr Megyei Jogú Város Önkormányzatának Gazdasági Programja 2011-2014., Győr, 2011.

Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal: Frissített Környezetvédelmi Nyilatkozat (EMAS), Győr, 2011.

Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalának Szervezeti és Működési Szabályzata.

Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012.

Győr-Moson-Sopron Megyei Munkaügyi Központ, 2013.

Győr-Moson-Sopron Megye Területfejlesztési Koncepció Helyzetfeltárás Egyeztetési változat 4.0, 2012. november 30.

Győr-Moson-Sopron Megye Területrendezési Terve, 2010.

Győr területének felhasználását meghatározó leírás – Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata (2003-2005), http://www.gyor.hu/adatok/12_gyor_teruletenek_felhasznalasat_meghatarozo_leiras.pdf

Győr városi és elővárosi közösségi közlekedési rendszerének átalakítása (KÖZOP-5.5.0-09-11-2011-0006), Döntés-előkészítő tanulmány, Helyzetértékelés, 2013.

Intermodális közösségi közlekedési csomópont kialakítása Győrött Helyzetelemzés FŐMTERV-ENVECON Konzorcium, 2013. április.

International DarkSkyAssociation - Magyarországi Szekciója, www.fenyszennyez.es.hu

Javaslat Győr Megyei Jogú Város civil koncepciójára. (2008)

Kerékpáros Fejlesztési Koncepció, „4K” Kerékpáros Közlekedés Fejlesztési Koncepció Tervezési Konzorciuma, Győr, 2009. november.

Közterület Kialakítási Terv (KKT).

Local Agenda 21 Győr – Helyi program Győr hosszú távú fenntartható fejlődéséért

Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK), 2013.

Országos Területrendezési Terv, 2003 és 2008.
(<http://www.terport.hu/teruletrendezes/teruletrendezesi-tervek/magyarorszag>)

Stratégiai zajtérképek és zajcsökkentési intézkedési tervek készítése Győr város közigazgatási területére. Győr intézkedési tervek műszaki dokumentációja, Geodézia és Térképészeti Zrt., Vibrocomp Kft., Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft., 2012. december 6.

Településfejlesztési Koncepció - Győr Megyei Jogú Város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata – 2003-2005.
http://www.gyor.hu/adatok/11_telepulesfejlesztési_koncepcio.pdf

Településrendezési Előszereződés, 2011.

Településrendezési Szerződés, 2011.

Interneten elérhető források:

A civileket támogatja a győri önkormányzat. (2013)
http://onkormanyzat.gyor.hu/cikk/a_civileket_tamogatja_a_gyori_onkormanyzat_1.html

Általános Szerződési Feltételek (ÁSZF – 1)a Győr-SzolZrt. kezelésében lévő közhasználatú területeken végzett, kezelői hozzájáruláshoz kötött tevékenységek gyakorlásakor. (<http://www.gyorszol.hu/dok/Ingatlan/%C3%81SZF%20a%20GY%C5%90R-SZOL%20Zrt%20kezel%C3%A9s%C3%A9ben%20%C3%A9v%C5%91%20k%C3%B6zhaszn%C3%BA%20ter%C3%BCleteken.pdf>) Letöltés ideje: 2013. október 25.

E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. honlapja (<http://www.eon-hungaria.com/vallalat/eon/cegtortenet>)

EESZI Nyugat-dunántúli Regionális Szociális Módszertani Központ, 2011.
(<http://www.eeszi.hu/>)

Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt. honlapja (<http://www.egaz-degaz-foldgazeloszto.hu/>)

Földhivatal, honlapja: <http://www.foldhivatal.hu/>

GeoRisk Földrengés Mérnöki Iroda: Magyarországi földrengések évkönyve. www.georisk.hu

GLOBE atnight, elérhetősége: <http://www.globeatnight.org/map/?2013>.

Győr Megyei Jogú Város 14. Számú Főút – Holt-Mosoni-Duna – Mosoni-Duna – Rába – 1. Számú Főút – Közigazgatási Határ által határolt terület településszerkezeti tervének módosítása I. Kötet Településszerkezeti Tervmódosítás és leírás:
http://www.gyor.hu/data/files/varosepitesiosztaly/lilla/i.kotet_jovahagyando_leiras.pdf

Győr Megyei Jogú város Polgármesteri Hivatal: Településfejlesztési Főosztály: Frissített Környezetvédelmi Nyilatkozat (http://www.gyor.hu/data/files/papp_zsolt/emas2011.pdf)

Győr Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programjának felülvizsgálata, aktualizálása, 2012., http://innovacio.gyor.hu/cikk/kornyezetvedelmi_program.html

Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás honlapja:
www.hulladek.gyor.hu

Győri Nemzetközi Ipari Park honlapja: <http://www.ipgyor.hu>

<http://internet.kozut.hu/Lapok/default.aspx>

<http://www.ingatlanet.hu/>

<http://www.termeszetvedelem.hu/index.php?pg=pl&mode=search&nev=&tkv=&megye=0&telepules=933&vedszint=0&vedkateg=0&evszam=&orderby=nev&direction=asc&headers=50>

<http://www.trnava-vuc.sk/sk/uzemne-planovanie/dokumenty-uzemneho-planu-regionu>

<http://www.unsk.sk/showdoc.do?docid=177>

Kisalföld Volán Zrt. honlapja: <http://www.kisalfoldvolan.hu/>

Közlekedéstudományi Intézet Nonprofit Kft. honlapja: <http://www.kti.hu/>

Központi Statisztika Hivatal honlapja: www.ksh.hu

Magyar Telekom Nyrt. honlapja: <http://www.telekom.hu/vallalatrol/cegtortenet>

Magyarország Földrengési Információs Rendszere, honlapja: www.foldrenges.hu

Országos Felszínmozgás Kataszter, honlapja: www.mbfh.hu

Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, honlapja: www.katasztrofavedelem.hu

Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR), Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer (HIR) www.okir.kvvm.hu/hir/

Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer (OKIR), Levegő-tisztaság Védelmi Információs Rendszer (LAIR) www.okir.kvvm.hu/lair/

Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM), honlapja: www.kvvm.hu/olm/

Országos Meteorológiai Szolgálat: 2012. évi összesítő értékelés hazánk levegőminőségéről az automata mérőhálózat adatai alapján, www.kkvm.hu/olm/docs/2012_automata_ertekeles.pdf

Országos Meteorológiai Szolgálat: Városok éghajlati jellemzői. (www.met.hu/eghajlat)

Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TeIR), honlapja: www.teir.hu

Pannon-VízZrt. honlapja (<http://www.pannon-viz.hu/>)

Stratégiai zajtérképek és zajcsökkentési intézkedési tervek készítése Győr város közigazgatási területére, 2012. (http://innovacio.gyor.hu/cikk/strategiai_zajterkep.html)

Vízvezetési fejlesztések Győr több városrészében(www.gyor.hu) – Projektek, Belterületi vízrendezés (www.vizeink.hu)

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Audi	AUDI Hungaria Motor Kft.
ÉDU-NEKI	Észak-dunántúli Nemzeti Környezetügyi Intézet
EFOY	Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál
Győr Nemzetközi Ipari Park	Ipari Park
Győr, Győr város ⁵⁵	Győr Megyei Jogú Város
Győrhő	Győri Hőszolgáltató Kft.
Győr-Szol	Győr-SzolZrt.
HIPA, iparúzési adó ¹	Helyi Iparúzési Adó
HIR	Hulladékgyűjtésközponti Információs Rendszer
IKP	Települési Környezetvédelmi Program
Inszol	Inszol Győri Vagyongazdálkodó és Szolgáltató Zrt.
IVS	Integrált Városfejlesztési Stratégia
JRET	Járműipari Regionális Egyetemi Tudásközpont
KKT	közterület kialakítási terv
Komszol	Győri Kommunális Szolgáltató Kft.
LAIR	Levegő-tisztaság Védelmi Információs Rendszer
MÁV	MÁV Zrt.
OFTK	Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió
OKIR	Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer
OTrT	Országos Területrendezési Terv
OVIT	Országos Villamostávvezeték Zrt.
Önkormányzat	Győr Megyei Jogú Város Önkormányzata

⁵⁵szöveggörnyezetttől függően

Pannon-Víz	Pannon-Víz Zrt.
Polgármesteri Hivatal	Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala
PTK	Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet
RFKB	Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok
TRESZ	településrendezési előszerződés
TRSZ	településrendezési szerződés